

Sprawozdanie końcowe
z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa
Mazowieckiego 2007-2013

Warszawa, marzec 2017 r.

Spis treści

1. Identyfikacja/Informacje wstępne	5
2. Przegląd realizacji programu operacyjnego	6
2.1. Realizacja i analiza postępów.....	6
2.1.1. Informacje na temat postępów rzeczowych programu operacyjnego	6
2.1.2. Informacje finansowe	6
2.1.3. Informacja na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji	6
2.1.4. Pomoc w podziale na grupy docelowe	6
2.1.5. Pomoc zwrócona lub ponownie wykorzystana	6
2.1.6. Analiza jakościowa (poziom programu).....	7
2.1.6.1. System realizacji programu	7
2.1.6.2. Analiza postępu finansowego i rzeczowego.....	27
2.1.6.3. Rekomendacje KE	43
2.1.6.4. Rekomendacje IZ i innych instytucji	49
2.1.6.5. Instrumenty inżynierii finansowej	51
2.1.6.6. Realizacja założeń Strategii EU 2020	58
2.1.6.7 Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego	68
2.2. Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi	70
2.2.1 Zasada równości szans	71
2.2.2. Zasada partnerstwa.....	75
2.3 Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze	79
2.4 Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego.....	82
2.5 Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006	88
2.6 Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia.....	88
2.6.1 Opis osiągniętej komplementarności i uzyskanych efektów synergii	89
2.6.1.1 Przykłady zastosowanych mechanizmów wraz z opisem projektów komplementarnych	89
2.6.1.2 W świetle badań ewaluacyjnych.....	96
2.6.2 Cross financing	104
2.6.3 Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.....	104
2.6.4. Kontrole krzyżowe w zakresie odpowiedzialności Instytucji Zarządzającej	105
2.7 Monitorowanie i ocena.....	112
2.7.1 Działania Komitetu Monitorującego RPO WM.....	113
2.7.2 Badania ewaluacyjne	114
3. Realizacja w podziale na priorytety, postęp wdrażania programu wg priorytetów/osi.....	140
3.1 Priorytet I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu.....	140
3.1.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	140
3.1.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	158
3.2 Priorytet II Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza	158
3.2.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	158
3.2.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	171
3.3 Priorytet III Regionalny system transportowy	171
3.3.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	171
3.3.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	188
3.4 Priorytet IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	188
3.4.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	188
3.4.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	201
3.5 Priorytet V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu.....	201
3.5.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	201

3.5.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	212
3.6 Priorytet VI Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	212
3.6.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	212
3.6.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	224
3.7 Priorytet VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	225
3.7.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	225
3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	241
3.8 Priorytet VIII. Pomoc techniczna	241
3.8.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów	241
3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi.....	243
4. Programy EFS – spójność i koncentracja	243
5. Programy EFRR/Funduszu Spójności – Duże projekty	243
6. Pomoc techniczna	251
7. Informacja i promocja	254
Spis tabel	255
Spis wykresów	257
Spis map	259
Załączniki do sprawozdania	259

1. Identyfikacja/Informacje wstępne

PROGRAM OPERACYJNY	Cel: 1 Konwergencja
	Kwalifikowany obszar: Województwo Mazowieckie
	Okres programowania: 2007-2013
	Numer programu (CCI): 2007PL161PO011
	Nazwa programu: Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013
SPRAWOZDANIE KOŃCOWE Z WDRAŻANIA PROGRAMU	Rok sprawozdawczy: 2007-2016
	Data zaakceptowania sprawozdania przez Komitet Monitorujący RPO WM: 24.03.2017 r.

Sprawozdanie końcowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 (RPO WM) zostało przygotowane na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające Rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, z późn. zm.) oraz na podstawie Decyzji Komisji nr C(2015) 2771 z dnia 30 kwietnia 2015 r. zmieniającej decyzję C(2013) 1573 w sprawie zatwierdzenia wytycznych dotyczących zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (2007–2013). Zawiera informacje zgodnie z art. 67 ust. 2 rozporządzenia ogólnego. Posiada taką samą strukturę jak roczne sprawozdanie z realizacji, ponieważ oba dokumenty opierają się na tym samym wzorze przedstawionym w załączniku XVIII do rozporządzenia wykonawczego. Sprawozdanie przedstawia sumaryczne dane i informacje dotyczące całego okresu realizacji.

W przypadku prezentowania w Sprawozdaniu wartości finansowych w odniesieniu do alokacji środków UE wykorzystano alokację środków UE wyrażoną w PLN i wyliczoną zgodnie z algorytmem opracowanym przez Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dla ostatniego miesiąca okresu, za jaki prezentowane są dane, tj. dla grudnia 2016 r. wg kursu 4,4299 zł. Kurs ten został zastosowany do przeliczenia danych z PLN na EUR, które występują tylko w PLN.

Poziom wykorzystania alokacji został obliczony na podstawie zatwierdzonych przez IC deklaracji wydatków i wniosków o płatność skierowanych przez IC do KE zgodnie z załącznikiem VIII do Wytycznych w sprawie zamknięcia programów 2007-2013.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

2. Przegląd realizacji programu operacyjnego

2.1. Realizacja i analiza postępów

2.1.1. Informacje na temat postępów rzeczowych programu operacyjnego

Informacja na temat postępów rzeczowych w realizacji programu operacyjnego znajduje się w załączniku I. *Tabela 1. Postęp fizyczny programu operacyjnego* oraz załączniku IV. *Tabela 4. Postęp fizyczny wg Priorytetów*.

Szczegółowy opis dla wskaźników celu głównego został zawarty w punkcie 2.1.6.2 *Postęp finansowy i rzeczowy*, natomiast analiza indywidualnie dla każdego z Priorytetów w punkcie 3. Jednocześnie wyjaśnienia dotyczące wskaźników, które znacznie odbiegają od celów ustalonych w Programie (tj. o ponad 25% od wartości docelowej) zostały zawarte w załączniku XXII.

2.1.2. Informacje finansowe

Szczegółowe informacje finansowe zostały przedstawione w załączniku II. *Tabela 2. Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania (w euro)*.

2.1.3. Informacja na temat podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji

Informacja nt. podziału wykorzystania funduszy wg kategorii interwencji znajduje się w załączniku III *Tabela 3 Kumulatywny podział wkładu wspólnotowego wg kategorii*.

2.1.4. Pomoc w podziale na grupy docelowe

Informacje dotyczące grup docelowych, sektorów i obszarów zostały przedstawione w punkcie 2.1.6.2 *Analiza postępu finansowego i rzeczowego* niniejszego Sprawozdania oraz w załącznikach XI-XVI.

2.1.5. Pomoc zwrócona lub ponownie wykorzystana

Od początku realizacji RPO WM w związku z powstałymi nieprawidłowościami odzyskano kwotę EFRR w wysokości 11,3 mln euro. W jej ramach, kwota 59,8 tys. euro dotyczyła nieprawidłowości wynikającej z naruszenia art. 57 rozporządzenia 1083/2006. Zwrócone środki zasiliły ponownie środki alokacji dla Działania.

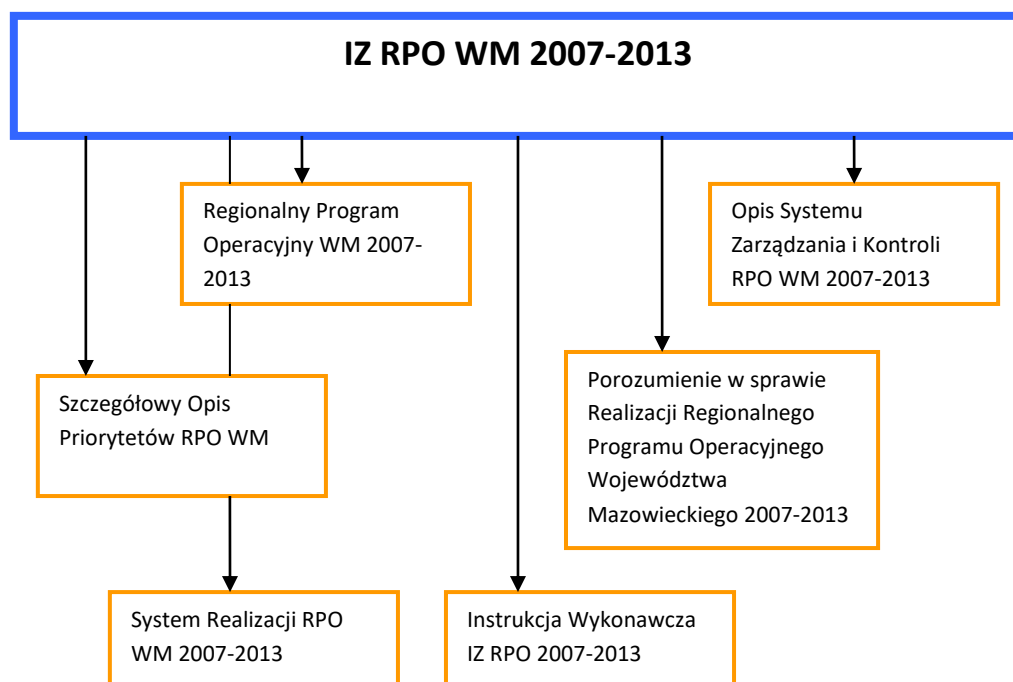
Wartość EFRR kwot pozostałych do odzyskania w związku z wykrytymi nieprawidłowościami od początku realizacji wyniosła 5,4 mln euro.

Kwoty odzyskane i anulowane zostały ponownie wykorzystane w ramach Programu, a odsetki liczone jak od zaległości podatkowych zostały zwrócone do budżetu państwa. Wkład anulowany zgodnie z art. 98 ust. 3 rozporządzenia 1083/2006 nie został ponownie wykorzystany na operacje, które były poddane korekcie.

2.1.6. Analiza jakościowa (poziom programu)

2.1.6.1. System realizacji programu

Od początku realizacji Programu IZ RPO WM 2007-2013 pracowała nad przygotowaniem, a następnie aktualizacją i zmianami dokumentów niezbędnych w procesie zarządzania i wdrażania RPO WM 2007-2013 oraz w realizacji projektów przez beneficjentów.

Źródło: Opracowanie własne

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Przyjęty decyzją Komisji K(2007) 5072 w dniu 10 października 2007 r. Program był aktualizowany 2-krotnie.

Pierwsza zmiana RPO WM 2007-2013, zaakceptowana Decyzją Komisji K(2011) 9872 z dnia 21 grudnia 2011, wynikała z konieczności dostosowania zapisów dokumentu do otrzymanej dodatkowej alokacji zgodnie z punktem 10 Załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 oraz środków w ramach krajowej rezerwy wykonania.

W dniu 24 czerwca 2014 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 903/356/14 przyjął zaakceptowaną przez Komisja Europejska kolejną wersję RPO WM 2007-2013 (decyzja Komisji C(2014) 3845 final z dnia 16.06.2014 r.). Najistotniejsze zmiany:

- Usunięto kategorię interwencji 33 Energia elektryczna i jednocześnie usunięto wskaźnik Długość nowej/zmodernizowanej sieci elektroenergetycznej. Biorąc pod uwagę wysokie koszty budowy linii energetycznej, kwota alokacji w tej kategorii interwencji nie wystarczyłaby do objęcia dofinansowaniem tylu projektów, aby osiągnąć ww. wskaźnik w docelowej wartości równej 100 km. Niewysokie środki w tej kategorii nie mogłyby w sposób widoczny poprawić stanu infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej energii. Aby zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i dywersyfikację energii środki z kat. 33 zostały przeniesione do kategorii interwencji 40 Energia odnawialna: słoneczna na dofinansowanie projektów pozytywnie ocenionych znajdujących się na liście rezerwowej w Działaniu 4.3, utworzonej w wyniku oceny projektów w konkursie

z 2010 roku. Przeznaczenie środków na projekty z energii odnawialnej zamiast na projekty w zakresie elektroenergetyki przełoży się korzystniej na efekt ekologiczny interwencji funduszy unijnych.

- Dokonano realokacji niewykorzystanych środków przyznanych w 2011 roku przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego na realizację projektów z zakresu usuwania skutków powodzi na terenie Gminy Słubice z Priorytetu III „Regionalny system transportowy” Działanie 3.1. „Infrastruktura drogowa” do Priorytetu IV „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka” Działanie 4.4 „Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu” i przeznaczenie ich na dofinansowanie projektów z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej.
- Dokonano realokacji środków z Priorytetu VI do Priorytetu VII z przeznaczeniem na zakup innowacyjnego sprzętu medycznego.
- Dokonano realokacji środków z Priorytetu VI do Priorytetu IV na projekty znajdujące się na liście rezerwowej projektów z zakresu odnawialnych źródeł energii.
- Zmienił się montaż finansowy w zakresie osi priorytetowej VIII – Pomoc Techniczna, polegający na zmniejszeniu wymaganego udziału Krajowego Wkładu Publicznego z 15% do 8%.
- Aktualizacja wartości wskaźników: Liczba przeszkolonych potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów Programu oraz Liczba wejść na stronę internetową Instytucji wdrażającej RPO WM 2007-2013.
- Dokonano realokacji środków pomiędzy Działaniami oraz Priorytetami RPO WM, które zostały przyjęte w latach 2012-2013 uchwałami Komitetu Monitorującego RPO WM 2007-2013.

Szczegółowy Opis Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 (Uszczegółowienie RPO WM)

Dokument został zatwierdzony przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 446/217/09 w dniu 3 marca 2009 r. Stanowił on uzupełnienie i uściślenie zapisów Programu oraz informacji niezbędnych dla potencjalnych beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym dokument aktualizowany był pięćdziesiąt osiem razy. Każda zmiana była przyjęta uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego. Najważniejsze zmiany wprowadzone do dokumentu dotyczyły, m. in.:

- Dostosowania zapisów do zaakceptowanych przez KE kolejnych wersji RPO WM 2007-2013,
- Aktualizacji listy projektów indywidualnych,
- Zmian finansowych m. in. w związku z realokacjami środków EFRR w ramach poszczególnych priorytetów,
- Dostosowanie przepływów finansowych do zapisów nowej ustawy o finansach publicznych,
- Aktualizacji Kryteriów wyboru projektów,
- Wprowadzenia zapisów wynikających z przystąpienia do wdrażania Inicjatywy JESSICA w ramach RPO WM 2007-2013,
- Aktualizacji wskaźników produktu i rezultatu,
- Doprecyzowania zapisów dotyczących systemu wyboru projektów w ramach RPO WM 2007-2013,
- Modyfikacji zapisów dotyczących zasad zawierania umów z beneficjentami.

Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007-2013

Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 to dodatkowy dokument do RPO WM 2007 – 2013, który

zawiera najważniejsze inwestycje planowane do realizacji o strategicznym znaczeniu dla realizacji programu operacyjnego, których wdrożenie jest niezwykle istotne z punktu widzenia osiągnięcia zakładanych wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego danego sektora i województwa. Projekty te w znaczący sposób przyczyniły się do realizacji założeń zawartych w politykach/strategiach sektorowych oraz strategiach rozwoju województwa.

Pierwszy Indykatorywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r. i zawierał 26 projektów, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosiła 415 844 179 euro (1 842 148 127 PLN po kursie 4,4299).

W trakcie wdrażania RPO WM 2007 – 2013 wykaz był zmieniany i aktualizowany łącznie 81 razy. Aktualny wykaz z dnia 26 października 2016 r. zawiera łącznie 140 projektów na liście podstawowej, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosi 842 026 769 euro (3 730 094 385 PLN) oraz 18 projektów na liście rezerwowej, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosi 42 506 213 euro (188 298 273 PLN).

Powodem zmian IWIPK dla RPO WM 2007 – 2013 były przede wszystkim decyzje Zarządu Województwa Mazowieckiego o wpisaniu nowych projektów do wykazu lub ich przeniesieniu z listy rezerwowej na podstawową oraz aktualizacje wartości orientacyjnych kosztów całkowitych i orientacyjnej kwoty dofinansowania z EFRR poszczególnych projektów. W mniejszym stopniu zmiany dotyczyły przenoszenia projektów z listy podstawowej na rezerwową oraz usuwania projektów z wykazu.

Wykaz uchwał podjętych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego dotyczących zmian w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007-2013 w poszczególnych latach wdrażania programu:

2006 r.

1. Nr 122/ Nr 122/4/06 z dnia 12 grudnia 2006 r.,

2007 r.

1. Nr 48/12/07 z dnia 11 stycznia 2007 r.,
2. Nr 163/15/07 z dnia 30 stycznia 2007 r.,
3. Nr 1384/59/07 z dnia 10 lipca 2007 r.,

2009 r.

1. Nr 246/213/09 z dnia 10 lutego 2009 r.,
2. Nr 967/235/09 z dnia 28 kwietnia 2009 r.,
3. Nr 1398/247/09 z dnia 2 czerwca 2009 r.,
4. Nr 2475/281/09 z dnia 22 września 2009 r.,
5. Nr 2734/294/09 z dnia 27 października 2009 r.,
6. Nr 3081/303/09 z dnia 1 grudnia 2009 r.,
7. Nr 3363/311/09 z dnia 29 grudnia 2009 r.,

2010 r.

1. Nr 888/345/10 z dnia 5 maja 2010 r.,
2. Nr 1247/358/10 z dnia 22 czerwca 2010 r.,
3. Nr 1486/365/10 z dnia 20 lipca 2010 r.,
4. Nr 1749/372/10 z dnia 24 sierpnia 2010 r.,
5. Nr 2064/389/10 z dnia 12 października 2010 r.,
6. Nr 190/8/10 z dnia 21 grudnia 2010 r.,
7. Nr 253/10/10 z dnia 29 grudnia 2010 r.,

2011 r.

1. Nr 297/21/11 z dnia 15 lutego 2011 r.,
2. Nr 343/22/11 z dnia 22 lutego 2011 r.,

3. Nr 564/31/11 z dnia 29 marca 2011 r.,
4. Nr 643/35/11 z dnia 8 kwietnia 2011 r.,
5. Nr 774/39/11 z dnia 26 kwietnia 2011 r.,
6. Nr 851/44/11 z dnia 10 maja 2011 r.,
7. Nr 1094/50/11 z dnia 7 czerwca 2011 r.,
8. Nr 1372/60/11 z dnia 5 lipca 2011 r.,
9. Nr 1733/72/2011 z dnia 16 sierpnia 2011 r.,
10. Nr 2139/93/11 z dnia 4 października 2011 r.,
11. Nr 2270/97/11 z dnia 18 października 2011 r.,
12. Nr 2634/110/11 z dnia 22 listopada 2011 r.,

2012 r.

1. Nr 152/127/12 z dnia 17 stycznia 2012 r.,
2. Nr 264/130/12 z dnia 31 stycznia 2012 r.,
3. Nr 484/139/12 z dnia 6 marca 2012 r.,
4. Nr 525/141/12 z dnia 13 marca 2012 r.,
5. Nr 940/159/12 z dnia 15 maja 2012 r.,
6. Nr 1178/165/12 z dnia 5 czerwca 2012 r.,
7. Nr 1483/176/12 z dnia 10 lipca 2012 r.,
8. Nr 1667/183/12 z dnia 7 sierpnia 2012 r.,
9. Nr 2050/200/12 z dnia 2 października 2012 r.,
10. Nr 2177/204/12 z dnia 23 października 2012 r.,
11. Nr 2363/210/12 z dnia 20 listopada 2012 r.,
12. Nr 2456/213/12 z dnia 30 listopada 2012 r.,

2013 r.

1. Nr 156/226/13 z dnia 22 stycznia 2013 r.,
2. Nr 311/233/13 z dnia 19 lutego 2013 r.,
3. Nr 492/240/13 z dnia 19 marca 2013 r.,
4. Nr 638/243/13 z dnia 8 kwietnia 2013 r.,
5. Nr 990/259/13 z dnia 4 czerwca 2013 r.,
6. Nr 1019/260/13 z dnia 11 czerwca 2013 r.,
7. Nr 1293/273/13 z dnia 16 lipca 2013 r.,
8. Nr 1368/276/13 z dnia 26 lipca 2013 r.,
9. Nr 1396/277/13 z dnia 6 sierpnia 2013 r.,
10. Nr 1638/288/13 z dnia 17 września 2013 r.,
11. Nr 2202/311/13 z dnia 17 grudnia 2013 r.,

2014 r.

1. Nr 1/315/14 z dnia 7 stycznia 2014 r.,
2. Nr 373/331/14 z dnia 18 marca 2014 r.,
3. Nr 515/339/14 z dnia 11 kwietnia 2014 r.,
4. Nr 745/350/14 z dnia 27 maja 2014 r.,
5. Nr 824/353/14 z dnia 10 czerwca 2014 r.,
6. Nr 944/359/14 z dnia 1 lipca 2014 r.,
7. Nr 1102/366/14 z dnia 5 sierpnia 2014 r.,
8. Nr 1223/374/14 z dnia 2 września 2014 r.,
9. Nr 1554/398/14 z dnia 25 listopada 2014 r.,

2015 r.

1. Nr 39/13/15 z dnia 20 stycznia 2015 r.,
2. Nr 206/20/15 z dnia 17 lutego 2015 r.,
3. Nr 244/22/15 z dnia 24 lutego 2015 r.,
4. Nr 353/29/15 z 24 marca 2015 r.,
5. Nr 434/32/15 z dnia 7 kwietnia 2015 r.,
6. Nr 462/35/15 z dnia 14 kwietnia 2015 r.,
7. Nr 528/38/15 z dnia 28 kwietnia 2015 r.,
8. Nr 664/44/15 z dnia 28 maja 2015 r.,
9. Nr 812/50/15 z dnia 23 czerwca 2015 r.,
10. Nr 982/59/15 z dnia 21 lipca 2015 r.,
11. Nr 1093/67/15 z dnia 18 sierpnia 2015 r.,
12. Nr 1171/71/15 z dnia 31 sierpnia 2015 r.,
13. Nr 1303/80/15 z dnia 29 września 2015 r.,
14. Nr 1664/101/15 z dnia 8 grudnia 2015 r.,

2016 r.

1. Nr 1575/184/16 z dnia 11 października 2016 r.,
2. Nr 1592/185/16 z dnia 12 października 2016 r.,
3. Nr 1594/186/16 z dnia 13 października 2016 r.,
4. Nr 1640/189/16 z dnia 20 października 2016 r.,
5. Nr 1717/193/16 z dnia 26 października 2016 r.

Porozumienia

W trakcie realizacji Programu Zarząd Województwa Mazowieckiego powierzył realizację części zadań związanych z Regionalnym Program Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007-2013 Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie poprzez podpisanie porozumień:

- Porozumienie nr SR.ZF/1/07 z dnia 23 lipca 2007 r. (uchwała Nr 1473/63/07 z dnia 19 lipca 2007 r.)
- Porozumienie nr SR.II.1/09 z dnia 29 grudnia 2009 r. (uchwała Nr 3083/303/2009 z dnia 1 grudnia 2009 r.)
- Porozumienie nr SR.II/1/10 z dnia 23 lutego 2010 r. (uchwała Nr 22/313/10 z dnia 5 stycznia 2010 r.)
- Porozumienie nr SR.II/2/10 z dnia 28 września 2010 r. (uchwała Nr 1710/371/10 z dnia 17 sierpnia 2010 r.)
- Porozumienie nr SR.II/1/11 z dnia 16 sierpnia 2011 r. (uchwała Nr 1639/70/11 z dnia 9 sierpnia 2011 r.)
- Porozumienie nr SR.II/1/12 z dnia 18 czerwca 2012 r. (uchwała Nr 1028/162/12 z dnia 22 maja 2012 r.)
- Porozumienie nr SR-RPO –IV/1/12 z dnia 18 września 2012 r. (uchwała Nr 1909/196/12 z dnia 11 września 2012 r.)

Konieczność podpisywania kolejnych porozumień wynikała głównie z aktualizacji zapisów porozumienia oraz z dostosowania zapisów do powierzenia kolejnych zadań Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych przez Zarząd Województwa Mazowieckiego m. in. w zakresie wdrażania Inicjatywy JEREMIE, prowadzenia postępowań i wydawania decyzji odnoszących się do należności z tytułu zwrotu płatności dokonanych w ramach RPO WM, tzn. umorzenia, odroczenia terminu zapłaty oraz rozłożenia na raty należności.

Opis Systemu Zarządzania i Kontroli (OSZIK) w ramach RPO WM

Pierwsza wersja dokumentu przyjęta została Uchwałą Nr 1728/161/08 Zarządu Województwa Mazowieckiego z 12 sierpnia 2012 r. W okresie sprawozdawczym IZ RPO WM dokonała aktualizacji dokumentu dziewięć razy.

Najważniejsze zmiany wprowadzone do dokumentu dotyczyły, m. in.:

- Zmian stanu prawnego i wytycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego,

- Zmian wynikających z wejściem w życie nowej ustawy o finansach publicznych,
- Zmian regulujących udzielenie pomocy publicznej w projektach RPO WM 2007-2013,
- Zapisów dotyczących systemu wyboru projektów w ramach RPO WM 2007-2013,
- Zapisów dotyczących procesu poświadczania wydatków w zakresie wykonywanych czynności, w celu zmniejszenia ryzyka poświadczania wydatków poniesionych w sposób nieprawidłowy,
- Zmian w procesie poświadczania wydatków do Komisji Europejskiej.

Instrukcja Wykonawcza IZ RPO WM

Opracowanie Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013 wynikało z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) w szczególności, co do określenia systemu realizacji programu operacyjnego.

W dniu 12 sierpnia 2008 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął uchwałę nr 1729/161/08 w sprawie Instrukcji Wykonawczej Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013. Dokument określał szczegółowe procedury postępowania w ramach zarządzania RPO WM 2007-2013. Osoby uczestniczące w zarządzaniu programem zobowiązane były do przestrzegania procedur określonych w Instrukcji Wykonawczej.

Treść IW IZ RPO WM była opracowywana w przez IZ RPO WM a następnie akceptowana przez IPOC.

W okresie sprawozdawczym dokonano 30 razy aktualizacji dokumentu poprzez przyjęcie propozycji zmian uchwałami Zarządu Województwa Mazowieckiego. Do najważniejszych zmian wprowadzonych w dokumencie należy zaliczyć zmiany wynikające ze:

- Zmiany wytycznych ds. sprawozdawczości,
- Zmiany regulaminu Departamentu,
- Zmiany wytycznych w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych,
- Zaleceń Instytucji Audytowej po przeprowadzeniu audytu systemu,
- Zaleceń IPOC po przeprowadzeniu wizyt planowych,
- Zaleceń IK NSRO.

Dokumentem uzupełniającym do Instrukcji Wykonawczej IZ RPO WM 2007-2013 były Listy sprawdzające weryfikujące stan zgodności z realizacją zadania.

System Realizacji Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Dokument został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 1529/252/09 z dnia 19 czerwca 2009 r. Po jego aktualizacji w 2011 r. stał się pewnego rodzaju vademecum, w którym można było odnaleźć informacje dotyczące realizacji RPO WM 2007-2013. W okresie sprawozdawczym dokument aktualizowany był czterokrotnie. Ostatnia aktualizacja dokumentu została przyjęta Uchwałą Nr 1720/187/12 Zarządu Województwa Mazowieckiego w dniu 14 sierpnia 2012 roku.

Procedury

Procedura odwoławcza dla wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 przyjęta uchwałą Nr 796/228/09 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 7 kwietnia 2009 roku. Określała ona zasady odwoływania się od wyników oceny projektów dokonywanej na poszczególnych etapach procedury oceny projektów.

W okresie sprawozdawczym dokonano ośmiu zmian Procedury odwoławczej:

- Doprecyzowano pojęcie negatywnej oceny projektu oraz sytuacji, w której Beneficjent ma prawo złożyć protest od wyników oceny,
- Wprowadzono zapis dotyczący ustanowienia rezerwy finansowej przeznaczonej na odwołania,
- Doprecyzowano zapis stanowiący o tym, które kryteria i w jakich okolicznościach są przedmiotem ponownej oceny,
- Dokonano aktualizacji zapisów w zakresie kolejności umieszczania projektów na listach utworzonych w ramach rezerwy przeznaczonej na odwołania,
- Doprecyzowano sytuację, w której Wnioskodawcy przysługuje prawo do złożenia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego,
- Doprecyzowano moment zakończenia posiedzeń komisji konkursowych, warunkującego zakończenie oceny wniosków w stosunku, do których toczyła się procedura odwoławcza,
- Wprowadzono zapisy dot. postępowania z wnioskami objętymi procedurą odwoławczą w konkursach, w których nie została ustanowiona rezerwa finansowa na odwołania,
- Doprecyzowano zakresu ponownej oceny wniosku w stosunku, do którego toczyła się procedura odwoławcza,
- Doprecyzowano pojęcie terminów przeznaczonych na ponowną ocenę wniosków,
- Wprowadzono zapis dot. utworzenia jednej listy rezerwowej w konkursach, w których przewidziana została rezerwa na odwołania,
- Dodano zapis umożliwiający objęcie dofinansowaniem wniosków pozytywnie ocenionych na skutek złożenia środka odwoławczego ze środków finansowych dostępnych w ramach konkursu, przed rozstrzygnięciem wszystkich środków odwoławczych,
- Doprecyzowano zapis dotyczący uwzględnienia protestu przez MJWPU i wskazano literalnie, iż możliwe jest częściowe uwzględnienie protestu, tj. uwzględnienie tylko niektórych zarzutów wskazanych przez wnioskodawcę w proteście,
- Wprowadzono mechanizm pozwalający na przyśpieszenie kontraktacji przy jednoczesnym zabezpieczeniu środków finansowych z danego działania na dofinansowanie wszystkich wniosków w stosunku, do których pozytywnie zakończy się procedura odwoławcza,
- Wprowadzono zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- Doprecyzowano zapisy przywrócenia do ponownej oceny przed zakończeniem posiedzenia komisji konkursowej.

Ostatnia zmiana procedury przyjęta została Uchwałą Nr 1043/363/14 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 15 lipca 2014 r.

Wytyczne

Szczegółowe wytyczne obowiązujące ramach programu:

- *Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 dotyczące przeprowadzania audytu zewnętrznego projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007- 2013 (Uchwała nr 503/331/10 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 16 marca 2010 r.).*
- *Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 dla beneficjentów w zakresie działań informacyjno-promocyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013” (Uchwała nr 1053/350/10 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 26 maja 2010 r.).*

- *Wytyczne Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 Zasady wyboru ekspertów oceniających projekty złożone w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013* (Uchwała nr 1248/358/10 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 22 czerwca 2010 r.).
- *Wytycznych Instytucji Zarządzającej w zakresie zasad przeprowadzenia kontroli w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013* (Uchwała Nr 1483/66/11 z dnia 19 lipca 2011 r.).
- *Wytyczne Instytucji Zarządzającej w zakresie monitorowania projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 w okresie trwałości oraz przeprowadzania kontroli obszarów szczególnego ryzyka i kontroli trwałości* (Uchwała Nr 2638/218/12 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 18 grudnia 2012 r.).

Konieczność wprowadzenia zmian do Wytycznych wiązała się z:

- Obowiązkiem przeprowadzaniu audytu zewnętrznego przez Beneficjentów RPO WM 2007-2013 w zakresie realizacji dużych projektów,
- Wprowadzeniem uproszczonego trybu naboru ekspertów do oceny strategicznej,
- Aktualizacją zapisów Wytycznych z przepisami krajowych i unijnych dokumentów w zakresie działań informacyjno – promocyjnych funduszy unijnych,
- Zmianą w zakresie wzoru Wniosku o płatność,
- Wejściem w życie z dniem 14 lutego 2011 r. znowelizowanych Wytycznych Instytucji Koordynującej Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013 w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym z dnia 2 lutego 2011 r. (MRR/H/10(4)02/2011),
- Wejściem w życie z dniem 14 kwietnia 2011 r. znowelizowanych Wytycznych Instytucji Koordynującej Narodowe Strategiczne ramy Odniesienia 2007-2013 w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w Programach Operacyjnych w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 z dnia 22 marca 2011 r.,
- Określeniem momentu, od którego liczony jest okres trwałości w oderwaniu od zapisów umowy o dofinansowanie na rzecz stosowania wprost prawa powszechnie obowiązującego, tj. art. 57 w zw. z art. 88 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r.,
- Uszczegółowieniem definicji celu projektu,
- Dokonaniem nowego przyporządkowania zagadnień podlegających na monitorowaniu jak obszary szczególnego ryzyka oraz zagadnień podlegających monitorowaniu w ramach weryfikacji naruszają trwałości projektu, w szczególności zaś znaczącej modyfikacji,
- Modyfikacją zapisów dotyczących istotnych kwestii związanych z kwalifikowalnością podatku VAT, w sposób uwzględniający wszystkie dotychczas zidentyfikowane okoliczności, w tym rozliczanie VAT proporcją,
- Kompleksowym podrozdziałem dotyczącym monitorowania projektów generujących dochód,
- Wprowadzeniem nowej części dotyczącej trwałości projektu w kontekście wydatków finansowanych ze środków Pomocy Technicznej (dotyczy relacji IZ – IP II),
- Dopuszczeniem zmian metodologii doboru próby projektów do kontroli w okresie trwałości,
- Możliwością czasowego odstąpienia od kontroli zgodności z ustawą Prawo zamówień publicznych przeprowadzanych przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. „Dopuszczalne jest przeprowadzenie kontroli ex post na próbie postępowań wybranej po przeprowadzeniu analizy ryzyka na podstawie

metodologii zatwierdzonej przez IZ RPO WM - (KO), a także – za zgodą IZ RPO WM (KO) – czasowe odstąpienie od przeprowadzenia ww. kontroli”,

- Możliwością przeprowadzenia kontroli planowej pomimo poinformowania podmiotu kontrolowanego o terminie i zakresie kontroli planowej bez zachowania obowiązującego co do zasady terminu 5 dni kalendarzowych, o ile podmiot kontrolowany wyrazi zgodę na przeprowadzenie kontroli, a IP II zachowa w aktach kontroli dowód na uzyskanie ww. zgody,
- Doprecyzowaniem zapisów wzoru umowy o dofinansowanie,
- Doprecyzowaniem zapisów dokumentacji konkursowej dla Funduszu Powierniczego JEREMIE,
- Uelastycznieniem/ uproszczeniem zapisów (w szczególności w zakresie stosowanej metodologii doboru próby projektów do kontroli oraz stosowanej procedury postępowania pokontrolnego),
- Dokonaniem szczegółowego przeglądu obowiązujących procedur zawartych w Instrukcji Wykonawczej IP II i Rocznym Planie Kontroli IP II pod kątem ich pełnej zgodności z Wytocznymi Instytucji Zarządzającej,
- Doprecyzowaniem wymagań związanych z kwalifikowalnością wydatków dotyczących pozyskania infrastruktury telekomunikacyjnej na potrzeby projektów realizowanych w ramach Działania 2.1. „Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu”,
- Wprowadzeniem możliwości finansowania wydatków poniesionych w związku z wynagrodzeniami osób zatrudnionych do realizacji projektu, wynika z konieczności uelastycznienia zasad, szczególnie w przypadku, gdy beneficjent w ramach własnej struktury organizacyjnej tworzy miejsce pracy specjalnie do obsługi realizacji projektów złożonych, wymagających koordynacji podejmowanych działań,
- Aktualizacja publikatorów aktów prawnych.

Ponadto w okresie sprawozdawczym dokonano aktualizacji:

Zasad kwalifikowania wydatków w ramach RPO WM 2007-2013. Najważniejsze zmiany to:

- Przeredagowano zasady kwalifikowania kosztów wynagrodzeń i wyodrębniono koszty ponoszone w oparciu o umowy cywilnoprawne, jako odrębną grupę kosztów,
- Usunięto zapis ograniczający możliwość udzielania pomocy de minimis do poziomu 60% wydatków kwalifikowalnych,
- Umożliwienie stosowania przez beneficjentów korzystniejszej wersji Zasad kwalifikowania (w przypadku ich zmiany po rozpoczęciu realizacji projektów),
- Rozszerzenie kwalifikowalności przedsięwzięć realizowanych poza granicami województwa (w przypadku działań informacyjno-promocyjnych),
- Sformułowanie zasad postępowania w przypadku wystąpienia w projektach kar umownych, zatrzymania wadium lub kaucji gwarancyjnej, zgodnie z uzyskanym stanowiskiem IK RPO,
- Doprecyzowanie zapisu ze względu na wprowadzenie zasady cross-financing,
- Doprecyzowanie zapisu w związku z wprowadzeniem zasady konkurencyjności,
- Doprecyzowanie zapisu kwalifikowalności w odniesieniu do instrumentów inżynierii finansowej. Na podstawie załącznika do decyzji Komisji zmieniającej decyzję C(2013) 1573 w sprawie zatwierdzenia wytycznych dotyczących zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (2007-2013) został wydłużony termin kwalifikowalności wydatków w ramach instrumentów inżynierii finansowej do 31 marca 2017 r.

Zasad realizacji projektu systemowego w ramach pomocy technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. Najistotniejsze zmiany to:

- Dodanie zapisów dotyczących zasad rozliczania poszczególnych kosztów o koszty związane z prowadzeniem kontroli,
- Wprowadzanie zmian zapisów w zasadach rozliczania kosztów związanych z zakupem sprzętu/wyposażenia i materiałów biurowych, pozwoli na zmniejszenie zaangażowania środków pochodzących z budżetu Województwa Mazowieckiego w tego rodzaju kosztach,
- Aktualizacja stanu prawnego dokumentu,
- Doprecyzowanie zapisu dokumentu w odniesieniu do kwalifikowalności wydatków związanych z przygotowaniem nowej perspektywy tj. wydatków związanych z wdrażaniem nowych programów operacyjnych. W rozdziale VIII dokumentu pn. „Zasady realizacji projektu systemowego w ramach pomocy technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013” dodano zapis dotyczący wynagrodzeń osób zaangażowanych w przygotowanie RPO WM 2014-2020 wraz z wszelkimi pochodnymi i kosztami wynikowymi, tworzenie całego systemu realizacji programu, stworzenie portalu internetowego oraz kampanii otwarcia.

Prace nad kryteriami wyboru projektów, w tym wyników przeprowadzonych ewaluacji w tym zakresie

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2008 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2008 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 2/08 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 24 kwietnia 2008 r. w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Komitet Monitorujący przyjął Kryteria wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM 2007-2013.
Uchwała Nr 5/08 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 23 czerwca 2008 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM 2007-2013 była spowodowana koniecznością uwzględniania uwag Komisji Europejskiej, które dotyczyły doprecyzowania zapisów.
Uchwała Nr 6/08 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 28	Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM 2007-2013 dotyczyła błędu pisarskiego, ponieważ przy trzecim kryterium szczegółowym <i>Potrzeby z zakresu infrastruktury oczyszczania ścieków, wynikające ze stopnia skanalizowania gminy</i>

lipca 2008 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	(%) Działania 4.1 <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i> przy max częściowej punktacji odnoszącej się do stopnia skanalizowania gminy, wpisano 6 punktów, a przy max liczbie punktów w całym kryterium wpisano 8 punktów. Zatem kryterium częściowe również powinno zawierać max liczbę 8 punktów, aby zapis był jednolity.
--	---

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2009 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2009 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 1/09 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Zmiany dotyczyły: sugestii Komisji Europejskiej, przekazanych na spotkaniu rocznym w dniu 24 października 2008 roku; dotyczących wprowadzenia dodatkowych kryteriów formalnych dla Działania 4.3 RPO WM „Ochrona powietrza, energetyka”, potrzeby doprecyzowania jednego z kryteriów strategicznych – zgłoszonej przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego, identyfikacji kilku nieprecyzyjnych zapisów odnośnie kryteriów wyboru projektów, bądź uzupełnienia, w związku z zakończeniem naborów wniosków aplikacyjnych w I rundzie konkursów w ramach RPO WM 2007-2013, potrzeby doprecyzowania kryteriów formalnych, zwłaszcza pod kątem poprawy kryteriów środowiskowych, uwag zgłaszanych podczas naboru wniosków przez różne podmioty zainteresowane aplikacją o środki unijne, odniesienia się do uwag do propozycji kryteriów.
Uchwała Nr 5/09 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 24 września 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Zmiany dotyczyły zapisów w „Kryteriach wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM dla Działania 1.4 <i>Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu</i> w zakresie funduszy pożyczkowych i doradczych. Zmiany wynikały z potrzeby uwzględnienia uzgodnień Komisji Europejskiej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i zarządów poszczególnych województw dotyczących formuły wspierania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych w ramach regionalnych programów operacyjnych. Dodano nowe kryteria formalne dopuszczające do konkursu fundusze zarejestrowane, mające główną siedzibę i prowadzące działalność w województwie mazowieckim oraz możliwość aplikowania o wsparcie z RPO WM Beneficjentów, którzy rozpoczęli i prowadzili działalność pożyczkową przed 1 stycznia 2008 roku. Ponadto, w ramach punktowanej oceny merytorycznej znalazły się nowe kryteria promujące fundusze obejmujące ofertą całe województwo oraz fundusze, których oferta koncentruje się na projektach ulokowanych w regionie. W efekcie promowane były fundusze docierające z ofertą do odbiorców w skali całego województwa, dobrze znające regionalne uwarunkowania i potrzeby oraz zainteresowane wspieraniem przede wszystkim gospodarki Mazowsza. Ze względu na specyfikę oceny wykonalności projektów realizowanych przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe przyjęto także odrębne kryteria wykonalności, w których akcentowało

	się aspekt wykonalności techniczno-organizacyjnej oraz wykonalności jednokrotnego obrotu środkami otrzymanymi z RPO WM.
Uchwała Nr 7/09 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 22 grudnia 2009 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Zmiana kryteriów wyboru była efektem kontroli Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzonej w IZ RPO WM oraz IP II (Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych) trwającej od 8 września do 27 października 2009 r. i dotyczącej procesu wyboru oraz stanu przygotowania do realizacji indywidualnych projektów. Kryteria wyboru operacji finansowych w zakresie indywidualnych projektów kluczowych zostały poddane gruntownej analizie, czego wynikiem była zmiana kryteriów formalnych wyboru projektów, dostosowujące je do charakteru projektów indywidualnych.

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2010 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2010 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 2/10 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 31 marca 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Zmiany dotyczyły: interpretacji kryterium szczegółowego (punktowego) nr 1 Lokalizacja projektu/dochód podatkowy gminy w Działaniu 7.2 Infrastruktura służąca edukacji, które stosowane było przy ocenie wniosków o dofinansowanie: przedszkoli, szkół i innych placówek edukacyjnych oprócz szkół wyższych – w przypadku, gdy projekt byłby realizowany w kilku gminach.
Uchwała Nr 3/10 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 7 kwietnia 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	Zaproponowane zmiany zapisów w Kryteriach, stanowiących załącznik do uchwały Nr 7/09 KM RPO WM z dnia 22 grudnia 2009 r. zmienionej uchwałą Nr 2/10 KM RPO WM z dnia 31 marca 2010 r. związane były z koniecznością dostosowania Kryteriów do zmienionych Wytycznych w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym. Dodatkowo w oparciu o wnioski z przeprowadzonej analizy projektów złożonych w ramach Działania 1.5 w pierwszym konkursie, IZ zaproponowała doprecyzowanie opisów kryteriów wykonalności, doprecyzowanie opisów kryteriów merytorycznych horyzontalnych, zmianę obecnie obowiązujących oraz dodanie nowych kryteriów szczegółowych. Wprowadzone zmiany polegały na zwiększeniu stopnia preferencji dla projektów realizowanych na terenach o najwyższym stopniu bezrobocia oraz dla projektów przyczyniających się do stworzenia i utrzymania nowych miejsc pracy. Zmieniono też i doprecyzowano ocenę elementów projektu dotyczących innowacyjności i konkurencyjności, co miało przyczynić się do zwiększenia skali proinnowacyjnych inwestycji realizowanych na

	terenach o najwyższym bezrobociu, powstania większej liczby miejsc pracy, wprowadzenia nowych technologii, usług produktów oraz promowania wzrostu przychodów.
Uchwała Nr 6/10 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 13 września 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	W ramach działania 4.3 <i>Ochrona powietrza, energetyka</i> planowane wspierano działania zmierzające do ochrony powietrza poprzez modernizację systemów ciepłowniczych, źródeł wytwarzania ciepła i energii, w szczególności źródeł odnawialnych. Promowane były przede wszystkim inwestycje w zakresie kogeneracji o wysokiej sprawności, w szczególności ze źródłami energii z odnawialnych źródeł energii (OZA) oraz inwestycje umożliwiające przyłączenie OZE do sieci elektroenergetycznej.
Uchwała Nr 7/10 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 22 października 2010 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013	W Działaniu 5.1 Transport miejski zmodyfikowane zostały kryteria dotyczące lokalizacji projektu i wpływu projektu na likwidację barier dla osób niepełnosprawnych. Proponowano również usunięcie kryterium formalnego nr 1 Lokalizacja projektu poza warszawskim obszarem metropolitalnym, które powielano wspólne dla wszystkich działań – kryterium formalne nr. 6, pkt. H oraz kryterium szczegółowego (punktowego) nr 1 Kompleksowość projektu. Wprowadzono także nowe kryteria: <i>Wkład własny beneficjenta</i> mające na celu zachęcenie beneficjentów do przygotowania dużych, kompleksowych projektów i zróżnicowania, jakości realizowanych projektów oraz Wpływ projektu na zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego w celu osiągnięcia dodatkowych wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działania. W Działaniu 5.2 poprawione zostały dodatkowe kryteria formalne. Ponadto IZ RPO WM zaproponowała usunięcie kryterium szczegółowego (punktowego) dotyczącego partnerstwa, zastępując je nowymi kryteriami, pozwalającymi lepiej ocenić charakter projektu. Zaproponowano usunięcie kryterium <i>Zachowanie dziedzictwa kulturowego</i> , w którym premiowane było wpisanie obiektu do rejestru zabytków.

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2011 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2011 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 1/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 3 lutego 2011 r. w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego interpretacji Kryterium szczegółowego	Kryterium Potrzeby z zakresu infrastruktury oczyszczania ścieków, wynikające ze stopnia skanalizowania gminy (%)* stanowiło jedno z kryteriów wyboru projektów w ramach Działania 4.1, przyjętych uchwałą Nr 6/08 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 (KM RPO WM) z dnia 28 lipca 2008 r. - zmieniającą uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu

<p>(punktowego) nr 3 Potrzeby z zakresu infrastruktury oczyszczania ścieków, wynikające ze stopnia skanalizowania gminy (%) w ramach Działania 4.1 Gospodarka wodno-ściekowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p> <p>Powyższe Kryterium było podstawą oceny projektów w konkursie nr RPOWM/4.1/1/2008, w którym nabór trwał od dnia 6 października do dnia 7 listopada 2008 r.</p> <p>Przeprowadzona w Mazowieckiej Jednostce Wdraża Programów Unijnych w 2009 r. kontrola poprawności dokonania weryfikacji merytorycznej wniosków w ramach Działania 4.1 wykazała, że ocena projektów wg wyżej wymienionego kryterium była prowadzona przez asesorów w sposób niejednolity. Wynikało to z różnorodności projektów oraz z ujęcia lub pominięcia we wnioskach danych dotyczących stopnia skanalizowania gmin. Projekty skierowane do oceny merytorycznej obejmowały inwestycje z zakresu: wyłącznie sieci wodnych, wyłącznie sieci kanalizacyjnych oraz sieci wodno-kanalizacyjnych. Wyniki kontroli wykazały, że w przypadku braku we wnioskach danych dotyczących stopnia skanalizowania gminy część asesorów poprosiła o ich uzupełnienie i wówczas dokonała oceny. Natomiast część asesorów korzystała z danych GUS i na ich podstawie określała stopień skanalizowania gminy oraz przyznała punkty. Stwierdzono także przypadki przyznawania przez asesorów 8 pkt przy braku dostatecznej informacji we wniosku i bez korzystania z danych z GUS. Ponadto niektórzy asesorzy, przyznawali 0 punktów projektom, które nie dotyczyły kanalizacji, pomimo że taki sposób postępowania nie wynikał wprost z zapisów karty oceny merytorycznej. Kryterium, bowiem miało promować gminy o niższym stopniu skanalizowania. W przypadku, gdy stopień skanalizowania był niski, skala punktowa w kryterium pozwalała przyznać najwyższą liczbę punktów – 8. W wyniku różnych sytuacji w projektach oraz niejednolitego podejścia oceniających przyznawano skrajnie różne oceny – od 0 do 8 pkt.</p> <p>Ten sposób postępowania został oceniony przez zespół kontrolujący jako działanie nieprawidłowe i zalecono przeprowadzenie działań naprawczych. Działaniem naprawczym było dokonanie ponownej oceny merytorycznej wszystkich wniosków, które pozytywnie przeszły ocenę formalną. Przyjęto, że punkty w ramach przedmiotowego kryterium przyznawane są tylko projektom dotyczącym inwestycji kanalizacyjnych lub wodno-kanalizacyjnych. W przypadku, gdy projekt dotyczył wyłącznie sieci wodociągowej, powinien otrzymać 0 punktów. Za podstawę oceny spełnienia kryterium określono zakres rzeczowy inwestycji oraz informacje zawarte w dokumentacji projektu nt. stopnia skanalizowania gminy według stanu przed rozpoczęciem realizacji projektu.</p> <p>Na podstawie Instrukcji do karty oceny merytorycznej została dokonana ponowna ocena merytoryczna wniosków. Po ponownej ocenie część projektów, które wcześniej otrzymały punkty za spełnianie ww. kryterium, otrzymała 0 punktów. To zaś spowodowało</p>
--	--

	<p>ich przesunięcie na dalsze miejsca listy rankingowej albo przesunięcie na listę rezerwową. Zdarzały się też sytuacje, że uzyskana w ponownej ocenie liczba punktów wykluczała projekt z dalszej oceny.</p> <p>Sytuacja ta spowodowała protesty wnioskodawców. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, jako instytucja właściwa do rozpatrzenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, analizując protest gminy Mordy stwierdziło, że „ocena dokonana przez IOK została przeprowadzona w sposób niewłaściwy”.</p> <p>W związku z różnymi stanowiskami dotyczącymi ww. kryterium Komitet Monitorujący RPO WM – jako podmiot ustanawiający kryteria wyboru projektów – wskazuje właściwą interpretację kryterium, konieczną do zakończenia oceny wniosków w ramach konkursu.</p>
<p>Uchwała Nr 2/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 20 kwietnia 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM dla Działania 1.2 Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka i Działania 4.3 Ochrona powietrza, energetyka.</p> <p>W ramach przygotowań do konkursu w Działaniu 1.2 Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego we współpracy z Mazowiecką Jednostką Wdrażania Programów Unijnych oraz zewnętrznymi ekspertami, opracował nowe kryteria wyboru projektów, odpowiadające celowi Działania 1.2, jakim było zwiększenie transferu innowacji do gospodarki poprzez wspieranie inwestycji w badania i przedsięwzięcia rozwojowe. W celu sprawnego dokonania oceny merytorycznej dla przedsięwzięć objętych konkursem wprowadzono zmiany do Kryteriów.</p> <p>Zmiany w Działaniu 4.3 Ochrona powietrza, energetyka wynikały z konieczności doprecyzowania kryterium szczegółowego (punktowego) nr 2 Moc instalacji wytwarzającej energię z wykorzystaniem OZE [MW] w odniesieniu do średniej konkursowej w Schemacie I Odnawialne źródła energii i kogeneracja.</p> <p>Zaakceptowane uchwałą nr 6/10 Komitetu Monitorującego RPO WM z dnia 13 września 2010 r. Kryteria przewidywały, że dla ww. kryterium skala oceny zostanie doprecyzowana poprzez pobranie danych z wniosków o dofinansowanie, utworzenie z nich skali i w następnej kolejności podział procentowy skali na kilka szczebli, do których zostaną przyporządkowane określone wartości punktów. Wówczas poszczególne wnioski automatycznie znajdą się na określonym szczeblu i będą miały przyznaną określoną liczbę punktów. Taki sposób konstrukcji kryterium był konieczny ze względu na brak możliwości oszacowania mocy instalacji będącej przedmiotem projektu.</p> <p>Instytucja Zarządzająca RPO zarekomendowała wybór mediany pozwalający na uzyskanie średniej niepodatnej na wartości skrajne, jednocześnie niepowodujący odrzucenia żadnej wartości. Propozycja nie naruszała art. 29 ustawy o zasadach prowadzenia polityki</p>

	<p>rozwoju, z którego wynika, że instytucja ogłaszająca konkurs do czasu jego zakończenia nie może pogorszyć zasad konkursu. Zmiana poprawiła warunki konkursu, ponieważ w przypadku omawianego kryterium projekty miały szansę uzyskać więcej punktów niż przed zmianą.</p>
<p>Uchwała Nr 5/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 9 maja 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM dla Działania 4.2 Ochrona powierzchni ziemi, odpowiadała celowi Działania 4.2, jakim jest zmniejszenie ilości składowanych odpadów i ograniczenie ich negatywnego wpływu na środowisko oraz rekultywacja. W celu sprawnego dokonania oceny merytorycznej dla przedsięwzięć objętych konkursem wprowadzono zmiany do Kryteriów. W ramach konkursu w zakresie Działania 4.2 wsparciem objęte miały zostać projekty zmierzające do zamykania i rekultywacji istniejących składowisk innych niż niebezpieczne i obojętne.</p>
<p>Uchwała Nr 6/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 26 maja 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM dla Działania 1.4 Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu odpowiadała celowi Działania 1.4 w schemacie dotyczącym dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych działających na rynku lokalnym oraz regionalnym.</p> <p>W proponowanej wersji zmodyfikowanych kryteriów usunięte zostały dwa dodatkowe kryteria formalne dotyczące funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (miejsce realizacji, lokalizacja siedziby i działalność funduszu oraz okres prowadzenia działalności pożyczkowej/poręczeniowej). W kryteriach szczegółowych (punktowych) usunięto kryterium zasięgu działania funduszu pożyczkowego/poręczeniowego. Z uwagi na nową notę wyjaśniającą w zakresie dotyczącym instrumentów inżynierii finansowej, zgodnie z art. 44 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, wprowadzono dodatkowe kryterium dotyczące punktowania funduszy, które przeznaczą na zarządzanie funduszem w ramach przyznanego wsparcia najniższe koszty. Dodano także kryterium dotyczące struktury portfela pożyczek i poręczeń dla sektora MSP do 120 tys. PLN</p>
<p>Uchwała Nr 8/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 20 czerwca 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach RPO WM dla Działania 2.1 <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu</i>. W ramach Działania 2.1 dodano schemat nr 2 dotyczący projektów nieobejmujących budowy sieci Internetu szerokopasmowego. W wersji Schematu nr 2 kryteriów szczegółowych wprowadzono kryterium kompleksowości projektu, skalowalności projektu oraz efektywności finansowej projektu.</p>
<p>Uchwała Nr 10/11 Komitetu</p>	<p>Uchylenie Uchwały Nr 8/11 z dnia 20 czerwca 2011 roku</p>

<p>Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 20 czerwca 2011 roku uchylająca uchwałę Nr 8/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 20 czerwca 2011 roku zmieniającą uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>spowodowane jest zmianą punktacji w kryterium nr 3 <i>Efektywność finansowa projektu</i> w Schemacie nr 2 – dotyczącym projektów nie obejmujących budowy sieci Internetu szerokopasmowego w Działaniu 2.1 <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu</i> jednakowych zapisów o różnej punktacji: projekt nie powoduje zmiany wysokości kosztów operacyjnych, ale wiąże się z realizacją nowych zadań przez wnioskodawcę – 8 punktów, projekt nie powoduje zmiany wysokości kosztów operacyjnych, ale wiąże się z realizacją nowych zadań przez wnioskodawcę – 6 punktów. Schemat nr 2 w ramach Działania 2.1 oraz przygotowania propozycji kryteriów zostały zmienione na kolejnym posiedzeniu.</p>
<p>Uchwała Nr 11/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 24 sierpnia 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach RPO WM dla Działania 2.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu. Przygotowując konkurs dla Działania 2.1 Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego opracował nowe kryteria wyboru projektów odpowiadające celowi Działania 2.1, jakim było przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu poprzez: wzmocnienie tworzenia społeczeństwa informacyjnego, rozwój infrastruktury łączności elektronicznej i technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych. Kryteria wymagały modyfikacji w związku z potrzebą zintensyfikowania działań mających na celu podniesienie potencjału e-rozwoju Województwa Mazowieckiego, na terenie którego nadal wiele obszarów wyróżnia się niewystarczającym poziomem nasycenia infrastrukturą społeczeństwa informacyjnego.</p>
<p>Uchwała Nr 12/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 21 września 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Zmiana kryteriów dla Działania 1.5 Rozwój przedsiębiorczości Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego opracował nowe kryteria wyboru projektów, odpowiadające celowi Działania 1.5, jakim było podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MSP poprzez dostosowanie się do wymogów rynkowych, w tym zapewnienie dostępu do nowych technologii. Kryteria wymagały modyfikacji w związku z potrzebą zintensyfikowania działań, mających na celu bezpośrednie wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z regionu województwa. Ponadto, z powodu nieuwzględnienia w kryteriach szczegółowych (punktowych) możliwości przyznania 0 punktów w Działaniu 1.8 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT), kryterium nr 1 Kompleksowość projektu i kryterium nr 2 Doświadczenie wnioskodawcy oraz Działaniu 2.3 Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP, kryterium nr 1 Doświadczenie wnioskodawcy i kryterium nr 2 Innowacyjność usług/produktów/procesów oferowanych dzięki realizacji inwestycji, doprecyzowano zapisy w ww. kryteriach poprzez dodanie kolejnego</p>

	<p>tiret o treści „W przypadku niespełnienia powyższych warunków lub braku danych - 0 punktów”.</p> <p>Mając jednocześnie na uwadze wprowadzenie do Szczegółowego Opisu Priorytetów RPO WM 2007-2013 nowego trybu wyboru projektów w ramach inicjatywy JESSICA, zaktualizowano tytuły tabel dla poszczególnych rodzajów kryteriów oraz nazwy działań. Rozszerzono również listę trybów dokonywania wyboru projektów, określając jednocześnie tryb wyboru projektów w ramach inicjatywy JESSICA.</p>
<p>Uchwała Nr 13/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 4 listopada 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>Doprecyzowano kryterium szczegółowe (punktowe) nr 2 Liczba utworzonych etatów w wyniku realizacji projektu w Działaniu 1.5 Rozwój przedsiębiorczości w zakresie dotyczącym małych przedsiębiorstw.</p>
<p>Uchwała Nr 14/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 8 grudnia 2011 roku zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru operacji finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.</p>	<p>W związku z zaplanowanym ogłoszeniem w dniu 30 grudnia 2011 r. naborów wniosków w ramach Działania 1.6 i 1.7 RPO WM 2007-2013, Departament Strategii i Rozwoju Regionalnego przeprowadził analizę dotychczasowych kryteriów wyboru projektów w ramach ww. Działania. Na jej podstawie opracowano propozycję modyfikacji kryteriów, z uwzględnieniem specyfiki trybu konkursu otwartego bez preselekcji, w jakim zostały przeprowadzone oba nabory. Ocena punktowa w ramach tego trybu ma charakter dostępowy, nie powodowała hierarchizacji projektów. Liczba punktów uzyskanych powyżej minimalnego wymaganego progu 60% (suma punktów z oceny strategicznej – maksymalnie 35 pkt, oceny horyzontalnej – maksymalnie 10 pkt i szczegółowej oceny merytorycznej – maksymalna liczba punktów zależna od Działania) nie decydowała w tym przypadku o pozycji projektu na liście rankingowej.</p>
<p>Uchwała Nr 15/11 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 8 grudnia 2011 roku w sprawie akceptacji Kryteriów wyboru Funduszy Rozwoju Obszarów Miejskich, które będą udzielały wsparcia Projektom Miejskim ze środków przekazanych do Funduszu Powierniczego JESSICA.</p>	<p>Na Inicjatywę JESSICA w ramach RPO WM przeznaczone zostały środki z trzech Działania RPO WM: Działania 5.2 Rewitalizacja miast, Działania 4.3 Ochrona powietrza, energetyka oraz Działania 1.6 „Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym”. Przyjęte kryteria miały pozwolić na wybór podmiotu, który nie tylko posiada doświadczenie w zakresie finansowania zwrotnego, lecz również posiada potencjał w zakresie wspierania projektów z ww. Działania. Kryteria wyboru uwzględniały specyfikę Województwa Mazowieckiego oraz kładły nacisk na wykazanie przez kandydatów odpowiedniej polityki inwestycyjnej, która pozwoli na osiągnięcie oczekiwanych celów i rezultatów z wdrożenia Inicjatywy w regionie.</p>

	<p>Położono również nacisk na dysponowanie odpowiednim potencjałem organizacyjnym i kadrowym, który pozwoli na efektywne wdrożenie Inicjatywy. Ponadto, kandydaci ubiegający się o pełnienie roli Menedżera FROM musieli posiadać odpowiednie portfolio projektów potencjalnie możliwych do realizacji w ramach Inicjatywy JESSICA z poszczególnych Działań RPO WM.</p>
--	---

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2012 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2012 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 1/12 z dnia 10 stycznia 2012 r. w sprawie zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Doprecyzowano zapisy szczegółowych kryteriów wyboru projektów dla Działania 1.5 Rozwój przedsiębiorczości. M.in. dodano zapis, który dotyczy realizacji projektów na terenie kilku powiatów. Dodano też przypis do kryterium związanego ze stosowaniem w projekcie technologii.
Uchwała Nr 3/12 z dnia 13 kwietnia 2012 r. w sprawie zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Doprecyzowano zapisy szczegółowych kryteriów wyboru projektów dla Działania 3.1 Infrastruktura drogowa, Działania 3.2 Regionalny transport publiczny oraz Działania 4.2 Ochrona powierzchni ziemi. Wprowadzono zmiany o charakterze porządkującym - ujednociono zapisy dotyczących punktacji w Kryteriach oraz wyeliminowano wątpliwości dotyczące sposobu oceny projektów.
Uchwała Nr 4/12 z dnia 16 maja 2012 roku w sprawie zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Zmiana Kryteriów w obszarze szczegółowych kryteriów merytorycznych dla Działań 1.1, 1.3, 1.4, 3.3, 4.1, 4.2, 4.4, 5.2, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2 i 7.3. Zmiany miały na celu uszczegółowienie zasad punktowania kryteriów, w większości przypadków poprzez uzupełnienie zapisów o możliwości przyznania 0 punktów lub sumowania ocen cząstkowych w ramach kryterium. Pozwoliło to zmniejszyć ryzyko rozbieżności w interpretacji danego kryterium przez różnych ekspertów. Wprowadzono nowy schemat dot. Menedżera Funduszu Powierniczego JEREMIE w kryteriach merytorycznych do Działania 1.4., który miał pozwolić na uruchomienie konkursu polegającego na wyborze Menedżera Funduszu.
Uchwała Nr 6/12 z dnia 22 sierpnia 2012 roku w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Zmiana szczegółowych kryteriów merytorycznych dla Działań: 4.2 „Ochrona powierzchni ziemi” oraz Działania 5.1 „Transport miejski”. Zmiany do kryteriów dla Działania 4.2 zostały wprowadzone w związku z identyfikacją barier uniemożliwiających uzyskanie pozytywnej oceny w konkursie z 2011 r. Zmiana kryteriów dla Działania 5.1. „Transport miejski” wynikała z aktualizacji SZOP, w którym został zmieniony załącznik nr 3 „Tabela wskaźników produktu i rezultatu na poziomie działania” zawierający wskaźniki wybierane przez beneficjentów we wnioskach

	o dofinansowanie. Z katalogu wskaźników przypisanych do Działania 5.1 usunięto wskaźniki produktu.
Uchwała Nr 10/12 z dnia 12 grudnia 2012 roku w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	Zmiana Kryteriów w obszarze szczegółowych kryteriów merytorycznych dla Działania 4.2. „Ochrona powierzchni ziemi” na potrzeby planowanego do ogłoszenia w grudniu 2012 r. konkursu „Segregacja odpadów”. Do kryteriów dla Działania 4.2 zostały wprowadzone nowe kryteria szczegółowe.

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2013 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2013 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 1/13 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 21 marca 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	W Działaniu 6.2 Turystyka dodano nowy zestaw kryteriów szczegółowych (punktowych) dla małych projektów, dla których ogłoszono konkurs: Kompleksowość oferty turystycznej, Wykorzystanie walorów antropogenicznych obszaru, na którym realizowany jest projekt, Promowanie walorów przyrodniczych obszaru, na którym realizowany jest projekt, Udział wkładu własnego beneficjenta w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu, Realizacja projektu w kooperacji z innymi podmiotami na rzecz zwiększenia atrakcyjności, jakości oraz kompleksowości oferty turystycznej, Zwiększenie dostępności do infrastruktury turystycznej dla osób niepełnosprawnych, Wpływ projektu, na jakość użytkowania infrastruktury turystycznej, Zdolność funkcjonowania oferty turystycznej w czasie roku.
Uchwała Nr 2/13 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 18 kwietnia 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	W Działaniu 1.5 Rozwój przedsiębiorczości nastąpiło ukierunkowanie kryteriów szczegółowych (punktowych) głównie pod kątem osiągnięcia wskaźnika produktu: liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi, który był zrealizowany na niskim poziomie.
Uchwała Nr 5/13 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 26	W Działaniu 4.2 Ochrona powierzchni ziemi wprowadzono kryteria wyboru projektów w ramach schematu: dostosowanie istniejących zakładów zagospodarowania odpadów do obowiązujących przepisów zgodnie z celem Działania dotyczącym zmniejszenia ilości

sierpnia 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	składowanych odpadów i ograniczenia ich negatywnego wpływu na środowisko.
---	---

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2014 roku

Zakres zmian w kryteriach wyboru projektów wprowadzonych w 2014 r. przedstawia poniższa tabela.

Tytuł uchwały	Zakres zmian w kryteriach
Uchwała Nr 7/13 Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2007-2013 z dnia 26 czerwca 2014 r. zmieniająca uchwałę w sprawie Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.	W 2014 r. Komitet Monitorujący przyjął jedną uchwałę w sprawie zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 w obszarze szczegółowych kryteriów merytorycznych dla Działania 1.5. W związku zaplanowanym ogłoszeniem w III kwartale 2014 r. kolejnego konkursu dla przedsiębiorstw z sektora MŚP w ramach Działania 1.5 - Rozwój przedsiębiorczości RPO WM 2007-2013, wskazane było zmodyfikowanie aktualnie obowiązujących kryteriów szczegółowych tak, aby większy nacisk położyć na wsparcie wzrostu konkurencyjności mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw poprzez dostosowanie do wymogów rynkowych, szczególnie w rejonach o niższej efektywności gospodarczej oraz firm zwiększających nakłady inwestycyjne i rozwijających się dzięki wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań. W związku z powyższym zmiany dotyczyły kryteriów: Liczba utworzonych etatów w wyniku realizacji projektu, Innowacyjność produktowa/ procesowa produktów/usług oferowanych dzięki realizacji inwestycji, Wykorzystanie technologii lub wyników prac badawczych, Wdrożenie innowacji w nowopowstałych przedsiębiorstwach.

Prace nad kryteriami wyboru projektów w 2015 roku

W 2015 r. Komitet Monitorujący nie przyjął żadnej uchwały w sprawie zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

Prace nad przygotowaniem/zmianą programów pomocowych

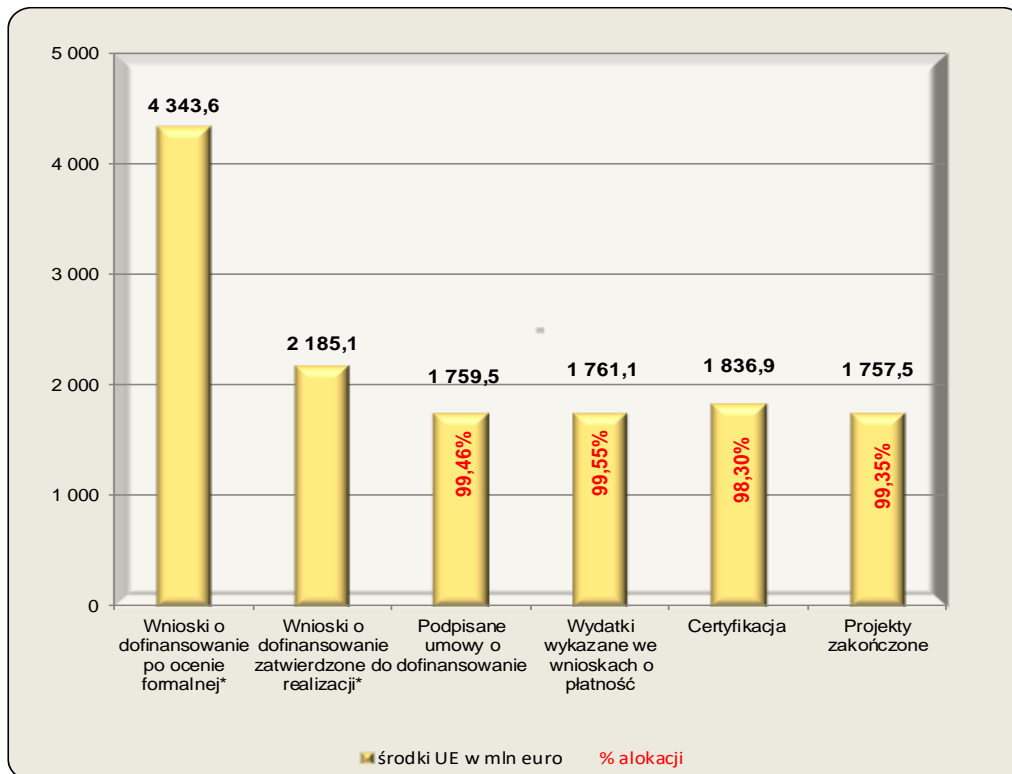
Przygotowaniem programów pomocowych zajmowało się Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, IZ RPO WM w ramach konsultacji zgłaszała ewentualne uwagi do programów.

2.1.6.2. Analiza postępu finansowego i rzeczowego

Od początku wdrażania Programu złożono 6 201 wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym na łączną kwotę dofinansowania 4 343,6 mln euro. Do realizacji zatwierdzono 2 628 wniosków, z czego podpisano 2 432 umowy/wydano decyzje o wartości dofinansowania z UE 1 759,5 mln euro (99,46% alokacji na lata 2007-13). W ramach podpisanych umów, beneficjenci złożyli poprawne wnioski o płatność,

których wartość na koniec okresu sprawozdawczego wyniosła 1 761,1 mln euro (dofinansowanie UE), tj. 99,55% alokacji. Instytucja Certyfikująca zatwierdziła deklaracje IZ i skierowała do KE wnioski o płatność na kwotę odpowiadającą środkom UE w wysokości 1 836,9 mln euro (98,30% alokacji). Zakończonych zostało 2 420 projektów o wartości dofinansowania z UE 1 757,5 mln euro (99,35% alokacji).

Wykres 1. Stan wdrażania RPO WM (środki UE w mln euro)

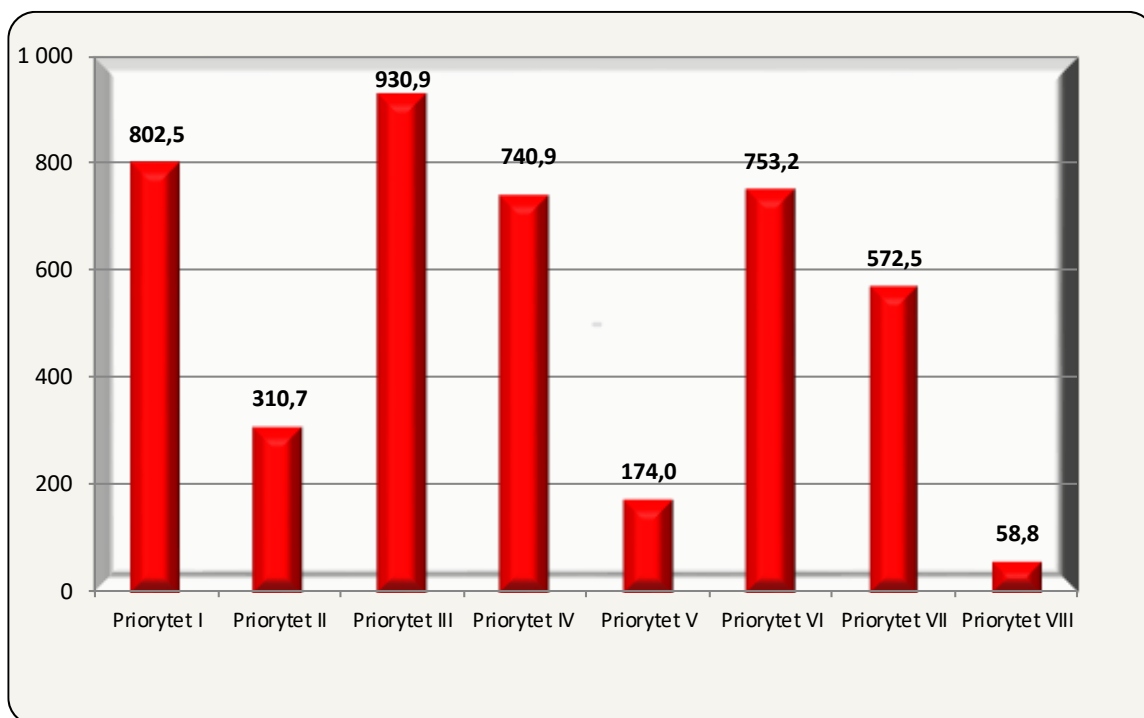
* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W przypadku 12 projektów nie zostały zatwierdzone wnioski o płatność końcową (nie zostały zakończone), ponieważ stwierdzono w nich nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu. Toczą się postępowania mające na celu odzyskanie środków.

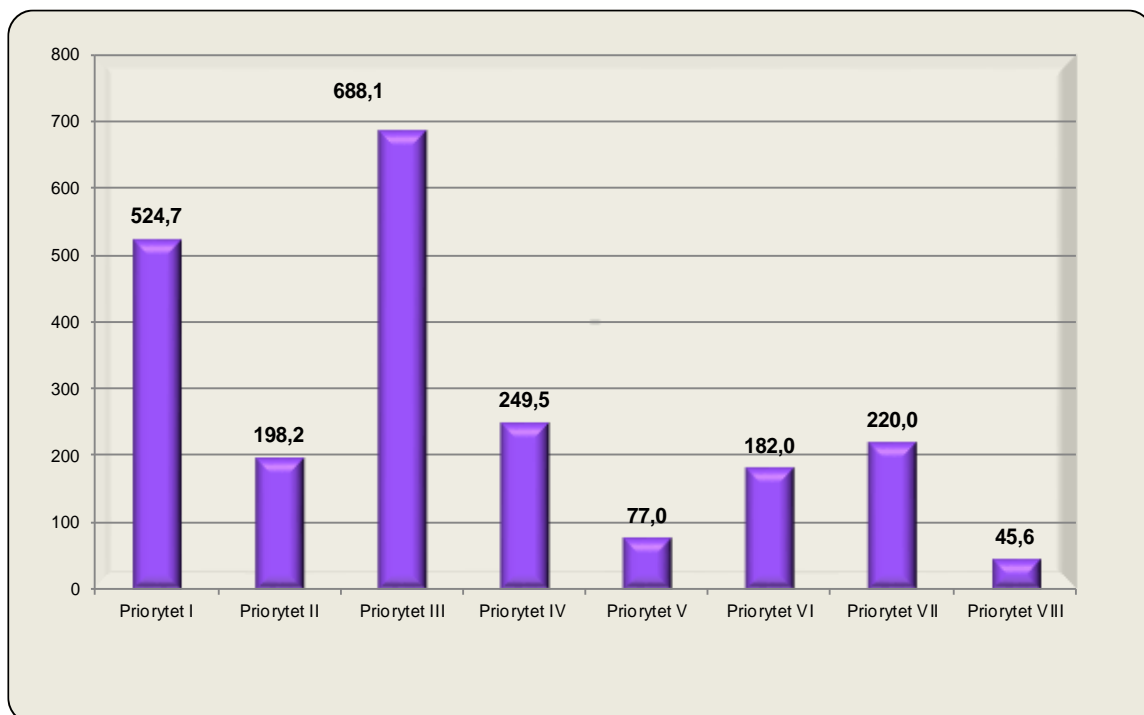
Informacja na temat wniosków o dofinansowanie, podpisanych umów, wniosków o płatność, deklaracji zatwierdzonych przez IC oraz projektów zakończonych w podziale na osie priorytetowe zaprezentowane zostały na poniższych wykresach.

Wykres 2. Wnioski po ocenie formalnej (dofinansowanie ogółem w mln euro)

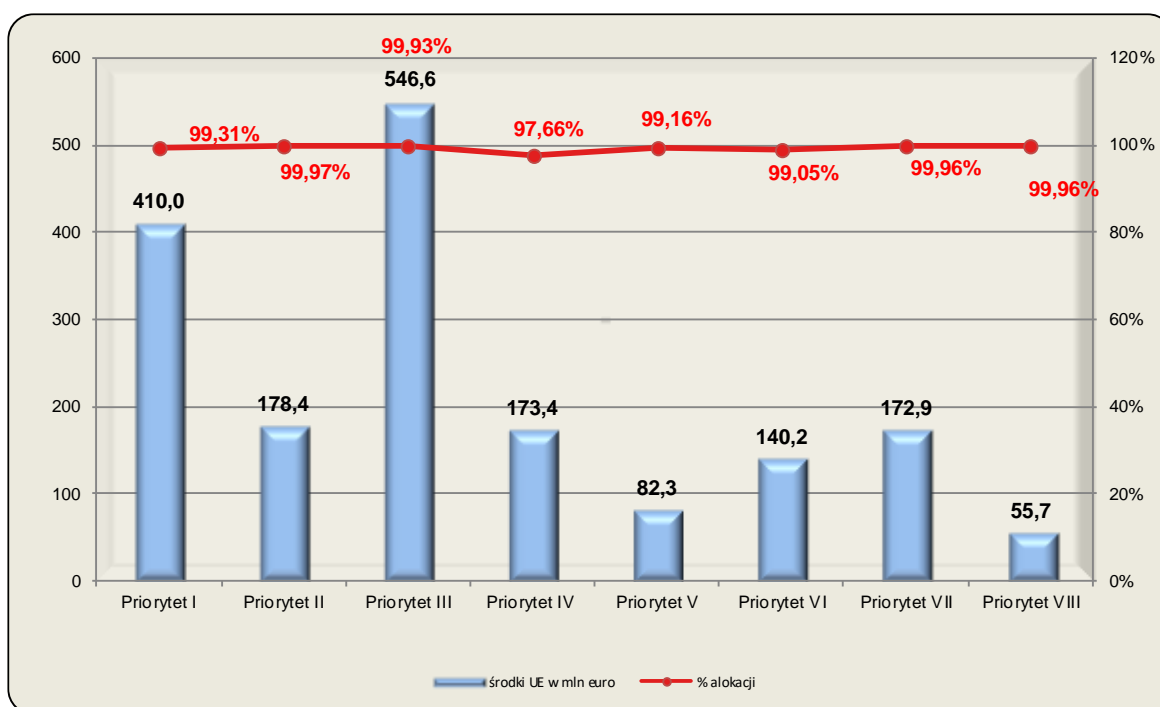
Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wykres 3. Wnioski zatwierdzone do realizacji (dofinansowanie ogółem w mln euro)

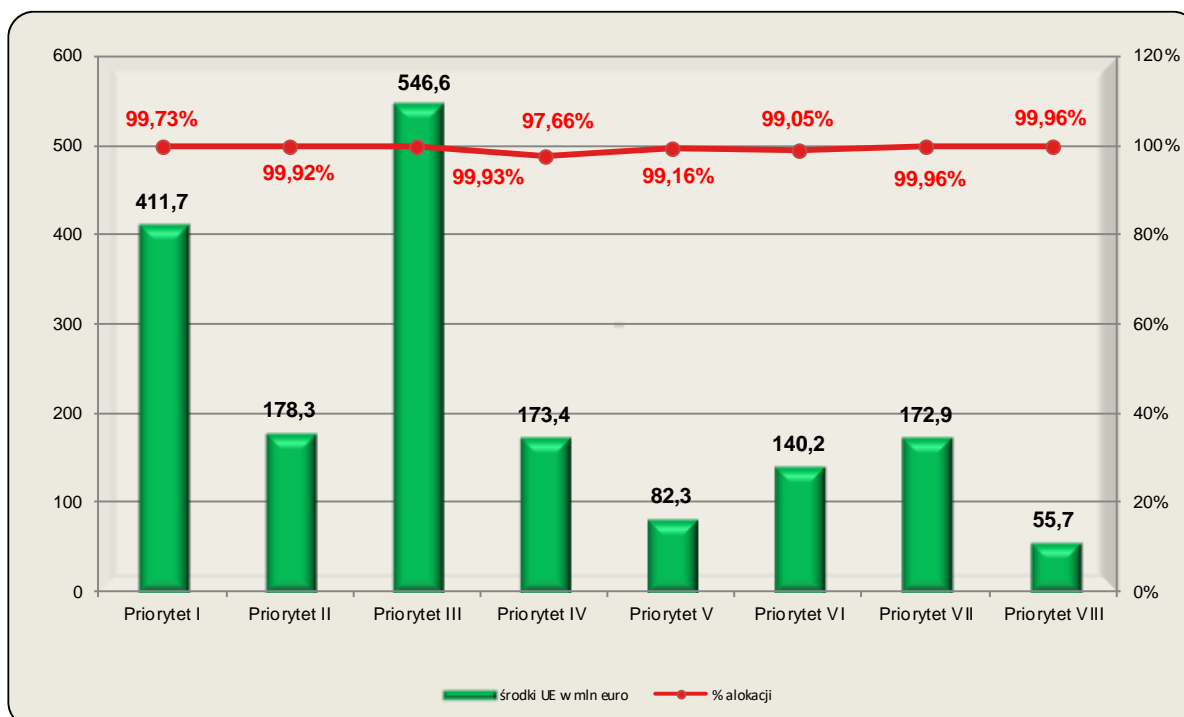
Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wykres 4. Wartość podpisanych umów/wydzanych decyzji o dofinansowanie (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji)

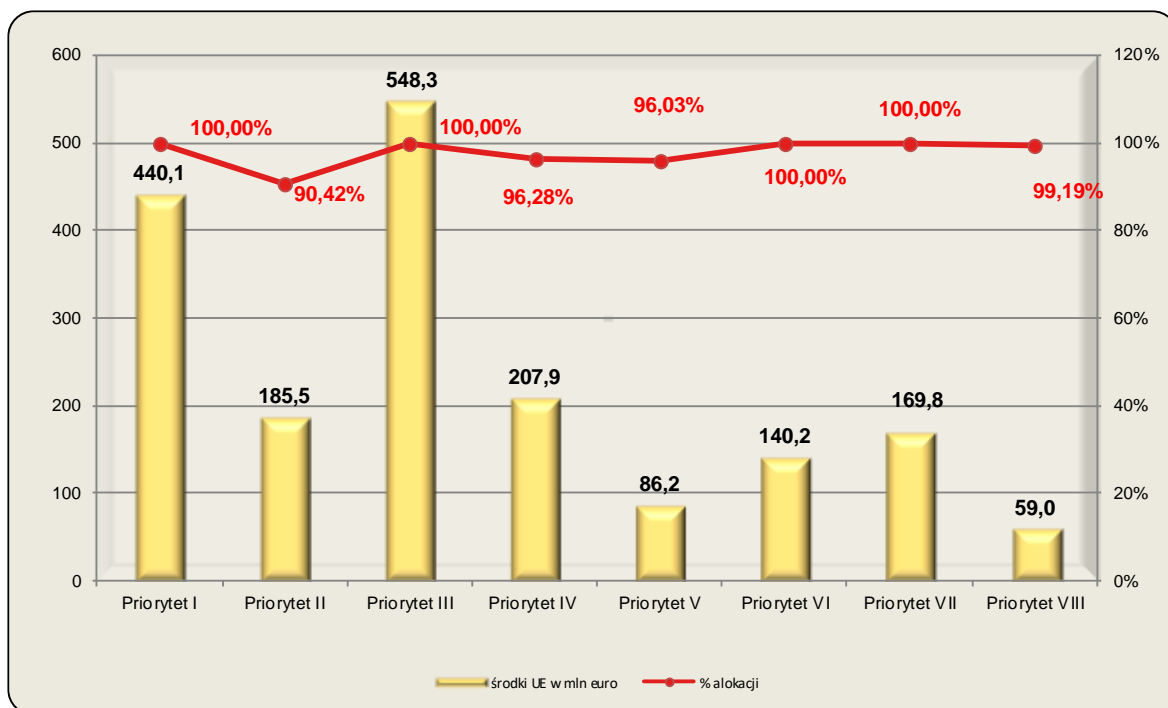
Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wykres 5. Wartość wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wykres 6. Wartość wydatków w deklaracjach zatwierdzonych przez IC i skierowanych do KE (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Wśród projektów realizowanych w ramach RPO WM znajdują się projekty realizowane w trybie konkursowym, jak również realizowane w trybie indywidualnym (projekty kluczowe).

Projekty kluczowe

Pierwszy Indykatywny Wykaz Indywidualnych Projektów Kluczowych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r. i zawierał 26 projektów, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosiła 415,8 mln euro.

W trakcie wdrażania RPO WM 2007 – 2013 wykaz był zmieniany i aktualizowany łącznie 81 razy. Aktualny wykaz zgodnie z uchwałą ZWM nr 1717/193/16 z dnia 26 października 2016 r., zawiera łącznie 140 projektów kluczowych na liście podstawowej, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosi 842 mln euro oraz 18 projektów na liście rezerwowej, których orientacyjna wartość dofinansowania z EFRR wynosi 42,5 mln euro.

Realizacja projektów znajdujących się w Indykatywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 - 2013 przedstawia się następująco:

➤ **Priorytet I**

36 projektów o wartości ogółem 246,1 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 169,9 mln euro,

➤ **Priorytet II**

8 projektów o wartości ogółem 153,5 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 110,3 mln euro,

➤ **Priorytet III**

28 projektów o wartości ogółem 694,7 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 355,2 mln euro,

➤ **Priorytet IV**

14 projektów o wartości ogółem 57,2 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 30,6 mln euro,

➤ **Priorytet V**

5 projektów o wartości ogółem 22,7 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 17,3 mln euro,

➤ **Priorytet VI**

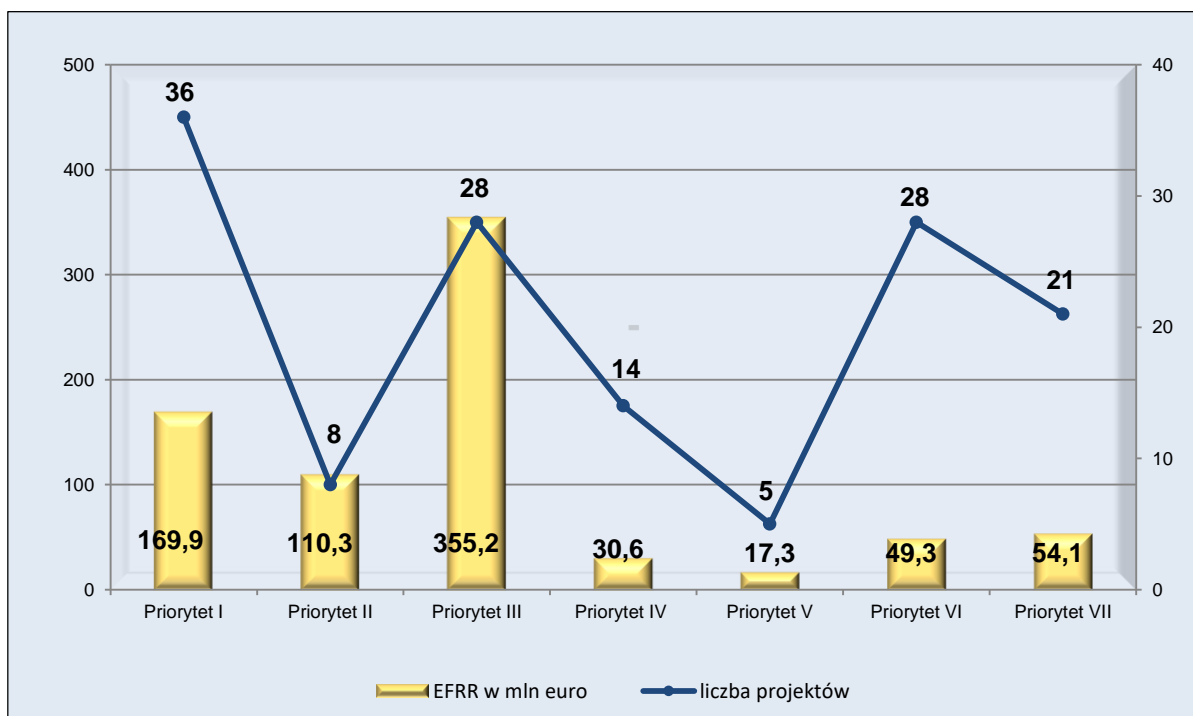
28 projektów o wartości ogółem 89,5 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 49,3 mln euro,

➤ **Priorytet VII**

21 projektów o wartości ogółem 75,7 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 54,1 mln euro.

Łącznie wsparcie otrzymało 140 projektów kluczowych o wartości ogółem 1 339,4 mln euro, w tym wartość dofinansowania z EFRR wynosi 786,7 mln euro.

Wykres 7. Liczba i wartość projektów kluczowych realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013 (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej projektów, tj. 36, umieszczono w ramach Priorytetu I *Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu*, na których realizację przeznaczono kwotę 169,9 mln euro środków EFRR, drugą pod względem wielkości kwotę przyznaną na wszystkie Priorytety. Największa pula środków EFRR została skierowana na inwestycje z zakresu transportu realizowane w Priorytecie III *Regionalny system transportowy* łącznie 355,2 mln euro. Najmniejsza kwota dofinansowania przypada na Priorytet V *Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu* w wysokości 17,3 mln euro, w którym zrealizowano najmniejszą liczbę inwestycji kluczowych – 5 projektów.

Na liście rezerwowej IWIPK znajdowało się 18 projektów o wartości ogólnej 93,1 mln euro i wartości EFRR 42,5 mln euro. Umieszczenie na liście rezerwowej IWIPK nie oznaczało rezerwacji środków o dofinansowanie. Lista

rezerwowa stanowiła źródło danych o projektach, które w przypadku wykazania gotowości do realizacji i pojawienia się wolnych środków, mogły uzyskać dofinansowanie.

W trakcie realizacji RPO WM 2007-2013, podjęto działania, mające na celu przyspieszenie przygotowania realizacji projektów kluczowych, poprzez m.in. niżej wymienione działania:

- a) Zawieszenie otwartego, ciągłego naboru propozycji projektów kluczowych od dnia 31 marca 2010 r. oraz ogłaszanie naborów zamkniętych dedykowanych konkretnym działaniom.
- b) Ustalanie ostatecznego terminu złożenia wniosku o dofinansowanie. Dodatkowo w pre-umowie doprecyzowano, iż beneficjent ponosi świadome ryzyko nieotrzymania dofinansowania w przypadku niezłożenia wniosku przed datą w niej deklarowaną.
- c) Aktualizowanie harmonogramu przygotowania do realizacji projektów kluczowych zawierającego m.in. planowane daty zawarcia pre-umów oraz terminy złożenia wniosków o dofinansowanie. Kierując się wskazaniem Komisji Europejskiej, harmonogram był przedstawiany kwartalnie Zarządowi Województwa Mazowieckiego (ZWM), Komitetowi Monitorującemu RPO WM oraz Komisji Europejskiej.
- d) Zaktualizowanie procedury oceny i wyboru propozycji projektów do umieszczenia w IWIPK zawartej w Instrukcji Wykonawczej IZ (9.03.2011 r.) oraz zatwierdzenie *Kryteriów oceny propozycji projektów do umieszczenia w IWIPK RPO WM 2007-2013* przez Komitet Monitorujący (25.03.2010 r.).
- e) Przyjęcie *Zasad modyfikacji projektów kluczowych i Indyktywnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007-2013* na posiedzeniu ZWM w dn. 27.04.2010 r. Dokument zawiera zasady wprowadzania nowych projektów do IWIPK, sposób postępowania w przypadku wnioskowania przez beneficjenta o zatwierdzenie zmiany do projektu oraz reguły zmiany IWIPK. W *Zasadach modyfikacji* ustalono katalog okoliczności usuwania projektów z listy projektów kluczowych, a także określono cele, na które mogą zostać przeznaczone środki zarezerwowane na realizację projektu, który został usunięty. Zasady określają postępowanie z projektami umieszczonymi na liście rezerwowej IWIPK.
- f) Utworzenie listy rezerwowej IWIPK na posiedzeniu ZWM w dn. 22 czerwca 2010 r.
- g) Wprowadzenie nowych procedur do Instrukcji Wykonawczej IP II, min. procedury systemu opiniowania wniosków projektów kluczowych przed ich formalnym złożeniem. Opiniowanie wniosków o dofinansowanie z załącznikami przed ich formalnym złożeniem wykonywane było min. w zakresie oceny wykonalności projektu. W szczególnych przypadkach, z inicjatywy MJWPU lub na wniosek IZ, opiniowanie mogło zostać rozszerzone do wszystkich etapów oceny. Uzyskanie pozytywnej opinii mogło wiązać się z koniecznością wprowadzenia zmian do projektu.
- h) Zwiększenie nacisku na weryfikację danych przy sporządzeniu informacji miesięcznej dla MRR z realizacji projektów kluczowych w ramach RPO WM („druga para oczu”).
- i) Przeprowadzanie kontroli dużych projektów - kontrole dużych projektów przeprowadzane są przez minimum 2 kontrolerów IP II, przy każdorazowym udziale minimum 2 kontrolerów IZ RPO WM, co najmniej raz w każdym roku realizacji projektu.
- j) Przygotowanie raportów obrazujących stan wdrażania projektów kluczowych, tzw. tabel monitoringowych. Tabele były przygotowywane cotygodniowo, a na dalszym etapie realizacji programu wykonywane były comiesięcznie. Tabele obrazują zmiany w przygotowaniu projektów indywidualnych, tj. od podpisania pre-umowy po wniosek o płatność końcową.
- k) Monitorowanie zagrożeń dotyczących realizacji projektów kluczowych – w związku z wprowadzeniem *Zasad modyfikacji*, MJWPU raz na miesiąc przedstawiała Zarządowi informację, w której wskazywane były projekty kwalifikujące się do usunięcia i te, co do których istniało istotne zagrożenie. W informacji szczegółowo opisany był też stan gotowości do realizacji projektów z listy rezerwowej.

- l) Identyfikowanie dużych projektów - do wniosku o dofinansowanie zostało dołączone oświadczenie, w którym Beneficjent deklarował czy inwestycja wpisuje się w definicję dużego projektu lub dużego projektu inwestycyjnego.
- m) W końcowym etapie wdrażania RPO WM 2007-2013, podjęto decyzję, że w przypadku braku środków EFRR w danym działaniu, możliwe jest przenoszenie projektów na listę podstawową, pod warunkiem potwierdzonych, rzetelnych informacji o możliwym zwiększeniu środków (np. pochodzących z oszczędności lub też zidentyfikowanych w innym działaniu/priorytecie, z którego bez uszczerbku dla jego realizacji środki mogą zostać realokowane lub przesunięte za pomocą mechanizmu elastyczności) w danym działaniu, zaakceptowanym przez IZ. Należy podkreślić, iż podpisanie umowy o dofinansowanie było uzależnione od dostępności środków wyliczonych przez Ministerstwo Finansów w ramach dopuszczalnego limitu środków EFRR obowiązującego dla danego okresu.

Ponadto w 2016 r., wprowadzono rozwiązania umożliwiające dalsze sukcesywne angażowanie powstałych oszczędności w ramach RPO WM 2007-2013, a w następstwie szybkie i sprawne ich wydatkowanie. ZWM mógł wyrazić zgodę na przeprowadzenie oceny merytorycznej i formalnej wniosku o dofinansowanie projektu zakończonego znajdującego się na liście rezerwowej, przyjęcie warunkowej uchwały zatwierdzającej projekt do realizacji, a następnie na podpisanie warunkowej umowy o dofinansowanie. Należy podkreślić, iż realizacja umowy warunkowej o dofinansowanie uzależniona była od wygenerowanych oszczędności i dostępności środków finansowych wyliczonych przez Ministerstwo Finansów w ramach dopuszczalnego limitu środków EFRR obowiązującego dla danego okresu. Projekty w przypadku, których nastąpiła realizacja zapisów warunkowej umowy o dofinansowanie zostały przeniesione na listę podstawową IWIPK.

Ponadto Instytucja Zarządzająca, w całym okresie realizacji RPO WM 2007-2013, dokładała wszelkich starań, aby projekty kluczowe były objęte doradztwem dzięki m.in. Inicjatywie JASPERS, project pipeline, a także wsparciu IP II oraz IZ. Pozwoliło to na wczesną identyfikację potencjalnych problemów, ich analizę i w efekcie odpowiednie dopracowanie projektów. Doradztwo ekspertów realizowane w ramach Inicjatywy JASPERS, polegało na analizie obszarów problematycznych, weryfikacji przygotowanej dokumentacji projektu, w tym na pomocy w konstruowaniu wniosku o potwierdzenie wkładu finansowego dla projektu dużego. W ramach pomocy technicznej project pipeline, organizowanej przez IK RPO, przeprowadzone zostało doradztwo oraz weryfikacja głównie studium wykonalności i raportu oddziaływania na środowisko, a także programu funkcjonalno-użytkowego, dokumentacji projektowej oraz specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych. Z wsparcia project pipeline, skorzystało w sumie 5 przedsięwzięć kluczowych.

Szczegółowy opis realizacji projektów kluczowych został przedstawiony w punkcie 3 *Realizacja w podziale na priorytety, postępowanie wdrażania programu wg priorytetów/osi*.

Ogłoszone i przeprowadzone konkursy

Informację nt. ogłoszonych konkursów w okresie sprawozdawczym oraz od uruchomienia programu zawiera poniższa tabela.

Tabela 1. Konkursy ogłoszone w ramach RPO WM w latach 2007-2015

Priorytet / Działanie	Złożone wnioski o dofinansowanie przed oceną formalną (na podstawie danych z SEZAM)	Ogłoszone konkursy		
	Liczba	Data rozpoczęcia naboru	Data zakończenia naboru	Alokacja na konkurs (EUR)
PRIORYTET I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	4 367	-	-	
1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego	39	30.06.2010	30.07.2010	5 000 000
1.2. Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka	27	29.04.2011	31.05.2011	5 000 000
	60	30.04.2012	11.07.2012	4 000 000
1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą	18	30.06.2008	29.09.2008	38 250 000
	20	12.03.2009	24.04.2009	31 812 947
1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	2	30.09.2009	30.11.2009	17 869 231
	6	30.09.2009	30.11.2009	9 350 288
	9	31.05.2011	29.07.2011	5 000 000
	2	25.06.2012	31.07.2012	7 500 000
1.5. Rozwój przedsiębiorczości	1 033	30.06.2008	06.10.2008	148 983 750
	686	30.06.2010	14.07.2010	16 000 000
	68	30.09.2011	14.10.2011	5 000 000
	156	17.10.2011	02.11.2011	5 000 000
	428	04.11.2011	25.11.2011	10 000 000
	526	28.05.2013	28.06.2013	5 000 000
	53	30.04.2013	29.05.2013	5 000 000
1.6. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym	16	09.06.2009	08.12.2009	10 000 000
	22	30.09.2010	13.01.2011	5 000 000
	25	30.12.2011	28.02.2012	5 000 000
1.7. Promocja gospodarcza	15	30.11.2010	30.12.2010	2 500 000
	132	30.11.2010	31.05.2011	2 500 000
	181	30.12.2011	02.03.2012	2 000 000
1.8. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT).	28	04.08.2009	03.09.2009	6 369 732
	69	30.06.2011	29.06.2012	6 000 000
PRIORYTET II. Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza	749	-	-	-

2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu	49	06.03.2009	15.04.2009	22 089 103
	146	31.08.2011	28.10.2011	10 000 000
2.2. Rozwój e- usług	71	28.07.2008	13.10.2008	21 823 525
	118	29.06.2012	28.09.2012	12 500 000
2.3. Technologie informacyjne i komunikacyjne dla MSP	171	04.03.2009	09.04.2009	4 742 344
	194	30.06.2011	31.08.2011	5 000 000
PRIORYTET III. Regionalny system transportowy	601	-	-	-
3.1. Infrastruktura drogowa	459	30.06.2008	13.10.2008	114 897 827
	142	30.06.2008	13.10.2008	102 739 904
PRIORYTET IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	806	-	-	-
4.1. Gospodarka wodno- ściekowa	208	06.10.2008	07.11.2008	87 120 488
	112	21.04.2009	18.06.2009	16 368 134
	45	06.10.2014	22.10.2014	9 000 000
4.2. Ochrona powierzchni ziemi	23	28.07.2008	20.10.2008	8 840 001
	24	31.05.2011	29.07.2011	6 500 000
	12	31.08.2012	31.10.2012	4 000 000
	24	19.12.2012	28.02.2013	3 500 000
	9	31.07.2013	30.08.2013	1 500 000
	7	18.09.2013	31.10.2013	2 500 000
4.3. Ochrona powietrza, energetyka	163	29.09.2010	29.10.2010	10 000 000
	132	29.10.2010	29.12.2010	20 000 000
4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu	47	16.06.2009	08.09.2009	11 979 810
PRIORYTET V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu	129	-	-	-
5.1. Transport miejski	6	29.10.2010	30.11.2010	14 000 000
	9	29.02.2012	30.05.2012	5 500 000
5.2. Rewitalizacja miast	114	05.05.2009	04.06.2009	32 979 468
PRIORYTET VI. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	973	-	-	-
6.1. Kultura	182	30.06.2008	29.09.2008	55 758 336
	130	30.05.2014	18.06.2014	2 500 000
6.2. Turystyka	380	21.04.2009	21.05.2009	30 000 000
	102	27.03.2013	22.08.2013	2 000 000
	82	27.03.2013	07.08.2013	3 000 000
	97	30.05.2014	18.06.2014	2 500 000

PRIORYTET VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	601	-	-	
7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia	233	30.06.2008	06.10.2008	41 010 264
7.2. Infrastruktura służąca edukacji	339	19.05.2009	25.06.2009	60 000 000
7.3. Infrastruktura służąca pomocy społecznej	29	04.03.2009	07.04.2009	17 432 848
Razem Priorytet I-VII	8 226	-	-	-

Źródło: opracowanie własne

Łącznie od uruchomienia Programu ogłoszono 57 konkursów z alokacją ponad 1,1 mld euro. W ramach przeprowadzonych konkursów złożono 8 226 wniosków o dofinansowanie projektu. Największym zainteresowaniem cieszyły się konkursy ogłoszone w ramach Działania 1.5. *Rozwój przedsiębiorczości*, natomiast najmniej wniosków beneficjenci złożyli na konkursy ogłoszone w ramach Priorytetu V Działania 5.1 *Transport miejski*.

Zróżnicowana liczba wniosków złożonych w odpowiedzi na poszczególne konkursy wynika z faktu, że poszczególne działania skierowane były do różnych grup beneficjentów. Różna jest również średnia wartość projektów w poszczególnych działaniach. Projekty realizowane przez przedsiębiorców mają zazwyczaj niższą wartość dofinansowania niż projekty realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Rozkład projektów

Tabela 2. Rozkład umów (z priorytetów I-VII) w przestrzeni, w podziale na subregiony, miasto/wieś i obszary defaworyzowane (z wyłączeniem projektów z inicjatywy Jessica i Jeremie).

Wyszczególnienie	Liczba umów	Wartość ogółem – w mln EUR	Dofinansowanie UE – w mln EUR
Subregiony¹			
Ciechanowsko-Płocki	330	465,48	281,29
M. st. Warszawa	510	673,74	340,42
Ostrołęcko-Siedlecki	506	555,04	355,35
Radomski	408	372,46	213,27
Warszawski-Wschodni	392	549,14	288,84
Warszawski-Zachodni	409	443,60	224,44
Miasto/wieś			
01 Obszar miejski	1520	2072,70	1134,18
05 Obszary wiejskie	892	986,77	569,54

¹ Rozkład projektów w podziale na subregiony został stworzony w oparciu o miejsce realizacji projektu wpisanych we wnioskach aplikacyjnych. W związku z tym, że część projektów jest realizowana w gminach z kilku subregionów, umowy te zostały policzone dla każdego subregionu oddzielnie, a ich wartość została wyliczona proporcjonalnie względem liczby gmin z danego subregionu (kwota z umowy o dofinansowanie dzielona jest przez liczbę gmin a następnie mnożona przez liczbę gmin z danego subregionu).

Obszary problemowe ²			
mławsko-żuromiński	109	88,27	83,68
nadbużański	159	121,22	113,50
ostrołęcki	219	142,26	133,56
płocki	158	133,60	126,20
radomski	387	209,94	195,32

Źródło: Opracowanie własne

W ramach RPO WM najwięcej umów (pod względem wartości dofinansowania UE) realizowano w subregionie ostrołęcko-siedleckim - 21%, a najmniej w radomskim – 13%.

W przekroju miasto i wieś, zarówno pod względem liczby, jak i wartości, widoczna jest dominacja terenów miejskich. Ponad połowa wszystkich projektów, od początku uruchomienia Programu, realizowanych było na obszarach miejskich.

Blisko 42,8% umów o dofinansowanie podpisanych w ramach RPO WM zrealizowano na obszarach uznanych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego za problemowe, tj. na obszarach o peryferyjnym położeniu i o niskich zdolnościach wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju. Poszczególne obszary są dotknięte takimi problemami jak wysoki poziom bezrobocia i niski poziom przedsiębiorczości, słabość infrastruktury drogowo-kolejowej, depopulacja lub deformacja struktury demograficznej.

Tabela 3. Rozkład projektów według rodzajów beneficjentów dla Priorytetów I-VII

Rodzaj beneficjenta	Liczba umów	Dofinansowanie UE – w mln EUR
inne	37	58,36
jednostki administracji rządowej	15	18,38
jst	908	1147,04
NGO	34	15,95
przedsiębiorcy	1360	323,44
uczelnie/jednostki naukowe	58	140,53

Źródło: opracowanie własne

Największą grupą beneficjentów byli przedsiębiorcy. Udział podmiotów gospodarczych w całej grupie beneficjentów wyniósł ponad 57% biorąc pod uwagę liczbę zakończonych umów oraz 19% wartość dofinansowania ze środków UE (po wyłączeniu Pomocy Technicznej). Drugą największą grupą beneficjentów były jednostki samorządu terytorialnego wraz z podległymi im organizacjami. Ten typ beneficjentów odpowiada 38% liczby zakończonych umów oraz 68% wartości dofinansowania z UE. Łącznie te dwie grupy beneficjentów

² Obszary problemowe w całym sprawozdaniu zostały zdefiniowane zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Zaprojektowany algorytm przeliczania oparty jest na miejscach realizacji (gminy) zarejestrowanych w umowach o dofinansowanie. W związku z tym, że część projektów realizowana jest w kilku gminach, dane prezentowane w sprawozdaniu należy traktować jako przybliżone. Gminy mają udział proporcjonalnie w ramach projektu (kwota projektu dzielona przez liczbę gmin). Wartość projektu w danym obszarze problemowym jest wynikiem następujących obliczeń: wartość dofinansowania z UE (dane z KSI) dzielona przez liczbę gmin (w których realizowany jest projekt) i mnożona przez liczbę gmin z danego obszaru problemowego (w których realizowany jest projekt). W związku z powyższym projektów, ani ich wartości nie należy sumować gdyż jeden projekt może być realizowany w kilku obszarach problemowych.

miały dominującą pozycję zarówno w całkowitej liczbie umów – 95%, jak i w wartości zakontraktowanego dofinansowania z UE – 86%.

Dominacja dwóch największych grup beneficjentów jest również związana z celami wyznaczonymi w RPO WM, a także z podziałem środków na poszczególne Działania. W RPO WM, zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego, szans rozwojowych dopatrywano się we wsparciu projektów w zakresie aktywności gospodarczej, a także w realizacji inwestycji infrastrukturalnych, zwłaszcza transportowych. W związku z tym znaczną część alokacji przypisano działaniom, które są ukierunkowane na wsparcie tego typu projektów.

Średnia wartość projektu dofinansowanego w ramach RPO WM wyniosła ponad 700 tys. euro. Największą średnią wartość miały projekty realizowane przez uczelnie wyższe i jednostki naukowe – ok. 2,4 mln euro, a najmniejszą projekty zrealizowane przez przedsiębiorców – 238 tys. euro. Wysoką średnią wartość projektów miały również projekty realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego - 1,3 mln euro. Projekty zrealizowane przez tych beneficjentów związane są w większości z budową, rozbudową lub modernizacją różnych obiektów budowlanych czy infrastrukturalnych, wymagających znacznych nakładów finansowych.

Tabela 4. Rozkład projektów według działów gospodarki dla Priorytetów I-VII

Dział gospodarki	Liczba umów	Dofinansowanie UE – w mln EUR
22 Inne niewyszczególnione usługi	760	274,1
06 Nieokreślony przemysł wytwórczy	315	53,9
19 Działalność w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego	192	95,7
12 Budownictwo	88	13,8
13 Handel hurtowy i detaliczny	84	7,4
03 Produkcja produktów żywnościowych i napojów	30	6,5
04 Wytwarzanie tekstyliów i wyrobów włókienniczych	15	1,5
14 Hotele i restauracje	31	27,6
16 Obsługa nieruchomości, wynajem i prowadzenie działalności gospodarczej	11	11,7
21 Działalność związana ze środowiskiem naturalnym	160	117,9
10 Poczta i telekomunikacja	10	1,4
17 Administracja publiczna	481	748,4
18 Edukacja	123	142,2
08 Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej, gazu i ciepła	19	13,8
15 Pośrednictwo finansowe	8	18,8
20 Opieka społeczna, pozostałe usługi komunalne, społeczne i indywidualne	39	43,4
05 Wytwarzanie urządzeń transportowych	2	0,5
11 Transport	21	105,2
07 Górnictwo i kopalnictwo surowców energetycznych	1	0,1
09 Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody	22	20,6

Źródło: opracowanie własne

Analizując rozkład projektów według działów gospodarki można stwierdzić, że największa grupa beneficjentów działała w branży prostych, niespecjalistycznych usług. Wśród podmiotów prywatnych drugą, największą, grupę stanowiły przedsiębiorstwa z nieokreślonego przemysłu wytwórczego. Taki rozkład beneficjentów jest zgodny ze strukturą przedsiębiorstw funkcjonujących na Mazowszu, w szczególności w sektorze MŚP. Pomimo faktu, że liczebnie grupa przedsiębiorców uzyskała największe wsparcie, to pod

względem wartości przyznanego dofinansowania, dominowały projekty realizowane przez administrację publiczną w zakresie transportu. Jest to spowodowane odmiennym charakterem realizowanych projektów. Projekty te są bowiem często projektami skomplikowanymi i kompleksowymi, przez co wymagają o wiele większych nakładów finansowych, zaś projekty przedsiębiorców są ograniczone do konkretnych, pojedynczych przedsięwzięć.

Szczegółowy opis rozkładu przestrzennego realizowanych projektów w podziale na subregiony, obszary problemowe (defaworyzowane), jak i w podziale na miasto i wieś, działy gospodarki, grupy beneficjentów został przedstawiony w punkcie 3.1.1 niniejszego Sprawozdania, osobno dla każdego z priorytetów RPO WM.

Postęp rzeczowy

Głównym celem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego była poprawa konkurencyjności regionu i zwiększenie jego spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten był ściśle powiązany z zamierzeniami zawartymi w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, gdzie określono wizję rozwoju województwa jako obszaru najwyższej rozwiniętego gospodarczo w Polsce podejmującego uczestnictwo w rywalizacji z innymi rozwiniętymi regionami poprzez eliminowanie dysproporcji rozwojowych, rozwój nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy oraz zapewnienie mieszkańcom Mazowsza optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny jak i całej społeczności, przy jednoczesnym zachowaniu spójnego i zrównoważonego rozwoju.

W celu pomiaru postępu realizacji celu głównego RPO WM przyjęto szereg wskaźników, które w sposób możliwie szeroki przedstawiają wpływ realizacji Programu na założony cel główny. Zgodnie z wynikami badania ewaluacyjnego przeprowadzonego modelem Hermin w 2014 roku wskaźniki realizacji celu głównego przedstawiają się następująco:

- zmiana Produktu Krajowego Brutto w cenach bieżących w wyniku realizacji Programu – 0,51%, co stanowi 51,4% wartości docelowej (wartość docelowa 1,0%),
- zmniejszenie stopy bezrobocia – 0,32%, co stanowi 61,1% wartości docelowej (wartość docelowa 0,53%),
- liczba utworzonych miejsc pracy brutto – 4 672,88 szt. (4 248,03 szt. na koniec 2015 r.), co stanowi 103,8% wartości docelowej (wartość docelowa 4 500 szt.),
- liczba utworzonych miejsc pracy netto – 3 861,4 szt., co stanowi 18,9% wartości docelowej (wartość docelowa 20 390 szt.),
- zwiększenie wartości dodanej brutto (w cenach bieżących) wg sektorów ekonomicznych – 1,76 mld PLN, co stanowi 53% wartości docelowej (wartość docelowa 3,32 mld PLN),
- zwiększenie dochodów sektora gospodarstw domowych – 0,49 mld zł, co stanowi 17,0% (wartość docelowa 2,89 mld PLN).

Wartości wskaźników realizacji celu głównego potwierdzają pozytywne oddziaływanie Programu na rozwój społeczno-gospodarczy województwa. Napływ środków w ramach realizacji RPO WM do gospodarki województwa mazowieckiego przyczynia się do zdynamizowania rozwoju gospodarczego regionu, co znajduje swoje potwierdzenie w wynikach badania ewaluacyjnego, przeprowadzonego modelem HERMIN, według którego wdrażanie Programu przyczyniło się do wzrostu PKB w regionie w samym 2015 roku o 0,51%.

Badanie to wskazuje, iż na przestrzeni dekady 2007-2016 do gospodarki województwa mazowieckiego napływa transfer środków w wysokości 2198 mln euro, pochodzący ze środków UE i publicznych krajowych. 95,6% tych środków wydanych zostało w okresie 2010-2015, rokrocznie między 228,6 a 444,0 mln euro, co w przeliczeniu na mieszkańca daje od 43 do 83 euro. W okresie najwyższego wydatkowania środki publiczne stanowiły ok. 0,4-0,5% PKB regionu. Zdecydowana większość transferu (prawie 60%) zostaje spożytkowana na

inwestycje w infrastrukturę podstawową, która obejmuje m.in. infrastrukturę transportową, badawczo-rozwojową i społeczną. Niemal co trzecie euro przeznaczono na bezpośrednie wsparcie sektora przedsiębiorstw, czyli m.in. dotacje do inwestycji w maszyny, urządzenia i budynki oraz B+R. Nieco powyżej 8% środków zakwalifikowano jako inwestycje w rozwój zasobów ludzkich, np. szkolenia³.

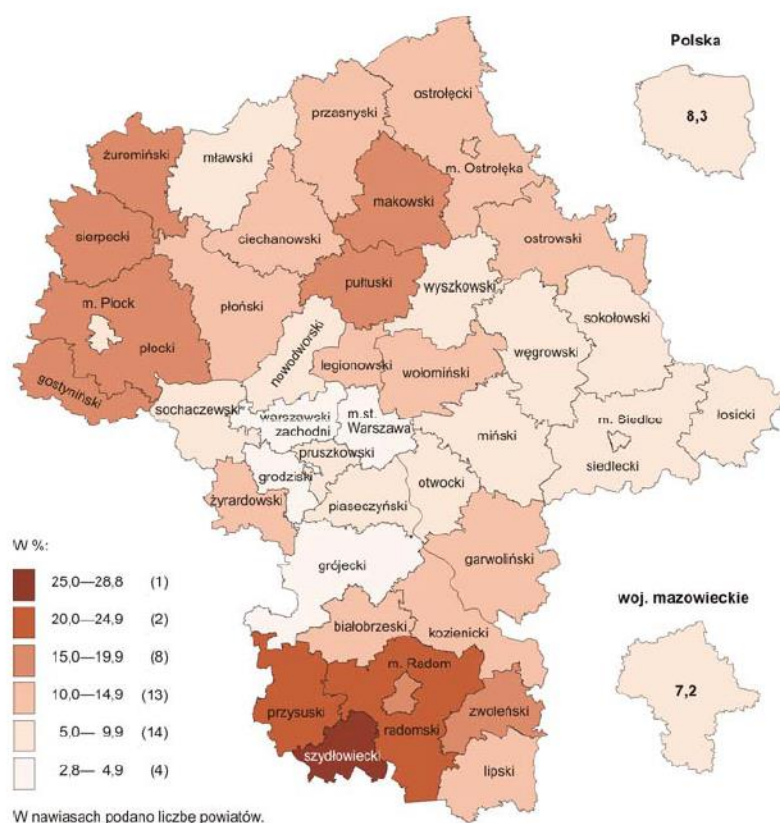
Wpływ RPO na łączny PKB regionu był około dwukrotnie wyższy niż wartość transferów. Wyniki modelowania wskazują, że fundusze poprawią relację produktu na osobę w województwie w porównaniu z Polską i Unią Europejską. Dzięki RPO zyska dodatkowe 0,8 pkt. proc. w porównaniu ze średnią dla kraju i 0,4 pkt. proc. w porównaniu ze średnią dla UE-27. Wpływ funduszy na wartość dodaną brutto pozostaje jednak mocno zróżnicowany między sektorami: najsilniejsze oddziaływanie ujawnia się w budownictwie (ponad 2%), natomiast dla rolnictwa nie będzie miało żadnego znaczenia. Na porównywalnym poziomie do wartości dodanej brutto kształtuje się wpływ Programu na inwestycje w sektorze prywatnym, podczas gdy inwestycje publiczne rosną w bardzo dużym stopniu, jako że w ich skład wejdzie część wydatków związanych z realizacją RPO.

Wpływ wdrażania Programu, ma niewątpliwie przełożenie na pozytywne trendy na rynku pracy w województwie mazowieckim, gdzie w 2016 roku zaobserwowano dalszy spadek stopy bezrobocia rejestrowanego, a także wzrost wskaźnika zatrudnienia w przedsiębiorstwach.

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów na koniec grudnia 2016 r.

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.

Stan w końcu grudnia

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, grudzień 2016 r., GUS

³ Oszacowanie wpływu RPO WM 2007-2013 na wartości wskaźników makroekonomicznych dla województwa mazowieckiego za pomocą modelu makroekonomicznego HERMIN. Raport sporządzony przez Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych, Warszawa 2014 r.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2016 r. wyniosła 7,2% i była niższa niż w kraju (średnia – 8,3%). W skali roku obniżyła się o 1,1 p. proc. W województwie utrzymało się terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia nadal należały należały szydłowiecki (28,8% wobec 30,8% w grudniu 2015 r.) oraz radomski (22,5% wobec odpowiednio 25,1%) i przysuski (21,9% wobec 23,7%), a o najniższej – m.st. Warszawa (2,8% wobec 3,3%), warszawski zachodni (3,2% wobec 4,3%) oraz grójecki (3,4% wobec 4,5%).

W porównaniu z grudniem 2015 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach. Największy spadek odnotowano w powiecie zwoleńskim (o 3,5 p. proc.), mławskim (o 2,9 p. proc.) oraz radomskim (o 2,6 p. proc.), a najmniejszy w gostynińskim (o 0,4 p. proc.) oraz sochaczewskim i m.st. Warszawie (po 0,5 p. proc.).

Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim na tle kraju, wg stanu na koniec grudnia 2016 r.

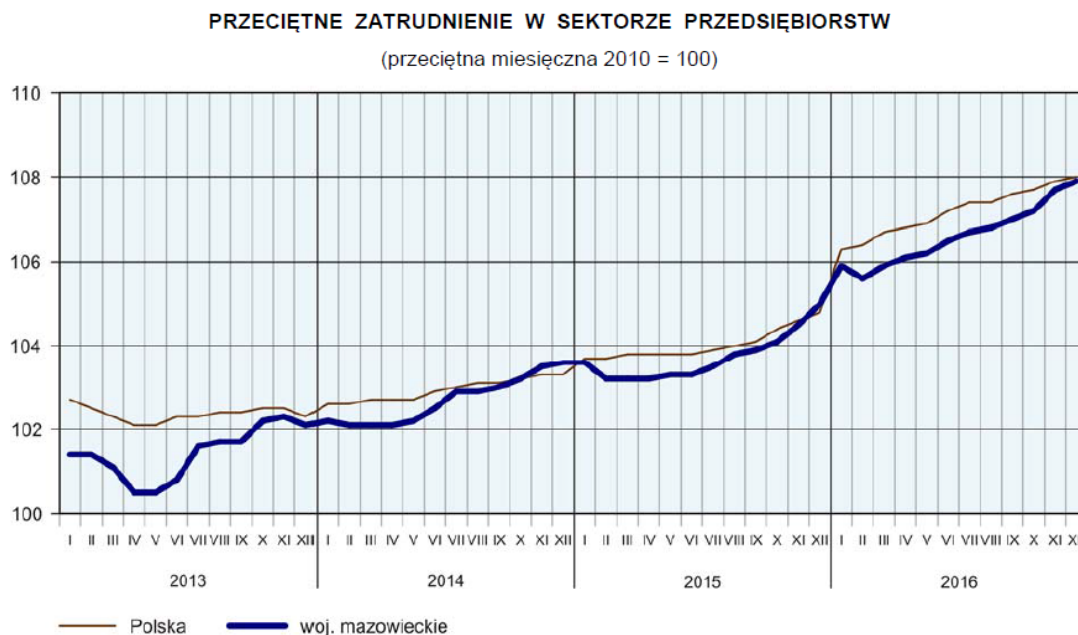

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, grudzień 2016 r., GUS

Pozytywne trendy na rynku pracy mają swoje źródło także w poprawie sytuacji przedsiębiorstw. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2016 r. wyniosło 1404,5 tys. osób i było o 2,9% wyższe niż przed rokiem. Wzrost zatrudnienia odnotowano m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,3%), przetwórstwie przemysłowym (o 3,8%), informacji i komunikacji (o 3,7%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 3,3%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,3%). Niższe niż przed rokiem było przeciętne zatrudnienie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,1%).⁴

⁴ Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w grudniu 2016 r., GUS

Wykres 9. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, grudzień 2016 r., GUS

Należy podkreślić, iż wszystkie wartości wskaźników programowych zostały oszacowane na podstawie wygenerowanych z systemu KSI końcowych wniosków o płatność na koniec okresu sprawozdawczego lub zostały oszacowane w ramach badania ewaluacyjnego modelem HERMIN, przeprowadzonym w 2014 roku.

2.1.6.3. Rekomendacje KE

W całym okresie programowania IZ miała obowiązek przekazywania sprawozdań rocznych z realizacji RPO WM 2007-2013, do których KE zgłaszała uwagi i zalecenia dotyczące zakresu tematycznego sprawozdań. Ponadto KE podczas spotkań rocznych przekazywała rekomendacje odnośnie realizacji Programu.

Uwagi i zalecenia KE do sprawozdania rocznego za 2009 r.:

1. Sekcja rekomendacji – była zbyt krótka i nie uwzględniała spraw, które zostały podjęte przez władze polskie. Nie zamieszczono również w sprawozdaniu wniosków i rekomendacji, do których powinien odnieść się Komitet Monitorujący.
2. Postęp rzeczowy - brak analizy postępu w implementacji Programu. Analiza została wykonana dla jednego wskaźnika na poziomie Programu. Brakowało również analizy na poziomie Priorytetów. KE zarzuciła IZ rozbieżności pomiędzy danymi wskaźnikowymi zaprezentowanymi w sprawozdaniu, a znajdującymi się w RPO WM.
3. Jakościowy opis implementacji – należy wykazać pozytywne i negatywne zmiany strukturalne w związku z implementacją Programu.
4. Zmiany społeczno-ekonomiczne w szczególności odpowiedź Programu na kryzys - informacje nt. wyników wdrożenia środków naprawczych, jeżeli są już widoczne.

5. Jakościowa ocena wkładu w Strategię Lizbońską – brak analizy jakościowej przedstawiającej skutki interwencji EFRR w kontekście wyzwań wyrażonych w rekomendacjach Rady dotyczących Strategii Lizbońskiej dla Polski oraz w Narodowym Programie Reform na lata 2008-2011.
6. Komplementarność z PO KL, PROW i innymi PO - sekcja mało czytelna, wymagająca reorganizacji dla spójności z pojęciami demarkacji komplementarności.
7. Cross-financing – nieprzekazanie uzasadnienia dotyczącego powodów braku możliwości skorzystania przez beneficjentów z tego narzędzia.
8. Zbieranie informacji dotyczącej kategorii wydatków – brak typów beneficjentów w podziale na kategorie interwencji.
9. Sekcja dotycząca zgodności z prawem wspólnotowym - brak informacji dotyczącej implementacji całego prawa wspólnotowego niezbędnego do wdrażania Programu.
10. Sekcja dotycząca napotkanych problemów i podjętych środków w celu ich rozwiązania - sekcja za mało rozwinięta.
11. Duże projekty - brak informacji dotyczących daty złożenia wniosku, postępu rzeczowego i finansowego, statusu umów i przetargów, problemów.

Instytucja Zarządzająca RPO WM 2007-2013 dokonała korekty sprawozdania rocznego za rok 2009 uwzględniając rekomendacje KE. Korekta po zatwierdzeniu przez Komitet Monitorujący została przekazana w dniu 12 października 2010 r. do KE. Ostatecznie sprawozdanie roczne za 2009 r. zostało zaakceptowane przez KE w lutym 2011 r. Ponadto KE przekazała uwagi i zalecenia:

Zalecenie 1. Zwrócenie szczególnej uwagi KE na konieczność przygotowania w raportach rocznych analizy danych, przedstawiającej porównanie postępu finansowego i fizycznego w ramach poszczególnych priorytetów Programu.

Odpowiedź IZ: Poglębiono analizę jakościową w sprawozdaniu rocznym prezentując, stopień osiągnięcia wskaźników w stosunku do wartości kontraktacji.

Zalecenie 2. Przygotowania przeglądu średniokresowego z uwzględnieniem rekomendacji Komisji odnośnie Krajowej Rezerwy Wykonania.

Odpowiedź IZ: Środki Krajowej Rezerwy Wykonania mają z założenia stanowić instrument sprzyjający budowaniu przewag konkurencyjnych regionu. IZ rekomenduje przeznaczenie dodatkowych środków na realizację projektów z obszaru infrastruktury transportowej, innowacyjności-infrastruktura sfery B+RT, wspieranie przedsięwzięć innowacyjnych, energetyki, w tym: odnawialne źródła energii, efektywność energetyczna.

Zalecenie 3. Poprawa i przyspieszenie realizacji inwestycji w obszarze społeczeństwa informacyjnego.

Odpowiedź IZ: Dofinansowano w ramach konkursu „Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu” projekty dotyczące budowy sieci szerokopasmowych.

Zalecenie 4. Przyspieszenie realizacji inwestycji w obszarze energetyki.

Odpowiedź IZ: Spowolnienie w realizacji priorytetów energetycznych wynikało przede wszystkim z opóźnienia wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 grudnia 2009 r.

Zalecenie 5. Synergia w inwestycjach transportowych pomiędzy sieciami regionalnymi i krajowymi: KE uważała, że drogom regionalnym należy nadać priorytet względem dróg lokalnych a inwestycje transportowe powinny być skorelowane z siecią krajową oraz TEN-T w celu osiągnięcia efektu synergii.

Odpowiedź IZ: Instytucja Zarządzająca wdrożyła Program dotyczący dróg regionalnych. W przypadku oceny projektów w ramach konkursów dla dróg powiatowych i gminnych, promowane były projekty łączące się z układem regionalnym i krajowym oraz siecią TEN-T.

Zalecenie 6. Zachęcenie władz krajowych i regionalnych do opracowania „inteligentnych strategii specjalizacji”, które pozwoliłyby na zidentyfikowanie najlepszych aktyw w tym obszarze.

Odpowiedź IZ: W 2011 roku Województwo Mazowieckie, zakończyło pierwszy etap ośmioletniej realizacji Regionalnej Strategii Innowacji na lata 2007-2015 r., natomiast nowy dokument Europa 2020 stał się podstawą do zweryfikowania i aktualizacji obecnych założeń wszystkich sektorowych strategii, obowiązujących na poziomie Województwa Mazowieckiego.

Zalecenie 7. Wzmocnienie środków wsparcia biznesu: poprawa monitorowania rodzajów wspieranych firm. KE uważała, że należy wspierać firmy oraz wiedzę na temat rodzajów biznesu w celu opracowania strategicznego i skoncentrowanego programu wsparcia biznesu.

Odpowiedź IZ: Środki wsparcia biznesu wspierane są w ramach RPO WM, głównie w ramach Priorytetu I oraz II. IZ na bieżąco monitorowała wykorzystanie środków przez przedsiębiorstwa oraz prowadziła analizy, które stanowiły podstawę do ogłaszania kolejnych konkursów.

Zalecenie 8. Przestrzeganie zasad przetargów publicznych i pomocy państwa oraz wprowadzenie monitorowania i kontroli, jakości w ramach inżynierii finansowej. KE przypomniała, że ważne jest przestrzeganie zasad przetargów publicznych przy wyborze pośredników finansowych oraz, że konkursy nie powinny być ograniczone geograficznie, ani według kryteriów zysków.

Odpowiedź IZ: Poinformowano o ogłoszeniu konkursu bez ograniczeń dla funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dotyczących obszaru funkcjonowania oraz czasu działania na rynku, w ramach RPO WM przystąpiono do inicjatywy Jessica, podpisano Umowy o Finansowaniu FP z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, który wybierze Fundusze Rozwoju Obszarów Miejskich, w związku z czym nie ma konieczności ogłoszenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przez Instytucję Zarządzającą.

Zalecenie 9. Szybkie i sprawne zatwierdzenie dużych projektów poprzez dobre przygotowanie i złożenie wniosków, zawierających analizę kosztów porównawczych z korzyściami i danymi finansowymi.

Odpowiedź IZ: IZ starała się obejmować projekty doradztwem oraz wsparciem Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych m.in. Inicjatywę JASPERS, *Project pipeline*.

Zalecenie 10: Przyspieszenie i koncentracja w realizacji projektów kluczowych. KE podkreśliła, że ważne jest prawidłowe i terminowe przygotowanie i realizacja projektów kluczowych ze względu na znaczną alokację przewidzianą na realizację projektów kluczowych. Projektami kluczowymi powinny być tylko takie, które mają strategiczną wartość dla regionu jako całości, a lista tych projektów powinna być określona w momencie opracowywania programu operacyjnego.

Odpowiedź IZ: Podjęto działania mające na celu przyspieszenie procesu przygotowania do realizacji projektów indywidualnych poprzez wprowadzenie mechanizmów dyscyplinujących beneficjentów oraz wprowadzono nacisk na proces monitorowania. Opracowany został harmonogram przygotowywania do realizacji projektów kluczowych, który jest aktualizowany co kwartał.

Zalecenie 11. Zagwarantowanie równego traktowania beneficjentów.

Odpowiedź IZ: Przeprowadzono nabór uzupełniający do Komitetu Monitorującego wśród organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką funduszy unijnych oraz dziedziną środowiska naturalnego i ekologii.

Zalecenie 12. Zapewnienie efektywnego funkcjonowania Komitetu Monitorującego.

Odpowiedź IZ: Przeprowadzono badanie ewaluacyjne „Analiza efektywności funkcjonowania KM programów operacyjnych na lata 2007-2013” oraz umożliwiono udział w pracach przedstawicielom organizacji środowiskowych.

Zalecenia KE przekazane podczas spotkania roboczego w październiku 2010 r.:

Zalecenie 1. Rozwiązanie problemu barier istniejących na poziomie krajowym z udziałem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, jako koordynatora tego zagadnienia na poziomie krajowym. Zalecenie ogłaszania konkursów w ramach Działań dotyczących rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Odpowiedź IZ: Uwzględniając realizację projektów kluczowych oraz zakontraktowane środki ogłoszono konkurs w ramach Działania 2.1, co pozwoliło stwierdzić, że zostaną osiągnięte wskaźniki. Nie ma zagrożeń realizacji celów działania, co dało możliwość dokonania realokacji środków do: Działania 2.2 i Działania 2.3 w celu sfinansowania projektów dotyczących rozwoju społeczeństwa informacyjnego wybranych do dofinansowania w ww. konkursie.

Zalecenie 2. Przeprowadzenie przeglądu pod kątem wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji oraz podporządkowania Działania realizacji RSI.

Odpowiedź IZ: Odnosząc się do założeń RSI w trakcie wdrażania RPO WM, IZ przeprowadziła dobór odpowiednich kryteriów stosowanych przy wyborze projektów.

Zalecenie 3. Ograniczenie naboru w ramach Wzmocnienia instytucji otoczenia biznesu. Uwaga do ogłoszonego konkursu, który miał charakter otwarty i nie zawierał kryteriów lub warunków dyskryminujących.

Odpowiedź IZ: W okresie maj - czerwiec 2011 r. ogłoszono konkurs bez ograniczeń, dotyczył obszaru funkcjonowania oraz czasu działania na rynku.

Zalecenie 4. Zalecenie przedstawienia informacji dotyczących liczby projektów realizowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa oraz informacje w zakresie subregionów, w których są realizowane projekty.

Odpowiedź IZ: IZ zleciła wykonanie badania ewaluacyjnego dotyczącego analizy dwóch konkursów, gdzie beneficjentami byli przedsiębiorcy.

Zalecenie 5. Możliwość przesunięcia środków z dróg lokalnych na regionalne.

Odpowiedź IZ: Realizacja projektów drogowych była w bezpośrednim połączeniu z siecią TEN-T.

Zalecenie 6. Realizacja projektów kluczowych. Projekty z obszaru turystyka i kultura nie powinny być realizowane w trybie indywidualnym.

Odpowiedź IZ: Wprowadzenie mechanizmów dyscyplinujących beneficjentów oraz większy nacisk na proces monitorowania.

Zalecenie 7. Rozszerzenie składu Komitetu Monitorującego o przedstawicieli organizacji pozarządowych i reprezentantów środowisk ekologicznych.

Odpowiedź IZ: Skład Komitetu Monitorującego został rozszerzony w 2010 roku.

Zalecenie 8. Przestrzeganie kryteriów wyboru projektów ważnych dla równego traktowania wnioskodawców i beneficjentów.

Odpowiedź IZ: Zapewnienie o prawidłowości stosowanych kryteriów wyboru projektów, co jest obszarem kontroli systemowej, zdefiniowanym w Rocznym Planie Kontroli. Zminimalizowanie ryzyka instrumentalnego traktowania kryteriów.

Uwagi i zalecenia KE do sprawozdania rocznego za 2010 r.

1. Poprawa interpretacji danych oraz pogłębienie analizy realizacji priorytetów w stosunku do założeń przewidzianych w Programie Operacyjnym wraz z identyfikacją kluczowych czynników sukcesu i „wąskich gardeł”.
2. Sporządzenie raportów w połowie okresu programowania 2007-2013, które będą zawierały pogłębioną analizę osiągnięcia celów założonych w Programie Operacyjnym.
3. Dokonanie analizy wspierania poprzez badania ewaluacyjne *on going* jak i przegląd Programu dokonany pod kątem wykorzystania dodatkowych środków z Dostosowania Technicznego i Krajowej Rezerwy Wykonania.
4. Szczegółowe monitorowanie obszaru ochrony zdrowia w Polsce.
5. Dokonanie analizy jakościowej w podziale na obszary realizujące subregiony, formy prawne beneficjentów oraz według typów projektów. Powinny one zawierać podsumowania.

6. Postęp rzeczowy w ramach priorytetów, winien być rozszerzony o analizę wpływu dofinansowanych projektów na realizację celów RPO WM 2007 – 2013.
7. Sprawozdanie powinno zawierać wnioski z analizy postępu finansowego i rzeczowego.
8. Dokonanie analizy wartości wskaźników dotychczas zrealizowanych i zaplanowanych do osiągnięcia w umowach o dofinansowanie RPO WM.
9. Analiza jakościowa dotycząca Pomocy technicznej i postępu rzeczowego winna być rozszerzona.
10. Skorygowanie rozbieżności pomiędzy wskaźnikami Komisji Europejskiej (core indicators) umieszczonymi w systemie SFC, a wskaźnikami RPO WM.
11. Opisywanie oddzielnie poszczególnych kategorii interwencji.
12. Strategia Lizbońska i EU 2020. KE zaleciła przeprowadzenie badania ewaluacyjnego pt.. „Ocena stopnia osiągania celów Strategii Lizbońskiej i Strategii Europa 2020 poprzez realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013”.
13. Opisanie szczegółowo Problemów niektórych priorytetów.
14. Rozszerzenie opisu części sprawozdania o zmiany w kontekście społeczno-ekonomicznym, administracyjnym i legislacyjnym.
15. Sprawozdanie mniej szczegółowe.
16. Opis systemu monitoringu bardziej rozwinięty.
17. Opis projektów kluczowych bardziej rozszerzony.
18. Rozbudowanie informacji nt. korelacji RPO WM ze strategiami sektorowymi i programami wojewódzkimi.
19. Rozszerzenie sprawozdania rocznego o rozdział poświęcony ocenie rezultatów działań informacyjnych i promocyjnych pod kątem efektywności ścieżek dotarcia i skuteczności w budowaniu świadomości społecznej o programach operacyjnych oraz o roli odgrywanej przez Wspólnotę.

Instytucja Zarządzająca uwzględniła wszystkie uwagi KE podczas prac nad sprawozdaniem rocznym za 2011 r.

Uwagi i zalecenia KE do sprawozdania rocznego za 2011 r. :

Zalecenie 1. Szczegółowa analiza poszczególnych wartości docelowych wskaźników w Programie.

Odpowiedź IZ: IZ dokonała analizy w zakresie RPO WM.

Zalecenie 2. IZ powinna wykazywać wartości dla wskaźników core (*pre-coded core indicators*).

Odpowiedź IZ: IZ wykazała wartości dla: (nr 5) Liczba projektów współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a jednostkami badawczymi, (nr 8) Liczba wspartych start-upów, (nr 40) Liczba projektów wspierających biznes, przedsiębiorczość, nowe technologie (na obszarach miejskich), (nr 41) Liczba projektów w zakresie promocji równości szans i włączenia społecznego mniejszości narodowych oraz młodzieży (na obszarach miejskich),

Zalecenie 3. Poprawa efektywności systemu zarządzania i kontroli szczególnie w zakresie zamówień publicznych.

Odpowiedź IZ: Opublikowano na stronie www.mazovia.pl dane dotyczące nieprawidłowości stwierdzonych w Programie oraz zamieszczono informację nt. najczęściej popełnianych przez beneficjentów błędów związanych z procedowaniem zamówień publicznych, a także przykłady naruszeń zidentyfikowanych przez audytorów KE z uwzględnieniem procedur związanych z udzielaniem zamówień w ramach projektów. W dziale „Nieprawidłowości” publikowane były również opinie i zalecenia dotyczące zamówień publicznych. IZ udostępniła dla osób, grup lub firm posiadających informacje o możliwych nadużyciach finansowych związanych z realizacją projektów unijnych na adres email: nieprawidlowoscirpovm@mazovia.pl, pod który można było zgłaszać podejrzenia zaistnienia nadużycia związanego z funduszami UE. IZ przeprowadza kontrole ex-post

przed podpisaniem umowy o dofinansowanie. Wprowadzono dodatkowo mechanizm kontroli zamówień publicznych na poziomie wniosków o płatność.

Zalecenie 4. Przestrzeganie terminów przedkładania dokumentów członkom Komitetu Monitorującego na 10 dni roboczych przed posiedzeniem Komitetu oraz rekomendacji dotyczącej posiadania rocznego harmonogramu spotkań Komitetu w celu uniknięcia wielu spotkań ad hoc.

Odpowiedź IZ: W większości przypadków dotrzymywany był termin przedkładania dokumentacji. Tylko sytuacje wyjątkowe powodowały to odstąpienie od tej zasady, co było każdorazowo uzasadniane.

Zalecenie 5. Zróżnicowanie w postępie wdrażania poszczególnych priorytetów (Priorytet I-przedsiębiorczość-51,46%, Priorytet IV-energetyka i środowisko 50,16%, Priorytet II-e-rozwoj 4,8%). KE podkreśliła, że istotnym jest aby wzrost kontraktacji, który nastąpił w 2011 roku przełożył się na zwiększenie poziomu płatności.

Odpowiedź IZ: IZ wyjaśnia, że dane w sprawozdaniu rocznym dotyczyły końca roku 2011. Wskutek działań w 2012 roku nastąpił istotny wzrost kontraktacji środków w ramach Priorytetu I, II, IV. Zakontraktowane w Priorytetach I, II, IV środki stanowią ponad 41% wartości wszystkich zawartych dotychczas umów o dofinansowanie w ramach RPO WM oraz ponad 35% całej alokacji środków UE programu.

Zalecenie 6. Sprawozdania powinny zawierać pogłębioną szczegółową ocenę wsparcia sektora przedsiębiorstw w regionie oraz ocenę Programu z punktu widzenia rozwoju przedsiębiorczości.

Odpowiedź IZ: W badaniu ewaluacyjnym „Ocena wpływu działalności instytucji otoczenia biznesu na rozwój sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w województwie mazowieckim” przedstawiono wnioski i rekomendacje. IZ przeprowadziła badania wspomagające zapobieganie ubóstwu.

Zalecenie 7. KE uważa, że sprawozdanie prezentuje w sposób niewystarczający wpływ projektów na zmniejszenie poziomu ubóstwa w regionie.

Odpowiedź IZ: IZ przeprowadziła badania wspomagające zapobieganie ubóstwu.

Zalecenie 8. Wzmocnienie zdolności oceny aspektów pomocy publicznej w projektach.

Odpowiedź IZ: Zgodnie z Instrukcją Wykonawczą IP II przed podpisaniem umowy każdy wydział wdrożeniowy ma obowiązek przekazania wniosku do wydziału zajmującego się tą tematyką wystąpienia pomocy publicznej lub też zgodności projektu z obowiązującymi programami pomocowymi.

Zalecenie 9. Zgodność z dyrektywami środowiskowymi.

Odpowiedź IZ: Weryfikacja odbywała się na podstawie informacji zawartych we wnioskach lub załącznikach Ramowej Dyrektywy Wodnej. Projekty wybrane do dofinansowania spełniały to kryterium.

Zalecenie 10. Rozbieżność danych zawartych w sprawozdaniu a dane wprowadzone do systemu SFC2007 w sekcji dotyczącej wdrażania instrumentów inżynierii finansowej.

Odpowiedź IZ: Sprawozdanie z realizacji RPO WM bazowało na sprawozdaniach z realizacji Inicjatywy JESSICA. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wszystkie dane do sprawozdania rocznego za 2011 rok przeliczono według kursu EURPLN = 4,527.

Zalecenie 11. Komplementarność z projektami dofinansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Odpowiedź IZ: Instytucja Zarządzająca promowała projekty z innymi przedsięwzięciami promowanymi podczas oceny merytorycznej horyzontalnej. Ocenie podlegały projekty, w których wystąpiła: Komplementarność przedmiotowa, Komplementarność geograficzna, Komplementarność funkcjonalna Komplementarność między funduszowa.

Zalecenie 12. Pytanie o powód nieosiągnięcia wartości docelowych dla wskaźników.

Odpowiedź IZ: IZ dokonała wszelkich możliwych starań w celu realizacji wskaźników postępu rzeczowego założonych w Programie. Przeprowadzono aneksowanie wszystkich umów zawartych z dotychczasowymi beneficjentami, w ramach której proszeni byli o uzupełnienie wszelkich możliwych wskaźników, które realizują

w ramach swoich projektów. Zmieniono również lokalny system informatyczny w ramach, którego składane są wnioski o dofinansowanie przez beneficjentów.

Zalecenia KE po złożeniu sprawozdania rocznego za 2012 r.

1. Dokonać głębszej analizy wpływu inwestycji z EFRR na infrastrukturę edukacyjną i zdrowotną w regionie.
2. Dokonać głębszej analizy wpływu inwestycji z EFRR na realizację celów strategii e-administracji.
3. Dokonać analizy wpływu wsparcia na klimat biznesowy w regionie, poprzez ocenę jego wartości dodanej z punktu widzenia przedsiębiorstw.
4. Dokonać analizy porównawczej między wskaźnikami produktu i odpowiadającym mu postępowaniem finansowym w celu wyciągnięcia wniosków na temat postępu osiągania celów Programu w stosunku do nakładów finansowych, jak i na jakości i efektywności procesu wdrażania.
5. Dokładniejszego przedstawienia wkładu Programu w realizację celów i założeń Strategii Europa 2020.

Ponadto podczas corocznego spotkania z KE omówiono sprawozdanie roczne z realizacji RPO WM za rok 2012, dyskutowano nad zgłoszonymi do niego uwagami KE. Podczas spotkania została również zaprezentowana analiza dotycząca oceny potencjalnego wpływu RPO WM 2007 -2013 na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie na podstawie wybranych wskaźników (wskaźniki Programowe, kontekstowe, EU 2020) oraz badań ewaluacyjnych, omówiono postępowanie rzeczowe na tle postępu finansowego, przedstawiono wybrane wskaźniki finansowe, a także stan prac związanych z nowym okresem programowania. Przedstawiciele Komisji Europejskiej po zapoznaniu się z prezentacją w przedmiotowym zakresie, wyrazili swoje zadowolenie ze sposobu zarządzania programem.

Zalecenia KE zostały uwzględnione podczas prac nad sprawozdaniem rocznym z realizacji RPO WM 2007-2013 za 2013 r.

Zalecenia KE po złożeniu sprawozdania rocznego za 2013 r.

Większość zaleceń dotyczyła nowego okresu programowania, celem wyciągnięcia wniosków z perspektywy 2007-2013 tak, aby uniknąć błędów w nowej perspektywie. Dotyczyły one głównie szacowania wartości wskaźników do RPO WM 2014-2020 oraz obrania odpowiedniego sposobu planowania wydatków w podziale na kategorie interwencji w nowym programie.

IZ wzięła pod uwagę rekomendacje KE podczas prac nad dokumentem RPO WM 2014-2020.

Ponadto podczas spotkania rocznego z przedstawicielami Komisji Europejskiej w 2015 r. omówiono m. in. działania Instytucji Zarządzającej podejmowane dotychczas i planowane do podjęcia w celu pełnego wykorzystania alokacji Programu w poszczególnych Priorytetach, ukierunkowanie wszystkich wolnych środków oraz pełna kontraktacja całej alokacji Programu.

Zalecenia KE po złożeniu sprawozdania rocznego za 2014 r.

Zalecenia dotyczyły głównie kwestii związanych z pomyślnym zakończeniem programu, tj. certyfikacji wydatków, zakończenia projektów, analizy wskaźników, realizacji projektów dużych oraz FEI.

2.1.6.4. Rekomendacje IZ i innych instytucji

W celu zmaksymalizowania efektów wynikających z wdrażania Programu, analizy potrzeb beneficjentów oraz analizy stopnia osiągnięcia wartości docelowych wskaźników w poszczególnych priorytetach Instytucja Zarządzająca wypracowywała rekomendacje, które dotyczyły m. in. realokacji środków pomiędzy działaniami oraz

priorytetami, aktualizacji wartości wskaźników, co wiązało się również z uzyskaniem akceptacji Komitetu Monitorującego oraz Komisji Europejskiej i zmianami w treści dokumentów programowych oraz wdrożeniowych. Zmiany w dokumentach zostały opisane w punkcie 2.1.6.1. System realizacji programu.

Na końcowym etapie wdrażania w celu zaabsorbowania wszystkich wolnych środków IZ na bieżąco realokowała środki pomiędzy działaniami na projekty umieszczone na listach rezerwowych oraz wykorzystywała „mechanizm elastyczności” pozwalający przesuwac środki pomiędzy priorytetami. Listy rezerwowe projektów były poddawane analizom w zakresie stanu realizacji projektów na nich umieszczonych tak, aby kierowane do dofinansowania w ostatnim roku wdrażania programu umożliwiły jego pomyślne rozliczenie.

W 2015 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego zaakceptował harmonogram zamykania RPO WM 2007-2013, w którym przypisano działania Departamentowi Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich, Departamentowi Kontroli oraz MJPWU w celu terminowej realizacji zadań.

Ponadto od 2011 roku Instytucja Zarządzająca RPO WM pracowała nad dokumentami programowymi na lata 2014-2020. Proces programowania RPO WM 2014-2020 wymagał uwzględnienia wniosków z wdrażania programów perspektywy finansowej 2007-2013, realizowanych przez samorząd województwa mazowieckiego (RPO WM 2007 – 2013; komponent regionalny PO KL, PROW). W związku z tym, powołany został Zespół ds. opracowania rekomendacji do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020 (Zespół ds. rekomendacji). Do zadań Zespołu należało wypracowanie rekomendacji z doświadczeń we wdrażaniu Programów Operacyjnych w perspektywie finansowej 2007-2013 w zakresie przygotowania systemu wdrażania RPO WM 2014-2020. Jednocześnie Zarząd Województwa Mazowieckiego powołał Zespół redakcyjno-programowy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego dla perspektywy finansowej 2014-2020 (Zespół redakcyjno-programowy), do którego zadań należało przygotowanie projektu RPO WM na lata 2014-2020 m. in. na podstawie dokonanych analiz danych niezbędnych do opracowania tego projektu, w tym wykorzystanie materiałów przygotowanych przez Zespół ds. opracowania rekomendacji. Wstępny Projekt RPO WM 2014-2020, który został przyjęty przez ZWM 8 stycznia 2013 r, w oparciu o zasadę partnerstwa został przekazany partnerom społeczno-gospodarczym. Efektem współpracy z podmiotami zewnętrznymi było przeprowadzenie analizy zapisów Programu, w odniesieniu do diagnozy społeczno-gospodarczej, celów szczegółowych, określenie ram zaproponowanego wsparcia w kontekście uwarunkowań wskazanych w dokumentach programowych UE oraz krajowych, w celu jak najefektywniejszego, odpowiadającego potrzebom społeczno-gospodarczym ukierunkowania RPO WM 2014-2020. Główny nacisk w zakresie przedmiotowej współpracy położono na analizę obszarów interwencji, systemu wskaźników, priorytetyzację Działań w ramach poszczególnych Osi oraz wymiar terytorialny. W celu jak najszerszej komunikacji z partnerami na stronie internetowej www.rpo.mazovia.pl utworzono podstronę poświęconą nowej perspektywie finansowej, na której znajdowały się informacje dotyczące przygotowań Programu oraz ogólne informacje na temat nowej perspektywy finansowej UE.

W ww. współpracy opracowano projekt RPO WM 2014-2020 (wersja 1.1), który był prezentowany w ramach zorganizowanego cyklu spotkań konsultacyjnych w największych miastach subregionów. W dniu 28 stycznia 2014 r., ZWM podjął uchwałę o przyjęciu projektu Programu (wersja 1.2) i przeprowadzeniu konsultacji społecznych. Po konsultacjach społecznych oraz uwagach MIR w dniu 8 kwietnia 2014 r. ZWM uchwałą przyjął uzgodniony projekt RPO WM 2014-2020 (wersja 1.3). Następnie w dniu 10 kwietnia 2014 r. został on przekazany do KE systemem SFC, celem zaopiniowania oraz rozpoczęcia negocjacji. Ostatecznie Komisja Europejska zatwierdziła RPO WM 2014-2020 w dniu 12 lutego 2015 r.

2.1.6.5. Instrumenty inżynierii finansowej

Fundusze poręczeniowe i pożyczkowe

Fundusze pożyczkowe: instytucje niebędące bankiem, których działalność koncentruje się na zapewnieniu dostępu do zewnętrznych źródeł kapitału poprzez udzielanie pożyczek. Poprzez umowę pożyczki fundusz zobowiązuje się przenieść na rzecz pożyczkobiorcy (np. przedsiębiorcy) określoną ilość środków pieniężnych. Ten ostatni zobowiązuje się do zwrotu tej samej ilości pieniędzy. W zamian za pożyczkę pożyczkobiorca zobowiązuje się do zapłaty na rzecz funduszu odsetek, przybierających formę oprocentowania. W rezultacie fundusz pożyczkowy uzyskuje środki na prowadzenie działalności, a pożyczkobiorca uzyskuje środki finansowe na realizację zamierzonych celów. Ich podstawowym zadaniem jest udzielanie wsparcia finansowego mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom, a także przyjmowanie pożyczkobiorców, którzy rozpoczęli działalność gospodarczą i nie posiadają historii kredytowej (start up). Są one źródłem środków finansowych dla przedsiębiorstw, które mają trudności z otrzymaniem finansowania w bankach.

Fundusze poręczeniowe: głównym zadaniem funduszy poręczeń kredytowych jest ułatwienie przedsiębiorcom oraz osobom rozpoczynającym działalność gospodarczą dostępu do zewnętrznego finansowania w postaci kredytów bankowych oraz pożyczek na prowadzenie działalności gospodarczej. Fundusze poręczeń kredytowych, są instytucjami o charakterze non profit. Fundusze poręczają zobowiązania finansowe przedsiębiorcom, którzy posiadają zdolność kredytową, nie posiadają natomiast wymaganych przez instytucję finansującą zabezpieczeń. Poręczenie udzielane przedsiębiorcy stanowi od 50% do 80% kwoty kredytu/pożyczki. W niektórych przypadkach maksymalna wartość poręczenia jest ograniczona kwotowo.

W ramach Instrumentów inżynierii finansowej dla Działania 1.4 RPO WM podpisano cztery umowy na fundusze pożyczkowe i jeden na fundusz poręczeniowy. W okresie sprawozdawczym nie podpisano nowych umów w ramach inżynierii finansowej. W ramach umów przekazano na rzecz funduszy (bez JEREMIE) łącznie 12 mln euro. Łącznie w ramach Działania 1.4 (stan na październik 2016) zakontraktowano 97,91% alokacji, z czego 53,56% (łącznie z JEREMIE) stanowi wsparcie instrumentów inżynierii finansowej.

Na koniec okresu sprawozdawczego, w ramach instrumentów finansowych pośrednicy finansowi (bez projektów realizowanych w JEREMIE) podpisali 78 umów poręczeń o wartości 4 316 834,63 euro oraz 725 umowy pożyczkowe, na łączną kwotę 13 554 374,30 euro. Największy obrót względem otrzymanego początkowo dofinansowania (nie uwzględniając przychodów) spośród wszystkich funduszy pożyczkowych zanotowała Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa – 197%, natomiast najmniejszy Mazowiecki Regionalny Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. realizujący projekt Wzrost Potencjału Mazowieckich Przedsiębiorstw – 121,8%. Łączny obrót wynosi, więc 17 871 208,93 euro, w tym kwota kapitału przekazanego kapitału do pośredników finansowych (z wyjątkiem JEREMIE) wynosi 10 235 641,27 euro, a pozostała kwota 7 635 567,95 euro pochodzi z przyrostu wartości środków będący wynikiem ich obrotu.

W odniesieniu do Ostrołęckiego Ruchu Wspierania Przedsiębiorczości, na podstawie wyników kontroli doraźnej stwierdzono nieprawidłowości podlegające zwrotowi (EFRR) w wysokości 2,3 mln euro wraz z odsetkami liczonymi w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych od daty przekazania środków Beneficjentowi tzn. od 18.07.2012 r. W związku z powyższym, nie wykazano ww. funduszu w matrycy finansowej.

Łącznie, według deklaracji odbiorców ostatecznych, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe dzięki udzielonemu wsparciu przedsiębiorcom wykreowały 1136 nowych miejsc pracy.

Szersza informacja na temat funduszy pożyczkowych i poręczeniowych znajduje się w załączniku IX. Matryca instrumentów finansowych.

Ze wszystkimi beneficjentami projektów realizowanych w ramach instrumentów inżynierii finansowej podpisane zostały strategie wyjścia, które regulują zasady dalszego rozporządzania środkami będącymi w dyspozycji beneficjentów, w okresie po realizacji projektów finansowanych, na okres 10 lat.

Instytucja Wdrażająca i Zarządzająca na bieżąco monitoruje zarówno stan realizacji poszczególnych projektów w ramach inżynierii finansowej za pomocą cyklicznych sprawozdań z realizacji projektów jak również monitoruje zmiany jakie zachodzą na rynku, podejmując jednocześnie działania mające na celu stymulowanie zmian prawnych mających wpływ na wdrażanie instrumentów finansowanych. Działania realizowane i planowane są do podjęcia przez IZ zarówno w formie wystąpień na spotkaniach grup roboczych, wspólnych inicjatywy podejmowanych w ramach Inicjatywy JESSICA, czy współpracy Konwentu Marszałków RP.

Inicjatywa JESSICA

Na mocy Umowy o Finansowanie utworzony został Fundusz Powierniczy JESSICA dla Województwa Mazowieckiego („FPJWM”) jako wydzielona jednostka finansowa w ramach EBI, pełniącego rolę Menedżera FPJWM („Menedżer FPJWM”). Zgodnie z Artykułem 6.1 Umowy o Finansowanie, IZ RPO WM wniosła do FPJWM łączną kwotę 38 266 902,72 EUR (w dwóch transzach w dniach 26 września 2011 roku i 13 października 2011 roku, odpowiednio 37 422 779,87 EUR i 844 122,85 EUR), pochodzącą z alokacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 („RPO WM”) przewidzianej na realizację inicjatywy JESSICA w ramach:

- Priorytetu I „Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu” Działania 1.6 „Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym” RPO WM (5 627 485,69 EUR);
- Priorytetu IV „Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka” Działania 4.3 „Ochrona powietrza, energetyka” RPO WM (16 319 708,51 EUR);
- Priorytetu V „Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu” Działania 5.2 „Rewitalizacja miast” RPO WM (16 319 708,51 EUR).

W 2014 r. IZ oraz EBI podpisała aneks do Umowy o finansowanie, powodujące zwiększenie kwoty znajdującej się w Funduszu Powierniczym JESSICA (w roku 2013 podpisano pierwszy aneks). Aneks nr 2 zawarto 29 maja 2014 r. Na jego podstawie dokapitalizowano Fundusz Powierniczy kwotą 7 023 017,77 EUR, przeznaczoną na realizację Działania 5.2 RPO WM „Rewitalizacja Miast”.

W okresie sprawozdawczym również zwiększono kwotę Funduszu Powierniczego. Na mocy Aneksu nr 3 z dnia 26 lutego 2015 roku do Umowy o Finansowanie wniesiono środki do Funduszu powierniczego w wysokości 2 376 901,99 EUR, przeznaczona na realizację Działania 4.3 RPO WM „Ochrona powietrza, energetyka”.

Na mocy aneksu nr 4 do Umowy o Finansowanie z dnia 15 grudnia 2015 r. EBI dokonało zwrotu do IZ kwoty w wysokości 360 000 zł (82 880,52 EUR), które są odsetkami narosłymi na rachunku środków przekazanych do EBI w ramach Działania 1.6 „Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym”. W styczniu 2016 r. środki te zostały zwrócone do budżetu państwa.

Ponadto zawarto aneks nr 5 w dniu 30 grudnia 2015 r. na mocy, którego wydłużono termin realizacji Umowy o Finansowanie do 31 grudnia 2016 r.

W dniu 6 września 2016 r. ZWM podjął decyzję o przekazaniu środków z inicjatywy JESSICA do Agencji Rozwoju Mazowsza S.A. W dniu 30 grudnia 2016 r. zostało podpisane Porozumienie w sprawie rozwiązania umowy między EBI a Województwem Mazowieckim oraz Umowa o przeniesieniu zawarta między EBI, BGK, Województwem Mazowieckim oraz ARM S.A. Natomiast Umowa w sprawie powierzenia zarządzania środkami finansowymi zwracanymi do instrumentów inżynierii finansowej została podpisana między Województwem Mazowieckim a ARM S.A. w dniu 12 grudnia 2016 r. na okres 10 lat. Na mocy tej umowy środki zwrócone będą wykorzystywane zgodnie z art. 78 ust. 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Zgodnie z art. 98 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych

w perspektywie finansowej 2014-2020, dysponentem środków zwracanych z instrumentu inżynierii finansowej jest Zarząd Województwa.

Zaproszenie do Wyrażenia Zainteresowania - procedura wyboru Funduszy Rozwoju Obszarów Miejskich („FROM(ów)”) - zostało ogłoszone 9 grudnia 2011 roku przy następującym podziale środków:

- Lot 1: środki JESSICA przeznaczone na inwestycje w Projekty Miejskie w dziedzinie rewitalizacji obszarów miejskich, zgodne z typami projektów określonymi w ramach Priorytetu V Działania 5.2. RPO WM; oraz środki JESSICA przeznaczone na inwestycje w Projekty Miejskie w dziedzinie rozwoju klastrów, zgodne z typami projektów określonymi w ramach Priorytetu I Działania 1.6 RPO WM;
- Lot 2: środki JESSICA przeznaczone na inwestycje w Projekty Miejskie w dziedzinie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zgodne z typami projektów określonymi w ramach Priorytetu IV Działania 4.3 RPO WM.

Po zakończeniu procedury wyboru, w dniu 29 sierpnia 2012 roku podpisano w Warszawie Umowę Dotyczącą Deponowania i Zarządzania Funduszami („Umowa Operacyjna”) między EBI a wybranym Menedżerem FROM, tzn. Bankiem Gospodarstwa Krajowego („BGK”). W dniu 26 września 2012 roku wybrany FROM rozpoczął otwarty i ciągły nabór Projektów Miejskich.

W dniu 29 października 2012 roku kwota 37 321 031,70 EUR została wypłacona do FROM na inwestycje w Projekty Miejskie ujęte w Zintegrowanych Planach Rozwoju Obszarów Miejskich („ZIPROM-y”). FROM w województwie mazowieckim udziela pożyczek, zgodnie z ofertą i obowiązującymi przepisami, Projektom Miejskim mającym na celu:

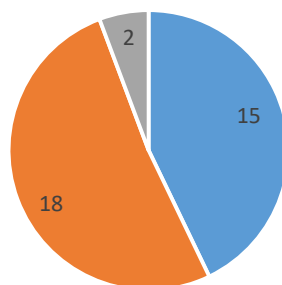
- Rewitalizację obszarów miejskich;
- Rewitalizację terenów powojсковych i przemysłowych;
- Rozbudowę infrastruktury energetycznej z uwzględnieniem inwestycji w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej;
- Tworzenie i rozwój klastrów o charakterze regionalnym.

W dniu 8 lutego 2016 r. zawarto aneks nr 5 do ww. Umowy Operacyjnej między EBI a BGK na mocy, którego wydłużono termin realizacji inicjatywy JESSICA do 30 kwietnia 2016 r.

W całym okresie wdrażania inicjatywy JESSICA FROM podpisał 35 Umów Inwestycyjnych z Beneficjentami Końcowymi z przeznaczeniem na:

- rewitalizację: 15 projektów (w tym: oświata i kultura – 4, transport publiczny – 3, przestrzeń publiczna – 3, biura i usługi – 3, sport – 1, inne – 1),
- efektywność energetyczną: 18 projektów,
- rozwój klastrów: 2 projekty.

Projekty zrealizowane w ramach inicjatywy JESSICA

■ rewitalizacja ■ efektywność energetyczna ■ klastry

Instrumenty inżynierii finansowej wdrażane w ramach inicjatywy JESSICA przyczyniły się do osiągnięcia celów określonych w ramach osi priorytetowych programu operacyjnego, który został uzgodniony między województwem mazowieckim a Komisją Europejską. Wykorzystanie mechanizmów inżynierii finansowej w ramach inicjatywy JESSICA przyczyniło się do zrealizowania wcześniej zdiagnozowanych potrzeb inwestycyjnych w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Ponadto finansowanie rewitalizacji obszarów miejskich poprzez połączenie środków pochodzących z polityki regionalnej z korzystnymi pożyczkami z międzynarodowych instytucji finansowych, pozwoliło na wsparcie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Koszty zarządzania w trakcie realizacji Umowy o finansowanie poniesione przez EBI wyniosły 2,1 mln EUR, natomiast na poziomie FROM wyniosły 2,6 mln EUR.

Odsetki wygenerowane z kapitału przekazanego z RPO WM wyniosły łącznie 4,3 mln EUR.

Szczegóły dot. wdrażania inicjatywy JESSICA zostały przedstawione w załączniku IX. *Matryca instrumentów finansowych*.

Inicjatywa JEREMIE

Wdrożenie Inicjatywy JEREMIE na terenie województwa mazowieckiego polegało na przekazaniu pierwotnie przez Zarząd Województwa Mazowieckiego 15 mln EUR z Działania 1.4 do Funduszu Powierniczego, którymi zarządza Bank Gospodarstwa Krajowego. Z Funduszu Powierniczego JEREMIE przekazywane są środki dla Pośredników Finansowych, udzielających m.in. pożyczek, gwarancji, wejść kapitałowych na atrakcyjnych warunkach.

W dniu 30 grudnia 2015 r. został zawarty aneks nr 3 do Umowy o dofinansowanie Projektu „Wsparcie przedsiębiorczości poprzez rozwój instrumentów inżynierii finansowej w ramach inicjatywy JEREMIE w województwie mazowieckim” pomiędzy BGK pełniącym rolę Menadżera Funduszu Powierniczego JEREMIE Województwa Mazowieckiego, a Instytucją Zarządzającą, wydłużający okres realizacji Projektu do 30 czerwca 2016 r.

W dniu 30 czerwca 2016 r. został podpisany aneks nr 5 do umowy RPMA.01.04.00-14-002/12-00 o dofinansowanie Projektu „Wsparcie przedsiębiorczości poprzez rozwój instrumentów inżynierii finansowej w ramach inicjatywy JEREMIE w województwie mazowieckim, będącej Strategią wyjścia. W dniu 6 września 2016 r. ZWM podjął decyzję o przekazaniu środków z inicjatywy JEREMIE do Agencji Rozwoju Mazowsza S.A. Natomiast Umowa w sprawie powierzenia zarządzania środkami finansowymi zwracanymi do instrumentów

inżynierii finansowej została podpisana między Województwem Mazowieckim a ARM S.A. w dniu 12 grudnia 2016 r. na okres 10 lat. Na mocy tej umowy środki zwrócone będą wykorzystywane zgodnie z art. 78 ust. 7 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Zgodnie z art. 98 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, dysponentem środków zwracanych z instrumentu inżynierii finansowej jest Zarząd Województwa.

Zgodnie z zasadami rozliczania środków przekazanych z Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego do Funduszu Powierniczego, pierwszy obrót nimi został osiągnięty w dniu 22 grudnia 2014 r. W matrycy finansowej ujęto dane dotyczące rozliczenia jednokrotnego obrotu. Na jego osiągnięcie składają się środki przeznaczone na:

- wsparcie udzielone ostatecznym beneficjentom w wysokości 13,8 mln EUR, z czego 6,7 mln EUR na pożyczki oraz 7,1 mln EUR na poręczenia. W trakcie trwania projektu wsparto w tej formie pomocy 868 beneficjentów końcowych, tj. 332 w formie pożyczek i 536 w formie poręczeń;
- koszty zarządzania wypłacone Menedżerowi Funduszu oraz pośrednikom finansowym w łącznej wysokości 1,1 mln EUR, z czego 424 tys. EUR stanowią środki przekazane pośrednikom finansowym na koszty zarządzania oraz 744 tys. EUR koszty zarządzania Menadżera Funduszu Powierniczego JEREMIE Województwa Mazowieckiego. Powyższa kwota dotycząca kosztów zarządzania wynika z pomniejszenia kosztów zarządzania o 2 855,16 EUR (tj. 12 648,06 PLN), w wyniku przeprowadzonych kontroli u Menadżera Funduszu Powierniczego JEREMIE.

Kwota odsetek, wygenerowanych przez płatności na rzecz Funduszu Powierniczego JEREMIE Województwa Mazowieckiego, o których mowa w pkt 3.6.4.2 Wytycznych z dnia 30 kwietnia 2015 r. dotyczących zamknięcia programów operacyjnych 2007-2013 wyniosła 566 tys. EUR, w tym:

- odsetki wygenerowane od przekazanej przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Projektów Unijnych na Rachunek Bankowy Funduszu Powierniczego kwoty składającej się na całkowitą wartość projektu do momentu zainwestowania jej po raz pierwszy w ostatecznych beneficjentów lub wydatkowania jej na kwalifikowane koszty zarządzania, w wysokości 537 tys. EUR, z czego odsetki ze środków EFRR wyniosły 289 tys. EUR;
- odsetki wygenerowane na rachunkach bankowych pośredników finansowych dla środków otrzymanych od Menadżera przed ich zainwestowaniem w ostatecznych beneficjentów, w wysokości 28 tys. EUR, z czego odsetki ze środków EFRR wyniosły 15 tys. EUR.

Jednocześnie informujemy, że w odniesieniu do realizacji inicjatywy JEREMIE, tj. od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie projektu do dnia jej zakończenia, tj. 30 czerwca 2016 r. podpisano łącznie 18 umów z Pośrednikami Finansowymi na łączną wartość 27,3 mln EUR. W związku z tym w systemie sprawozdawczym mogą być widoczni pośrednicy, których operacje nie wchodzi w skład pierwszego obrotu.

BGK dokonywał weryfikacji postępu budowy portfeli przez poszczególnych Pośredników Finansowych w okresach miesięcznych na podstawie przekazywanych przez Pośredników Finansowych rejestrów jednostkowych transakcji. Weryfikacja postępu budowy portfeli polegała na analizie dynamiki wykorzystania limitu przez Pośredników Finansowych w odniesieniu do upływu czasu. Na dzień 30 czerwca 2016 r. Pośrednicy wykorzystali łącznie 92,38% udostępnionych im limitów, tj. 25,2 mln EUR, natomiast wartość udostępnionych środków osiągnęła prawie 32,3 mln EUR.

Analiza struktury Rejestrów jednostkowego wsparcia przekazanego w ramach Operacji II Stopnia udzielonego w całym okresie trwania projektu, tj. do 30 czerwca 2016 r. przez Pośredników Finansowych realizujących Operacje przedstawia tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r. wg typu MŚP

Typ MŚP	Liczba	% ogólnej liczby MŚP	Wsparcie z Funduszu Powierniczego (FP) w EUR	Wartość udzielonego wsparcia (PF + FP) w EUR	Wartość pozyskanych kredytów/pożyczek w EUR
mikro	1 510	97,11%	23 732 359,20 (94,04%)	25 716 970,07 (93,25%)	30 122 387,55 (93,19%)
małe	44	2,83%	1 468 723,90 (5,82%)	1 816 158,38 (5,59%)	2 143 840,72 (6,63%)
średnie	1	0,06%	36 118,20 (0,14%)	45 147,75 (0,16%)	56 434,68 (0,17%)
SUMA	1 555	100%	25 237 201,29	27 578 276,19	32 322 662,95
start-up	820	52,73%	12 225 245,56 (48,44%)	13 065 925,32 (47,38%)	14 639 310,92 (45,29%)

Źródło: opracowanie własne

W ujęciu wartościowym przeważało wsparcie dla firm mikro, które uzyskały wsparcie w wysokości 25 716 970,07 EUR, co stanowiło 93,25% udostępnionego w okresie sprawozdawczym wsparcia (w ujęciu ilościowym wsparte mikrofirmy stanowiły 97,11% - 1 510 przedsiębiorstw). Firmy małe zostały wsparte w łącznej kwocie 1 816 158,38 EUR, co stanowiło 5,59% wartości przekazanego przez Pośredników Finansowych wsparcia (w ujęciu ilościowym wsparte firmy małe stanowiły 2,83% - 44 przedsiębiorstw) oraz firmy średnie zostały wsparte w łącznej kwocie 45 147,75 EUR, co stanowiło 0,16% wartości przekazanego przez Pośredników Finansowych wsparcia (w ujęciu ilościowym wsparte średnie firmy stanowiły jedynie 0,06% - 1 przedsiębiorstwo).

Przedsiębiorstwa z grupy start-up otrzymały wsparcie w wysokości 13 065 925,32 EUR (47,38% ogólnej sumy wsparcia) oraz stanowiły 52,73% ogólnej liczby ostatecznych beneficjentów (820 szt.); 100% wartości wsparcia uzyskanego przez start-up przekazane było w formie Poręczenia Portfelowego.

W okresie realizacji projektu (do 30 czerwca 2016 r.) struktura portfela Operacji II Stopnia przedstawiała się następująco:

Tabela 6. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r.

Lp.	Przedział (EUR)	Wartość pożyczek/kredytów i poręczeń (w EUR)	Udzielone wsparcie procentowo (%)	Udzielone wsparcie liczbowo (szt.)
1.	<=100 000 zł (<= 22 573,87 EUR)	14 601 919,38	52,95	1 244
2.	100 000,01 – 200 000 zł (22 573,88 – 45 147,75 EUR)	7 342 514,82	26,62	213
3.	200 000,01 – 300 000 zł (45 147,75 – 67 721,62 EUR)	4 864 253,51	17,64	89
4.	>300 000 zł (>67 721,75 EUR)	769 588,48	2,79	9
Suma		27 578 276,19	100,00	1 555

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem łącznej wielkości udzielonego wsparcia dominuje wsparcie udzielone w kwotach do 100 000,00 PLN (udział pod względem wartościowym – 52,95%. Średnia wartość jednostkowego wsparcia udzielonego MŚP wyniosła 17 735,23 EUR (średnia wartość jednostkowa poręczenia to 14 992,96 EUR, pożyczki – 21 926,66 EUR).

MŚP wsparte w bieżącym okresie sprawozdawczym działały w 16 sektorach gospodarki, przy czym największy udział (liczbowy) miały: handel hurtowy i detaliczny (32,67 %), działalność profesjonalna i naukowa (11,51%), przetwórstwo przemysłowe (9,65%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (7,97%), budownictwo (7,59%), transport i gospodarka magazynowa (4,50%), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (4,31%), pozostała działalność usługowa (3,99%), informacja i komunikacja (3,99%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (3,92%), pozostałe sektory łącznie (1,16%). Jeśli chodzi o kolejność sektorów gospodarki wg wartości przekazanego wsparcia na pierwszej pozycji znajduje się również handel hurtowy i detaliczny (31,98%), następnie kolejno działalność profesjonalna naukowa i techniczna (11,43%), przetwórstwo przemysłowe (10,15%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (8,61%), budownictwo (6,44%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (4,57%), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (4,38%), informacja i komunikacja (4,13%), pozostała działalność usługowa (3,61%), transport (3,27%), pozostałe branże (2,28%) przekazanych wsparć dla MŚP.

Średni okres zapadalności jednostkowego wsparcia w bieżącym okresie sprawozdawczym wyniósł ~ 50 miesięcy. W tabeli poniżej zaprezentowano dane dotyczące szczegółowych informacji odnoszących się do okresu trwania jednostkowego wsparcia.

Tabela 7. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r., wg okresu trwania wsparcia

Lp.	Przedział	Liczba (szt.)	Udział liczbowo (%)	Wartość pożyczek/ kredytów i poręczeń (w EUR)
1.	<= 12 miesięcy	8	0,51	177 949,84
2.	pow. 12 – 36 miesięcy	131	8,42	2 477 231,23
3.	pow. 36 – 60 miesięcy	689	44,31	13 653 914,89
4.	pow. 60 miesięcy	727	46,75	11 269 180,23
Suma		1 555	100	27 578 276,19

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące struktury udzielonego wsparcia pod kątem jego przeznaczenia.

Tabela 8. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r., pod kątem przeznaczenia

Lp.	Przeznaczenie wsparcia	Liczba pożyczek/poręczonych kredytów udzielonych na cel (%)	Wartość pożyczek/kredytów i poręczeń udzielonych na cel w EUR (%)
1.	Zakup, budowa lub modernizacji obiektów produkcyjnych, usługowych, handlowych	306 (19,68%)	6 004 731,97 (21,77%)
2.	Tworzenie nowych miejsc pracy	11 (0,71%)	135 217,50 (0,49%)
3.	Wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych	28 (1,80%)	542 793,52 (1,64%)

4.	Zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia, aparaty w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia	848 (54,53%)	13 702 786,33 (49,69%)
5.	Inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju MŚP	362 (23,28%)	7 282 746,88 (25,41%)
SUMA		1 555	27 578 276,19

Źródło: opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że przeznaczenie środków pochodzących z Jednostkowych Pożyczek oraz kredytów/pożyczek zabezpieczonych Jednostkowymi Poręczeniami to przede wszystkim: zakup wyposażenia w maszyny, urządzenia oraz środki transportu bezpośrednio związane z przedsięwzięciami (charakter inwestycyjny), finansowanie inwestycji polegających m.in. na zakupie, budowie lub modernizacji oraz inne cele gospodarcze przyczyniające się do rozwoju MŚP – stanowią one łącznie 97,87% w ujęciu wartościowym (ilościowo – 97,87%) ogólnego wsparcia w ramach podpisanych Umów Operacyjnych II Stopnia.

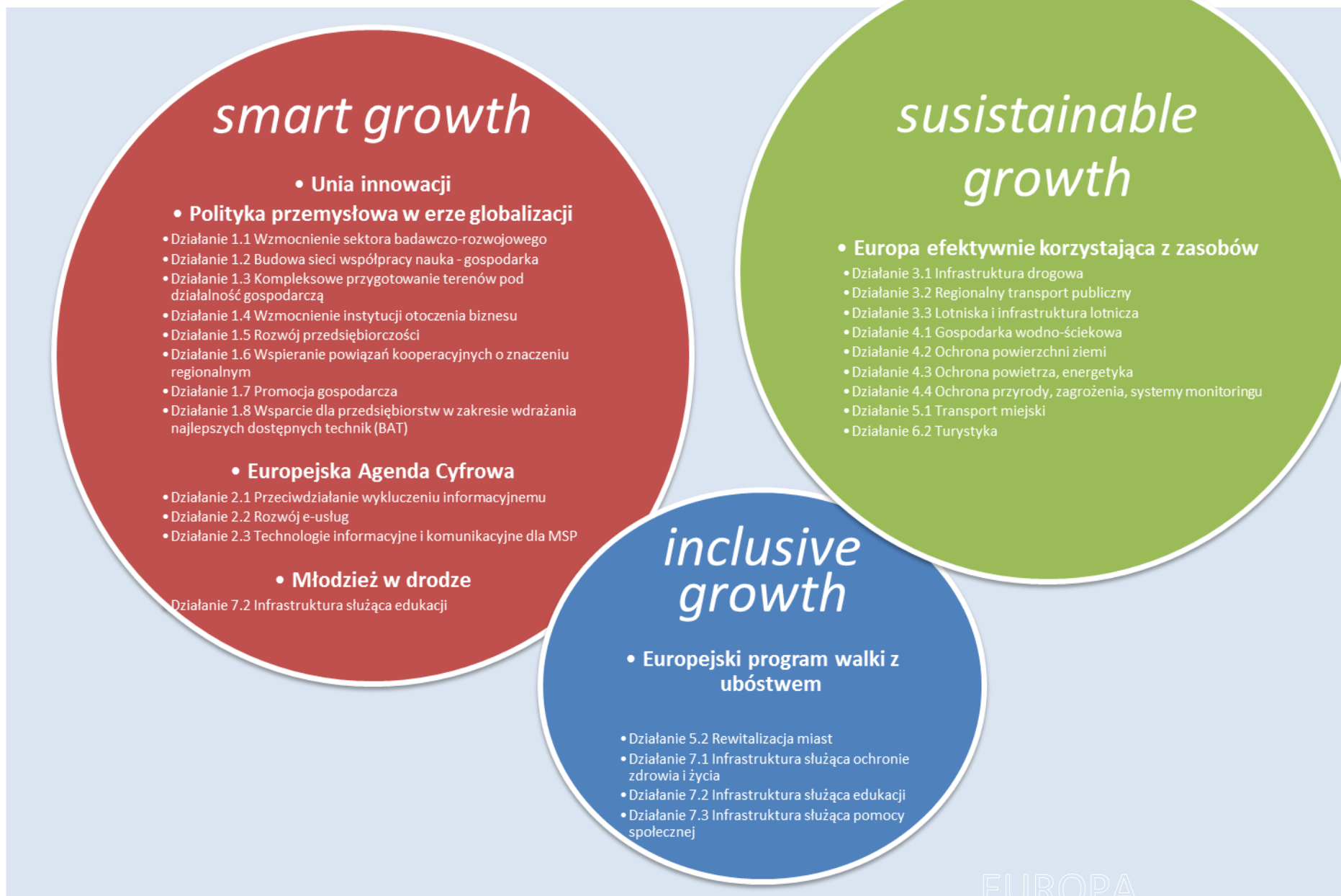
2.1.6.6. Realizacja założeń Strategii EU 2020

Realizacja Strategii EU2020

Strategia „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Celem Strategii jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny, zrównoważony oraz sprzyjający włączeniu społecznemu. Aby móc oceniać postępy w realizacji założeń Strategii Europa 2020 przyjęto pięć głównych celów dla całej UE. Cele te dotyczą: zatrudnienia, edukacji i innowacji, włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa oraz kwestii klimatu i energii.

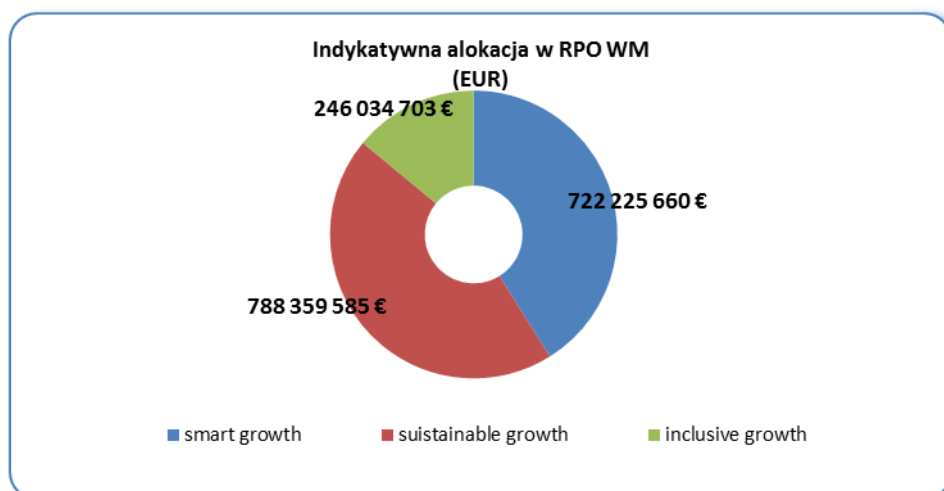
W RPO WM 2007-2013 kategorii interwencji przypisane do poszczególnych priorytetów Strategii EU 2020 realizowane są w ramach wszystkich priorytetów wyszczególnionych w Programie (z wyłączeniem priorytetu dotyczącego pomocy technicznej), co obrazuje poniższy schemat:

Schemat 1. Spójność RPO WM z inicjatywami flagowymi Strategii EU 2020

Podział środków przeznaczonych na realizację poszczególnych celów Strategii oraz stan kontraktacji środków przedstawiony został na wykresach i tabelach znajdujących się poniżej.

Wykres 10. Indykatorywna alokacja RPO WM 2007-2013 realizująca trzy główne cele Strategii Europa 2020

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Poziom kontraktacji i płatności dla umów wpisujących się w inicjatywy flagowe Strategii Europa 2020

Lp.	Inicjatywa flagowa	Indykatorywna alokacja RPO WM (w mln EUR)	Kontraktacja (w mln EUR)	Płatności (w mln EUR)
1	Unia Innowacji	440,1	410,3	411,7
2	Polityka przemysłowa w erze globalizacji			
3	Europejska Agenda Cyfrowa	205,1	178,4	178,3
4	Młodzież w drodze	77,0	88,9	88,9
5	Europa efektywnie korzystająca z zasobów	788,4	733,4	733,4
6	Europejski program walki z ubóstwem	246,0	242,6	242,6

Źródło: opracowanie własne

Pierwszy cel Strategii EU 2020, tj. **smart growth** – Inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji, oznacza zwiększenie roli wiedzy i innowacji poprzez podniesienie jakości edukacji, poprawę wyników działalności badawczej oraz wspierania transferu innowacji i wiedzy w UE przy wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Spośród podpisanych 2412 umów o dofinansowanie (z wyłączeniem decyzji z Priorytetu VIII *Pomoc techniczna*) ten cel Strategii realizowało 1582 umów o łącznej wartości dofinansowania EFRR 677,6 mln euro, z czego:

- w ramach pierwszego Priorytetu - 1229 umów o wartości dofinansowania EFRR 410,3 mln euro.
- w ramach Priorytetu II wskazanemu celowi Strategii przyporządkowano 264 umowy o wartości dofinansowania 178,4 mln euro.

- w ramach Priorytetu VII - 89 umów o wartości dofinansowania EFRR 88,9 mln euro. Wszystkie umowy podpisano w ramach Działania 7.2 w kategorii interwencji 75 (*Infrastruktura systemu oświaty*).

W ramach celu *smart growth* realizowane były projekty w ramach kategorii interwencji od 1 do 15 oraz 75. Jednocześnie, wszystkie podpisane umowy w ramach tego celu przyporządkowano dla realizacji inicjatywy flagowej Strategii Europa 2020: „Unia innowacji”, „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”, „Europejska Agenda Cyfrowa” oraz „Młodzież w drodze”.

Według ostatnich dostępnych danych z GUS za 2014 rok, szacowany PKB województwa mazowieckiego wynosi 381 559 mln zł (86 132,6 mln euro po kursie sprawozdawczym), co oznacza, że aby osiągnąć cel 1,7% PKB nakładów na działalność B+R powinny one wynieść 6486,5 mln zł (1 464,3 mln euro). Zgodnie z tym samym źródłem, nakłady te w 2014 roku wyniosły 1521,7 mln euro i aby osiągnąć cel powinny one wzrosnąć jeszcze o ok. 60,5 mln euro. W tym miejscu należy zaznaczyć, że dzięki wdrażaniu Programu nakłady dofinansowanych przedsiębiorstw na działalność B+R wzrosły o około 118,5 mln euro. Z uwagi na konieczność pobudzenia działalności badawczo rozwojowej, również w nowej perspektywie 2014-2020 założono wsparcie dla jednostek naukowych w realizacji projektów przy współpracy z przedsiębiorstwami oraz wsparcie dla przedsiębiorstw na zakup infrastruktury B+R i realizację i wdrożenie wyników prac B+R. Szacuje się, że środki przeznaczone na tą interwencję pozwolą wykreować co najmniej dodatkowo 350 mln euro nakładów na B+R. Należy również pamiętać, że Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020, realizowany na poziomie kraju, także będzie ukierunkowany na pobudzenie działalności badawczo-rozwojowej, co w powiązaniu z programem regionalnym powinno znacząco zbliżyć region do osiągnięcia lub przekroczenia planowanego celu.

W zakres drugiego celu Strategii Europa 2020 – *sustainable growth* (rozwój zrównoważony - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej) wpisało się łącznie 499 umów o wartości dofinansowania EFRR 733,4 mln euro, z czego:

- w ramach Priorytetu III - wskazanemu celowi Strategii przyporządkowano 288 umów o wartości dofinansowania EFRR 546,7 mln euro.
- w ramach Priorytetu IV zawarto 194 umowy o wartości dofinansowania EFRR wynoszącej 173,4 mln euro.
- w ramach Priorytetu V w Działaniu 5.1 *Transport miejski* zawarto 10 umów o wartości dofinansowania wynoszącej 12,6 mln euro.
- w ramach Priorytetu VI w Działaniu 6.2 *Turystyka* podpisano 7 umów, które realizują 24 kategorię interwencji (Ścieżki rowerowe).

W ramach celu *sustainable growth* realizowane były projekty w ramach następujących kategorii interwencji: 18, 23, 24, 25, 29, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 52, 53, 54. Jednocześnie w ramach tego celu podpisane umowy przyporządkowano realizacji inicjatywy flagowej Strategii Europa 2020 „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”.

Trzeci cel UE 2020 – *inclusive growth*, tj. rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną oznacza wzmocnienie pozycji obywatela poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej. W ramach RPO WM w cel ten wpisuje się 186 umowy o łącznej wartości dofinansowania EFRR 242,6 mln euro, z czego:

- w ramach VII osi priorytetowej 158 umów o wartości dofinansowania EFRR 172,9 mln euro.
- w ramach V osi priorytetowej 28 umów o wartości dofinansowania EFRR 69,7 mln euro w Działaniu 5.2 *Rewitalizacja miast* (61 kategoria interwencji).

W ramach celu *inclusive growth* realizowane były projekty w ramach 61, 75, 76 i 79 kategorii interwencji. Jednocześnie umowy podpisane w ramach tego celu wpisywały się w realizację inicjatywy flagowej Strategii Europa 2020 „Europejski program walki z ubóstwem”.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach RPO WM 2007-2013 wpisują się w 6 z 7 celów szczegółowych Strategii EU 2020 (oraz w 6 z 7 inicjatyw flagowych Strategii EU 2020). Jedynym celem, w który nie wpisują się projekty dofinansowywane w ramach Programu jest cel *Zatrudnienie i umiejętności*. Cel ten jest jednak realizowany przez projekty wspierane w ramach komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Województwo mazowieckie cechuje stosunkowo wysoki poziom zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata, który według danych GUS⁵ w 2014 rok wyniósł 73,2%, przekraczając tym samym cel ustanowiony dla Polski (71%), podczas gdy średnia dla całej Polski wyniosła 66,5%. Wkład w osiągnięcie tego celu miała realizacja Programu w wyniku, którego utworzono 3245,43 etatów. Jednocześnie pozytywny wpływ RPO WM na wskaźnik zatrudnienia w województwie mazowieckim w okresie 2010-2015 został oszacowany modelem HERMIN. Początkowo sięga on 0,5 p.proc (69,6% względem 69,1% bez RPO). W latach 2013-2015 oddziaływanie przynosił rocznie zmianę o 0,2-0,3 p.proc.

W październiku 2011 r. zostało przeprowadzone badanie ewaluacyjne „Ocena stopnia osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej i Strategii Europa 2020 poprzez realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013”. Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w tym badaniu w celu zapewnienia zgodności projektów ze Strategią Europa 2020 oraz ich efektywną i skuteczną realizację przeprowadzano weryfikację zgodności projektu ze strategiami UE na etapie oceny wniosków o dofinansowanie oraz przeprowadzano weryfikację zgodności projektu ze strategiami UE na poziomie wskaźników.

W załączniku VI EU2020 Sprawozdania zaprezentowana została matryca priorytetów, obszarów i inicjatyw flagowych Strategii Europa 2020 oraz kategorii interwencji realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013.

Realizacja Krajowego Programu Reform

Krajowy Program Reform (KPR) jest dokumentem na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Cele KPR korelują z celami Strategii, tj. z osiągnięciem wzrostu inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu.

Polski Krajowy Program Reform został również zaprojektowany, aby w maksymalny sposób wykorzystać środki z polityki spójności. Są one istotnym źródłem finansowania licznych inwestycji, pozwalających odrabiać zaległości i budować nowe przewagi konkurencyjne, przyczyniając się do większej spójności w ramach Unii Europejskiej. Pierwszy polski Krajowy Program Reform został przyjęty przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r., następnie w kwietniu każdego roku jest aktualizowany zgodnie z rytmem Semestru Europejskiego.

⁵ W drodze do spójności. Polskie regiony 2007-2013, GUS, Warszawa 2016

Analiza spójności Osi priorytetowych RPO WM 2007-2013 z priorytetami określonymi w KPR z 2011 r. pozwala na przyporządkowanie adekwatnych działań obu dokumentów na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 (por. tabela 10).

Tabela 10. Spójność RPO WM 2007-2013 z priorytetami *Krajowego Programu Reform* na rzecz realizacji Strategii Europa 2020

Krajowy Program Reform - priorytety -	RPO WM 2007-2013 - Osie priorytetowe -
<i>Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego</i>	Oś priorytetowa 3 Regionalny system transportowy
	Oś priorytetowa 4 Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka
<i>Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego</i>	Oś priorytetowa 1 Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu
	Oś priorytetowa 2 Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza
	Oś priorytetowa 7 Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego
<i>Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	Oś priorytetowa 5 Wzmocnienie roli miast w rozwoju regionu
	Oś priorytetowa 7 Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego

Źródło: opracowanie własne

Obszar priorytetowy ***Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego*** realizowany był w ramach RPO WM poprzez działania ukierunkowane na poprawę spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa mazowieckiego oraz wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych z głównego ośrodka regionu – Warszawy oraz z ośrodków subregionalnych na pozostałe obszary województwa. W ramach osi priorytetowej III *Regionalny system transportowy*, wspierane były inwestycje w zakresie poprawy parametrów technicznych i standardu regionalnej sieci transportowej, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i lotniczego oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych.

W ramach RPO WM w zakresie transportu (Priorytet III) dofinansowano 288 projektów, w tym w celu poprawy infrastruktury drogowej 283 projekty oraz 1 w celu poprawy infrastruktury lotniczej. Na podstawie osiągniętych wartości wskaźników realizacja powyższych projektów przyczyniła się do wybudowania 113,12 km nowych dróg oraz zrekonstruowania 1216,81 km dróg. Ponadto w ramach środków UE dofinansowano projekty inwestycyjne w kolejnictwie, które spowodowały wzrost nowych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego o 209 szt., co przyczyniło się do zwiększenia pojemności taboru o 127 704 osób.

Zrealizowanie powyższych projektów przyczyniło się m.in. do zaoszczędzenia czasu w przewozach pasażerskich i towarowych oraz wzrostu liczby ludności korzystającej z regionalnego transportu publicznego (o 1230 tys. osób).

Priorytet IV *Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka* ukierunkowany był na poprawę stanu środowiska naturalnego województwa. W ramach tej osi priorytetowej, adekwatnie do KPR, realizowane były projekty na rzecz rozbudowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i ciepłowniczej regionu oraz zwiększenia wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i kogeneracyjnych o wysokiej sprawności.

Modernizacja, przebudowa i rozbudowa infrastruktury energetycznej jest kwestią kluczową dla zapewnienia warunków stabilnego rozwoju gospodarki polskiej przy jednoczesnej realizacji celu „sustainable growth” Strategii

Europa 2020 w zakresie energii i środowiska. Polska przyjęła jako metodę i miernik realizacji tego celu ograniczenie zużycia energii pierwotnej. Takie ograniczenie zużycia nie tylko bezpośrednio oznacza zmniejszenie emisyjności gospodarki, ale w warunkach wzrostu gospodarczego, oznacza także poprawę jej efektywności energetycznej. Efekt ten był dodatkowo wzmacniany przez wzrost udziału zużycia energii ze źródeł odnawialnych.

W ramach Priorytetu IV podpisano umowy o dofinansowanie z beneficjentami na realizację projektów z zakresu energii odnawialnej (44 projekty) oraz z zakresu elektroenergetyki (66 projektów). Celem projektów było zaoszczędzenie energii o 373 870 GJ/rok. Dzięki dofinansowanym projektom została zainstalowana energia ze źródeł odnawialnych o mocy 48,78 MW.

W drugi obszar priorytetowy KPR „**Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego**” wpisują się przedsięwzięcia realizowane w ramach trzech osi priorytetowych RPO WM.

Priorytet I *Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu* ukierunkowany był na wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego poprzez tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Działania te, w całości wpisujące się w cele KPR, realizowane były w ramach celów szczegółowych:

- 1.1 Wzmocnienie powiązań sektora badawczo-rozwojowego,
- 1.2 Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka,
- 1.3 Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą,
- 1.4 Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
- 1.5 Rozwój przedsiębiorczości,
- 1.6 Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym,
- 1.7 Promocja gospodarcza,
- 1.8 Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT).

W ramach Priorytetu I zrealizowano 1229 projektów, w tym 403 z zakresu B+RT. Na podstawie osiągniętych wartości wskaźników rezultatem wykonania tych projektów jest utworzenie 4121,2 nowych etatów. Ponadto, dzięki dofinansowaniu UE beneficjenci wykreowali nowe inwestycje przy dużo mniejszym zaangażowaniu własnych środków (426,7 mln euro). W dofinansowanych przedsiębiorstwach nastąpił wzrost nakładów na działalność B+RT w wysokości 118,5 mln euro.

Priorytet II *Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza* ukierunkowany na działania mające na celu niwelowanie dysproporcji w rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, szczególnie na obszarach o niskim wskaźniku potencjału e-rozwoju. Cele szczegółowe priorytetu, tj.:

- 2.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu,
- 2.2 Rozwój e-usług dla obywateli,
- 2.3 Rozwój technologii komunikacyjnych i informacyjnych dla MSP,

realizowane były poprzez projekty informatyzacji województwa oraz przedsięwzięcia pozwalające na rozwój publicznych e-usług dostępnych dla obywateli i przedsiębiorców o wymiarze regionalnym i lokalnym.

Dzięki realizacji projektów w ramach tego Priorytetu, dostęp do Internetu uzyskało 2 098 051 osób oraz 397 podmiotów.

W ramach Priorytetu VII *Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego* wspierane były projekty służące poprawie infrastruktury edukacyjnej poprzez m.in. budowę, rozbudowę, modernizację placówek systemu oświaty oraz szkół wyższych na każdym poziomie kształcenia, podnoszenie jakości metod nauczania. Objętych wsparciem zostało 306 placówek edukacyjnych, w tym 191 przedszkoli i szkół podstawowych, 108 szkół średnich

oraz 7 szkół wyższych. W celu poprawy infrastruktury edukacyjnej zrealizowano 89 projektów z efektów, których korzysta 97 831 uczniów i studentów.

W ramach Priorytetu 3 KPR **Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu** podejmowane są działania na rzecz ograniczenia skali ubóstwa i wykluczenia społecznego. W tym celu konieczne było zwiększenie zakresu aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i integracji społecznej osób wykluczonych, rozbudowanie systemu usług społecznych związanych z ochroną zdrowia oraz rewitalizacja zdegradowanych obszarów oraz miejsc.

W ramach RPO WM trzeci obszar priorytetowy KPR spójny jest z celami zawartymi w Priorytecie V oraz w Priorytecie VII.

Priorytet V ukierunkowany był na wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu nadania nowych funkcji gospodarczych lub społecznych terenom przemysłowym i powojkowym oraz na wsparcie działań ukierunkowanych na podniesienie jakości życia społeczności lokalnej poprzez adaptację, przebudowę i remonty publicznej infrastruktury oraz zabudowy historycznej miast.

Zrealizowano 63 projekty zapewniające zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast. Ponadto rewitalizacji zostały poddane obszary o powierzchni 20 ha, co przyczyniło się do utworzenia 110,5 nowych etatów.

W ramach Priorytetu VII, nie licząc projektów dotyczących infrastruktury edukacyjnej (opisano wyżej), realizowane były przedsięwzięcia polegające na poprawie dostępności i jakości opieki zdrowotnej oraz poprawie infrastruktury służącej pomocy społecznej. W celu poprawy infrastruktury ochrony zdrowia dofinansowano 52 projekty. W ramach tych projektów zmodernizowano 19 szpitali lub przychodni oraz zakupiono 41 szt. sprzętu specjalistycznego (aparaty RTG i endoskopy). Z nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury skorzysta 582 168 pacjentów, natomiast zakupionym sprzętem potencjalnie zostanie przeprowadzonych 874 089 specjalistycznych badań medycznych.

Szczegółowe informacje na temat efektów wdrożenia poszczególnych Priorytetów, które wpisują się w realizację celów Strategii EU 2020 znajdują się w punkcie 3 przedmiotowego Sprawozdania.

Przykłady projektów realizujących cele Strategii Europa 2020

Tabela 11. Przykład 1 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020

Nr projektu	RPMA.01.01.00-14-003/15
Tytuł projektu	„Laboratorium Grafenowe LG PW – zaplecze wytwarzania standaryzowanego grafenu płatkowego o określonej funkcjonalności”
Nazwa beneficjenta	Politechnika Warszawska
Całkowita wartość projektu	1 015 040,19 Euro
Wartość wkładu UE (EFRR)	770 511,64 Euro
Działanie	Działanie 1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego
Zakres i cele projektu	W laboratorium będą realizowane prace B+R związane z wytwarzaniem grafenu płatkowego jak również materiałów grafeno – pochodnych o odpowiednich, ściśle określonych parametrach (dedykowanych na potrzeby badawczy i/lub zespołów naukowych) umożliwiających prowadzenie badań nad wykorzystaniem materiału, m.in.: w produkcji katalizatorów, wytwarzania adsorbentów o ekstremalnie dużej pojemności adsorpcyjnej, przemysłach: chemicznym, elektronicznym, elektrochemicznym, obronnym, produkcji materiałów kompozytowych, medycynie, itd.
Kontekst Strategii EU 2020	Przedmiotowy projekt wpisuje się w dwa priorytety Strategii EU 2020: 1. Rozwój inteligentny: Projekt dotyczy realizacji przedsięwzięcia o najwyższym światowym poziomie innowacyjności. Wynika to m.in. z możliwości późniejszego wdrażania innowacyjnych technologii opartych na zastosowaniach grafenu płatkowego. Polska stara się realizować plan zwiększenia nakładów na sferę innowacji w dziedzinie B+R. Jednak nadal brakuje inwestycji podobnych do inicjatywy PW, skupiających się na rozwoju nowoczesnych laboratoriów badawczych, w szczególności z zakresu innowacyjnych badań nad grafenem - dziedziny tak ważnej z punktu widzenia rozwoju gospodarczego kraju. 2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: dzięki realizacji projektu beneficjent zatrudnił 5 osób.
Przykłady dobrych praktyk	W ramach przedmiotowego projektu jako przykład dobrej praktyki można wskazać: <ul style="list-style-type: none"> - rezultaty uzyskane w wyniku przeprowadzonych badań będą skutkowały ulokowaniem mazowieckich ośrodków akademickich i badawczych w ścisłej krajowej i światowej czołówce twórców innowacyjnych technologii-produktów opartych na zastosowaniach grafenu płatkowego; - konsolidacja prowadzonych prac naukowych, m.in.: w dziedzinie elektroniki, biotechnologii, inżynierii materiałowej, nanomedycyny itd., która wraz z funkcjami wspierającymi pozwoli stworzyć pierwszy na Mazowszu oraz w kraju kompletny system innowacyjności w ramach Politechniki Warszawskiej, którego wiodącą rolę odgrywać będzie Centrum Aplikacji Grafenowych oraz Laboratorium Grafenowe LG PW

Tabela 12. Przykład 2 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020

Nr projektu	RPMA.01.04.00-14-007/10
Tytuł projektu	Płocki Park Przemysłowo - Technologiczny I
Nazwa beneficjenta	Płocki Park Przemysłowo - Technologiczny Spółka Akcyjna
Całkowita wartość projektu	25 523 523,43 Euro
Wartość wkładu UE (EFRR)	6 630 749,85 Euro
Działanie	Działanie 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu
Zakres i cele projektu	Przedmiotem projektu było zaprojektowanie i budowa Obiektu Centrum Usług Korporacyjnych wraz z zagospodarowaniem terenu oraz Laboratorium Centralnego wraz z zagospodarowaniem terenu. Cele główne projektu: 1/dostarczenie właściwej infrastruktury dla potrzeb: Instytucji Otoczenia Biznesu oraz inwestorów z sektora: BPO [Business process outsourcing]; SSC [Shared Services Centers]; badawczo - rozwojowego, laboratoryjnego. 2/skoncentrowanie rozproszonych funkcji i działań badawczo – rozwojowych partnerów Płockiego Parku Przemysłowo - Technologicznego 3/tworzenie i implementacja nowoczesnych kompleksowych rozwiązań w zakresie obsługi inwestorów korporacyjnych oraz indywidualnych Parku, przedsiębiorstw działających na terenie miasta Płocka, w tym MSP i regionu oraz krajowej sieci instytucji w oparciu o system usług w standardzie Krajowego Sytemu Usług oraz standardach partnerów strategicznych/ biznesowych z sektorów: BPO, SSC, B+R.
Kontekst Strategii EU 2020	Przedmiotowy projekt wpisuje się w dwa priorytety Strategii EU 2020: 1. Rozwój inteligentny: zwiększenie transferu innowacji do gospodarki poprzez inwestycje w infrastrukturę B+R, rozwój sieci powiązań gospodarczych poprzez powstawanie powiązań kooperacyjnych między przedsiębiorstwami i przedsiębiorstwami a sferą B+R, podniesienie konkurencyjności MSP poprzez zapewnienie dostępu do nowych technologii, specjalistycznych usług, co wpłynie na zwiększenie dostępu do zatrudnienia 2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: projekt stworzył warunki dla powstawania trwałych miejsc pracy, w tym w szczególności wysokospecjalizowanych miejsc pracy w sektorze: outsourcingu procesów biznesowych (BPO) i usług wspólnych (shared services) oraz w sektorze B+R i komercjalizacji technologii,
Przykłady dobrych praktyk	W ramach przedmiotowego projektu jako przykład dobrej praktyki można wskazać: – uzupełniając istniejącą infrastrukturę Parku projekt stanowi pomost dla rozwoju komponentów technologicznego oraz naukowo –badawczego PPP-T oddziałujących na gospodarkę regionalną i krajową, – efekt synergii w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu.

Tabela 13. Przykład 3 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020

Nr projektu	RPMA.01.05.00-14-115/08
Tytuł projektu	Innowacyjny zakład recyklingu tworzyw sztucznych Ventus w Ciechanowie
Nazwa beneficjenta	Ventus Sp. z o.o.
Całkowita wartość projektu	1 778 541,28 Euro
Wartość wkładu UE (EFRR)	564 888,59 Euro
Działanie	Działanie 1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu
Zakres i cele projektu	Przedmiotem projektu było stworzenie nowoczesnej sortowni i przetworni odpadów z tworzyw sztucznych, która w oparciu o najnowsze technologie w tej dziedzinie będzie producentem wysokojakościowych granulatów. Celem ogólnym projektu był wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa na terenie Mazowsza, a nawet na obszarze wykraczającym poza ten region poprzez rozszerzenie oferty produkcyjnej oraz wzrost zdolności wykonawczej przedsiębiorstwa w zakresie przetwórstwa odpadów poprodukcyjnych i komunalnych z polilefinowych tworzyw sztucznych.
Kontekst Strategii EU 2020	Przedmiotowy projekt wpisuje się w dwa priorytety Strategii EU 2020: 1. Rozwój inteligentny: Innowacyjność projektu na poziomie procesowym polegała na wykorzystaniu w procesie przetwórczym zautomatyzowanej linii sortowniczej, która rozpoznając tworzywo poprzez widmo odbicia światła podczerwonego, z dużą dokładnością sortuje tworzywa sztuczne. Pozwoliło to na automatyczne rozdzielenie różnych rodzajów tworzywa ze skutecznością 97%, zmniejszyły się straty produkcyjne oraz wyeliminowano do niezbędnego minimum pracochłonne i nie dokładne sortowanie ręczne. 2. Rozwój zrównoważony: W procesie produkcyjnym zostały wykorzystane maszyny i urządzenia, które w porównaniu z innymi podobnymi są wysoce energooszczędne, a nawet wykorzystują wtórnie energię cieplną powstającą podczas niektórych procesów. Proces technologiczny zastosowany w przedsięwzięciu wykorzystuje stworzenie zamkniętego obiegu wody. System ten, wyposażony w filtry czyszczące pozwolił na zminimalizowanie poboru wody. 3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: dzięki realizacji projektu beneficjent zatrudnił 33 osoby.
Przykłady dobrych praktyk	W ramach przedmiotowego projektu jako przykład dobrej praktyki można wskazać: <ul style="list-style-type: none"> - osiągnięcie bardzo wysokiej jakości produktu końcowego (jednolitość tworzywowa i czystość), - możliwość przerabiania przez firmę surowca zmieszanego, co oznacza, że do przetworzenia trafiały zmieszane odpady, które do tej pory pozostawały na składowiskach komunalnych i nie było możliwości ich ponownego wykorzystania.

2.1.6.7 Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego

W kontekście Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB), Instytucja Zarządzająca RPO WM nie prowadziła działań bezpośrednio dedykowanych Strategii. Samorząd Województwa Mazowieckiego nie jest ani koordynatorem/ liderem ani współliderem projektów realizowanych w ramach SUE RMB.

Na podstawie przeprowadzonej analizy zgodności obydwu dokumentów, RPO WM 2007-2013 przyczyniła się do realizacji Strategii, wpisując się w większość obszarów priorytetowych SUE RMB i z tego względu w trakcie renowacji Programu wprowadzono zapisy o spójności działań realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013 z obszarami priorytetowymi SUE RMB.

Każda z osi priorytetowych RPO WM (z wyłączeniem osi priorytetowej Pomoc Techniczna) realizowała Strategię poprzez wdrażanie działań zbieżnych z celami SUE RMB, jednak projekty, ze względu na położenie geograficzne województwa mazowieckiego, wpisują się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w Planie Działania. W ramach RPO WM 2007-2013 nie były realizowane projektów flagowe zidentyfikowane w SUE RMB. Instytucja Zarządzająca RPO WM nie wykorzystywała środków z Pomocy Technicznej na cele związane bezpośrednio z wdrażaniem *Planu działań Strategii*. Wszystkie podejmowane działania informacyjno-promocyjne, mające na celu zachęcanie do korzystania z Funduszy Europejskich, pośrednio przyczyniły się do realizacji celów SUE RMB.

Poniżej tabeli zostały zestawione Działania RPO WM 2007-2013 komplementarne z obszarami priorytetowymi SUE RMB.

Cele SUE RMB	Cele cząstkowe SUE RMB	Działania RPO WM 2007-2013
Ocalenie morza	Czysta woda	Działanie 4.1 Gospodarka wodno – ściekowa, Działanie 4.2 Ochrona powierzchni ziemi
	Bogata i zdrowa dzika fauna i flora	
	Ekologiczny i bezpieczny transport morski	
	<i>Poprawa współpracy</i>	-
Rozwój połączeń w regionie	Dobre warunki transportowe	Działanie 3.1 Infrastruktura drogowa, Działanie 3.2 Regionalny transport publiczny, Działanie 3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza
	Wiarygodne rynki energii	Działanie 4.3 Ochrona powietrza, energetyka, Działanie 5.1 Transport miejski, Działanie 6.2 Turystyka.
	<i>Łączenie ludzi</i>	-
	<i>Poprawa współpracy w obszarze zwalczania przestępczości transgranicznej i nielegalnego handlu transgranicznego</i>	-
Zwiększenie dobrobytu	<i>Jednolity rynek</i>	-
	Strategia „Europa 2020”	Działanie 1.1 Wzmocnienie sektora badawczo – rozwojowego, Działanie 1.2 Budowa sieci współpracy nauka- gospodarka, Działanie 1.3 Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą, Działanie 1.4 Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, Działanie 1.5 Rozwój przedsiębiorczości, Działanie 1.6 Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym oraz Działanie 1.7 Promocja gospodarcza oraz

		Działanie 2.2 Rozwój e-usług, Działanie 4.4 Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu, działania Priorytetu VI Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, a także Priorytetu VII Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego: Działanie 6.1 Kultura, Działanie 6.2 Turystyka, Działanie 7.1 Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia i Działanie 7.2 Infrastruktura służąca edukacji
	Konkurencyjność na rynku globalnym	
	Zmiana klimatu	

Ponadto wszystkie osie priorytetowe RPO WM 2014-2020 wpisują się w cele Strategii. Pomiędzy SUE RMB a RPO WM 2014-2020 występuje komplementarność, tzn. poszczególne osie priorytetowe Programu są zgodne z celami ogólnymi SUE RMB, tj.: ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie i zwiększenie dobrobytu.

W obszarach interwencji związanych ze Strategią UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w całym okresie wdrażania Programu podpisano łącznie 2089 umów o dofinansowanie na kwotę dofinansowania ze środków EFRR wynoszącą 1 450,5 mln euro.

Szczegółowe informacje dotyczące wpływu projektów realizowanych w ramach RPO WM na Strategię SUE RMB zawiera Załącznik VI. Tabela 6. SUE RMB przedstawiający liczbę i wartość projektów wg podpisanych umów w podziale na poszczególne obszary priorytetowe Strategii.

2.2. Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi

Zapisy RPO WM oraz pozostałych dokumentów programowych i wdrożeniowych zapewniały od początku wdrażania Programu i na każdym etapie jego realizacji zgodność z przepisami prawa wspólnotowego. Zagwarantowaniu zgodności realizowanych operacji z prawem wspólnotowym służyły m.in. odpowiednie zapisy wzorów dokumentów na każdym etapie życia projektu: na etapie aplikowania - regulaminy konkursów, a podczas realizacji projektu - umowa o dofinansowanie, która regulowała kwestie dotyczące m.in. udzielania zamówień publicznych, pomocy publicznej i ochrony środowiska.

Działania realizowane w ramach RPO WM są zgodne z podstawowymi kierunkami rozwoju wynikającymi w szczególności z:

1. polityki ochrony środowiska.

W zakresie ochrony środowiska utworzono specjalne kryteria formalne wyboru projektów dla wszystkich działań RPO WM z wyłączeniem inicjatywy JESSICA oraz projektów Pomocy Technicznej. Ponadto wymagane było również, aby beneficjent przed podpisaniem Umowy przedłożył zaświadczenia o niezaleganiu z opłatami za korzystanie ze środowiska. Realizując założenia niniejszej polityki nie zidentyfikowano żadnych problemów w zakresie zgodności z prawem wspólnotowym.

2. polityki rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Polityka rozwoju społeczeństwa informacyjnego była uwzględniana podczas programowania, wdrażania, monitoringu i ewaluacji rezultatów wykorzystania funduszy. M.in. na etapie oceny formalnej wniosków

o dofinansowanie projektów stosowane było kryterium Rozwój społeczeństwa informacyjnego. Kryterium weryfikowało, czy projekt jest zgodny ze wspólnotową polityką rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Realizując założenia niniejszej polityki nie zidentyfikowano żadnych problemów w zakresie zgodności z prawem wspólnotowym.

3. polityki równych szans i niedyskryminacji,

W niniejszej polityce nie zidentyfikowano żadnych problemów w zakresie zgodności z prawem wspólnotowym, szerz. zob. pkt 2.2.1.

4. zasady partnerstwa,

W niniejszej polityce nie zidentyfikowano żadnych problemów w zakresie zgodności z prawem wspólnotowym, szerz. zob. pkt 2.2.2.

5. prawa zamówień publicznych,

6. przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Projekty, które miały negatywny wpływ na którąkolwiek z polityk horyzontalnych nie otrzymywały dofinansowania w ramach Programu.

2.2.1 Zasada równości szans

Zgodnie z artykułem 16 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. wszystkie działania w ramach RPO WM odbywały się z poszanowaniem zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji mniejszości oraz osób niepełnosprawnych zarówno na poziomie Programu, jak również na poziomie realizacji poszczególnych projektów.

Wzmacnianie polityki równych szans w ramach RPO WM było rozumiane, jako uwzględnianie w procesie realizacji poszczególnych projektów interesów grup społecznych zagrożonych.

Polityka równych szans w ramach RPO WM na etapie wdrażania RPO WM była realizowana poprzez zapewnienie równego dostępu do udziału w pracach Komitetu Monitorującego. Przeprowadzanie naborów uzupełniających odbywało się przy zachowaniu zasady. W przypadku, gdy rekomendowany przedstawiciel był mężczyzną, stały zastępca był kobietą i na odwrót.

Ponadto podejmowane były odpowiednie kroki w celu zapobiegania wszelkiej dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną na poszczególnych etapach realizacji RPO WM 2007-2013.

Na etapie monitorowania była związana z kwestią reprezentatywnego składu Komitetu Monitorującego RPO WM. W przypadku KM RPO WM powołano 16 członków z ramienia partnerów społeczno-gospodarczych (z 34 członków mających głos, czyli, ponad 52%), zatem skład był reprezentatywny dla tej grupy interesariuszy (pozostałe grupy to grupa rządowa i samorządowa). Kolejną kwestią było monitorowanie zasady równości szans wobec równego traktowania kobiet i mężczyzn poprzez przyjęte programowych wskaźników rezultatu odnoszących się do tworzenia nowych miejsc pracy. Dodatkowo, wszystkie informacje monitoringowe nt. realizacji Programu umieszczane były na stronach internetowych IZ RPO WM, co zapewniło równy dostęp do informacji wszystkim beneficjentom.

Na etapie ewaluacji uwzględniana była w dwóch aspektach. Pierwszy z nich to przedmiot badań. Polityka równości szans była jednym z głównych zagadnień ewaluacji ex-ante przeprowadzonej przed przekazaniem projektu RPO WM 2007-2013 do KE. Kolejnym aspektem była zgodność koncepcji badań zleczanych przez IZ RRPO WM z polityką równości szans. Każde badanie przed jego realizacją było konsultowane z szerokim kręgiem potencjalnych odbiorców rekomendacji, co gwarantowało jego zgodność ze wszystkimi politykami horyzontalnymi UE.

Realizując zasadę równości szans dążono do zapewnienia równego i pełnego dostępu za pośrednictwem strony internetowej do wyników badań ewaluacyjnych (raportów ewaluacyjnych) oraz okresowych planów ewaluacji. Opracowywania koncepcji badań, dokonywane było w sposób gwarantujący niedyskryminowanie żadnej grupy społecznej. Zapewniony był równy dostęp wszystkich potencjalnych wykonawców do realizacji badań. Przestrzegano zachowania zasady uczciwej konkurencji między potencjalnymi wykonawcami oraz równego traktowania wszystkich wykonawców.

Wybór ewaluatora zewnętrznego odbywał się na podstawie Ustawy z dnia 29.01.2004r. Prawo Zamówień Publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 907 z późn. zm.). Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego prowadzone były przeważnie w trybie przetargu nieograniczonego. Przygotowanie zamówienia, jak również wyłonienie wykonawcy miało charakter jawny i opierało się na zasadach czytelnych dla wszystkich zainteresowanych podmiotów. Głównym kryterium przy wyborze wykonawcy była, jakość przygotowanej oferty.

Instytucji Zarządzającej realizując zasadę równości szans w każdym okresie programowania ją wzmocniła. Zmiany wymagały jedynie podejścia do weryfikowania zgodności projektów z tą zasadą. Konieczne było położenie większego nacisku na analizę i ocenę wpływu interwencji współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z perspektywy zasady równości szans, jednakże rozumienie tej zasady nie było zawężane. Projekty dofinansowane w ramach środków EFRR w sposób konkretny wskazywały na konieczność realizacji zasady równości szans. Słuszne było realizowanie zasady nie tylko w formalnej ocenie, ale również w projektach uwzględniając zasadę w większym stopniu.

Interwencja EFRR była planowana i analizowana pod kątem występowania/znoszenia barier mogących powodować wykluczenie grup społecznych. Analiza taka była ważnym elementem zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów i pełnego wykorzystania potencjałów.

Uwzględnianie grup defaworyzowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym również przy programowaniu interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zapewniło warunek koncentracji środków i komplementarność w stosunku do celów tematycznych Europejskiego Funduszu Społecznego.

W każdym priorytecie RPO WM wskazano na stosowanie zasady *równości szans* przy aplikowaniu o środki unijne. Instytucja Zarządzająca wymagała stosowania zasady równości szans przez beneficjenta, który już na etapie wniosku o dofinansowanie projektu musiał wykazać zgodność zgłaszanego projektu z polityką równych szans. W toku realizacji projektu, stosowano wskaźniki monitoringu w zakresie nowych miejsc pracy z zachowaniem równego dostępu dla kobiet i mężczyzn. Polityka równych szans poprzez zapewnienie równości płci przyczyniła się do pozytywnych zmian na rynku pracy oraz zmiany świadomości. Działania realizowane w zakresie infrastruktury społecznej poprawiły jej dostępność dla osób niepełnosprawnych.

Na etapie ogłaszania konkursu zapewniony był równy dostęp do informacji na temat ogłaszanych konkursów na stronach internetowych MJWPU. Dodatkowo dostępne były numery infolinii umożliwiające szybki kontakt beneficjentom.

Na etapie oceny wniosku o płatność w liście sprawdzającej w pkt.IV.5 znalazło się pytanie „Czy podano informację o zgodności realizacji projektu z zasadami polityk wspólnotowych?“, jeśli nie to czy podano uzasadnienie w zakresie:

Czy realizowany projekt był zgodny z polityką równych szans kobiet i mężczyzn?

Czy realizowany projekt był zgodny z polityką społeczeństwa informacyjnego?

Czy realizowany projekt był zgodny z polityką ochrony środowiska?

Czy realizowany projekt był zgodny z polityką zatrudnienia?

Czy realizowany projekt był zgodny z polityką zrównoważonego rozwoju?

Przykłady projektów realizujących zasadę równych szans

RPMA.05.02.00-14-036/09

Tytuł: Rozbudowa i modernizacja Integracyjnego Centrum Opieki, Wychowania, Terapii dla dzieci, młodzieży i dorosłych "gorszych szans" z Regionu Mazowieckiego

Beneficjent: Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego

Całkowita wartość projektu: 515 825,40 euro

Wkład wspólnotowy (EFRR): 438 451,59 euro

Celem głównym projektu była rewitalizacja zdegradowanego terenu miejskiego Serocka wykorzystywanego na potrzeby Integracyjnego Centrum Opieki, Wychowania i Terapii, którego celem było wyrównanie szans edukacyjnych poprzez poprawę, jakości nauczania.

Projekt miał pozytywny wpływ na rozwój dzieci, młodzieży i dorosłych na każdym poziomie kształcenia. Ponadto, realizacja projektu przyczyniła się również do pobudzenia aktywności środowisk lokalnych i stymulowania współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego. Przeciwdziałała zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi w zdegradowanych częściach Gminy, m.in. poprzez wzrost zatrudnienia wśród mieszkańców obszaru.

Zmodernizowany w ramach projektu zabytkowy budynek na terenie ośrodka został przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, przez co przyczynił się do zapobiegania ich wykluczeniu. Ponadto, zmodernizowane boisko oraz przestrzeń rekreacyjna stały się miejscem integrowania się osób niepełnosprawnych z wychowankami ośrodka.

Projekt prowadził do rozbudowy infrastruktury Integracyjnego Centrum dla dzieci, młodzieży i dorosłych „gorszych szans”, w celu zapobiegania ich wykluczeniu społecznemu. Projekt wychodził również naprzeciw trudnym problemom dzieci i młodzieży zagrożonym niedostosowaniem i sieroctwem społecznym oraz do wyrównania ich startu życiowego bez względu na zaburzenia, jakie się przejawiają oraz środowisko, z którego pochodzą. Dzięki zmodernizowanej i unowocześnionej infrastrukturze stowarzyszenie mogło w lepszy sposób spełniać swoje funkcje, którymi są:

- ochrona praw dziecka;
- zapobieganie patologii społecznej;
- zapewnienie pomocy i opieki dzieciom zagrożonym sieroctwem i niedostosowaniem społecznym oraz wspieranie ich rodzin;
- działalność edukacyjna: upowszechnianie wiedzy, podnoszenie umiejętności wychowawczych i pedagogicznych różnych grup zawodowych oraz rodziców.

Cała infrastruktura powstała w wyniku realizacji projektu będzie miała charakter powszechny i będzie udostępniana nieodpłatnie.

RPMA.07.01.00-14-001/14

Tytuł: Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. z o.o.

Beneficjent: Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie Sp. z o.o. Zdrowotnej w Warszawie

Całkowita wartość projektu: 5 465 338,51 euro

Wkład wspólnotowy (EFRR): 4 645 537,74 euro

Realizacja przedsięwzięcia przewidywała zakup sprzętu i aparatury medycznej do Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego, który był wykorzystywany przede wszystkim do świadczenia wyskospecjalistycznych

usług medycznych przez MSB oraz stworzenie Europejskiego Centrum Kompleksowego Leczenia Nowotworów Układu Nerwowego z nowoczesną hybrydową salą operacyjną dedykowaną na potrzeby Kliniki Neurochirurgii. Beneficjent zakładał, że przy realizacji projektu będą uwzględnione zasady równości szans. Realizacja projektu przyczyniła się do wyrównania dysproporcji dostępności do infrastruktury opieki medycznej mieszkańców Mazowsza (a nawet i całego kraju) ze względu na wykorzystywanie nowoczesnej aparatury medycznej zwiększającej możliwości zastosowanie innowacyjnych metod leczenia chorób neurologicznych i nowotworowych. W ramach realizacji projektu polityka równości szans kobiet i mężczyzn wdrażana była na każdym etapie realizacji przedsięwzięcia, począwszy od opracowywania projektu, gdzie kobiety miały równy udział w procesie decyzyjnym, poprzez pracę nad dokumentacją, aż po ostateczne zakończenie inwestycji i jej późniejsze oddziaływanie społeczne w fazie eksploatacji. Organizacja prac przy wykonaniu inwestycji zapewnia równy status pracowników niezależnie od pochodzenia i płci. Wybór pracowników i wykonawców robót nie był też tymi czynnikami podyktowany. Należy podkreślić, iż w przypadku korzystania z usług Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego nie ma znaczenia ani nie ma ograniczeń ze względu na pochodzenie, płeć, czy też niepełnosprawność. Problematyka poszanowania równouprawnienia kobiet i mężczyzn znalazła również odbicie w przypadku odbiorców efektów ekonomicznych i społecznych realizacji projektu – oferta poprawy, jakości usług trafia w równym stopniu do kobiet i mężczyzn. Zakłada się, że potrzeby kobiet i mężczyzn będą przez inicjatorów inwestycji w równy sposób uznawane i zaspokajane. Wszystkie opisane powyżej działania w ramach realizowanego projektu przyczyniły się do pozytywnych zmian w świadomości społecznej w zakresie równouprawnienia w dostępie do pracy, oferowanych produktów i usług. Biorąc pod uwagę powyższe uzasadnienie, należy uznać, że projekt „Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. z o. o.” miał bezpośrednio pozytywny wpływ na politykę równych szans.

RPMA.07.02.00-14-130/09

Tytuł: Rozbudowa Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Wyszkanie

Beneficjent: Powiat Wyszkowski

Całkowita wartość projektu: 1 503 619,02 euro

Wkład wspólnotowy (EFRR): 1 221 200,64 euro

Głównym celem projektu było wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi poprzez rozbudowę Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Wyszkanie. Obiekt zaprojektowano tak, aby wszystkie jego części były dostępne dla osób niepełnosprawnych.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna miały możliwość korzystania ze wszystkich stopni i profilów szkolnictwa z instytucji sportu, rekreacji i kultury. Instytucje te powinny do swoich obiektów i swej pracy wprowadzić odpowiednie rozwiązania organizacyjne, zapewniające niepełnosprawnym swobodne z nich korzystanie.

Realizacja projektu służyła stworzeniu nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej wraz z wyposażeniem dla potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej dla celów propagowania wiedzy i kultury fizycznej oraz zachowania warunków zdrowotnych.

Cele projektu były zgodne z wizją szkoły, programem wychowawczym i potrzebami lokalnego środowiska oraz celami reformy edukacji narodowej. Cele obejmowały następujące dziedziny:

- rozwój wychowawczy,
- rozwój dydaktyczny,
- rozwój opiekuńczy szkoły,
- rozwój organizacyjny,
- rozwój sportu i kultury fizycznej,

- rozwój infrastruktury materialnej szkoły.

2.2.2. Zasada partnerstwa

Jedną z podstawowych zasad wspólnotowej polityki spójności była zasada partnerstwa. Opierała się ona na szerokiej współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w realizację polityki spójności zarówno na szczeblu centralnym, regionalnym, jak i lokalnym. Współpraca partnerów miała na celu wypracowanie rozwiązań gwarantujących prawidłowe wdrażanie funduszy strukturalnych. Zgodnie z rozporządzeniem 1260/99/WE ustanawiającym przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych, zasada partnerstwa realizowana była na dwóch poziomach relacji. Pierwszy dotyczy współpracy pomiędzy Komisją Europejską a Państwem Członkowskim, natomiast drugi realizowany był pomiędzy Państwem Członkowskim a organami, instytucjami i partnerami społeczno-ekonomicznymi.

Realizacja zasady partnerstwa w Polsce na etapie realizacji Narodowego Planu Rozwoju zapewniana była poprzez prowadzenie działań promocyjno – informacyjnych, mających na celu dostarczanie właściwych i aktualnych informacji na temat m.in. możliwości aplikowania o środki, postępów w wykorzystaniu środków w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

Regulacje dotyczące projektów partnerskich w RPO WM uwzględnione były w dokumentach dotyczących realizacji projektów, nie powstał jednak wyodrębniony dokument poświęcony wyłącznie realizacji projektów w partnerstwie. Jednakże zapewniono projektodawcom informację dotyczącą zawierania umów partnerskich oraz realizacji projektów w partnerstwie. Zdefiniowano również podmioty, które mogą pełnić rolę partnerów.

Gromadzenie informacji na temat projektów realizowanych w partnerstwie odbywało się w systemie LSI/SEZAM.

W ramach realizacji projektów partnerskich nie wystąpiły znaczące problemy oraz bariery w ich wdrażaniu. Zasada partnerstwa była przestrzegana na każdym etapie realizacji RPO WM 2007-2013 - na wszystkich etapach: programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

IZ RPO WM realizowało zasadę partnerstwa:

a) na etapie programowania/wdrażania z uwzględnieniem następujących wymiarów:

- Partnerstwo instytucjonalne - przeprowadzanie konsultacji społecznych RPO WM prowadzonych horyzontalnie (sektorowo) w formie badań ankietowych, warsztatów, subregionalnych spotkań konsultacyjnych.
- Partnerstwo na poziomie projektów - na etapie wdrażania partnerstwo objawiało się bezpośrednio w projektach realizowanych przez kilka podmiotów.

b) na etapie monitorowania z uwzględnieniem partnerstwa instytucjonalnego - organizowanie spotkań Komitetu Monitorującego RPO WM w skład, którego wchodził przedstawiciel samorządowy, rządowy oraz przedstawiciele ze strony partnerów społecznych i gospodarczych, opiniowanie sprawozdań okresowych z realizacji RPO WM i zatwierdzanie sprawozdań rocznych i końcowego. Ponadto prezentowano członkom KM RPO WM postępy we wdrażaniu RPO WM. Wszystkie informacje nt. realizacji Programu, posiedzeń KM RPO WM, grupy roboczej umieszczane były na stronach internetowych IZ RPO WM, co zapewniło równy dostęp do informacji.

c) na etapie ewaluacji - podstawowym dokumentem strategicznym dla prowadzenia ewaluacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 był Plan ewaluacji RPO WM, który określał ogólne obszary oceny Programu. Natomiast konkretne tematy badań ewaluacyjnych były określane corocznie w Okresowym planie ewaluacji RPO WM. Angażowanie partnerów społeczno-gospodarczych w przygotowanie ewaluacji miało miejsce na forum Komitetu Monitorującego RPO WM. Okresowe plany ewaluacji przedstawiane były Komitetowi Monitorującemu w skład, którego wchodził przedstawiciel partnerów społeczno-gospodarczych. Komitet Monitorujący i jego członkowie, w tym także

organizacje pozarządowe, partnerzy społeczni oraz przedstawiciele władz samorządowych mogli zgłaszać propozycje obszarów lub tematów, które powinny zostać objęte ewaluacją. Instytucja Zarządzająca przedstawiała także Komitetowi Monitorującemu RPO WM wyniki przeprowadzonych badań oraz rekomendacje sformułowane w wyniku ewaluacji. Zarówno Okresowy plan ewaluacji, jak i raporty końcowe z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych były kierowane do publicznej wiadomości – tj. umieszczane były na stronie internetowej Instytucji Zarządzającej RPO WM. Ze względu na organizację procesu ewaluacji – zadanie to realizowane było jedynie przez IZ RPO WM – w celu zachowania zasady partnerstwa pomiędzy instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie RPO WM i koordynacji procesu ewaluacji RPO WM 2007–2013 oraz komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013 w województwie mazowieckim została powołana Regionalna Grupa Sterująca Ewaluacją Województwa Mazowieckiego (Uchwałą Nr 2387/278/09 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 15 września 2009 r.). Oprócz instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w skład Regionalnej Grupy Sterującej Ewaluacją, ze względu na kompetencje instytucjonalne dotyczące strategicznego planowania rozwoju województwa, zgodnie z zasadą partnerstwa, wchodzi także przedstawiciel Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego. Głównymi zadaniami Grupy były m.in. wsparcie jednostki ewaluacyjnej RPO WM w zakresie formułowania przedmiotu badań ewaluacyjnych, opiniowanie okresowych planów działań ewaluacyjnych oraz raportów z badań, opiniowanie i monitorowanie sposobu wykorzystania wyników ewaluacji.

W roku 2010, 2011, 2012 zasada partnerstwa na etapie ewaluacji realizowana była poprzez prezentację raportów końcowych z badań ewaluacyjnych członkom KM RPO WM.

W II półroczu 2013 r. na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zrealizowane zostało badanie ewaluacyjne pn. „Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020”. Zarząd Województwa Mazowieckiego zdecydował o wyborze modelu partycypacyjnego, rozumianego jako równoległe prowadzenie procesu programowania i ewaluacji. Zadaniem zespołu ewaluacyjnego było wsparcie merytoryczne zespołu przygotowującego zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 oraz przygotowywanie wniosków i rekomendacji, przybierających postać propozycji zmian w zapisach programu, które w konsekwencji wpłynęły na podniesienie jakości programu.

W przeprowadzonej ewaluacji wykorzystano różnorodne metody zbierania danych m.in. FGI z partnerami społeczno-gospodarczymi, IDI z instytucjami regionalnymi oraz CAWI z potencjalnymi beneficjentami Programu. Ponadto zostały przeprowadzone wywiady pogłębione przeprowadzone z krajowymi ekspertami z dziedzin związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym regionu, m.in. konkurencyjnością gospodarki, infrastrukturą, rynkiem pracy, edukacją, integracją społeczną.

Badanie CAWI zostało zrealizowane wśród przedstawicieli administracji samorządowej oraz instytucji odpowiedzialnych za wdrażanie polityk publicznych na poziomie regionalnym: WUP, ROPS, urząd wojewódzki, policja, uczelnie wyższe. W ramach ankiety oceniono trafność sposobu uwzględnienia wymiaru terytorialnego interwencji oraz zasady zintegrowanego podejścia do rozwoju społeczno-ekonomicznego, w tym w szczególności w odniesieniu do interwencji ukierunkowanych na obszary problemowe, trafność zastosowania poszczególnych form wsparcia oraz oceniono przedsięwzięcia zaplanowane w celu redukcji obciążeń administracyjnych.

Ponadto w procesie programowania uczestniczyły podmioty zaangażowane w promocję zasad horyzontalnych. Instytucja Zarządzająca na wstępnym etapie programowania opracowała Metodykę włączania partnerów społeczno-gospodarczych w prace nad RPO WM 2014-2020. W ramach Zespołu redakcyjno-programowego RPO WM 2014-2020, utworzone zostały cztery skategoryzowane tematycznie podzespoły, w skład których weszli przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych. Polityki horyzontalne objęte były pracami Podzespołu 4, w którym do uczestnictwa zostali zaproszeni przedstawiciele takich instytucji jak: Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych dla Województwa

Mazowieckiego, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej oraz wielu innych organizacji działających na rzecz ochrony środowiska, włączenia społecznego, równość płci i równych szans.

W roku 2014 w okresie maj-wrzesień na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zrealizowano badanie ewaluacyjne pt.: „Ocena działań informacyjno-promocyjnych podjętych w latach 2011 - 2014 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013”. Celem głównym badania była ocena działań informacyjno-promocyjnych pod kątem ich skuteczności, efektywności i użyteczności z uwzględnieniem specyfiki RPO WM oraz zapisów Planu komunikacji, w tym systemu wskaźników w nim zawartych. Wyniki badania ewaluacyjnego służyły zmianom w prowadzonej polityce informacyjno- promocyjnej, modyfikacji sposobów komunikowania się z ogółem społeczeństwa oraz potencjalnymi beneficjentami w okresie programowania 2014–2020.

W ramach badania zostały zrealizowane badania jakościowe (IDI, diada, FGI) z pracownikami IP2 i IZ odpowiedzialnymi za realizację działań informacyjno-promocyjnych, partnerami społeczno-gospodarczymi, przedstawicielami mediów oraz potencjalnymi beneficjentami.

Ponadto przeprowadzono badanie CATI z potencjalnymi beneficjentami RPO WM na próbie n=403 wśród podmiotów, które nie dostały wsparcia w ramach RPO WM (za wyjątkiem JST, które to w zdecydowanej większości były beneficjentami perspektywy 2007-2013). W celu zapewnienia miarodajności potencjalni beneficjenci zostali podzieleni na 3 warstwy: przedsiębiorcy, JST oraz pozostali (uczelnie, jednostki ochrony zdrowia, jednostki organizacyjne JST, jednostki oświaty itp.).

Rekomendacje i wyniki badania ewaluacyjnego były konsultowane z zespołem opracowującym strategię komunikacji programu (wyniki badania zostały udostępnione na stronie rpo.mazovia.pl).

Ponadto w roku 2014 r. opracowana została koncepcja badania ewaluacyjnego pn.: „Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020”. Jego celem była analiza obszarów RPO WM 2014-2020, w których zakładano udzielenie wsparcia w systemie zwrotnym pod kątem możliwości oraz zakresu zastosowania instrumentów finansowych.

W ramach badania została uwzględniona perspektywa grup podmiotów reprezentujących stronę popytową- potencjalni odbiorcy wsparcia zwrotnego w RPO WM 2014-2020 tj.: przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz instytucje otoczenia biznesu. Ponadto w ramach badania strony podażowej wsparcia finansowego na realizację różnego rodzaju projektów przeprowadzone zostały wywiady z podmiotami oferującymi wsparcie na podobne typy projektów co przewidziane do finansowania w ramach RPO WM 2014-2020 (BOŚ Bank i NFOSiGW).

Operacje finansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 nie dotyczą bezpośrednio działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, jednakże o wsparcie w ramach Programu mogą ubiegać się organizacje sektora pozarządowego realizujące projekty w zakresie swoich zadań w obszarach interwencji RPO WM. Organizacje pozarządowe (w tym także kościoły i związki wyznaniowe) są wymienieni jako typ beneficjentów w dziewięciu Działaniach RPO WM (spośród 27 ogółem): 1.6 Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym, 2.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu, 4.3 Ochrona powietrza, energetyka, 5.2 Rewitalizacja miast, 6.1 Kultura, 6.2 Turystyka, 7.1 Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia, 7.2 Infrastruktura służąca edukacji, 7.3 Infrastruktura służąca pomocy społecznej. Ponadto organizacje pozarządowe mogą aplikować o środki w Działaniu 1.4 Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, których beneficjentem są instytucje otoczenia biznesu, czyli instytucje niedziałające dla zysku oferujące przedsiębiorcom usługi wspierające w szerokim zakresie (m.in. stowarzyszenia przedsiębiorców i osób działających na ich rzecz, izby gospodarcze, samorządy przedsiębiorców, centra wspierania przedsiębiorczości, inkubatory przedsiębiorczości itp.) oraz Działaniu 1.5 Rozwój przedsiębiorczości,

które dedykowane jest przedsiębiorcom rozumianym jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną.

Podsumowując powyższe można stwierdzić, iż środki w ramach RPO WM są dostępne dla beneficjentów będących przedstawicielami sektora pozarządowego, zaś skala ich wykorzystania jest proporcjonalna do możliwości uwarunkowanych charakterystyką obszarów i zasad udzielania wsparcia RPO WM, a także potencjałem organizacji sektora pozarządowego.

Przykłady projektów realizowanych w Partnerstwie

RPMA.01.03.00-14-001/15

Działanie 1.3 Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą.

Tytuł: Kompleksowe uzbrojenie obszarów inwestycyjnych gminy Grodzisk Mazowiecki w tym terenu przeznaczanego pod utworzenie Interdyscyplinarne Centrum Innowacji dla rozwoju innowacyjności i przedsiębiorczości na Mazowszu.

Beneficjent: Gmina Grodzisk Mazowiecki

Całkowita wartość projektu: 4 586 803,33 euro

Wkład wspólnotowy (EFRR): 3 133 239,95 euro

Projekt polegał głównie na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych gminy (ok. 160 ha wspartych terenów) w sieć wodociągową i sieć kanalizacyjną oraz w drogę dojazdową umożliwiającą aktywizację stref przemysłowych przy węźle autostradowym A2 w m. Natolin. Zakres projektu obejmuje m. Kłudno Stare, Żuków, Tłuste, Natolin, Chlebnia i Chrzanów Duży Grodzisk Mazowiecki.

Partnerstwo projektu:

W ramach Projektu zostało zawarte porozumienie partnerskie w sprawie współdziałania przy realizacji w/w Projektu. Porozumienie zawarto pomiędzy Gminą Grodzisk Mazowiecki, a Zakładem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Przedmiotem porozumienia było podjęcie wszelkich niezbędnych działań w celu wdrożenia Projektu. Partner miał wspierać Gminę Grodzisk Mazowiecki (Partnera Wiodącego) w trakcie realizacji projektu, oraz czuwać nad prawidłowością jego przebiegu w trakcie wdrażania.

RPMA.04.03.00-14-154/10

Działanie 4.3 Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka.

Tytuł: Ekologiczne partnerstwo - kompleksowe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na rzecz poprawy bezpieczeństwa energetycznego Gminy Łomianki.

Beneficjent: Gmina Łomianki

Całkowita wartość projektu: 248 832,79 euro

Wkład wspólnotowy (EFRR): 174 182,96 euro

Projekt dotyczył zakupu i montażu instalacji solarnej zamontowanej w 71 indywidualnych gospodarstwach domowych. Instalacje kolektorów słonecznych wykorzystywać będą energię słońca do wspomaganie produkcji ciepłej wody użytkowej, a tym samym umożliwią osiągnięcie zakładanego efektu ekologicznego. W skład zadania wchodził między innymi zakup i montaż kompletnych instalacji solarnych wyposażonych w zestaw płaskich kolektorów słonecznych, wykorzystujących energię słoneczną dla przygotowania ciepłej wody użytkowej (cwu).

W wyniku realizacji projektu powstało 71 instalacji zestawów kolektorów słonecznych na terenie Gminy Łomianki. Dzięki temu w znaczący sposób zwiększyła się ilość energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększy się ilość zaoszczędzonej energii.

Partnerstwo projektu:

Gmina Łomianki, (jako lider) realizował niniejszy projekt w porozumieniu z Gminą Ożarów Mazowiecki i Gminą Czosnow. Gmina Łomianki, w ramach podpisanego w 2010 r. porozumienia, była odpowiedzialna za:

- Koordynację prac związanych z przygotowaniem, wdrożeniem, a następnie rozliczeniem Projektu,
- Podpisanie umowy o dofinansowanie,
- Rozliczenie finansowe i rzeczowe Projektu
- Nadzór nad prawidłową realizacją Projektu.

Do zadań i obowiązków Partnerów Projektu, jako niefinansowy wkład własny, należało zapewnienie informacji i promocji Projektu.

RPMA.06.02.00-14-022/14

Działanie 6.2. Turystyka

Tytuł: Warszawa Chopina

Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa

Całkowita wartość projektu **217 165,55 Euro**

Wkład wspólnotowy (EFRR) **157 202,61 Euro**

Celem projektu było zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu Mazowsza, poprzez powiększenie kompleksowej oferty turystycznej związanej z życiem i twórczością Fryderyka Chopina w Warszawie. Projekt zlokalizowany był na terenie województwa mazowieckiego i realizowany przez m.st. Warszawa, w tym przez jednostkę budżetową m.st. Warszawy: Stołeczne Biuro Turystyki (kooperenta).

Partnerstwo projektu:

Partnerem w ramach projektu był: Narodowy Instytut Fryderyka Chopina (NIFC). Instytut jest państwową instytucją kultury w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 1997 r. Nr 110, poz. 721 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 101, poz. 1178 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136). Narodowy Instytut Fryderyka Chopina powołany do życia w 2001 roku decyzją polskiego parlamentu, zajmuje się m.in.: badaniami naukowymi oraz popularyzacją wiedzy o Fryderyku Chopinie i jego muzyce, publikacjami, organizowaniem koncertów, konferencji, kursów, współdziała z instytucjami i organizacjami Chopinowskimi na całym świecie, gromadzi archiwalia i obiekty muzealne, sprawuje kontrolę nad wykorzystaniem wizerunku i nazwiska Fryderyka Chopina, prowadzi internetowe Centrum Informacji Chopinowskiej

W związku z przygotowaniem projektu zawarty został list intencyjny między m.st. Warszawa a NIFC, w którym Narodowy Instytut Fryderyka Chopina zobowiązał się do pełnienia opieki merytorycznej i naukowej nad realizacją zadań zaplanowanych w Projekcie, w tym w szczególności do wskazania lokalizacji i umożliwienia umiejscowienia punktów z aplikacji „Żywy Chopin w mieście” na terenie swoich placówek oraz przekazywania informacji na temat wydarzeń związanych z Fryderykiem Chopinem w Warszawie i na Mazowszu. NIFC nie ponosił wydatków w ramach projektu. W ramach projektu powstały wspólne rezultaty z partnerem projektu, który był również kooperantem: wspólne kalendarium wydarzeń, aplikacje mobilne, foldery, materiały promocyjne.

2.3 Napotkane znaczące problemy oraz podjęte środki zaradcze

1. Na początkowym etapie wdrażania RPO WM 2007-2013 problemy wynikały w dużej mierze z braku odpowiednich rozporządzeń ówczesnego Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad udzielania pomocy publicznej. Miało to wpływ na Harmonogram naboru wniosków na rok 2009 i Harmonogram naboru wniosków na rok 2010. Konkursy, do których niezbędne były właściwe rozporządzenia zostały odłożone w czasie na III i IV kwartał 2009 roku oraz na rok 2010. Jednocześnie mając na celu zwiększenie kontraktacji

środków przeprowadzono nabór wniosków jedynie na projekty nieobjęte pomocą publiczną i z wyłączeniem mieszkalnictwa.

2. Problem braku spójności między wskaźnikami założonymi w projektach – Uszczegółowieniu RPO WM oraz wytycznych MRR w tym zakresie uniemożliwiający pokazanie wszystkich efektów i celów wdrażania programu.

W sierpniu 2010 na zlecenie IZ zostało przeprowadzone Badanie ewaluacyjne przez firmę badawczą PSDB pt. „Optymalizacja systemu wskaźników oraz kryteriów wyboru projektów w kontekście realizacji celów RPO Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013” Badanie pokazało, że istnieje szereg niedociągnięć w zachowaniu spójności wskaźników na różnych poziomach. Najważniejszą nieprawidłowością w istniejącym systemie wskaźników było w przypadku niektórych Działań brak możliwości agregacji danych z poziomu projektu na wyższy poziom. Objawiało się to tym, że niektórych wskaźników na poziomie Działania nie można było zasilić danymi z poziomu projektów (w przypadku jedenastu Działań), a niektórych wskaźników z poziomu Priorytetu nie dało się zasilić danymi z poziomu Działania. W związku z rekomendacjami wydanymi po badaniu przygotowano szereg działań naprawczych mających na celu poprawę stopnia realizacji wskaźników kluczowych w Programie między innymi:

- przygotowano stosowne matryce wskaźników, które zostały przesłane do beneficjentów w celu uzupełnienia wszystkich realizowanych wskaźników przez wdrażane projekty (w tym brakujące wskaźniki kluczowe),
- przeprowadzono działania mające na celu skorelowanie nazw wskaźników w projektach, aby możliwe było powiązanie ich ze wskaźnikami kluczowymi (w tym celu opracowano stosowne tabele mapowania oraz zdefiniowano wszystkie wskaźniki występujące w projektach),
- wszystkie przedmiotowe działania odbywały się na przestrzeni całego okresu sprawozdawczego. Należy również wskazać problem niewłaściwego określenia wartości docelowych wskaźników w wielu Działaniach, które są albo przeszacowane lub niedoszacowane. Problem pojawił się na etapie przeglądu śródrokresowego Programu.

3. W związku z ustaleniem nr 5 z audytu KE nr 2009/PL/REGIO/J4/804/4, który odbył się w dniach 17-21.05.2010 r., podczas weryfikacji projektów w ramach działania 1.5 stwierdzono, że w jednym z zatwierdzonych do współfinansowania projektów 65 % kosztów kwalifikowalnych dotyczyło zakupu lokalu mieszkalnego i jego adaptacji na cele usługowe. W opinii audytorów KE taki kosztorys budził wątpliwości, co do zgodności z założeniami programu. Ostateczny raport KE z dnia 22 grudnia 2010 r., wskazywał, że zakup lokalu w przedmiotowym projekcie należy uznać za niekwalifikowalny. W piśmie z dnia 18 lipca 2011 r. KE ponownie przesłała swoje uwagi i nałożyła korektę. Ponadto nakazała dokonanie przeglądu wszystkich projektów z Działania 1.5 w celu zidentyfikowania analogicznych wydatków i dokonania w stosunku do nich stosownych korekt.

2 lipca 2013 r. odbyło się w Brukseli spotkanie techniczne, na którym dokonano ustaleń dotyczących sposobu postępowania z tymi projektami.

W konsekwencji IZ zmieniła zasady kwalifikowania wydatków tak, aby nie było możliwe kwalifikowanie wydatków na zakup nieruchomości (w tym lokalu) w wysokości przekraczającej 10% całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych w ramach projektu. Ponadto w przypadku 18 projektów, dla których nie zostały spełnione powyższe warunki, w związku z zobowiązaniem KE, IZ dokonała:

- wydłużenia okresu trwałości z trzech do pięciu lat,
- porównania ceny zakupu lokalu wykazanej przez beneficjentów we wnioskach o płatność z ceną określoną przez niezależnego eksperta, przy czym kwota kwalifikowana nie może przewyższyć wartości wynikającej z oceny eksperta,

- porównania, przy założeniu 5-cioletniego okresu, czy wynajęcie nieruchomości zamiast zakupu nie byłoby tańsze. Jeśli koszt wynajęcia byłby niższy, niż przewidywany koszt zakupu lokalu, to wydatki kwalifikowalne winny być zredukowane do kosztów wynajmu,
 - regularnych kontroli w celu zapewnienia, że zakupione lokale są w całości wykorzystywane zgodnie z projektem. W przypadku stwierdzenia braku wykorzystania w 100% na cele projektu, beneficjenci winni zwrócić dofinansowanie.
4. Ogłoszony w 2011 r. konkurs w ramach Działania 1.2 zakładał realizację projektów przewidujących prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, a następnie wdrożenie ich wyników. Niedozwolone było zakupienie gotowych wyników badań, czy technologii. Ponadto, blisko 60% spośród złożonych wniosków o dofinansowanie zostało odrzuconych na etapie oceny formalnej z powodu niewłaściwego przygotowania montażu finansowego oraz nieprawidłowego zastosowania przepisów programów pomocowych. Konkurs przeprowadzony był w trybie konkursu zamkniętego bez preselekcji, co spowodowało, że zaledwie 44% przeznaczonych alokacji zostało wykorzystane na sfinansowanie projektów, które przeszły pozytywnie etapy oceny. Powyższe czynniki spowodowały zagrożenie osiągnięcia celu Działania 1.2 - transfer wiedzy ze sfery nauki do gospodarki.

W celu zminimalizowania zagrożenia podjęto następujące działania:

- w konkursie ogłoszonym w 2012 r. umożliwiona została realizacja projektów badawczo-wdrożeniowych, w których część badawcza rozpoczęła się zarówno po jak i przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie. W przypadku prac badawczych rozpoczętych przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie projekt mógł być w całości finansowany jedynie z pomocy de minimis. Zapis miał na celu udzielenie dofinansowania projektom na różnym etapie ich realizacji, zarówno tym, które już ukończyły badania (ewentualnie zakupiono wyniki badań, czy gotowe technologie), jak i te, które dopiero przygotowują się do ich przeprowadzenia.
 - opracowana została lista odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania, zawierające wyjaśnienia i doprecyzowanie specyfiki poszczególnych części projektów celowych, charakterystycznych dla projektów realizowanych w ramach Działania 1.2 RPO WM.
 - wnioskodawcy na etapie poprawy wniosków podczas oceny formalnej mieli możliwość skonsultowania w MJWPU niezbędnych zmian do wprowadzenia w projektach (pracownicy Wydziału Oceny Formalnej udzielali indywidualnych odpowiedzi telefonicznie i osobiście w MJWPU).
 - ogłoszono nabór w trybie konkursu otwartego bez preselekcji, w przypadku odrzucenia projektu tryb ten pozwolił wnioskodawcom na ich poprawienie i ponowne złożenie. Tryb ten pozwolił na zwiększenie absorpcji środków alokacji konkursu.
5. W IV kwartale 2014 r. wystąpiły problemy z poświadczaniem wydatków ze względu na wycofanie przez Komisję Europejską w III kwartale 2014 roku Poświadczenia IZ RPO WM za okres do 31.03.2014 r. i do 30.04.2014 r. w związku doniesieniami o toczącym się postępowaniu w sprawie usiłowania wyłudzenia dotacji na szkodę UE w ramach PO KL przez eksperta, który oceniał projekty również w ramach RPO WM 2007-2013. IZ RPO WM podjęła następujące działania ostrożnościowe, w celu uniknięcia ryzyka wstrzymania certyfikacji wydatków w ramach RPO WM:
- zawieszono w realizowanych czynnościach eksperta, wobec którego prowadzone było postępowanie,
 - poinformowano kierowników Wydziałów Oceny Merytorycznej Wniosków PO KL i RPO WM w IP II o zaistniałej sytuacji oraz wskazano na konieczność zwiększenia nadzoru nad pracą ekspertów,
 - przeprowadzono weryfikację projektów, skutkującą sporządzeniem zestawień wniosków ocenianych przez eksperta w ramach RPO WM 2007-2013 z wyodrębnieniem ilości podpisanych umów o dofinansowanie projektów oraz stopnia realizacji projektów - ilości wydatkowanych środków oraz stopnia ich certyfikacji,

- IZ dokonało korekty dwóch Poświadczeń wycofanych przez KE, kwoty poświadczone w ramach zidentyfikowanych projektów zostały wycofane do czasu wyjaśnienia sprawy (utworzono kwoty wycofane w systemie KSI SIMIK 07-13), w kolejnych dokumentach przekazywanych do KE również nie były ujmowane wnioski o płatność w ramach zidentyfikowanych projektów.

Po ostatecznym wyjaśnieniu sprawy, wycofane wydatki zostały przedstawione do ponownej certyfikacji (dokonano ponownej kwalifikacji wydatków, utworzono korekty w systemie KSI SIMIK 07-13).

2.4 Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego

W 2015 roku Polski PKB⁶ zwiększył się o 3,6%, po wzroście o 3,3% w 2014 r. i 1,3% w 2013 roku. W tym samym czasie PKB wytworzony w UE-28 wzrósł o 1,9% rok do roku. Według najnowszych prognoz Komisji Europejskiej spodziewane jest utrzymanie tempa wzrostu gospodarczego Polski w kolejnych latach na poziomie 3,5%.

W całej gospodarce europejskiej utrzyma się ożywienie, jednak tempo wzrostu, napędzanego głównie konsumpcją, będzie umiarkowane. Wynika to m.in. ze spowolnienia tempa rozwoju Chin, osłabienia światowego handlu i napięć geopolitycznych w najbliższym otoczeniu Europy. Oczekuje się, że niektóre czynniki wspierające wzrost gospodarczy będą silniejsze i bardziej długotrwałe niż wcześniej zakładano. Obejmują one niskie ceny ropy naftowej, korzystne warunki finansowania i niski kurs wymiany euro. Jednocześnie zagrożenia dla gospodarki stają się coraz bardziej odczuwalne i pojawiają się wciąż nowe wyzwania: wolniejszy wzrost gospodarczy w Chinach i innych gospodarkach rynków wschodzących, osłabienie handlu światowego oraz niepewność geopolityczna i związana ze zjawiskami politycznymi. W kolejnych latach spodziewany jest nieznaczny wzrost gospodarczy całej Unii Europejskiej 1,9% w 2016 roku i 2,0% w 2017 r.⁷

W 2015 r. we wszystkich państwach członkowskich produkcja gospodarcza wzrosła lub utrzymała się na niezmiennym poziomie. Do 2017 r. spodziewany jest rozwój gospodarek wszystkich państw członkowskich. Tempo wzrostu PKB będzie jednak nadal znacząco zróżnicowane zarówno ze względu na cechy strukturalne, jak też z uwagi na różne fazy cyklu koniunkturalnego.

Według badań koniunktury gospodarczej, w lutym 2016 r. przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego oceniają koniunkturę korzystnie, lepiej niż w trzech poprzednich miesiącach.

Produkcja sprzedana przemysłu w styczniu 2016 r. była o 1,4% wyższa niż przed rokiem (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym wzrost wyniósł 3,3%). Zwiększyła się produkcja we wszystkich sekcjach przemysłu, z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Produkcja budowlano-montażowa w styczniu 2016 r. była o 8,6% niższa w skali roku (po wyeliminowaniu czynników sezonowych notowano spadek o 7,0%). Największy spadek obserwowano w podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Sprzedaż detaliczna w styczniu br. była wyższa niż przed rokiem o 3,1%.

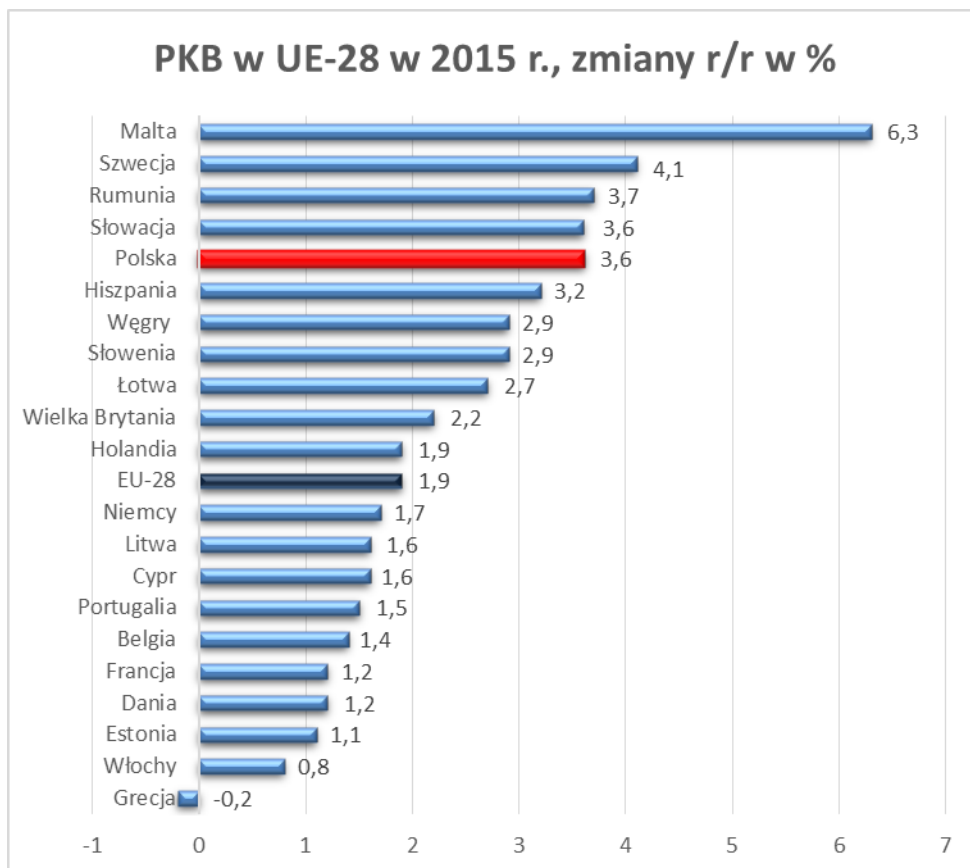
Tempo wzrostu PKB w Polsce, należy do najwyższych w UE. Szacuje się, że PKB na mieszkańca w relacji do średniej UE-28, liczony z uwzględnieniem siły nabywczej walut, osiągnął w 2013 roku poziom 67,8%⁸ (ostatnie dostępne dane), tj. o 16 pp. więcej niż przed akcesją do UE.

⁶ Wskaźnik monitorujący cele strategiczne NSRO 2007-2013.

⁷ Dane za luty 2016 r. – European Economic Forecast, KE, Winter 2016 r.

⁸ Eurostat, wg danych z maja 2015 r., aktualizacja planowana w maju 2016 r.

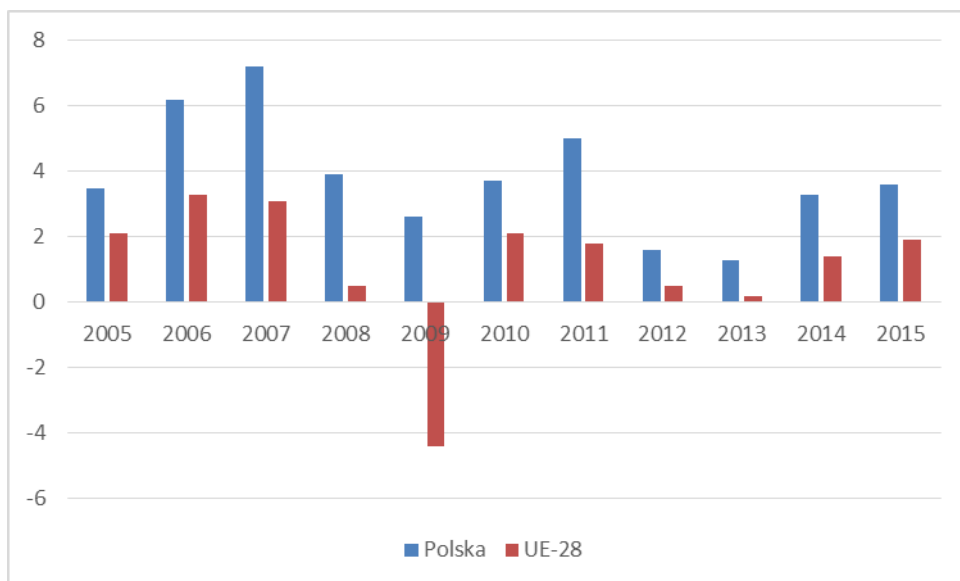
Wykres 11. Tempo wzrostu PKB w państwach UE w 2015 r.

Źródło: Eurostat

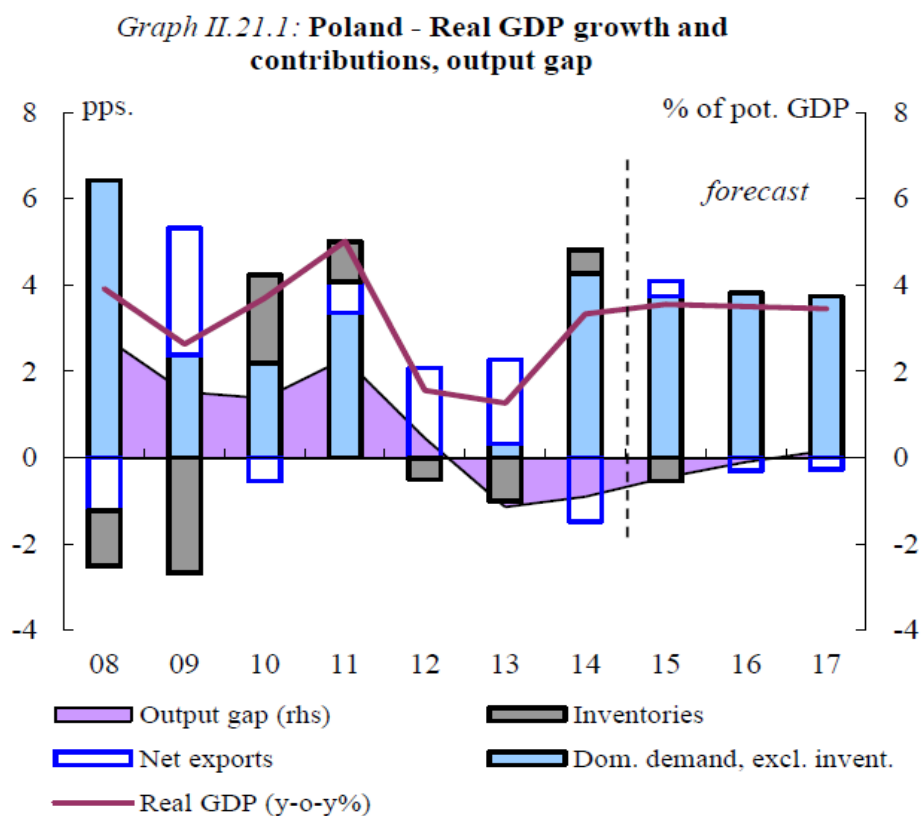
Tempo konwergencji Polski z UE – na tle innych nowych krajów członkowskich jest umiarkowane. Pod tym względem Polska wyprzedza Łotwę, Słowenię i Węgry, ale większego postępu w tej dziedzinie dokonała Rumunia.

Wykres 12. Tempo wzrostu PKB w Polsce i UE w latach 2005-2015 (%)

Źródło: Eurostat

Wykres 13. Prognoza wzrostu gospodarczego Polski na lata 2015-2017

Źródło: European Economic Forecast, KE, Winter 2016 r.

W latach 2010–2014 w gospodarce województwa mazowieckiego miały miejsce następujące zmiany dotyczące PKB:

- zwiększył się udział województwa w generowaniu PKB w kraju – do 22,2% (o 0,5 p.proc.);
- wzrosła wartość PKB (licząc w cenach stałych) o 13,9%, czyli z roku na rok średnio o 3,3%;
- wzrósł PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca – w ujęciu realnym o 12,5%;
- wzrosła relacja PKB per capita do średniej krajowej – do 160,4% (o 1,4 p.proc.);
- zwiększył się udział jednostek przemysłowych w generowaniu WDB – do 18,0% (o 1,8 p.proc.).

Województwo mazowieckie to najsilniejszy gospodarczo obszar kraju, w którym jest wytwarzana największa część produktu krajowego brutto (PKB), obrazującego końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. W 2014 r. udział województwa mazowieckiego w generowaniu PKB wyniósł 22,2% i był o 0,5 p.proc. większy niż w 2010 r. oraz o 0,1 p.proc. większy niż w 2013 r.

Wartość PKB wytworzonego w województwie w 2014 r. wyniosła 381551 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była w cenach bieżących wyższa o 4,2%, a w cenach stałych – o 3,7%. W odniesieniu do poziomu z 2010 r. produkt krajowy brutto był realnie wyższy o 13,9% (w kraju o 11,8%). W latach 2010–2014 średnie roczne tempo wzrostu produktu krajowego brutto kształtowało się na poziomie 3,3% (w cenach stałych), przy średnim krajowym 2,8%. W porównaniu z innymi województwami był to jeden z najszybszych wzrostów z roku na rok wolumenu PKB.

W 2014 r. średni poziom produktu krajowego brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla województwa mazowieckiego wyniósł 71659 zł i był wyższy o 3,8% w porównaniu z rokiem poprzednim. W ujęciu realnym był on wyższy w stosunku do 2013 r. o 3,4%, a do 2010 r. – o 12,5% (w kraju odpowiednio o 3,3% i o 11,9%). Województwo mazowieckie osiąga najwyższy w Polsce poziom tego wskaźnika – w 2014 r. przewyższył on średnią krajową o 60,4%; w 2013 r. był większy również o 60,4%, a w 2010 r. – o 59,0%.⁹

Według wyników kwartalnego, reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w II kwartale 2016 r. wyniosła 17248 tys. osób i była o 19 tys. niższa niż w II kw. 2015 r. **Współczynnik aktywności zawodowej** ukształtował się na poziomie 56,2% i był o 0,4 p.proc. wyższy niż w II kwartale 2015 r. Wzrosła liczba pracujących, a liczba bezrobotnych znacznie się zmniejszyła.

Rynek pracy powinien się rozwijać wraz ze wzrostem aktywności gospodarczej jak i zwiększeniu mocy produkcyjnych przedsiębiorstw. Z danych Komisji Europejskiej wynika, że stopa bezrobocia rejestrowanego, według metodologii BAEL, wyniosła na koniec lipca 2016 r. 6,0%, podczas gdy jeszcze w grudniu 2015 r. była wyższa i wynosiła 6,9%.¹⁰ Równocześnie, według metodologii Głównego Urzędu Statystycznego stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce wyniosła na koniec II kwartału 2016 roku 8,8%¹¹, i spadła o 1,4 p.procentowego w porównaniu z II kwartałem 2015 r.

Wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku w lipcu br. był wyższy niż w I półroczu br. Obserwowano dalszy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia (do 8,6%¹² w końcu lipca). Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za II kwartał br. wskazują na lepszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy. Zwiększyła się liczba pracujących; wzrósł wskaźnik zatrudnienia, a stopa bezrobocia była najniższa w historii badania, prowadzonego od 1992 r. Poprawiła się relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

Produkcja sprzedana przemysłu w lipcu br. była o 3,4% niższa niż przed rokiem (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym notowano wzrost o 1,6%). Spadek produkcji obserwowano we wszystkich sekcjach przemysłu. Spośród głównych grupowań przemysłowych zmniejszyła się sprzedaż dóbr inwestycyjnych,

⁹ Produkt krajowy brutto w województwie mazowieckim w latach 2010-2014, GUS, 2016 r.

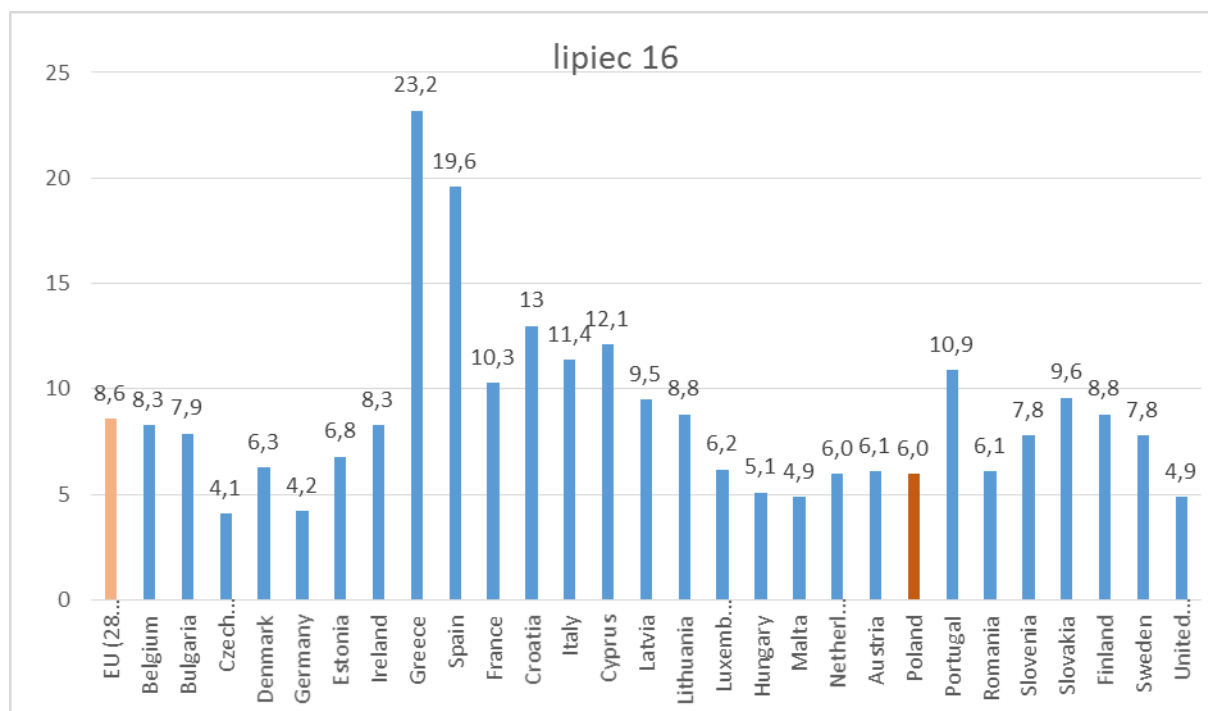
¹⁰ Eurostat, wg danych z maja 2015 r., aktualizacja planowana w maju 2016 r

¹¹ Komunikat GUS – bezrobocie rejestrowane I-II kwartał 2016 r.

¹² Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w lipcu 2016 r., GUS

zaopatrzeniowych oraz związanych z energią. Utrzymał się natomiast wzrost produkcji dóbr konsumpcyjnych. Produkcja budowlano-montażowa była niższa w skali roku o 18,8% (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym spadek wyniósł 14,3%). Sprzedaż detaliczna wzrosła w porównaniu z lipcem ub. roku o 4,4%. Według badań przeprowadzonych w sierpniu br., ogólny klimat koniunktury gospodarczej w jednostkach przetwórstwa przemysłowego jest oceniany nieco korzystniej niż przed miesiącem. Korzystniejsze są m.in. przewidywania dotyczące poziomu bezrobocia oraz możliwości oszczędzania pieniędzy. Przedsiębiorstwa niefinansowe w I półroczu 2016 r. notowały lepsze wyniki finansowe niż w analogicznym okresie ub. roku; poprawiła się większość relacji ekonomiczno-finansowych tych jednostek. W ogólnej liczbie badanych podmiotów nieznacznie wzrósł udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe uzyskane przez eksporterów kształtowały się lepiej niż przed rokiem i korzystniej niż dla ogółu podmiotów. Nakłady inwestycyjne ogółu badanych przedsiębiorstw były niższe niż przed rokiem (w cenach stałych o 7,1%, wobec wzrostu o 10,9% w I półroczu ub. roku); spadek był nieco wolniejszy niż w I kwartale br. Zwiększyła się aktywność inwestycyjna podmiotów z kapitałem zagranicznym. Przedsiębiorstwa niefinansowe ogółem rozpoczęły więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, a ich wartość kosztorysowa była wyższa niż w okresie styczeń-czerwiec ub. roku.

Wykres 14. Stopa bezrobocia w UE w lipcu 2016 r.

Źródło: Eurostat.

Sytuacja społeczno-gospodarcza Polski ma bezpośrednie przełożenie na sytuację wewnątrz województwa mazowieckiego.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2016 r. wyniosło 1404,5 tys. osób i było o 2,9% wyższe niż przed rokiem (w poprzednim miesiącu wzrost wyniósł 3,1%). Wzrost zatrudnienia odnotowano m.in. w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 5,2%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 4,3%), przetwórstwie przemysłowym (o 3,8%), informacji i komunikacji (o 3,7%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 3,3%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,3%). Niższe niż przed rokiem było przeciętne zatrudnienie w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę

(o 4,1%). W okresie styczeń–grudzień 2016 r. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 1390,0 tys. osób i było o 2,7% wyższe niż w analogicznym okresie 2015 r. (przed rokiem wyższe o 1,4%).¹³

W końcu grudnia 2016 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 188,9 tys. osób i wzrosła w skali miesiąca o 1,1 tys. (tj. o 0,6%), a w porównaniu z grudniem 2015 r. zmniejszyła się o 27,6 tys. (tj. o 12,8%). Kobiety stanowiły 49,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (przed rokiem 48,3%)¹⁴

Wykres15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim

Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w grudniu 2016 r.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2016 r. wyniosła 7,2% i była niższa niż w kraju (średnia – 8,3%). W skali roku obniżyła się o 1,1 p. proc., a w skali miesiąca wzrosła o 0,1 p. proc..¹⁵

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2016 r. wyniosło 5433,51 zł i było o 3,8% wyższe niż przed rokiem (w poprzednim miesiącu wzrost wyniósł 4,2%). Przeciętne wynagrodzenia zwiększyły się w administrowaniu i działalności wspierającej (o 8,7%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,0%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz transporcie i gospodarce magazynowej (po 5,4%), budownictwie (o 4,9%), obsłudze rynku nieruchomości (o 4,1%), przetwórstwie przemysłowym (o 4,0%) oraz informacji i komunikacji (o 3,6%). Niższe niż przed rokiem było przeciętne wynagrodzenie m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 10,4%). W grudniu 2016 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto notowano w sekcji informacja i komunikacja – przekroczyło ono o 52,3% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w województwie.

W okresie styczeń–grudzień 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było o 3,5% wyższe niż w analogicznym okresie 2015 r. (przed rokiem wyższe o 3,0%).

¹³ Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju w grudniu 2016 r., GUS.

¹⁴ j.w.

¹⁵ j.w.

Produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym (stanowiąca 79,3% produkcji sprzedanej przemysłu) w porównaniu z grudniem 2015 r. zwiększyła się (w cenach stałych) o 7,4%. Zmniejszyła się natomiast (o 9,2%) produkcja sprzedana w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (udział tej sekcji stanowi 18,1% produkcji przemysłowej).

W grudniu 2016 r. wzrost produkcji sprzedanej w ujęciu rocznym notowano w 21 (spośród 33 występujących w województwie) działach przemysłu, m.in. w: produkcji maszyn i urządzeń (o 45,4%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 31,4%), artykułów spożywczych (o 17,8%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 5,3%). Zmniejszyła się natomiast produkcja sprzedana napojów (o 11,7%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 9,8%), urządzeń elektrycznych (o 3,6%).

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, w grudniu 2016 r. wyniosła (w cenach bieżących) 60,5 tys. zł i była (w cenach stałych) o 1,0% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,7% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 1,1%.

2.5 Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006

W okresie wdrażania RPO WM w toku przeprowadzonych czynności kontrolnych w 10 projektach stwierdzono wystąpienie zasadniczej modyfikacji w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 skutkującej obowiązkiem zwrotu kwoty EFRR 2,8 mln euro. W ramach tej kwoty odzyskano w ramach EFRR 59,8 tys. euro, dot. projektu RPMA.01.05.00-14-048/11.

Projekty, w których wystąpiła zasadnicza modyfikacja:

- RPMA.01.05.00-14-048/11 – 59,8 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-146/10 – 85,7 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-215/08 – 164,4 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-220/08 – 754,1 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-240/11 – 44,1 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-444/08 – 655,8 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-532/08 – 18,6 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-541/08 – 52,8 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-564/08 – 604,6 tys. euro,
- RPMA.01.05.00-14-653/08 – 353,2 tys. euro.

2.6 Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia

Komplementarność jest jedną z zasad przyznawania wsparcia przez Unię Europejską państwom członkowskim UE, określoną w Rozporządzeniu Rady (WE) Nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające Rozporządzenie (WE) 1260/1999.

Komplementarność została wskazana w RPO WM oraz szczegółowo określona w odniesieniu do poszczególnych Działań w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WM 2007–2013, które zawiera zapisy dotyczące demarkacji i komplementarności. Stanowią one jeden z elementów opisujących każde Działanie RPO WM.

Program jest komplementarny m.in. z POiG, POiŚ, PO KL, PO RPW, PROW oraz Programem Operacyjnym: Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013. RPO WM ma określoną linię demarkacyjną z powyższymi programami, dlatego każda dokumentacja konkursowa określała kwalifikowalność wydatków z uwzględnieniem tej linii.

Działania w ramach RPO WM były komplementarne do:

- Działań w ramach PO Innowacyjna Gospodarka – w szczególności w zakresie inwestycji w innowacje, badań i rozwoju nowoczesnych technologii, przedsiębiorczości, społeczeństwa informacyjnego;
- Działań w ramach PO Infrastruktura i Środowisko – w szczególności w zakresie transportu, środowiska, energetyki, infrastruktury społecznej;
- Działań w ramach PO Kapitał Ludzki – w szczególności w zakresie zatrudnienia i przedsiębiorczości, integracji społecznej, edukacji, rozwoju zasobów ludzkich;
- Działań w ramach PO Rozwój Polski Wschodniej – w szczególności w zakresie infrastruktury drogowej, instytucji otoczenia biznesu, szkolnictwa wyższego oraz infrastruktury społeczeństwa informacyjnego;
- Działań w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – w szczególności w zakresie infrastruktury ochrony środowiska, infrastruktury społecznej, przedsiębiorczości;
- Działań w ramach PO Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich – w szczególności w zakresie wsparcia dla gospodarstw i przedsiębiorstw zajmujących się produkcją i przetwórstwem rybnym śródlądowym oraz ochrony środowiska.

2.6.1 Opis osiągniętej komplementarności i uzyskanych efektów synergii

2.6.1.1 Przykłady zastosowanych mechanizmów wraz z opisem projektów komplementarnych

Wykorzystanie funduszy europejskich, w tym Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego komplementarnie oddziałujących na poszczególne obszary zapewniło osiągnięcie celów określonych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (SRWM).

Powiązanie projektu z innymi przedsięwzięciami promowane było podczas każdej oceny merytorycznej horyzontalnej. Wnioskodawcy RPO WM mogli otrzymać do 5 punktów za spełnienie kryterium komplementarności z innymi przedsięwzięciami, zarówno zrealizowanymi, jak i planowanymi do realizacji. Ocenie podlegały projekty, w których wystąpiła:

- Komplementarność przedmiotowa – występuje w przypadku ukierunkowania wsparcia na konkretną dziedzinę np. branżę, problem społeczno-gospodarczy.
- Komplementarność geograficzna – występuje w przypadku ukierunkowania wsparcia pochodzącego z różnych źródeł na te same tereny, bądź do tych samych środowisk. Należy zaznaczyć, że są to tereny rozumiane wężej niż teren danego województwa. Koncentracja wsparcia na tym samym terenie sama w sobie nie oznacza, że projekty są komplementarne. Projekty mają służyć temu samemu celowi: wzajemnie się uzupełniać w celu zaspokojenia określonej potrzeby.
- Komplementarność funkcjonalna – występuje w przypadku, gdy projekty wzajemnie dopełniają się: jeden projekt nie osiągnie celu nadrzędnego bez realizacji drugiego projektu. Osiągnięcie celów nadrzędnych projektów jest uzależnione od realizacji obu projektów np. wsparcie w ramach projektów jest ukierunkowane na konkretny proces np. społeczno-gospodarczy, tworzenie sieci itp. Przykład: komplementarność funkcjonalna w ZPORR w odniesieniu do projektów drogowych zdefiniowana została, jako powiązanie projektu z projektami leżącymi w korytarzach transportowych na danym terenie.
- Komplementarność międzyfunduszowa – projekt jest komplementarny z projektem/projektami realizowanymi w ramach programu współfinansowanego z innego funduszu europejskiego np. z PO KL, SPO RZL (Europejski Fundusz Społeczny), POIiŚ (dotyczy działań współfinansowanych z Funduszu Spójności), PROW.

Kryterium komplementarności należy do kategorii kryteriów merytorycznych horyzontalnych, czyli jest wspólne dla wszystkich działań. Ocenie podlegała komplementarność projektu z innymi zrealizowanymi lub realizowanymi projektami rozumiana, jako wzajemne uzupełnianie się lub dopełnianie projektów w celu zaspokojenia określonej potrzeby i/lub uzyskania synergii (synergia to współdziałanie różnych interwencji, skuteczniejsze niż suma ich oddzielnych działań; wzajemne wzmacnianie, potęgowanie się efektów interwencji).

Definicja komplementarności, na której opierały się kryteria, została opracowana na podstawie definicji Ministerstwa Rozwoju (dawniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) („Mechanizmy zapewnienia komplementarności działań pomiędzy Europejskim Funduszem Społecznym a Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego”) oraz na definicjach sformułowanych w badaniach ewaluacyjnych. Zakładała ona zróżnicowane punktowanie spełniania kryterium komplementarności w zależności od jej rodzaju: komplementarności międzyfunduszowej, przedmiotowej, geograficznej i funkcjonalnej. Mechanizm ten miał na celu zapewnienie promowania projektów komplementarnych z innymi projektami realizowanymi z udziałem funduszy Unii Europejskiej w ramach EFRR, EFS, a także w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (PROW) i Wspólnej Polityki Rybackiej (PO RYBY).

Wnioskodawca był zobowiązany określić, czy jego projekt jest komplementarny, jeżeli tak to powinien podać m.in. nazwę projektu, wartość i program w ramach, którego był realizowany oraz krótki opis związku pomiędzy projektami i stopień ich komplementarności.

Ponadto, w przypadku projektów z zakresu transportu drogowego, zgodnie z rekomendacjami horyzontalnymi w RPO WM funkcjonowało kryterium wyboru operacji „Powiązanie z siecią TEN-T”.

W zakresie rekomendacji dotyczącej ogłaszania konkursów tematycznych mających na celu bezpośrednie powiązanie projektów z projektami realizowanymi w ramach EFS, ze względu na zaawansowanie wdrażania RPO WM i bardziej elastyczny mechanizm dotyczący zarządzania konkursami w ramach PO KL, IZ RPO WM – wykorzystując komplementarność instytucjonalną (ta sama instytucja pełni rolę IP POKL) – zdecydowała o wykorzystaniu rocznego systemu planowania konkursów i definiowania dla nich kryteriów strategicznych i dostępu w ramach PO KL do zapewnienia powiązania projektów realizowanych z EFRR i EFS w regionie. W związku z powyższym w 2010 r. w ramach PO KL zastosowane zostały kryteria strategiczne, określone w Planach działań dla Priorytetów, mające na celu preferowanie projektów komplementarnych do projektów realizowanych w ramach RPO WM. Dotyczyły one powiązania projektów:

- z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i wsparcia ekonomii społecznej z inwestycjami w zakresie rozbudowy infrastruktury społecznej współfinansowanej z EFRR;
- z zakresu rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw z projektami inwestycyjnymi dla przedsiębiorców współfinansowanymi z EFRR;
- z zakresu współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw z projektami dotyczącymi transferu wiedzy współfinansowanymi z EFRR;
- z zakresu edukacji z projektami w zakresie wsparcia infrastruktury edukacyjnej współfinansowanej z EFRR.

Tabela 14. Przykład projektów komplementarnych

	Projekty komplementarne			Na czym polega komplementarność projektów?
	Projekt	Projekt komplementarny 1	Projekt komplementarny 2	
Tytuł projektu	„Warszawa Chopina”	"Muzeum Warszawskiej Pragi"	"Rewitalizacja fragmentów otoczenia muru Getta Warszawskiego"	Komplementarność projektów polegała na pełniejszym wykorzystaniu potencjału turystycznego stolicy oraz promocji miasta w ujęciu krajowym i zagranicznym poprzez rozbudowę

Nazwa beneficjenta	Miasto Stołeczne Warszawa	Miasto Stołeczne Warszawa	Urząd Dzielnicy Wola m. st. Warszawy	ogólnodostępnej infrastruktury o charakterze turystycznym, społecznym i kulturalnym. Warszawa zyska na atrakcyjności na tle innych stolic europejskich, co zwiększy konkurencyjność całego województwa. Realizacja projektu umożliwiła wyposażenie wybranych obszarów/obiektów problemowych m.st. Warszawy o lokalnym, ponadlokalnym i ponadpowiatowym znaczeniu w nową infrastrukturę turystyczną oraz przyczyni się do wyrównywania różnic w aspekcie ekonomicznym, społecznym i przestrzennym. Zwiększenie liczby turystów-konsumentów przyczyni się do aktywizacji i ożywienia gospodarczego stolicy. Możliwy będzie rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, przede wszystkim zajmujących się handlem, produkcją i usługami na rzecz turystów. Powstawanie nowych firm, wzrost inwestycji w regionie, poprawa warunków życia mieszkańców spowoduje w konsekwencji wzrost konkurencyjności miasta i województwa.
Nazwa województwa	Mazowieckie	Mazowieckie	Mazowieckie	
Nazwa funduszu	EFRR	EFRR	EFRR	
Nazwa programu operacyjnego	RPO WM 2007-2013	Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko	ZPORR	
Nr i nazwa działania	Działanie 6.2. Turystyka	Działanie: 11.1 Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym	Działanie: 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne	
Okres realizacji projektu	20.05.2013 – 30.10.2015	2007-2012	16.09.2005 - 15.11.2005	
Cele projektu	<p>Przedmiotem projektu było: zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu Mazowsza, poprzez powiększenie kompleksowej oferty turystycznej związanej z życiem i twórczością Fryderyka Chopina w Warszawie. W ramach poszczególnych zadań cel główny projektu jest spójny z Celem Priorytetu VI RPO WM</p> <p>Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji, jakim jest: Wzrost znaczenia turystyki jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Jest także spójny z celem Działania 6.2 Turystyka:</p> <p>Zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie świadomości przyjeżdżających do 	<p>Przedmiotem projektu była budowa Muzeum Warszawskiej Pragi zlokalizowane na prawym brzegu Wisły przy ul. Targowej 50/52, w jednych z najstarszych zachowanych obiektów mieszkalnych na terenie prawobrzeżnej Warszawy, z unikatowym zespołem modlitewnym w bezpośrednim sąsiedztwie Bazaru Różyckiego (najstarszego działającego targowiska Warszawy). Bogactwo dziedzictwa kulturowego tego</p>	<p>Celem projektu była ochrona oraz zachowanie miejsc będących świadkami historii narodów: polskiego i żydowskiego. Przyczynił się on także do rozwoju turystyki i kultury w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego oraz ożywienia społeczno-gospodarczego poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki.</p>	

	<p>stolicy turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych faktu, iż Warszawa jest miastem Fryderyka Chopina,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości świadczonych usług oraz wzbogacenie oferty turystycznej, a w szczególności jej profilowanie do potrzeb poszczególnych grup odbiorców w tym osób niepełnosprawnych i niedowidzących - usuwanie barier dla osób niepełnosprawnych, w tym osób niedowidzących, - budowa nowoczesnego i pozytywnego wizerunku stolicy regionu w Polsce i zagranicą, - poszerzenie spójnej, wielokanałowej warszawskiej informacji turystycznej w celu zwiększenia i zaspokojenia ruchu turystycznego. 	<p>terenu, zachowana ciągłość osadnicza, elementy folkloru miejskiego, a także świadomość własnej tożsamości, którą można zaobserwować wśród współczesnych mieszkańców Pragi.</p>		
Całkowita wartość projektu	217 164,58 EUR	8 664 560,75 EUR	592 895,78 EUR	
Wartość wkładu UE	157 202,61 EUR	2 764 577,23 EUR	342 055,25 EUR	

We wszystkich zaprezentowanych powyżej projektach występuje komplementarność wewnątrz funduszowa, która polega na tym, że podejmowane działania uzupełniają się w ramach finansowania z jednego funduszu - EFRR. W zakresie projektu komplementarnego numer 1 i numer 2, występowała także komplementarność międzyprogramowa, która zachodziła w przypadku działań finansowanych z różnych programów operacyjnych, np. ZPORR i RPO WM oraz komplementarność międzyokresowa, która zachodzi pomiędzy programami finansowanymi w różnych okresach programowania.

Efekt synergii występował w projektach zintegrowanych i komplementarnych. W województwie mazowieckim w ramach RPO WM występowały tylko projekty komplementarne. Prawdopodobieństwo wystąpienia efektu synergii w wymienionych projektach w ramach RPO WM mogło wystąpić głównie w przypadku powiązania terytorialnego projektów komplementarnych. Wystąpienie efektów synergicznych może być potwierdzone wyłącznie poprzez badanie ewaluacyjne ex post w związku z powyższym brak możliwości przedstawienia miarodajnych wyników przed zakończeniem ww. badania ewaluacyjnego, tak jak już wspomniano o tym w poprzednich sprawozdaniach.

Praktyczną realizację zasady komplementarności między programami Polityki Spójności można przedstawić również na wybranych przykładach projektów indywidualnych w ramach poszczególnych programów.

W obszarze Priorytetu I Działanie 1.1 w ramach RPO WM 2007-2013 realizowany był projekt „Centrum Badawcze Polskiej Akademii Nauk „Konwersja Energii i Źródła odnawialne w gminie Jabłonna”, który był komplementarny m. in. do POIG „Modelowe kompleksy agroenergetyczne, jako przykład kogeneracji rozproszonej opartej na lokalnych i odnawialnych źródłach energii”. Komplementarność tych projektów polegała na powiązaniu tematycznym. W ramach prac Centrum Badawczego były również prowadzone badania nad wykorzystaniem różnych źródeł odnawialnych.

W zakresie rozwoju e-usług w ramach RPO WM został realizowany projekt „Platforma usług elektronicznych Uniwersytetu Warszawskiego dla społeczności regionu” W wyniku realizacji projektu mieszkańcom regionu (w części również innych województw) zostaną udostępnione następujące e-usługi: Interaktywny portal informacyjny UW, Federacyjne zarządzanie tożsamością dla uczelni i urzędów Mazowsza, Bezpieczne aplikacje internetowe dla Mazowsza, Uniwersytecki System Obsługi Studiów, jako usługa w chmurze, Wydawanie decyzji administracyjnych kandydatom na studia i studentom z wykorzystaniem ePUAP oraz Wirtualny Schemat Urzędu – e-kursy i platforma wiedzy dotycząca struktury, procedur i odpowiedzialności w urzędach województwa mazowieckiego. Projekt był komplementarny z projektem realizowanym w ramach EFS/PO KL „Nowoczesny Uniwersytet- kompleksowy program wsparcia dla doktorantów i kadry dydaktycznej Uniwersytetu Warszawskiego”.

Głównym celem projektu wdrażanego w latach 2009-2014 jest wzmocnienie potencjału dydaktycznego UW poprzez inwestycję, w jakość kadry akademickiej i doktorantów – grup stanowiących o konkurencyjności uczelni w Polsce i w Europie. Struktura projektu opierała się na 4 komplementarnych modułach: 1. Program stypendialny dla najlepszych uczestników studiów doktoranckich i młodych doktorów; 2. Program staży zagranicznych dla młodych doktorów; 3. Program stypendialny dla profesorów wizytujących Uniwersytet Warszawski; 4. Program doskonalenia nauczycieli akademickich. Oferta stypendialna służy wsparciu doskonalenia poziomu prac badawczych doktorantów i młodych doktorów oraz podniesieniu kompatybilności rezultatów ich prac z potrzebami sektora gospodarki.

Komplementarność należy widzieć poprzez umożliwienie wzajemnego uzupełnienia się projektów – tj. dzięki uruchomieniu e-usługi Interaktywny portal informacyjny UW projekt Nowoczesny Uniwersytet będzie miał lepsze możliwości dotarcia do potencjalnych beneficjentów.

Projekty współfinansowane z RPO WM 2007-2013 były komplementarne w stosunku do inwestycji transportowych finansowanych z innych źródeł, takich jak Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2007-2013, subwencji ogólnej Ministerstwa Infrastruktury, Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 oraz środków własnych jednostek samorządowych.

Biorąc pod uwagę inwestycje w infrastrukturę drogową, projekty realizowane w ramach RPO w największym stopniu poprawiły dostępność do dróg krajowych –aż 95% beneficjentów stwierdziło, iż realizowany przez nich projekt przyczynił się do ułatwienia dojazdu do sieci dróg krajowych. Oczywiście powodem jest przebieg przez województwo mazowieckie jedynie dwóch odcinków autostrady A2 (granica województwa – węzeł Konotopa oraz obwodnica Mińska Mazowieckiego), podczas gdy pozostałe są jeszcze w fazie realizacji bądź planowania. Stosunkowo niewiele jest również gotowych odcinków dróg ekspresowych. Obecnie do użytku oddane są fragmenty trasy S8 (Salomea-Wolica, węzeł Konotopa–Marki, obwodnica Radzymina–obwodnica Wyszkowa oraz obwodnica Ostrowi Mazowieckiej), trasy S7 (Jedlińsk – obwodnica Grójca, obwodnica Płońska), trasy S2 (Konotopa–Lotnisko, Puławska-Lotnisko-Marynarska) oraz S17 (obwodnica Garwolina). Część wyżej wymienionych odcinków została wybudowana lub przebudowana w ramach POIiŚ 2007-2013, uzupełniających inwestycje zrealizowane przy udziale środków RPO. Wśród projektów zrealizowanych w ramach POIiŚ znalazły

się również budowy obwodnic (Mszczonów, Żyrardów, Serock), poprawiające przepustowość dróg krajowych oraz ograniczające ruch tranzytowy na terenie miast.¹⁶

Projekty realizowane w ramach działania 3.2., obejmujące regionalny transport zbiorowy były komplementarne w stosunku do finansowanych z POIiŚ, modernizacji linii kolejowych, jak również zakupu i modernizacji taboru kolejowego. Projektami uzupełniającymi inwestycje przeprowadzane dzięki środkom RPO były między innymi projekty dotyczące linii kolejowych obsługujących ruch międzywojewódzki, łączących Warszawę z innymi miastami, takimi jak Łódź, Gdynia, Szczecin, Wrocław czy Bielsko-Biała, bądź też łączących mazowieckie ośrodki z miastami innych województw (np. Otwock – Lublin, Siedlce- Terespol). Uzupełniono i zmodernizowano również bazę taboru kolejowego przez zakup elektrycznych zespołów trakcyjnych, kursujących na liniach obsługiwanych przez PKP Intercity S.A., Szybką Kolej Miejską Sp. z o.o. oraz Koleje Mazowieckie Sp. z o.o.

Zgodnie z badaniem ewaluacyjnym pt. „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”, aż 72% ankietowanych beneficjentów zauważyło poprawę dojazdu do stacji lub przystanku kolejowego. Jest to szczególnie ważne w kontekście rozwoju sieci transportu multimodalnego, opartego o przesiadanie się. Przykładem tego typu projektu jest przebudowa drogi dojazdowej do stacji PKP wraz z modernizacją infrastruktury towarzyszącej zrealizowana przez gminę Małkinia Górna. W ramach projektu przebudowano wjazd do stacji wraz z chodnikami oraz utworzono 85 miejsc parkingowych umożliwiających zamianę komunikacji samochodowej na kolejową. Dodatkowo w pobliżu dworca wybudowano zatokę autobusową, co umożliwiło dojazd do węzła kolejowego komunikacją miejską.

Inwestycje poprawiające dostępność portu lotniczego są komplementarne zarówno w stosunku do projektów działania 3.2, jak również budowy lotniska w Modlinie. Przykładem jest modernizacja odcinka kolejowego Warszawa Wschodnia-Modlin w ramach II etapu modernizacji linii kolejowej E 65 na odcinku Warszawa-Gdynia oraz zakup 16 czterowagonowych Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych, obsługujących wyżej wymienioną linię. Projekt budowy lotniska w Modlinie jest komplementarny również w stosunku do inwestycji na lotnisku Chopina, ponieważ odciąża i usprawnia transport lotniczy na terenie Mazowsza. Wśród działań zrealizowanych w ramach POIiŚ znalazły się między innymi modernizacja Terminalu 1 wraz z jej integracją ze strefą Terminalu 2, przebudowa i modernizacja drogi startowej i dróg kołowania, przebudowa płyt postojowych samolotów oraz budowa systemu dostawy i dystrybucji paliwa. Dokonano również zakupu nowego taboru kolejowego, obsługującego połączenia Okęcia z centrum Warszawy oraz Sulejówkiem i Legionowem.

Wyjątkową komplementarność realizowanych projektów z inwestycjami lotniczymi zadeklarowali dwaj beneficjenci – Koleje Mazowieckie Sp. z o.o. oraz Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o., którzy realizowali inwestycje zakupowe uzupełniające istniejącą bazę taboru kolejowego. Projekty te umożliwiają mieszkańcom Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego sprawniejszą komunikację z centrum miasta, a pośrednio również z Okęciem i Modlinem. W przypadku inwestycji drogowych ułatwiających komunikację z portami lotniczymi, beneficjenci wskazywali na projekty obejmujące drogi prowadzące do portów lotniczych, takie jak droga powiatowa nr 3113W w Raszynie czy droga powiatowa nr 1802W w Serocku. Warto zauważyć, iż bardzo wielu beneficjentów projektów realizowanych w Radomiu bądź na terenie powiatu radomskiego wskazywało na jego komplementarność z inwestycją polegającą na budowie Portu Lotniczego Radom, którego funkcjonowanie jest obecnie ograniczone. Projekty te obejmowały zarówno inwestycje drogowe (ulice: Żeromskiego, Młodzianowska,

¹⁶ Badanie ewaluacyjne pt. „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”, ECORYS, Warszawa 2015

Warszawska, Południowa Obwodnica Radomia), jak również inwestycję dotyczącą transportu miejskiego – wdrożenie karty miejskiej i systemu dynamicznej informacji pasażerskiej.¹⁷

Komplementarność projektów dotyczących komunikacji miejskiej stwierdzono w przypadku inwestycji polegających na przebudowie odcinków dróg, po których poruszają się autobusy komunikacji miejskiej. Przykładem takich inwestycji jest budowa obwodnicy Ostrołęki - ulica Bohaterów Warszawy oraz ulica Bohaterów Westerplatte - współfinansowana ze środków ZPORR, obsługiwana obecnie przez autobusy miejskie.

Warto zauważyć, że aż 90% ankietowanych beneficjentów stwierdziło, iż realizowany przez nich projekt ułatwia dojazd do Warszawy. Wydaje się to zrozumiałe, gdyż większość inwestycji dotyczyła połączeń drogowych, które, jeśli nie prowadzą bezpośrednio do Warszawy, to w pewnym stopniu ułatwiają dojazd do stolicy poprzez połączenie z prowadzącymi do niej drogami powiatowymi, wojewódzkimi lub krajowymi. Przykładem projektu wskazanego, jako wybitnie komplementarny do istniejących inwestycji jest między innymi budowa drogi gminnej w Mławie, umożliwiająca dojazd z przemysłowej dzielnicy miasta do drogi krajowej nr 7 relacji Warszawa – Gdańsk. Również w projekcie realizowanym przez gminę Wiązowna uwzględniono cele związane z poprawą bezpieczeństwa ruchu tj. modernizację i budowę ulic w miejscowościach przy drodze krajowej nr 17, łączącej z prowadzącą do Warszawy drogą krajową nr 2. Warto również wspomnieć o przebudowie drogi lokalnej w gminie Wiskitki, łączącej się z drogą prowadzącą bezpośrednio do węzła autostrady A2.

O efekcie synergii inwestycji mających na celu skomunikowanie Obszaru Metropolitalnego Warszawy można mówić również w odniesieniu do regionalnego transportu kolejowego. Zakup nowego taboru wykorzystywanego na trasach dojazdowych do Warszawy pozwala na usprawnienie ruchu pociągów, a tym samym uzupełnienie systemu transportowego województwa. Na szczególną uwagę zasługuje również projekt polegający na budowie parkingów zlokalizowanych przy stacjach metra, umożliwiających sprawną zmianę środka transportu, stanowiący uzupełnienie dla budowy kolei podziemnej.¹⁸

Poza działaniami na rzecz zapewnienia komplementarności w zakresie procedury wyboru projektów IZ RPO WM (w stosunku do pozostałych programów Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej), zgodnie z rekomendacjami KK NSRO, stworzyła również mechanizm ułatwiający wnioskodawcom planowanie projektów komplementarnych, tj. Wojewódzki Katalog Internetowy Europejskich Projektów. Jest to serwis internetowy, który w sposób przystępny dostarcza wiedzy na temat projektów realizowanych w ramach RPO WM oraz komponentu regionalnego PO KL w województwie mazowieckim. Informacje o projektach realizowanych w regionie mogły być wykorzystywane przez beneficjentów podczas planowania swoich przedsięwzięć tak, aby w jak największym stopniu wykorzystać efekt synergii. Serwis miał również na celu przedstawienie przykładów „dobrych praktyk”, które dla wnioskodawców mogły stanowić inspirację oraz przykład do wykorzystania.

Wszelkie działania w zakresie komplementarności ramach RPO WM były zbieżne z założeniami zamieszczonymi w Rekomendacjach horyzontalnych dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie i koordynację RPO w ramach NSRO 2007 – 2013 w zakresie koordynacji i komplementarności podejmowanych działań. Występowanie komplementarności jest zjawiskiem pożądanym i z perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego należy je wspierać. Wsparcie to zachodziło na dwa sposoby poprzez znoszenie barier realizacji

¹⁷ Badanie ewaluacyjne pt. „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”, ECORYS, Warszawa 2015

¹⁸ J. w.

projektów komplementarnych oraz poprzez tworzenie pozytywnych bodźców dla przedsięwzięć komplementarnych, w szczególności intensywnego napływu inwestycji wysokiej jakości.

Działania podjęte w celu wyeliminowania barier w zakresie osiągnięcia komplementarności:

- Podejście strategiczne do realizacji projektów tj. systematyczna realizacja określonej wizji rozwojowej,
- Wspieranie trwałości instytucjonalnej beneficjentów publicznych i prywatnych poprzez promowanie partnerstw,
- Jednoznaczne określenie zakresu pojęciowego znaczenia komplementarności, upowszechnianie go i promocja,
- Promowanie projektów wykazujących się szerszą wizją - w tym - na etapie oceny wniosków o dofinansowanie,
- Określenie ram opisu komplementarności.

2.6.1.2 W świetle badań ewaluacyjnych

Rok 2011

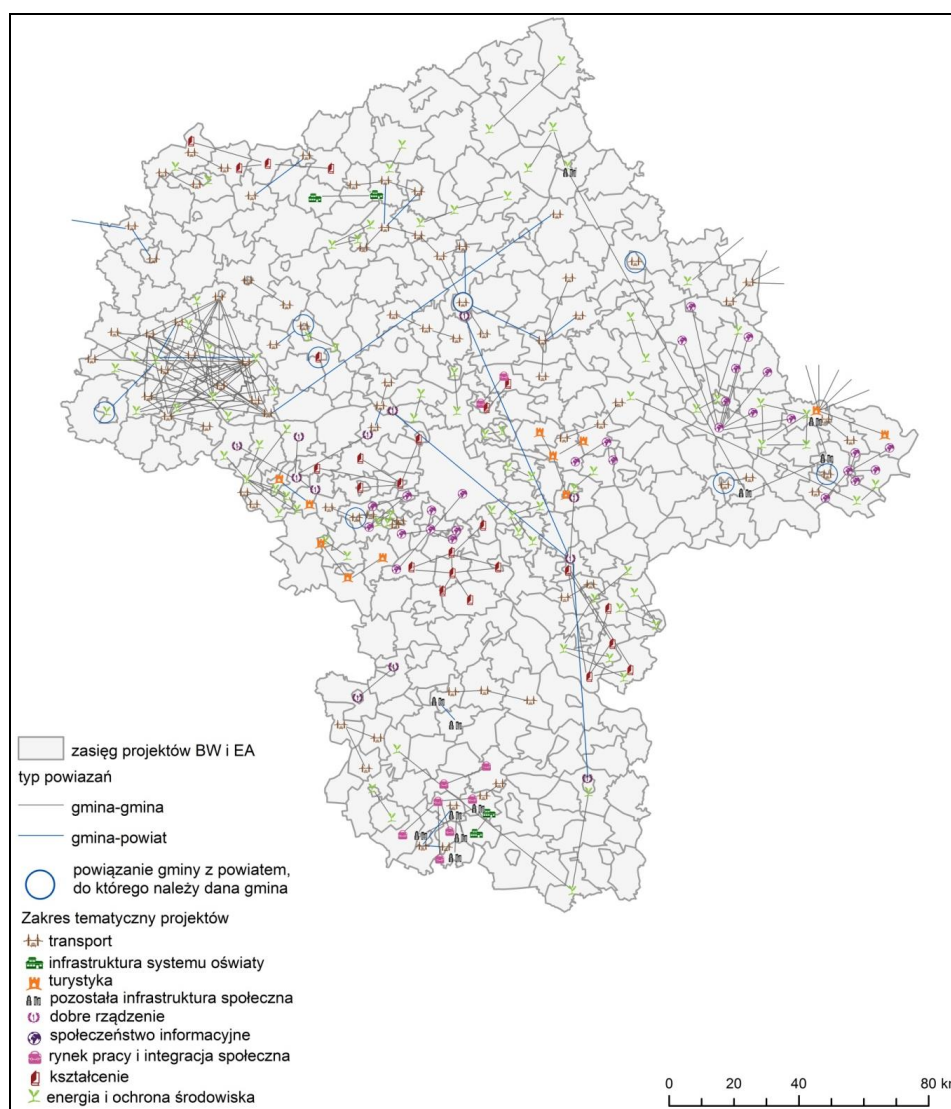
W roku 2011 r. na zlecenie Zarządu Województwa Mazowieckiego przeprowadzono badanie pt.: „Ocena wykorzystania projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej jako czynnika rozwoju lokalnego i regionalnego”. Celem głównym była ocena zasięgu oddziaływania projektów realizowanych przez samorządy gminne i powiatowe województwa (w tym spółki, których właścicielami są jednostki samorządu terytorialnego (JST)) ze środków Unii Europejskiej.

Istotnym elementem badania była również ocena zasięgu oddziaływania projektów mazowieckich JST, w szczególności pod kątem identyfikacji przedsięwzięć o zasięgu wykraczającym poza teren danej jednostki. Duży nacisk położono również na ocenę wykorzystania dostępnych środków UE na rzecz budowania potencjału rozwojowego i konkurencyjności danej jednostki oraz wpływu realizowanych projektów przez pryzmat czynników rozwoju lokalnego i regionalnego.

Badaniem objęto wszystkie JST województwa mazowieckiego, tj. 42 powiaty oraz 314 gmin. Przedmiotem zainteresowania były wszystkie projekty realizowane od 2007 r. przy udziale współfinansowania ze środków UE przez mazowieckie JST, z uwzględnieniem projektów realizowanych również przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Analiza objęła projekty wdrażane w ramach następujących Programów Operacyjnych (PO): Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich, a także w ramach Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Programu Rozwój Obszarów Wiejskich oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

W ramach badania zidentyfikowano 237 przypadków projektów o zasięgu szerszym niż obszar danej JST oraz 126 projektów realizowanych przez mazowieckie gminy i powiaty we współpracy (w tym 2 projekty realizowane przez związki gmin). Przedmiotem analizy było w jakim stopniu i w jaki sposób w realizowane projekty zaangażowane były partnerstwa JST, czy projekty realizowane na terenach ze sobą sąsiadujących były ze sobą powiązane oraz jakie czynniki wpływają na zwiększenie zasięgu oddziaływania projektów czy osiągnięcie efektu komplementarności. Diagnozując zasięg projektów realizowanych przez mazowieckie JST, skupiono się na zasięgu terytorialnym oraz zasięgu podmiotowym, rozumianym jako stopień wykorzystania mechanizmów partnerstwa/współpracy na potrzeby realizacji projektów; rozpatrzono wszelkie inicjatywy podejmowane przez więcej niż jedną JST – zarówno przypadki inwestycji realizowanych wspólnie, jak i projektów komplementarnych.

Mapa 2. Powiązania projektów realizowanych przez mazowieckie gminy

Źródło: Badanie pt.: „Ocena wykorzystania projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej jako czynnika rozwoju lokalnego i regionalnego”

Zauważono, że kwestie komplementarności projektów, ich zasięgu oddziaływania i realizacji projektów partnerskich były ze sobą ściśle powiązane: zarówno realizacja projektów partnerskich, jak i realizacja projektów komplementarnych, to jedno z rozwiązań, które przełożyły się na poszerzenie zasięgu oddziaływania projektów. Kombinacja dwu lub większej liczby inwestycji powiązanych ze sobą w sposób funkcjonalny umożliwiła osiągnięcie efektu synergii, a więc wzmocnienia oddziaływania każdej z inwestycji z osobna. W ramach badania zidentyfikowano jednak nieliczne przykłady komplementarności inwestycji realizowanych przez różne JST. Zauważono też problem niskiej świadomości przedsięwzięć podejmowanych przez sąsiedzkie gminy, co może stanowić istotną barierę dla implementacji zasady komplementarności.

Zwrócono uwagę, że czynniki sprzyjające komplementarności projektów w dużej mierze pokrywały się z bodźcami zachęcającymi do nawiązywania współpracy partnerskiej. Jak zauważono, jedynie pierwszy z wymienionych czynników przełożył się bezpośrednio na komplementarność, nie mając jednocześnie wpływu na budowanie partnerstwa.

Kryteria oceny projektów promujące komplementarność stanowiły bodziec, który w bezpośredni sposób zachęcił wnioskodawców do przemyślenia planowanego projektu pod kątem wykazania komplementarności z innymi inwestycjami. Pozostałe wymienione poniżej czynniki mogą sprzyjać zarówno realizacji projektów komplementarnych, jak i projektów partnerskich (realizowanych wspólnie przez kilka JST):

- Lokalizacja – jest warunkiem koniecznym do wystąpienia powiązań między projektami realizowanymi na poziomie gmin lub powiatów. W przypadku inwestycji podejmowanych przez JST tylko bliskie sąsiedztwo dawało szansę na realizację efektu synergii. Jednocześnie sąsiedztwo jednostki zainteresowanej realizacją podobnych działań było czynnikiem sprzyjającym nawiązywaniu współpracy,
- Przepływ informacji między JST, dobre stosunki sąsiedzkie – bardzo ważny czynnik, zarówno dla osiągnięcia komplementarności, jak i dla nawiązywania współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego. Bez wiedzy o inicjatywach podejmowanych przez inne podmioty funkcjonujące w najbliższym sąsiedztwie, praktycznie niemożliwe było myślenie o projektach uzupełniających się. Kontakty z ościennymi gminami mogły być ponadto inspiracją do tego, by podejmować podobne do sąsiadów działania,
- Typ projektu – o powiązania czy też realizację projektów partnerskich, obejmujących więcej niż jedną JST, łatwiej było w przypadku niektórych typów projektów, które niejako samą swoją specyfiką stwarzały możliwość lub nawet potrzebę połączenia sił; do tego rodzaju projektów należały na przykład: inwestycje drogowe, wodno-kanalizacyjne czy związane z rozbudową sieci teleinformatycznej, projekty z zakresu dobrego rządzenia – usprawnienia w funkcjonowaniu urzędu oraz projekty związane z przygotowaniem infrastruktury turystyczno-kulturalnej,
- Świadomość realizacji wspólnych potrzeb – czynnik połączony ściśle z dobrym przepływem informacji między JST. To właśnie zbieżność potrzeb kilku JST była jednym z kluczowych bodźców do podjęcia współpracy, natomiast w przypadku realizacji projektów odrębnych, ale uzupełniających się funkcjonalnie (komplementarnych), konieczna była także świadomość, że inwestycje, choć różnego typu, przyczyniły się do realizacji wspólnych celów,
- Wspólna strategia rozwoju – czynnik pokrewny poprzedniemu, choć związany również z potrzebą istnienia dokumentów formalnych, które stanowiły podstawę do realizacji wspólnych lub powiązanych działań.

Dla większej synergii działań i promocji realizowanych projektów zarekomendowano zebranie informacji o podobnych projektach realizowanych przez poszczególne JST z terenu województwa w jednym miejscu. Rolą samorządu województwa było prowadzenie portali informacyjnych, które gromadziły informacje np. o ofercie turystyczno-kulturalnej (obiekty i imprezy organizowane przez władze województwa i władze lokalne), obejmującej zarówno te działania, które podejmowane były z wykorzystaniem funduszy UE jak i w ramach budżetów własnych. Integracja rozproszonych informacji i promowanie mniejszych produktów turystyczno-kulturalnych pod marką województwa umożliwiły dotarcie do większej grupy odbiorców.

Z punktu widzenia komplementarności, a także zasięgu oddziaływania realizowanych projektów zaproponowano, aby gminy/powiaty porozumiewały się odnośnie do planowanych/realizowanych działań w celu dostosowania zakresu projektów i powiązania między nimi. W związku z możliwymi sytuacjami konfliktowymi, a także sytuacją formalno-prawną, wskazane było zewnętrzne stymulowanie współpracy i tworzenie rozwiązań motywujących JST do wspólnego planowania i realizacji działań.

Rok 2012

W roku 2012 roku na zlecenie Instytucji Zarządzającej RPO WM, zrealizowano badanie ewaluacyjne pn. „Ocena wpływu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013 na rozwój Województwa Mazowieckiego”, którego przedmiotem była m.in. komplementarność realizowanych projektów.

Zgodnie z wynikami badania komplementarność realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013 projektów była wyrażana poprzez ich uzupełniający się charakter. Projekty o wspólnym celu nie były ze sobą komplementarne, jeżeli występowała między nimi niekorzystna rywalizacja lub powielaly swoje działania. Realizacja projektów komplementarnych przyczyniła się do osiągnięcia dodatkowych korzyści, takich jak:

- oszczędność środków,
- oszczędność czasu (uzyskiwanie określonych rezultatów w krótszym okresie czasu),
- ułatwienie realizacji kolejnego (komplementarnego) przedsięwzięcia;
- dodatkowe/ lepsze/ trwalsze produkty i rezultaty;
- wyższa użyteczność usług;
- efektywniejsze zaspokojenie potrzeb (rozwiązanie problemów/ odpowiedź na wyzwania rozwojowe).

Podczas badania ewaluacyjnego nad wpływem RPO WM 2007-2013 na rozwój województwa mazowieckiego wykonano 10 studiów przypadku. Na ich podstawie dokonano analizy występowania efektu mnożnikowego i komplementarności, a w kolejnym etapie efektu synergii. Wyniki studium przypadku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Przykłady projektów komplementarnych z innymi programami operacyjnymi

Nazwa projektu	Komplementarność z innymi projektami RPO WM 2007-2013	Komplementarność z pozostałymi projektami	Efekt potencjalnej synergii
Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej	<p>- Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Przedsiębiorczości Smolna 6</p> <p>- Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Innowacji Filtrowa 1a</p> <p>- Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Kreatywności Targowa 56</p>	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka:</p> <p>- Centrum Zaawansowanych Materiałów i Technologii - CEZAMAT', realizowany w ramach</p> <p>- Centrum Badań Przedklinicznych i Technologii CePT</p> <p>- Innowacyjne systemy wspomaganie technicznego zrównoważonego rozwoju gospodarki</p>	<p>Wyraźny udział w generowaniu wzrostu gospodarczego w regionie i poprawie jego kondycji ekonomiczno – finansowej. Stworzenie wielu nowych miejsc pracy (jako efekt mnożnikowy każdego z projektów komplementarnych).</p> <p>Stworzenie środowiska naukowego sprzyjającego realizacji nowych projektów naukowo – badawczych, których wyniki będą znajdowały bezpośrednie zastosowanie w przemyśle na rynku krajowym i zagranicznym.</p> <p>Drenaż wysoko wykwalifikowanej kadry naukowo-technicznej z zagranicy.</p> <p>Mazowsze liderem w poziomie innowacyjności naukowej i aplikacyjności projektów badawczych w skali Europy.</p>
Internet dla Mazowsza	<p>- Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m. st. Warszawy</p> <p>- Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie”</p>	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (działanie 8.4 w woj. mazowieckim):</p> <p>- Światłowód pod strzechy w mazowieckim</p> <p>- Sieć FTTH oknem na świat dla mieszkańców</p>	<p>Realizacja projektów komplementarnych jest katalizatorem procesów cyfryzacyjnych na Mazowszu. Synteza ich rezultatów przyczyni się do wzrostu spójności społeczno-gospodarczej i konkurencyjności regionu. Wszechstronna cyfryzacja wzmocni przepływ wiedzy</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa - Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e – usług w policji mazowieckiej - E-usługi w ochronie zdrowia - Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego (EPWiOD) 	<p>wybranych miejscowości powiatu lipskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa sieci szerokopasmowego Internetu w wybranych miejscowościach powiatu otwockiego, mińskiego oraz legionowskiego - Internet satelitarny dla ostatniej mili, szansą rozwoju województwa mazowieckiego - Internet w gminach Szydłowiec, Jastrząb, Mirów, Orońsko, Wierzbica, Kowala 	<p>pośród nawet najbardziej peryferyjnymi obszarami województwa, a resztą świata. Przepływ wiedzy i samokształcenie może spowodować wzrost aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości ludności, czego efektem będzie tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój inicjatywy oddolnej i wzmocnienie więzi społecznych zwłaszcza na poziomie lokalnym. Efektem potencjalnej synergii jest rozwój gospodarczy i zmniejszenie szeregu dysproporcji pomiędzy Obszarem Metropolitalnym Warszawy, a peryferiami. Zredukowanie obciążenia administracyjnego i rozwój e-usług również mogą spowodować wzrost przedsiębiorczości, ułatwią korzystanie z urzędów z punktu widzenia zwykłych petentów, dla których czas spędzony w urzędach ulegnie znacznemu skróceniu.</p>
<p>Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Internet dla Mazowsza - Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m. st. Warszawy - Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie” - Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa - Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e – usług w policji mazowieckiej - E-usługi w ochronie zdrowia - Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów 	<p>Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> - ePUAP - Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej. <p><i>Projekt - pl. ID, realizowany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji</i></p>	<p>Usprawniona administracja samorządów województwa mazowieckiego przyczyni się do efektywniejszego przebiegu procesów legislacyjnych, mających wpływ na rozwój regionu. Powstanie nowa jakość świadczenia usług urzędniczych (także poprzez efektywny nadzór pracy urzędników). Komplementarność projektów doprowadzi do poprawy funkcjonowania urzędów poprzez wzrost poziomu cyfryzacji oraz przyczyni się do budowania społeczeństwa informacyjnego na Mazowszu. Oprócz bardziej transparentnej działalności urzędów, obszary Mazowsza, o niższym poziomie cyfryzacji, po realizacji omawianych projektów staną się bardziej dostępne dla przedsiębiorców. Przewidywany jest zatem rozkwit lokalnych firm i wzrost ich konkurencyjności. W ślad za wyższym poziomem usług administracyjnych oczekiwany jest również rozwój potrzebnej infrastruktury. Potencjalnym efektem synergii projektów komplementarnych będzie więc zniwelowanie różnic</p>

	Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego (EPWiOD)		rozwojowych regionu, spadek bezrobocia oraz wzrost poziomu życia ludności obszarów peryferyjnych.
Budowa parkingów strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) – II etap	- Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - Budowa trasy mostu im. Marii Curie-Skłodowskiej (północnego) w Warszawie	Realizacja projektów komplementarnych zapewni wzrost dostępności komunikacyjnej ludności powiatów podwarszawskich do centrum miasta, będącego miejscem pracy. Budowa trasy mostu im. Marii Skłodowskiej-Curie razem z parkingiem Park & Ride zaktywizuje ludność północnych powiatów aglomeracji do szukania zatrudnienia w wewnętrznych dzielnicach stolicy. Przyczyni się to zatem do spadku bezrobocia na tych obszarach, przy równoczesnym zachowaniu drożności komunikacyjnej, dzięki funkcjonowaniu punktu przesiadkowego. Zaistniałe dogodne połączenie komunikacyjne może spowodować nasilenie się procesów suburbanizacyjnych, wiążących się z dodatnim saldem migracji w powiatach: legionowskim, nowodworskim i warszawskim zachodnim. To, z kolei pociąga za sobą rozwój rynku lokalnego, wzrost przedsiębiorczości, rozwój usług. Podobnych zależności należy spodziewać się w związku z efektywniejszym funkcjonowaniem WKD, w powiatach grodziskim i pruszkowskim. Projekty komplementarne przyczynią się głównie do wzrostu spójności społeczno-gospodarczej w obrębie aglomeracji warszawskiej, zwiększenia dostępności komunikacyjnej i promocji ekologicznych form transportu miejskiego, tym samym poprawiając jakość życia mieszkańców.
Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym	Budowa parkingów strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) – II etap - Zakup 11 nowych, dwukabinowych lokomotyw elektrycznych przeznaczonych do prowadzenia składów pociągów pasażerskich zmiennokierunkowych,	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko - Budowa połączenia kolejowego do Międzynarodowego Portu Lotniczego im. F. Chopina na Okęciu	Efektom potencjalnej synergii wynikającej z realizacji projektów komplementarnych może być wyższy niż prognozowano wzrost dostępności komunikacyjnej ludności powiatów podwarszawskich do portów lotniczych, jak i pomiędzy portami lotniczymi. Te zależności mogą przyczynić się do wzrostu mobilności

	<p>złożonych z wagonów typu push-pull ze świadczeniem usług serwisowych w okresie czterech lat od daty przekazania każdej lokomotywy oraz przeszkoleniem pracowników zamawiającego</p> <p>- Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych</p> <p>- Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej związanej z obsługą samolotów i pasażerów na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki).</p>		<p>mieszkańców różnych części aglomeracji warszawskiej i związanego z nim zwiększenia poziomu przedsiębiorczości (w tym spadku bezrobocia) oraz osłabienia barier komunikacyjnych.</p> <p>Zintegrowany system komunikacyjny opierający się na transporcie indywidualnym, dobrze rozwiniętych punktach przesiadkowych i efektywnym połączeniu z najszybciej rozwijającymi się portami lotniczymi w kraju, nie tylko wzmocni spójność społeczno-gospodarczą regionu, ale przede wszystkim spowoduje wzrost konkurencyjności aglomeracji warszawskiej w skali europejskiej.</p>
<p>Ochrona Kampinoskiego Parku Narodowego poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków Mokre Łąki w Truskawiu wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Gminie Izabelin</p>	<p>- Kompleksowa kanalizacja Miasta i Gminy – jako realizacja programu ochrony środowiska wschodniego Mazowsza</p> <p>- Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni jezior Ciechomickiego, Górskiego i Zdwońskiego w gminie Łąck-etap I</p> <p>- Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Żabia Wola oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Żabia Wola</p> <p>- Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów</p> <p>- Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Mszczonów oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Grabce Józefpolskie</p>	<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko</p> <p>- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Stare Babice</p>	<p>Realizacja projektów komplementarnych przyczyni się do zminimalizowania zagrożenia zanieczyszczenia gleb i wód podziemnych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów cennych przyrodniczo (w szczególności w przypadku gminy Izabelin). Ponadto, zmniejszona zostanie dysproporcja w poziomie rozwoju infrastruktury technicznej pomiędzy tymi gminami, a Warszawą.</p> <p>Poprzez wzrost skanalizowania gmin, poprawią się warunki prowadzenia działalności gospodarczej, dzięki czemu wzrośnie ich konkurencyjność w skali województwa mazowieckiego. W przypadku gminy Izabelin, która zostanie w pełni skanalizowana, spodziewane jest nasilenie się procesów urbanizacyjnych, pociąga za sobą, rozwój kapitału ludzkiego (osiedlający się w gminie to przede wszystkim dobrze wyedukowani i przedsiębiorczy mieszkańcy Warszawy), wzrost usług na poziomie lokalnym, tworzenie nowych miejsc pracy. Wzrośnie także poziom życia mieszkańców.</p>
<p>Udrożnienie ujściowego odcinka rzeki Bug od ujścia do rz. Narew do km</p>	<p>- Przebudowa wału przeciwpowodziowego kl. II w km 23+040 - 35+000 prawobrzeżnej</p>	<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko</p>	<p>Realizacja projektów komplementarnych przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego poprzez remont</p>

5+000	doliny Wisły na odcinku Bączki - Antoniówka	- Budowa trasy mostu im. Marii Curie-Skłodowskiej (północnego) w Warszawie	infrastruktury przeciwpowodziowej, co w sposób zasadniczy zniweluje zagrożenie powodziowe na terenach zamieszkałych oraz objętych ochroną, w tym programem Natura 2000.
Remont zapór bocznych Jeziora Zegrzyńskiego Kania-Popowo i Arciechów-Kuligów	<p>Świerzowska gm. Maciejowice, pow. garwoliński - etap I w km 30+900 do 35+000"</p> <p>- Przebudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 541+400÷546+800 gm. Czosnów</p> <p>- Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom</p>		<p>Projekty mają również na celu zachowanie dziedzictwa kulturowego, społecznego i przyrodniczego na obszarach zagrożonych występowaniem zdarzeń naturalnych, w tym powodzi. Realizacja projektów komplementarnych wpłynie na rozwój społeczny i gospodarczy, co najmniej w skali ponad lokalnej, w szczególności w kontekście rozwoju usług turystyki wodnej na Zalewie Zegrzyńskim i rzece Bug i związanego z nim rozwoju lokalnego rynku pracy. Dzięki budowie trasy mostu im. Marii Skłodowskiej-Curie spodziewany jest wzrost dostępności komunikacyjnej północnych powiatów aglomeracji warszawskiej, który wspólnie ze spodziewanym rozwojem turystyki spowoduje zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności tego obszaru.</p>

Ponieważ badanie nie koncentrowało się na kwestiach dotyczących komplementarności nie wypracowano w jego toku żadnych istotnych rekomendacji w tym zakresie.

Rok 2013

Jednym z elementów badania pn. „*Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020*” była analiza spójności wewnętrznej celów i działań planowanych do realizacji w ramach osi priorytetowych, jak i pomiędzy poszczególnymi osiami priorytetowymi, w celu oceny stopnia i zakresu ich komplementarności, w tym spodziewanych efektów synergicznych.

Ewaluatorzy ocenili, że spójność wewnętrzna celów i działań została zachowana. Stwierdzono, że pomiędzy poszczególnymi osiami zachodzą związki o charakterze synergicznym, działania dostarczają kompleksowego wsparcia wobec rozpoznanych w regionie problemów. Przyjęte teorie społeczno-ekonomiczne oraz wyniki dotychczas przeprowadzonych badań empirycznych pozwoliły potwierdzić istnienie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy zidentyfikowanymi problemami społeczno-gospodarczymi w regionie a zaproponowanymi typami interwencji. Ewaluator sugerował zwiększenie stopnia koncentracji tematycznej, co zostało uwzględnione przez IZ w trakcie prac nad programem.

Rok 2015

Przeprowadzone w roku 2015 badanie pn. „*Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego*” zakładało określenie stopnia komplementarności w stosunku do inwestycji transportowych finansowanych z innych źródeł, takich jak **Program Operacyjny Infrastruktura**

i **Środowisko (POLiŚ) 2007-2013**, subwencji ogólnej Ministerstwa Infrastruktury, Samorządowego Instrumentu Wsparcia Rozwoju Mazowsza, Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 oraz środków własnych jednostek samorządowych.

W ramach niniejszego badania przeprowadzono badanie ankietowe z beneficjentami, w którym pytano o ułatwienie dojazdu do poszczególnych rodzajów dróg lub obiektów w wyniku realizowanych inwestycji tj:

- do Warszawy;
- do stacji lub przystanku kolejowego
- do lotniska
- do autostrad
- do dróg ekspresowych
- do dróg krajowych.

2.6.2 Cross financing

W trakcie realizacji RPO WM 2007-2013 wykorzystano jednokrotnie mechanizm cross-financingu na kwotę 17 253 euro (76 430,00 PLN). Powyższe dotyczyło projektu realizowanego w ramach Działania 2.2 Rozwój e-usług, którego beneficjentem był Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie. W ramach przedmiotowego schematu można było sfinansować koszty szkoleń pozostających w bezpośrednim związku z celami realizacji projektu (do wysokości 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych):

- o zakup usług szkoleniowych,
- o transport, zakwaterowanie oraz wyżywienie wykładowców i uczestników szkoleń,
- o materiały bezpośrednio związane ze szkoleniem,
- o koszty usług konsultacyjnych i doradczych związanych bezpośrednio ze szkoleniami.

Warunkiem kwalifikowalności wydatków w ramach cross-financingu było zawarcie we Wniosku o dofinansowanie projektu szczegółowego uzasadnienia potrzeby zastosowania zasady elastyczności w powiązaniu z celem realizowanym przez projekt.

2.6.3 Mechanizmy unikania podwójnego finansowania działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej

W latach 2007-2013 nie odnotowano problemów z wdrażaniem mechanizmu unikania podwójnego finansowania.

W zakresie uniknięcia podwójnego finansowania tych samych wydatków zapewnione były mechanizmy zapobiegające możliwości sfinansowania projektu, który mógłby uzyskać dofinansowanie w innym programie operacyjnym zgodnie z linią demarkacyjną. Służyły temu kryteria formalne, którym podlegał każdy wniosek aplikacyjny. Kryteria weryfikowały m.in. rodzaj beneficjenta, kwalifikowalność projektu w zakresie wartości i poziomu dofinansowania, co wynikało z linii demarkacyjnej.

W celu uniknięcia podwójnego dofinansowania stosowne było podczas wdrażania oświadczenie beneficjentów o niefinansowaniu składanych projektów z innych źródeł UE. Wnioskodawca na etapie uzupełniania wniosku o dofinansowanie podpisywał oświadczenie, w którym zapewniał, że:

- nie zrefundowano tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności;
- nie zrefundowano kosztów podatku VAT ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności, a następnie nie odzyskano tego podatku ze środków budżetu państwa zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054, z późn. zm.)

- nie zakupiono środka trwałego z udziałem środków dotacji krajowej a następnie nie zrefundowano kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności;
- nie otrzymano refundacji ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności na wydatek, który wcześniej został sfinansowany z preferencyjnej pożyczki ze środków publicznych oraz nie dokonano niezwłocznego zwrotu refundowanej części tej pożyczki;
- od momentu podpisania umowy o dofinansowanie nie będę ubiegał się o refundację kosztów zawartych w niniejszym projekcie ze środków Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności oraz nie ubiegam się o zrefundowanie tych samych kosztów w ramach różnych projektów złożonych w odpowiedzi na niniejszy konkurs.

IZ RPO WM oprócz przyjmowania oświadczeń od beneficjenta przeprowadzała kontrolę ich prawidłowości za pomocą kontroli krzyżowych. Informacje nt. kontroli krzyżowych przeprowadzonych w ramach RPO WM znajdują się w pkt. 2.6.4.

W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły problemy z przestrzeganiem linii demarkacyjnej. Należy również wziąć pod uwagę, że zakres realizacji projektów RPO WM wynikający z linii demarkacyjnej był aktualizowany przy każdorazowej zmianie Uszczegółowienia RPO WM. Ponadto, zapisy linii demarkacyjnej umieszczane były każdorazowo w regulaminach konkursów oraz w ramach konkursów, umieszczanych na stronie internetowej Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie.

W ramach RPO WM nie wprowadzono żadnych zmian do Linii demarkacyjnej w okresie sprawozdawczym.

2.6.4. Kontrole krzyżowe w zakresie odpowiedzialności Instytucji Zarządzającej

Jednym z obowiązków spoczywających na państwach członkowskich w perspektywie finansowej 2007-2013 było prowadzenie kontroli operacji współfinansowanych ze środków pochodzących z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Obowiązek ten wypełniany był w ramach ustanowionego w tym celu systemu kontroli. Ww. kontrole służyć miały uzyskaniu pewności, że środki wspólnotowe wykorzystywane są w sposób efektywny oraz zgodny z prawem i procedurami określonymi w aktach prawnych Unii Europejskiej.

Podstawę prawną funkcjonowania systemu kontroli funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności stanowiły przepisy *Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* (Dz. Urz. UE L 210/25 z 31.07.2006 z późn. zm.) oraz *Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego* (Dz. Urz. UE L 371 z 27. 12. 2006 z późn. zm.).

Funkcjonowanie systemu kontroli funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności regulowała zasadniczo na gruncie prawa krajowego ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Dodatkowo system regulacji uzupełniał instrument prawny, którym są Wytyczne w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym. W perspektywie finansowej 2007-2013 wytyczne te były aktualizowane pięciokrotnie. Ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2014 roku.

Ponadto zostały wydane *Wytyczne Instytucji Zarządzającej w zakresie zasad przeprowadzania kontroli w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013*, określające główne założenia systemu kontroli w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

W dokumencie określone zostały podstawy prawne procesów kontroli, zadania poszczególnych instytucji odpowiedzialnych za kontrolę, ogólne zasady systemu kontroli, zakres podmiotowy i przedmiotowy kontroli systemowej oraz tryb kontroli na miejscu realizacji projektów.

Kontrole w systemie wdrażania funduszy unijnych podzielone zostały na dwa niezależne procesy:

- Kontrolę, za prowadzenie której odpowiedzialność ponosiła Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym. Instytucja Zarządzająca część swoich uprawnień w tym zakresie przekazała Instytucji Pośredniczącej II stopnia (Wdrażającej);
- Kontrolę i audyt wykonywane przez Instytucję Audytową. W Polsce funkcję Instytucji Audytowej pełnił w perspektywie finansowej 2007-2013 Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej w Ministerstwie Finansów. Prowadzone przez Instytucję Audytową działania audytowe miały na celu weryfikację skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania i kontroli programów operacyjnych oraz kontrolę projektów na podstawie stosownej próby, w celu weryfikacji zadeklarowanych wydatków.

Dodatkowo, w związku z procesem certyfikowania wydatków, Instytucja Certyfikująca prowadziła kontrole o charakterze systemowym, mające na celu sprawdzenie poprawności dokonywania weryfikacji wydatków poświadczanych przez Instytucję Zarządzającą, zawartych w deklaracjach przekazywanych do IC, a Prezes Urzędu Zamówień Publicznych prowadził kontrolę uprzednią zamówień współfinansowanych ze środków unijnych, gdy wartość zamówienia albo umowy ramowej była równa bądź przekraczała wyrażoną w złotych równowartość kwoty 10 mln euro dla dostaw i usług oraz 20 mln euro dla robót budowlanych. Ponadto Prezes Urzędu Zamówień Publicznych prowadził też kontrolę zamówień współfinansowanych ze środków unijnych niezależnie od ich wartości, o ile z uzasadnionym wnioskiem o przeprowadzenie takiej kontroli wystąpiła właściwa instytucja systemu zarządzania i kontroli. Grupa projektów realizowanych w ramach NSRO została także objęta weryfikacjami Najwyższej Izby Kontroli.

W ramach systemu wdrażania RPO WM 2007-2013 rozrózniono dwa następujące typy kontroli:

- 1) kontrolę systemową,
- 2) weryfikację wydatków (w tym weryfikację wniosków beneficjenta o płatność, kontrolę projektów na dokumentach (np. zamówienia publiczne) i na miejscu (w tym kontrola krzyżowa horyzontalna z PROW 2007-2013 i PO RYBY 2007-2013) oraz kontrolę na zakończenie realizacji projektu na dokumentach, a także kontrolę krzyżową wydatków w ramach RPO WM 2007-2013),

Na system kontroli składały się:

- 1) kontrola dokumentacji dostępnej w siedzibie instytucji kontrolującej (w IZ RPO WM),
- 2) kontrola dokumentacji dostępnej w siedzibie instytucji kontrolowanej (w IP II),
- 3) kontrola na miejscu realizacji projektu i/lub w siedzibie beneficjenta.

W związku z delegowaniem przez IZ RPO WM części swoich funkcji określonych w art. 60 i 70 rozporządzenia ogólnego do IP II, IZ RPO WM przeprowadzała kontrolę systemową w celu zapewnienia, że wszystkie ww. funkcje są realizowane w odpowiedni sposób, a system zarządzania i kontroli w IP II funkcjonuje prawidłowo, efektywnie i zgodnie z procedurami oraz obowiązującym prawem.

Zakres przedmiotowy kontroli systemowych na dokumentach (w IP II) realizowanych przez IZ RPO WM, zgodnie z art. 60 rozporządzenia ogólnego obejmował:

- 1) zgodność wybieranych projektów z kryteriami mającymi zastosowanie dla danego programu operacyjnego,
- 2) zgodność realizowanych projektów z odpowiednimi zasadami prawa wspólnotowego oraz prawa krajowego przez cały okres ich realizacji,

- 3) istnienie informatycznego systemu rejestracji i przechowywania zapisów księgowych dla każdego projektu oraz gromadzenie danych na temat wdrażania, niezbędnych do celów zarządzania finansowego, monitorowania, weryfikacji, audytu i oceny,
- 4) istnienie odpowiedniej ścieżki audytu, tj. zgodnej z art. 15 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006,
- 5) istnienie procedur zapewniających, że wszystkie dokumenty dotyczące wydatków i audytów, wymagane do zapewnienia właściwej ścieżki audytu są przechowywane zgodnie z art. 90 rozporządzenia ogólnego, a proces weryfikacji wydatków przebiega poprawnie,
- 6) prawidłowe funkcjonowanie Komitetu Monitorującego RPO WM,
- 7) przestrzeganie wymogów w zakresie informacji i promocji ustanowionych w art. 69 rozporządzenia ogólnego,
- 8) przestrzeganie wymogów w zakresie stosowania metody doboru próby, określonej przez IZ RPO WM zgodnie z art. 13 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006.

Zakres przedmiotowy kontroli systemowych na dokumentach (w IP II) realizowanych przez IZ RPO WM, zgodnie z art. 70 rozporządzenia ogólnego obejmował:

- 1) informowanie o nieprawidłowościach,
- 2) windykację należności, w tym ewidencjonowanie kwot podlegających procedurze odzyskania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu po operacji.

Kontrole systemowe prowadzone przez IZ RPO WM obejmowały wszystkie obszary ujęte w *Porozumieniu w sprawie realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013* zawartym pomiędzy Zarządem Województwa Mazowieckiego a Mazowiecką Jednostką Wdrażania Programów Unijnych, uszczegółowione w wytycznych IA, IK NSRO, IK RPO, IZ RPO WM oraz w Instrukcjach Wykonawczych IZ RPO WM i IP II, a także w jednostkowych stanowiskach, zaleceniach pokontrolnych, rekomendacjach KE, IA, IPOC, IZ RPO WM, oraz innych uprawnionych instytucji. Kontrolą zostały objęte także działania komórek odpowiedzialnych za kontrolę wewnętrzną i audyt wewnętrzny w zakresie wynikającym z realizacji zadań przekazanych ww. *Porozumieniem* i uszczegółowionych w Instrukcjach Wykonawczych, a także działania związane z funkcjonowaniem systemów informatycznych i z rozpatrywaniem skarg i wniosków na działalność IP II.

IZ RPO WM przeprowadzała kontrolę na zakończenie realizacji projektu systemowego – RPD PT po złożeniu przez beneficjenta – IP II wniosku o płatność końcową, przed akceptacją tego wniosku i ostatecznym rozliczeniem projektu.

Kontrola na zakończenie realizacji projektu polegała na sprawdzeniu na poziomie instytucji przeprowadzającej kontrolę kompletności i zgodności z przepisami oraz właściwymi procedurami dokumentacji związanej z realizacją projektu, niezbędnej do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów potwierdzających prawidłowość poniesionych wydatków.

Prowadzona w ramach RPO WM kontrola projektów na miejscu realizacji stanowiła formę weryfikacji wydatków, potwierdzającą, że współfinansowane towary i usługi zostały dostarczone oraz że wydatki zadeklarowane przez beneficjentów na operacje zostały rzeczywiście poniesione i są zgodne z zasadami wspólnotowymi i krajowymi.

Kontrola realizacji projektu w szczególności miała na celu ocenę prawidłowości realizacji projektu zgodnie z prawem, wytycznymi, zapisami umowy o dofinansowanie, w szczególności ocenę kwalifikowalności wydatków oraz sprawdzenie, czy informacje dotyczące postępu realizacji projektu oraz poniesione wydatki przedstawiane przez beneficjenta we wnioskach o płatność są zgodne ze stanem rzeczywistym.

Kontrola projektów przeprowadzana przez IP II obejmowała kontrolę na dokumentach (kontrolę administracyjną) i/lub kontrolę w miejscu. IP II przeprowadzała kontrolę na dokumentach (administracyjną) w rozumieniu weryfikacji wniosków o płatność dla 100 % wniosków/ projektów.

W ramach kontroli projektu na dokumentach IP II:

- 1) weryfikowała wnioski o płatność otrzymywane od beneficjentów, zawierające informacje na temat wydatków kwalifikowalnych poniesionych w ramach projektu wraz z opisem postępu rzeczowego;
- 2) przeprowadzała kontrole krzyżowe wydatków w ramach RPO WM;
- 3) sprawdzała kompletność i zgodność z przepisami dokumentacji związanej z realizacją projektu, niezbędnej do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów potwierdzających prawidłowość poniesionych wydatków;
- 4) przeprowadzała kontrolę postępowań o udzielenie zamówień publicznych prowadzonych przez beneficjentów w ramach realizacji projektów.

Kontrole krzyżowe RPO WM 2007-2013 prowadzone były z wykorzystaniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13), w szczególności rejestrowanych z dokumentów poświadczających poniesione wydatki lub z zestawień tych dokumentów załączonych do wniosków o płatność danego beneficjenta. Identyfikacja beneficjentów realizujących więcej niż jeden projekt w ramach RPO WM 2007-2013 dokonywana była w oparciu o Numery Identyfikacji Podatkowej (NIP).

Kontrola krzyżowa RPO WM 2007-2013 prowadzona była przez IP II w trakcie weryfikacji każdego wniosku o płatność poprzez weryfikacje prowadzone w sytuacji występowania powtarzających się numerów faktur (dokumentów o równoważnej wartości dowodowej), wychwytywanych w powiązaniu z numerem NIP przy wprowadzaniu danych do LSI SEZAM. Kontrola na zakończenie realizacji projektu (przeprowadzana przez IP II po złożeniu przez beneficjenta wniosku o płatność końcową, przed akceptacją tego wniosku i ostatecznym rozliczeniem projektu) polegała na sprawdzeniu na poziomie instytucji przeprowadzającej kontrolę kompletności i zgodności z przepisami oraz właściwymi procedurami dokumentacji związanej z realizacją projektu, niezbędnej do zapewnienia właściwej ścieżki audytu, ze szczególnym uwzględnieniem dokumentów potwierdzających prawidłowość poniesionych wydatków.

Kontrola na miejscu realizacji projektu obejmowała wizytację w miejscu realizacji projektu oraz/lub w siedzibie beneficjenta.

Celem wizytacji w miejscu realizacji projektu była ocena prawidłowości jego realizacji zgodnie z umową o dofinansowanie, w tym weryfikacja faktycznego postępu rzeczowego projektu (np. w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej lub realizacji inwestycji).

W toku wizytacji weryfikacji podlegały w szczególności następujące obszary:

- 1) zgodność projektu z RPO WM 2007-2013 – czy projekt (sposób realizacji projektu) wpisuje się w cele Działania,
- 2) zgodność realizacji projektu z harmonogramem przedłożonym we wniosku o dofinansowanie,
- 3) dostarczenie współfinansowanych towarów i usług zgodnie z warunkami umów z wykonawcą,
- 4) prawidłowość rozliczeń finansowych, w tym w szczególności:
 - weryfikacja próby oryginałów dokumentów księgowych i innych dokumentów o równoważnej wartości dowodowej wskazanych we wnioskach o płatność i dokumentujących wydatki poniesione w ramach projektu. Sprawdzano w szczególności prawidłowość sporządzenia dokumentów księgowych – zgodnie z obowiązującym prawem w tym zakresie (w tym nr identyfikacyjnych NIP i REGON), prawidłowość opisanie dokumentów, a także czy dokumentacja posiadała wymagane ostemplowanie,
 - weryfikacja dowodów zapłaty i innych dokumentów, potwierdzających fakt dostarczenia zamówionych towarów i usług (dotyczących co najmniej kontrolowanej próby oryginałów dokumentów księgowych, o których mowa niżej), w szczególności przelewów, wyciągów bankowych, dokumentów kasowych, protokołów odbioru itp.
 - dokumentacja potwierdzająca osiągnięcie wskaźników rezultatu/ produktu,

- sprawdzenie, czy była prowadzona wyodrębniona ewidencja księgową dla projektu,
 - sprawdzenie czy wydatki i koszty poniesione w związku z realizacją projektu były prawidłowo ewidencjonowane, czy np. korekty faktur dokumentujące koszty projektu były ujmowane w ewidencji prowadzonej dla projektu,
 - sprawdzenie, czy w ramach projektu nie finansowano zwykłej działalności jednostki realizującej projekt, a jedynie koszty związane z realizacją projektu w ramach RPO WM,
 - weryfikacja wydatków niekwalifikowanych – wkład własny beneficjenta, w tym sprawdzenie czy został wniesiony zgodnie z harmonogramem projektu i jeśli było to możliwe ujęty w wyodrębnionej ewidencji księgowej projektu,
 - sprawdzenie czy nie występowało uzasadnione podejrzenie podwójnego finansowania wydatków w ramach RPO WM 2007-2013 oraz w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 lub Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich” (PO RYBY) 2007-2013, tj. czy na weryfikowanych oryginałach dokumentów finansowo-księgowych rozliczanych przez beneficjenta RPO WM realizującego projekt/ projekty w ramach PROW 2007-2013/ PO RYBY 2007-2013, nie występowała adnotacja instytucji wdrażającej PROW 2007-2013/PO RYBY 2007-2013 o treści: „Przedstawiono do refundacji w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Obszarów Wiejskich 2007-2013” / „ Przedstawiono do refundacji w ramach Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”,
 - sprawdzenie statusu podatkowego beneficjenta w kontekście kwalifikowalności VAT, w szczególności w zakresie wynikającym z Zasad kwalifikowania wydatków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 lub innych dokumentów (np. ankiet/list sprawdzających/wytucznych) określonych lub zatwierdzonych przez RF dotyczących sposobu/zakresu weryfikacji kwalifikowalności podatku VAT.
- 5) zgodność danych przekazanych we wniosku o płatność, w części dotyczącej postępu rzeczowego (również postępu rzeczowego określonego jako wkład własny beneficjenta) oraz postępu finansowego z dokumentacją dotyczącą realizacji projektu otrzymaną w siedzibie beneficjenta,
- 6) zgodność wydatków w projekcie z przepisami krajowymi i wspólnotowymi w zakresie:
- zgodności z wymogami w zakresie kwalifikowalności wydatków,
 - zgodności z wymogami w zakresie udzielania pomocy publicznej,
 - zgodności z wymogami w zakresie równości szans,
 - zgodności z wymogami w zakresie ochrony środowiska,
- 7) zgodność wydatków w projekcie z przepisami krajowymi (w szczególności ustawą Prawo zamówień publicznych) i wspólnotowymi w zakresie udzielenia zamówień publicznych, w szczególności:
- czy spełnione zostały przesłanki zastosowania trybu udzielenia zamówienia (gdy zamawiający wybrał tryb inny niż przetarg nieograniczony i ograniczony) i ich spełnienie zostało właściwie udokumentowane,
 - czy ustalenie wartości zamówienia było prawidłowe,
 - czy beneficjent posiadał kompletny protokół postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
 - czy SIWZ była kompletna, tj. zawierała wszystkie elementy zawarte w art. 36 ustawy,
 - czy ogłoszenia o postępowaniach przekazywane były do publikacji zgodnie z przepisami ustawy,
 - czy opis przedmiotu zamówienia był zgodny z ustawą,
 - czy warunki udziału w postępowaniu były zgodne z ustawą,
 - czy umowa podpisana z wykonawcą została przygotowana zgodnie z warunkami określonymi w SIWZ,

- 8) poprawność udokumentowania rozeznania rynku lub innych wymogów określonych w umowie o dofinansowanie w przypadku wydatków, do których nie miały zastosowania przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych,
- 9) prawidłowość realizacji działań w zakresie informacji i promocji m.in:
 - sposób informowania o realizacji projektu i dofinansowaniu projektu z EFRR,
 - weryfikację prawidłowości oznaczenia dokumentacji związanej z realizacją projektu,
 - sposób oznakowania pomieszczeń, w których realizowany był projekt,
- 10) sposób oznakowania wyposażenia i innych rzeczy zakupionych/wybudowanych w ramach projektu,
- 11) prawidłowość prowadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu, w tym dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków, rozliczenie projektu, otrzymanie stosownych koncesji lub pozwoleń oraz osiągnięcie wskaźników, np.:
 - dokumentacja techniczna do zakupionych w ramach projektu środków trwałych takich jak instrukcje obsługi, karty gwarancyjne, specyfikacje techniczne, świadectwa zgodności, podręczniki użytkowników - pozwalające zidentyfikować zgodność oznaczeń sprzętu z dowodem jego zakupu;
 - w przypadku zakupu nieruchomości – takich jak operat szacunkowy/wycenę nieruchomości sporządzone przez rzeczoznawcę majątkowego w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami, dokument potwierdzający oddanie budynku do eksploatacji;
 - w przypadku projektów obejmujących remonty – takich jak kosztorys inwestorski, umowa z wykonawcą/wykonawcami, kosztorys powykonawczy, protokół odbioru prac remontowych, ewentualnie dokumentacja zdjęciowa stanu przed wykonaniem remontu.

W ramach RPO WM prowadzona była również:

- kontrola z zakresu udzielania pomocy *de minimis*, która obejmowała m.in.:
 - 1) zweryfikowanie, czy beneficjent posiadał kopię oświadczenia beneficjenta pomocy o kwocie udzielonej pomocy *de minimis* w ciągu ostatnich trzech lat kalendarzowych (pomoc nie mogła przekroczyć 200 tys. EUR w ciągu ostatnich trzech lat kalendarzowych),
 - 2) zweryfikowanie, czy beneficjent będący jednocześnie beneficjentem pomocy publicznej posiada zaświadczenie o kwocie udzielonej mu pomocy *de minimis* w ciągu ostatnich trzech lat kalendarzowych (pomoc nie mogła przekroczyć 200 tys. EUR w ciągu ostatnich trzech lat kalendarzowych) oraz mogła obejmować:
 - 3) zweryfikowanie, czy beneficjent nie otrzymał w przeciągu trzech ostatnich lat pomocy *de minimis*, której ogólna kwota przekracza 200 tys. EUR, a w przypadku sektora transportowego – 100 tys. EUR – nie wyłączało to weryfikacji np. na podstawie oświadczeń lub przedłożenia stosownych dokumentów na etapie oceny wniosku o dofinansowanie.
- kontrola krzyżowa horyzontalna z PROW 2007-2013 i PO RYBY 2007-2013 której celem było wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach różnych Programów Operacyjnych perspektywy finansowej 2007 – 2013.

Kontrola projektów, była prowadzona przez Instytucję Zarządzającą oraz Instytucję Pośredniczącą II stopnia (Wdrażającą) w oparciu o opracowane na dany rok roczne plany kontroli.

Opracowano *Wytyczne Instytucji Zarządzającej w zakresie monitorowania projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 w okresie trwałości oraz przeprowadzania kontroli obszarów szczególnego ryzyka i kontroli trwałości*, obejmujące zasady monitorowania projektów przez Instytucję Pośredniczącą II Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego

w okresie trwałości (5 lat od zakończenia realizacji projektu\ (3 lat w przypadku beneficjentów będących MŚP), w szczególności w zakresie obszarów szczególnego ryzyka oraz w zakresie przestrzegania art. 57 pkt. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z późn. zm., a także zasady przeprowadzania przez IP II kontroli obszarów szczególnego ryzyka i kontroli trwałości projektu.

W ramach RPO WM projekty do kontroli trwałości typowane były w oparciu o metodologię zawartą rocznych planach kontroli.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków instytucji zarządzającej Programem Operacyjnym IZ RPO WM 2007-2013 odpowiadała za prowadzenie oraz organizację kontroli krzyżowych Programu oraz kontroli krzyżowych horyzontalnych z projektami PROW 07-13 i PO RYBY. Za przeprowadzanie pozostałych kontroli krzyżowych horyzontalnych odpowiedzialna była Instytucja Koordynująca NSRO.

W ramach RPO WM kontrole krzyżowe wydatków wykonywane były w trakcie weryfikacji każdego wniosku o płatność. W tym celu opracowano i zatwierdzono wzór listy sprawdzającej do wniosku o płatność, w której znalazły się m.in. pytania:

- „czy przy weryfikacji Wniosku o płatność przeprowadzono kontrole krzyżowe w systemie SEZAM [LSI] w ramach RPO WM: pierwsza para oczu tak/nie/nie dotyczy; druga para oczu tak/nie/nie dotyczy; uwagi; rekomendowane propozycje działań”;
- „czy wykluczono występowanie podwójnego finansowania wydatków przy sprawdzaniu zestawienia faktur lub innych dokumentów o równoważonej wartości dowodowej: pierwsza para oczu tak/nie/nie dotyczy; druga para oczu tak/nie/nie dotyczy; uwagi; rekomendowane propozycje działań”.

Osoba weryfikująca wniosek o płatność odpowiadała na ww. pytania po sprawdzeniu w systemie SEZAM zestawienia dokumentów złożonych przez beneficjenta w elektronicznym wniosku o płatność. Przeprowadzenie kontroli krzyżowej polegało na czynności generowania raportu podając, jako daną wejściową numer wniosku o płatność. System sprawdzał czy faktury z podanego wniosku o płatność powtarzają się w innych wnioskach o płatność na podstawie: NIP dostawcy, daty wystawienia faktury oraz kwoty brutto. Jeżeli faktury powtórzyły się, to system wygenerował zestawienie numerów wniosków o płatność, dla których faktura się powtarza wraz z dodatkowymi pomocniczymi danymi jak nazwa beneficjenta, numer dokumentu i działanie.

Proces wykonywany był w ramach Wydziałów Wdrażania Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie. Powyższy proces wykonywany był przez 72 osoby.

Kontrola krzyżowa horyzontalna z RPO, PROW 07-13 i PO RYBY odbywała się na podstawie comiesięcznych raportów otrzymywanych od Departamentu Kontroli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie. Powyższy proces wykonywany był przez 1 osobę w Wydziale.

Departament Kontroli pozyskiwał z IK RPO dane nierejestrowane w systemie OFSA PROW /PO RYBY w formacie MS Excel w formie raportu podstawowego. Następnie generowano z systemu OFSA PROW/PO RYBY oraz przekazywano do IP II raporty zawierające wykaz wszystkich beneficjentów realizujących projekty w ramach PROW 07-13/PO RYBY oraz dane nierejestrowane w systemie OFSA PROW/PO RYBY. Na podstawie tych danych następowała weryfikacja krzyżujących się NIP-ów Beneficjentów w ramach danego RPO/PROW/PO RYBY.

W toku kontroli wytypowanych projektów, dokonywano weryfikacji opisów na oryginałach faktur (lub dokumentów o równoważnej wartości dowodowej), pod kątem istnienia zapisu świadczącego o przedstawieniu dokumentu do refundacji w ramach PROW/PO RYBY. IP II była zobligowana dokonywać weryfikacji dowodów księgowych pod kątem występowania podwójnego finansowania w toku każdej kontroli w miejscu realizacji projektu oraz w toku prowadzonych wizyt monitorujących. W przypadku zidentyfikowania ww. zapisu na dowodach księgowych lub na dokumentach o równoważnej wartości dowodowej IP II występowała do IZ o raport pogłębiony, generowany

z systemu OFSA PROW i na jego podstawie dokonywano weryfikacji czy doszło do podwójnego finansowania wydatku.

Ponadto, IZ RPO WM w toku przeprowadzanych kontroli PT RPO WM w IP II oraz kontroli instrumentów inżynierii finansowej była zobligowana dokonywać weryfikacji występowania podwójnego finansowania na podstawie wytypowanych do kontroli dokumentów księgowych. W przypadku zidentyfikowania na dowodach księgowych lub na dokumentach o równoważnej wartości dowodowej zapisu wskazującego na przedstawienie do refundacji/rozliczenia w ramach innych projektów RPO WM 2007 – 2013 lub innych RPO lub innych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków UE, a także innych inicjatyw/ przedsięwzięć /projektów/ komponentów itp. finansowanych albo współfinansowanych ze środków publicznych IZ była zobowiązana do kontaktu z właściwą instytucją w tej sprawie w celu pozyskania dodatkowych danych.

Informacja na temat liczby zrealizowanych kontroli krzyżowych programu

W ramach przeprowadzonych kontroli krzyżowych w ramach Priorytetów RPO WM od początku realizacji zweryfikowano 13 073 wniosków o płatność.

Od początku realizacji programu wykryto 7 przypadków podwójnego finansowania w projektach:

- RPMA.02.03.00-14-093/09 – wykrycie 02-02-2011;
- RPMA.02.03.00-14-048/11 – wykrycie 22-11-2016 – kwota wydatków niekwalifikowalnych w projekcie wyniosła 100 000,00 zł. Zgodnie z umową o dofinansowanie beneficjent uzyskał dofinansowanie w kwocie stanowiącej nie więcej niż 50% kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym 42,50 % stanowiły środki EFRR oraz 7,50% stanowiły środki współfinansowania. Kwota do odzyskania 50 000,00 zł, w tym EFRR 42 500,00 zł. Pismem znak: KO-F-IV.433.1.2016.ŁB z dnia 22 listopada 2016 r. IZ zobowiązała IP II do podjęcia stosownych działań wynikających z § 19 zawartych z beneficjentem umowy o dofinansowanie w celu wyeliminowania podwójnego finansowania;
- RPMA.03.01.00-14-007/10 – wykrycie 03-15-2011;
- RPMA.06.02.00-14-096/13 – wykrycie 22-11-2016 - kwota wydatków niekwalifikowalnych w projekcie wyniosła 201 005,28 zł. Zgodnie z umową o dofinansowanie, beneficjent uzyskał dofinansowanie w kwocie stanowiącej nie więcej niż 8,95% kwoty całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, w tym 7,61 % stanowiły środki EFRR oraz 1,34% stanowiły środki współfinansowania. Kwota do odzyskania 17 989,97 zł, w tym EFRR 15 296,50 zł. Pismem znak: KO-F-IV.433.1.2016.ŁB z dnia 22 listopada 2016 r. IZ zobowiązała IP II do podjęcia stosownych działań wynikających z § 19 zawartych z beneficjentem umowy o dofinansowanie w celu wyeliminowania podwójnego finansowania;
- RPMA.07.01.00-14-027/08 – wykrycie 19-07-2012;
- RPMA.07.02.00-14-295/09 – wykrycie 16-10-2012;
- RPMA.07.02.00-14-213/09 – wykrycie 30-07-2015.

W ramach przeprowadzonych kontroli horyzontalnych z projektami PROW 2007-2013 oraz PO RYBY 2007-2013 nie wykryto przypadków podwójnego finansowania.

2.7 Monitorowanie i ocena

Proces monitorowania był realizowany przez wszystkie instytucje uczestniczące we wdrażaniu i zarządzaniu RPO WM 2007-2013, tj. na poziomie beneficjenta, przez IP II, IZ RPO WM oraz Komitet Monitorujący.

Beneficjent monitorował i sprawozdawał z realizacji projektu od dnia zawarcia umowy o dofinansowanie. Funkcje sprawozdania spełniał wniosek o płatność w części dotyczącej rzeczowo-finansowego postępu realizacji projektu, który składany był zgodnie z harmonogramem płatności.

Zarówno IZ RPO WM jak i IP II, prowadziła monitorowanie realizacji Programu zgodnie z Wytocznymi w zakresie sprawozdawczości polegające na sporządzaniu informacji kwartalnych, sprawozdań okresowych (półrocznych) i rocznych z realizacji Programu. Sprawozdania zawierały dane o postępie finansowym i rzeczowym (wskaźniki), a także informacje o poszczególnych aspektach procesu wdrażania Programu (przestrzeganie polityk, naruszenia przepisów, napotkane problemy, w tym także natury systemowej).

Jednocześnie w trybie miesięcznym IZ RPO WM była zobowiązana do przygotowywania do IK RPO informacji nt. wdrażania Instrumentów inżynierii finansowej oraz stanu przygotowywania projektów niwelujących skutki powodzi z 2010 r., w celu skutecznego monitorowania wdrażania Programu.

Ponadto IZ RPO prowadziła monitoring rzeczowy wskaźników produktu i rezultatu na podstawie danych gromadzonych w KSI (SIMIK 07-13) oraz przekazywanych przez IP II w cyklu kwartalnym. Opracowywano analizy postępu rzeczowego oraz stopnia osiągnięcia założonych celów, co pozwoliło odpowiednio reagować na występujące trudności.

Przygotowywane również były analizy postępu finansowego w postaci cotygodniowych, a następnie miesięcznych tabel monitoringowych na podstawie, których IZ RPO sporządzała miesięczne i kwartalne informacje na temat realizacji Programu w ujęciu finansowym. Były one przedstawiane na posiedzeniach KM.

W zakresie systemu monitorowania IZ RPO WM podjęła szereg działań mających na celu usprawnienie realizacji Programu, m. in.:

- W 2011 r. odnotowano problem polegający na nie wykazywaniu przez beneficjentów Programu wskaźników produktu / rezultatu, które były osiągane w trakcie realizacji projektów. W związku z tym rozesłano do beneficjentów monity z prośbą o wykazanie realizowanych wskaźników.
- Rozszerzono listę wskaźników możliwych do wyboru przez beneficjentów w ramach realizowanych projektów. W tym celu w 2012 roku zmodyfikowano lokalny system informatyczny i utworzono nowy elektroniczny formularz wskaźnikowy, który zastąpił wszystkie poprzednie oraz umożliwił wybór nowych wskaźników przez dotychczasowych beneficjentów. W 2013 roku trwał proces wyboru nowych wskaźników przez beneficjentów. W ramach formularza utworzono gotową listę wskaźników produktu i rezultatu przyporządkowanych do określonego działania wraz ze wskazaniem ich korelacji, listą definicji oraz wyróżnieniem wskaźników kluczowych, agregowanych w systemie KSI. Jednocześnie, system umożliwił w późniejszym etapie samodzielną modyfikację wskaźników przez pracowników MJWPU. Przyjęcie takiego założenia uprościło całą procedurę realizacji zmian zmniejszając równocześnie jego pracochłonność i kosztocłonność.

W procesie monitorowania i sprawozdawczości wykorzystywane były dane gromadzone w systemach informatycznych KSI (SIMIK 07-13) oraz LSI.

2.7.1 Działania Komitetu Monitorującego RPO WM

Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 został powołany uchwałą Zarządu Województwa w dniu 13 listopada 2007 roku zgodnie z art. 63-65 Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1083/2006 przy zachowaniu zasady partnerstwa.

Na etapie naboru do Komitetu Monitorującego RPO WM 2007-2013 w celu zachowania zasady równości szans rekomendowane było, aby w przypadku zgłoszenia mężczyzny na członka Komitetu, jego zastępcą była kobieta i na odwrót. Ponadto kandydatów na członka KM zgłaszały różne instytucje z różnych środowisk: strony rządowej, samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych.

Komitet Monitorujący podejmował następujące decyzje:

- zatwierdzał projekt zmian w RPO WM 2007-2013;
- akceptował realokacje środków EFRR w ramach RPO WM 2007-2013;
- akceptował zmiany Kryteriów wyboru finansowanych operacji w ramach RPO WM 2007-2013;

- zatwierdzał sprawozdania okresowe oraz roczne z realizacji RPO WM 2007-2013;
- akceptował Kryteria wyboru Funduszy Rozwoju Obszarów Miejskich, które udzielały wsparcia Projektom Miejskim ze środków przekazanych do Funduszu Powierniczego JESSICA;
- akceptował Plan Komunikacji RPO WM 2007-2013.

2.7.2 Badania ewaluacyjne

Rok 2009

W roku 2009 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zrealizowano badanie pn „**Badanie ewaluacyjne w zakresie działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych podjętych w latach 2007-2008 oraz I kwartale 2009 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013**”

Celem badania była ocena, w jakim stopniu działania informacyjno-promocyjne i szkoleniowe, podjęte w latach 2007-2008 oraz I kwartale 2009 r. przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych (IP II) przyczyniają się do skutecznego wdrożenia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013. Wyniki badania ewaluacyjnego służyły do wprowadzenia ewentualnych zmian w prowadzonej polityce informacyjno-promocyjnej i szkoleniowej, do modyfikacji sposobów komunikowania się z potencjalnymi wnioskodawcami, potencjalnymi beneficjentami oraz beneficjentami, a także pozwoliły określić optymalne instrumenty informacyjno-promocyjne i szkoleniowe, które zostały wykorzystane w dalszych działaniach z zakresu komunikacji z zainteresowanymi stronami.

Cele szczegółowe badania

1. Określenie w jakim stopniu podjęte działania informacyjno-promocyjne i szkoleniowe odpowiadają na rzeczywiste potrzeby potencjalnych wnioskodawców, potencjalnych beneficjentów i beneficjentów RPO WM.
2. Określenie w jakim stopniu podjęte działania informacyjno-promocyjne i szkoleniowe były skuteczne.
3. Określenie stopnia spójności dokumentów („Planu komunikacji RPO WM 2007-2013”, „Rocznych planów działań informacyjno-promocyjnych dla RPO WM 2007-2013” oraz „Rocznych planów szkoleń, warsztatów i seminariów dla beneficjentów w ramach RPO WM”.) regulujących zadania informacyjno-promocyjne i szkoleniowe na poziomie województwa.
4. Określenie stopnia komplementarności zastosowanych dotychczasowo narzędzi informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych.
5. Sformułowanie rekomendacji dla przyszłych działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych oraz uzyskanie odpowiedzi na poniższe pytania badawcze.

Badanie zostało przeprowadzone w formie analizy desk research, badania ilościowego w postaci wywiadów telefonicznych wspieranych komputerowo (CATI), badania jakościowego w postaci grupowych wywiadów zogniskowanych (FGI), pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) oraz badania Tajemniczy Klient (Mystery Shopper).

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 15 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2010

W roku 2010 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zrealizowane zostały trzy badania:

1. Badanie pn. „Optymalizacja systemu wskaźników oraz kryteriów wyboru projektów w kontekście realizacji celów RPO Województwa Mazowieckiego” przeprowadzone zostało w okresie od lipca do listopada 2010 r. Celem badania była optymalizacja (w kontekście celów) systemu wskaźników na wszystkich poziomach

wdrażania RPO WM oraz zapewnienie osiągnięcia celów oraz wartości docelowych wskaźników w ramach RPO WM. Metodologia badania zakładała:

- analizę danych zastanych,
- pogłębione wywiady indywidualne z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych,
- zogniskowane wywiady grupowe z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych,
- spotkania konsultacyjne,
- analizę dokumentów (zwłaszcza programowych) oraz danych zastanych (z KSI, zestawień przygotowywanych przez IZ, zestawień przygotowanych na podstawie wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność),
- analizę ekspercką trafności doboru wskaźników RPO WM,
- analizę ekspercką trafności szacowanych wartości docelowych wskaźników,
- panel ekspertów.

Badanie wykazało pełną zgodność celów Szczegółowego Opisu Priorytetów z celami RPO WM. Uznano, że cele na poziomie Programu zostały przygotowane poprawnie – są rozłączne i dotyczą różnych dziedzin rozwoju. Podobnie jak cel główny RPO WM – żaden cel priorytetu nie wpływał na niego w sposób krytyczny – do jego realizacji potrzebne było współdziałanie na wielu płaszczyznach i harmonijne wdrażanie wielu działań. Zwrócono również uwagę, że najbardziej wspierane były dwa cele RPO WM – dotyczące rozwoju gospodarki regionu i aktywizacji miast oraz obszarów atrakcyjnych turystycznie.

Analiza wskaźników rezultatu na poziomie Priorytetu wykazała, że przyjęte wskaźniki umożliwiają pomiar celów założonych w Programie. Większość z nich opisywała wpływ realizacji Priorytetu na osiąganie celów RPO WM (średnio 2 na 3 wskaźniki). Z drugiej strony, realizacja wszystkich celów RPO WM była opisywana przez przynajmniej jeden wskaźnik. Również analiza sposobu opisywania przez wskaźniki dla Działań celów SZOP nie wykazała błędów i niespójności.

W zakresie spójności wskaźników badanie pokazało, że istniało szereg niedociągnięć w zachowaniu spójności wskaźników na różnych poziomach. Za najważniejszą nieprawidłowość w istniejącym systemie wskaźników ewaluatorzy uznali brak możliwości agregacji danych z poziomu projektu na wyższy poziom w przypadku niektórych Działań. Części wskaźników na poziomie Działania nie można zasilić danymi z poziomu projektów (w przypadku jedenastu z 25 Działań), a niektórych wskaźników z poziomu Priorytetu nie da się zasilić danymi z poziomu Działania (w przypadku jednego Działania). Kolejnym problemem był brak agregacji poziomej wskaźników (a więc zbierania wszystkich efektów projektów w grupy i opisywania ich za pomocą bardziej ogólnych wskaźników). Wskaźniki 'wyższego rzędu' powstały jako pierwsze, a po nich zostały utworzone listy wskaźników dla projektów (wykorzystujące te wskaźniki), ale w wielu przypadkach opisujące całkiem inne produkty i rezultaty. Powstało przez to wrażenie, że na poziomie Działania/ Priorytetu znajdowało się kilka wskaźników z poziomu projektów, natomiast pozostałe wskaźniki z poziomu projektów nie są agregowane na wyższy poziom (przez co traci się ich potencjalny wkład w realizację celów Działania/ Priorytetu).

Ostatnia kwestia dotyczyła braku spójności pomiędzy zapisanymi w SZOP kategoriami interwencji a wskaźnikami KSI przypisanymi do tych kategorii – wybranymi na listy wskaźników dla poszczególnych Działań. Problemy dotyczyły Priorytetu IV i VI, gdzie zaplanowane kategorie interwencji nie były opisywane przez wskaźniki oraz Priorytetu I, II, gdzie oprócz sytuacji opisanej wyżej mieliśmy również do czynienia ze wskaźnikami opisującymi kategorie interwencji inne niż te zapisane w SZOP.

Zagrożeniem poprawnego powiązania wskaźników ze sobą stwierdzony przez ewaluatorów był brak definicji wskaźników kluczowych. W związku z tym nie wiedziano, w jaki sposób należy interpretować dany

wskaźnik i jak prowadzić jego pomiar. Dodatkowo, uzyskanie poprawnej agregacji utrudniały zmiany systemu KSI.

Reasumując eksperci wskazali, że system wskaźników RPO WM jest mało wydajny i nie dostarcza informacji użytecznych z punktu widzenia monitorowania programu. Wynika to z trudności w zasilaniu wartości wskaźników na poziomie Działania wartościami wskaźników na poziomie projektu (brak spójności), a także wybieranie przez beneficjentów do monitorowania swoich projektów jedynie tych wskaźników, które uznali za odpowiednie (co często może oznaczać „łatwe w pomiarze”). Konsekwencją tego było uzyskiwanie niepełnych danych, które miały służyć do określania uzyskanej wartości wskaźników na poziomie Działań.

Analizie w ramach badania poddano również kryteria wyboru projektów pod kątem wspomaganie wyboru projektów realizujących wartości wskaźników w sposób optymalny – najbardziej efektywny kosztowo. Analiza kryteriów wyboru projektów wykazała, że w ramach wielu Działań występowały wskaźniki, które nie były powiązane z kryteriami. Taka sytuacja miała miejsce w 20 z 25 Działań. W każdym przypadku zarekomendowano dodanie odpowiednich kryteriów badających jedynie efektywność projektów (inaczej mówiąc jak najniższy koszt jednostkowy wytworzenia danego produktu lub rezultatu).

Wyniki analizy możliwości osiągnięcia wartości docelowych wskaźników przeprowadzonej w ramach badania ewaluacyjnego pokazały, że przyjęto nieodpowiednie poziomy wartości docelowych. Okazuje się, że na 86 wskaźników (dla których możliwe było oszacowanie poziomu osiągnięcia wskaźnika w roku 2015) większość (49) została niedoszacowana (ich wartość zostanie przekroczone), natomiast przeszacowano 37 wskaźników. Warto zwrócić uwagę również na fakt, że niedoszacowania były znacząco większe (kilka lub nawet kilkanaście razy) niż przeszacowania. W ramach badania została przeprowadzona szczegółowa analiza, oszacowane wartości docelowe wskaźników zostały przedyskutowane i w uzasadnionych przypadkach zaproponowano ich podwyższenie lub obniżenie.

Ewaluatorzy stwierdzili zróżnicowane przyczyny nietrafnego przyjęcia wartości docelowych. Pierwszą z nich był brak odpowiednich danych do dokonywania oszacowań na etapie programowanie, bowiem opierano się głównie na doświadczeniach ZPORR. To spowodowało, że niektóre wskaźniki (przede wszystkim wskaźniki dotyczące liczby projektów) były od początku realizacji Programu nieosiągalne z racji całkiem odmiennej specyfiki projektów realizowanych w RPO. Kolejną kwestią było nietrafne określanie wartości docelowych wskaźników przez beneficjentów w ich projektach (ich zawyżanie), a także wykorzystywanie wskaźników, które mierzą zmiany pozorne.

Istotnym wnioskiem było również to, że część wskaźników została dotychczas nieosiągnięta z powodu przekroczenia poziomu osiągnięcia innych wskaźników. Oznacza to, że cel Działania został osiągnięty, a jedynie akcent został położony na inne typy projektów.

Na podstawie uzgodnionych rekomendacji wynikających z badania podjęte zostały poniżej opisane działania:

- opracowano projekt zmian załącznika nr 3 (lista wskaźników) do Szczegółowego Opisu Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego: uporządkowano numerację, jednostki miary i doprecyzowano nazewnictwo, niektóre wskaźniki usunięto;
- uzyskano informację od beneficjentów na temat wartości zrealizowanych wskaźników, których do tej pory nie wykazywali w złożonych wnioskach o płatność;
- zmodyfikowano wzór wniosku o dofinansowanie w zakresie wskaźników postępu rzeczowego.

Wyniki badania „Optymalizacja systemu wskaźników oraz kryteriów wyboru projektów w kontekście realizacji celów RPO Województwa Mazowieckiego” i rekomendacje ewaluatorów posłużyły także do przygotowania propozycji zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 podczas procesu renegocjacji Programu.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 15 rekomendacji w tym, 3 jako rekomendacje horyzontalne.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

2. Badanie pn. „Ocena stopnia realizacji celu głównego Priorytetu II Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 poprzez realizację celów zawartych w Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007 – 2013” realizowane było w okresie od czerwca do grudnia 2010 r. Celem badania była ocena stopnia realizacji celu głównego Priorytetu II RPO WM i celów Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013, jak również ocena stopnia spójności celu głównego Priorytetu II RPO WM oraz celów Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013.

Metodologia badania obejmowała:

- analizę danych zastanych,
- pogłębione wywiady indywidualne z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie oraz Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych,
- wywiady telefoniczne z beneficjentami RPO WM,
- studium przypadku,
- matrycę przystawalności,
- panel ekspertów.

Wyniki badania potwierdziły hipotezę mówiącą o tym, że cele Priorytetu II oraz poszczególnych działań II Priorytetu RPO WM zostaną osiągnięte (nawet w kontekście stwierdzonych problemów z osiągnięciem niektórych wskaźników dla działań). Cel Priorytetu II RPO WM wpisuje się w cele Strategii e-Rozwoju, a projekty realizowane w ramach Priorytetu II RPO WM wpisują się w działania zapisane w Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego, a dzięki temu pozwalają je realizować.

Rekomendacje ewaluatorów dotyczące realizacji Priorytetu II RPO WM zostały sformułowane w związku z dużą zmiennością sytuacji w tym obszarze, występowaniem wielu form wsparcia e-rozwoju na poziomie centralnym oraz koniecznością budowania powiązań między rozwiązaniami przyjętymi w ramach poszczególnych projektów, tak aby mogły one tworzyć sieć. Ewaluatorzy rekomendują m.in.:

- rozważenie wprowadzenia elementów standaryzujących i integrujących rozwiązania dofinansowane w ramach projektów np. w formie dodatkowych wymagań w zakresie integracji z innymi systemami lub stosowanych standardów (żeby rozwiązania realizowane w ramach projektów były kompatybilne i mogły tworzyć sieć) lub dofinansowanie projektu/projektów integrujących (np. jako projekt kluczowy) i/lub monitorujących (w ramach pomocy technicznej);
- weryfikację działań finansowanych w ramach Priorytetu II RPO WM (w tym projektów kluczowych) w kontekście działań podejmowanych na szczeblu centralnym, w tym budowy sieci szerokopasmowych, budowy Elektronicznej Platformy Usług Publicznych – e-PUAP;
- doprowadzenie do zgodności wskaźników monitorujących realizację Priorytetu II RPO WM i Strategii e-Rozwoju WM.

Dla oceny realizacji celów Priorytetu II RPO WM konieczne było odniesienie się do Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Najważniejszym wnioskiem wynikającym z badania w odniesieniu do Strategii e-Rozwoju wydaje się być stwierdzenie, że osiągnięcie celów Strategii i pełna realizacja Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego nie jest możliwa jedynie przy wykorzystaniu środków Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. RPO WM wspomaga realizowanie celów Strategii e-Rozwoju, ale ich nie wyczerpuje.

Ewaluatorzy stwierdzili również konieczność poprawy (aktualizacji) dokumentu Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego m.in. przeformułowania celów, weryfikacji celów w kontekście działań podejmowanych na szczeblu centralnym, dostosowania narzędzi realizacji Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego do wymogów formalnych różnych źródeł finansowania.

Ocena realizacji Strategii e-Rozwoju wskazała na konieczność operacyjnego poziomu monitorowania wdrażania, w tym dostosowania wskaźników monitorujących realizację Priorytetu II RPO WM i Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 12 rekomendacji w tym:

- 9 jako rekomendacje operacyjne;
- 3 jako rekomendacje kluczowe.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

3) Przedmiotem ostatniego badania pn. „Oszacowanie wartości wskaźników odzwierciedlających cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 przy użyciu modelu makroekonomicznego HERMIN” przeprowadzonego w okresie październik- grudzień 2010 r. było określenie wartości wskaźników makroekonomicznych odzwierciedlających cele Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007- 2013 (RPO WM) w scenariuszu rozwoju regionu zakładającego realizację RPO WM (tzw. scenariusz bazowy) oraz jego wersji alternatywnej pomijającej wsparcie środkami w ramach programu (tzw. scenariusz alternatywny).

Przeprowadzenie badania pozwoliło na przedstawienie poniższych wniosków:

- 1)** Napływ do gospodarki województwa mazowieckiego środków w ramach realizacji RPO WM w okresie 2006-2013 przyczyni się do wzrostu nakładów brutto na środki trwałe zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym, a tym samym do powiększenia wolumenu kapitału. Inwestycje w środki trwałe w wyniku udzielonego wsparcia mają być w latach 2006 i 2010 odpowiednio o 6,3% i 4,3% (sektor publiczny) oraz 2,2% i 2,3% (sektor prywatny) wyższe niż w sytuacji braku wspomnianych funduszy – w przypadku sektora publicznego ich wartości mają osiągnąć poziom 15,4 mld zł (2010 r.) i 19,8 mld zł (2013 r.), natomiast w sektorze prywatnym odpowiednio 53,9 mld zł i 64,1 mld zł.
- 2)** W latach 2006-2013 wkład całości transferów skierowanych do regionu w ramach RPO WM w niwelowanie dystansu dzielącego województwo mazowieckie do średniej wartości PKB per capita w PPS dla UE-27 (z poziomu 82,9% w 2006 r. do 105,2% w 2013 r.) ma wynieść 1,2 pkt. proc. Odnosząc wielkość regionalnego PKB do średniej dla Polski będzie można natomiast obserwować wzmocnienie roli województwa mazowieckiego jako gospodarczego lidera wśród polskich regionów – udział środków finansowych w ramach RPO WM we wzroście wspomnianego wskaźnika z 159,7% w 2006 r. do 160,2% w 2013 r. wyniesie 1,86 pkt. proc.
- 3)** Realizacja polityki RPO WM przyczynia się do wzrostu zatrudnienia i tym samym podniesienia poziomu życia mieszkańców. Wyniki analizy wpływu środków w ramach wspomnianego programu na wskaźniki pozwalające monitorować sytuację na rynku pracy w województwie mazowieckim potwierdzają, iż realizacja RPO WM pozytywnie wpływa na proces aktywizacji zawodowej mieszkańców w całym badanym okresie. Należy zaznaczyć, że w latach 2006-2013 płatności w ramach analizowanego programu mają przyczynić się do powstania 20,4 tys. nowoutworzonych trwałych miejsc pracy. Wzrost miejsc pracy będzie prowadził

do ograniczenia stopy bezrobocia - w latach 2010 i 2013 wartość wskaźnika ma być o 0,8 pkt. proc. Niższa w odniesieniu do scenariusza pomijającego wsparcie finansowe w ramach programu i kształtować się na poziomie odpowiednio 8,0% (2010 r.) i 7,2% (2013 r.).

- 4) Ocena oddziaływania płatności w zakresie RPO WM na strukturę gospodarki województwa mazowieckiego, rozpatrywaną poprzez pryzmat tworzenia wartości dodanej brutto, potwierdza wpływ realizacji programu na wzrost znaczenia budownictwa oraz usług rynkowych w latach 2006-2013. W tym samym okresie nastąpi ograniczenie roli sektora przemysłowego (spadek udziału w WDB z 16,6% do 14,1%) oraz usług nierynkowych (z 16,8% do 16,6%).
- 5) Wpływ RPO WM na gospodarkę województwa mazowieckiego znajduje swoje odzwierciedlenie także we wzroście wynagrodzeń (przekładającym się bezpośrednio na zwiększenie kosztów związanych z zatrudnieniem), dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych i w rezultacie we wzroście konsumpcji prywatnej, co z kolei przyczynia się do poprawy stopy życiowej mieszkańców regionu. Za sprawą wsparcia unijnego w ramach rozpatrywanego programu spożycie towarów i usług konsumpcyjnych w roku 2010 i 2013 ma być większe odpowiednio o 1,0% i 1,2% względem scenariusza nie uwzględniającego analizowanych funduszy – w 2010 r. poziom konsumpcji wskutek realizacji programu ma wynieść 147,6 mld zł, a w 2013 r. – 175,8 mld zł.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2011

W roku 2011 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zostały zrealizowane cztery badania ewaluacyjne:

- 1) Od 2010 roku nastąpił znaczący przyrost realizowanych projektów w ramach RPO WM, a ich liczba pozwoliła na wyciągnięcie pierwszych wniosków w zakresie skuteczności interwencji udzielonej w ramach RPO WM. Ponadto w trakcie wdrażania Programu zidentyfikowano Działania Programu, w ramach których Beneficjenci niechętnie ubiegali się o dofinansowanie.

W okresie od stycznia do marca 2011 roku przeprowadzono badanie ewaluacyjne w zakresie identyfikacji barier realizacji projektów w ramach Działań 1.6, 1.8, 4.2, którego celem było również wskazanie środków zaradczych, zmian koniecznych do wprowadzenia w systemie wdrażania RPO WM. Przedmiotem badania był system zarządzania i wdrażania RPO WM, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań dla trzech wskazanych działań. Badanie objęło zarówno: Instytucję Zarządzającą (IZ) i Instytucję Pośredniczącą II (IPII), jak i wnioskodawców oraz beneficjentów.

Cel główny badania został osiągnięty poprzez opis stanu wdrażania badanych działań, identyfikację przyczyn/ problemów po stronie IZ/IP II, wnioskodawców/ beneficjentów, otoczenia oraz poprzez określenie działań, jakie należy podjąć, w odpowiedzi na zidentyfikowane problemy.

Ewaluatorzy zaproponowali stworzenie szansy na dofinansowanie inwestycji w zakresie szeroko pojętych technologii ochrony środowiska dla drobnych i średnich przedsiębiorców, którzy nie są przedsiębiorstwami wymagającymi pozwoleń zintegrowanych, tak by nie ograniczać potencjalnych przedsięwzięć tylko do typu inwestycji, który umożliwi dostosowanie się do wymogów Dyrektywy IPPC. Jak pokazał dotychczasowy nabór oraz wyniki badania, istniała szeroka grupa przedsiębiorców, którzy z uwagi na skalę i kategorię prowadzonej działalności nie podlegają obowiązkowi pozwoleń zintegrowanych, lecz posiadają potencjał i potrzebę realizacji

projektów inwestycyjnych, których jednym z efektów będzie ograniczenie oddziaływania na środowisko oraz zmniejszenie uciążliwości środowiska, a także stopnia korzystania z zasobów, substancji oraz energii.

Ponadto beneficjenci wskazywali na braki informacyjne, dotyczące Działania 1.6. Prawdopodobnie braki te wyniknęły z nie dość precyzyjnego określania potencjalnych adresatów wsparcia w ramach Działania 1.6 (potencjalni, jak i istniejący animatorzy klastrów). Wskazano podjęcie działań prowadzących do bardziej szczegółowej identyfikacji potencjalnych wnioskodawców, w oparciu o analizę skupisk przemysłowych występujących obecnie w województwie mazowieckim.

Zwrócono również uwagę na aspekt konkurencji w związku ze współpracą przedsiębiorców w ramach klastra. Powinien on być brany pod uwagę, szczególnie w przypadku programu wsparcia, który dopuszcza finansowanie działań inicjalnych, dopiero prowadzących do utworzenia klastra. Zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia pewnych kategorii wydatków, które umożliwią rzeczywiste zrealizowanie planowanej na etapie wnioskowania inicjatywy.

Z przeprowadzonego badania wynika, że w praktyce często przedsiębiorcy nie są zainteresowani uczestnictwem w klastrze (i konsekwencją w postaci zapewnienia jakiegoś poziomu jego finansowania), dlatego że nie widzą wyraźnych korzyści z uczestnictwa w takiej inicjatywie. Oznacza to zatem, że często inicjatywy te są podejmowane przez określony podmiot zewnętrzny, głównie zainteresowany przedsięwzięciem, bardziej niż sami przedsiębiorcy – potencjalni jego uczestnicy.

Zarekomendowane zostało podjęcie działań prowadzących do bardziej szczegółowej identyfikacji potencjalnych wnioskodawców w oparciu o analizę skupisk przemysłowych występujących obecnie w województwie mazowieckim.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 15 rekomendacji operacyjnych.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

2) W okresie od maja do sierpnia 2011 roku zrealizowano badanie ewaluacyjne pn. „Ocena działań informacyjno-promocyjnych i szkoleniowych podjętych w latach 2009 - 2011 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013”.

Celem głównym ewaluacji była ocena, w jakim stopniu działania informacyjno-promocyjne i szkoleniowe, podjęte w okresie od II kw. 2009 r. do I kw. 2011 r. przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych są adekwatne, użyteczne i przyczyniają się do efektywnego wykorzystania środków EFRR oraz zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie roli, jaką odgrywa Unia Europejska.

Wyniki badania posłużyły zmianom w prowadzonej polityce informacyjno-promocyjnej i szkoleniowej, modyfikacji sposobów komunikowania się z potencjalnymi wnioskodawcami, wnioskodawcami oraz beneficjentami a także określono optymalne instrumenty informacyjno-promocyjne i szkoleniowe. Ewaluacją zostali objęci: potencjalni wnioskodawcy, wnioskodawcy RPO WM, beneficjenci Programu, mieszkańcy województwa mazowieckiego pracownicy IZ/IP II oraz przedstawiciele mediów z woj. Mazowieckiego.

Oceniono, że na poziomie planowania polityki informacyjno-promocyjnej osiągnięto wysoki stopień spójności celów i działań, co przełożyło się na realizację konkretnych działań. Ewaluatorzy podkreślili, że współpraca z mediami jest zorganizowana bardzo dobrze i zgodnie z regułami warsztatu komunikowania: briefingi, obsługa medialna większych umów, stały obieg informacji, dobrze oceniane przez dziennikarzy materiały prasowe. W przypadku działań promocyjnych zaproponowano wykorzystywanie w większym stopniu potencjału mediów

społecznościowych, które odgrywają obecnie coraz większą rolę oraz wykorzystywanie nowoczesnych form komunikacji opartych na Internecie.

Jak wynika z badań mieszkańców i beneficjentów, udało się w pewnym stopniu zaszczepić w świadomości odbiorców działań informacyjno-promocyjnych główne komunikaty dotyczące funduszy unijnych oraz RPO WM. Społeczność lokalna wydawała się być przekonana, że środki unijne, dostępne w ramach RPO WM, są szansą na rozwój Mazowsza, podobnie jeśli chodzi o przekaz, że fundusze europejskie to nowa jakość różnego rodzaju działań - społecznych, gospodarczych i ekologicznych.

System monitorowania działań promocyjno-informacyjnych ocenione zostały pozytywnie: wskaźniki są opisane w Planie jednoznacznie i zrozumiale, jednak zdecydowana większość z nich funkcjonuje na tzw. poziomie produktu, dlatego też zarekomendowano wprowadzenie adekwatnych wskaźników rezultatu.

Analizując działania o charakterze informacyjnym prowadzone w ramach RPO WM zwrócono uwagę na różnorodność wykorzystywanych kanałów komunikacji oraz różnicowanie ich w zależności od grupy docelowej: podtrzymywany jest kontakt z mediami, a w przypadku prasy, znaczny udział tytułów o charakterze lokalnym, co dobrze koresponduje ze specyfiką programu.

Zarówno badania jakościowe jak i ilościowe zrealizowane wśród beneficjentów Programu wskazały, że najczęściej używanym przez nich źródłem informacji jest Internet, jest on również też najbardziej przydatnym w przypadku aplikowania do Programu. W ocenie beneficjentów dostępność informacji na temat RPO WM była wystarczająca. Bardzo pozytywnie beneficjenci ocenili stronę internetową RPO WM. Niemal wszyscy uznali, że informacje na stronie są aktualne oraz że pojawiają się we właściwym czasie. Analiza użyteczności nowej, zmienionej strony RPO WM, wykazała, że znacznie zostały poprawione jej aspekty techniczne, co pozytywnie wpływa na responsywność i przyjazność w użytkowaniu. Zaproponowane zostały wprowadzenie kilku poprawek (sprofilowany newsletter, statystyki odwiedzin, kontakt z administratorem).

Jakość spotkań informacyjnych i szkoleń, uczestnicy ocenili bardzo wysoko. W ramach badania oceniona została działalność punktów informacyjnych, w których potencjalni beneficjenci i wnioskodawcy mogą zasięgnąć informacji na temat Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Zdaniem większości badanych przekazywane informacje były także rzetelne, kompletne i wystarczające oraz, co ważne, były udzielane szybko. W wyniku przeprowadzonych badań zarekomendowano, aby działania szkoleniowe i informacyjne były prowadzone w zależności od wiedzy i doświadczenia potencjalnych uczestników.

Z przeprowadzonego badania wynikało, że efekty działań informacyjno-promocyjnych realizowanych w ramach RPO WM przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych efektów: mieszkańcy i beneficjenci byli przekonani o roli funduszy europejskich w rozwoju regionu. Informacje zabrane w trakcie ewaluacji wskazują, że działania informacyjno-promocyjne prowadzone w ramach RPO WM, były realizowane właściwie.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 20 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

3) W drugiej połowie 2011 r. realizowane było badanie ewaluacyjne pt. „Ocena stopnia osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej i Strategii Europa 2020 poprzez realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013”. Celem głównym badania była analiza i ocena wpływu projektów realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013 na osiągnięcie celów Strategii Lizbońskiej, Strategii Europa 2020 i konkurencyjność Województwa Mazowieckiego.

Osiągnięcie celu głównego zostało zrealizowane poprzez realizację celów szczegółowych tj.: ocena trafności przyjętych do realizacji w ramach RPO WM projektów pod kątem ich spójności z priorytetami Strategii

Lizbońskiej/ Strategii Europa 2020, ocena wpływu realizowanych projektów w ramach priorytetów prolizbońskich oraz realizujących Strategię Europa 2020 na konkurencyjność Województwa Mazowieckiego. W badaniu zidentyfikowano mechanizmy wzmacniające i ograniczające powodzenie tych projektów oraz porównano procesy i praktyki stosowane przez IZ RPO WM z rozwiązaniami stosowanymi przez inne instytucje odpowiedzialne za zarządzanie RPO.

Zgodnie z wynikami badania w ramach RPO WM zrealizowano 333 projekty w ramach Działań określonych jako zgodne z celami SL. Projekty te przyczyniły się przede wszystkim do realizacji celów: wzrost i poprawa inwestycji w sferze B+R oraz rozszerzenie i poprawa infrastruktury europejskiej. W ramach Programu zrealizowano także 97 projektów wpisujących się w cele Strategii Europa 2020, w tym najwięcej w ramach obszaru: Klimat, energia, mobilność.

W opinii beneficjentów najbardziej pożądaną formą wsparcia była bezzwrotna dotacja. Ekspertci w panelu ekspertów wskazywali jednak na konieczność rozróżnienia form wsparcia wg rodzaju beneficjenta oraz typu projektu; najbardziej efektywne ich zdaniem było udzielanie pożyczek na przedsięwzięcia komercyjne, natomiast na działania skierowane na użytek publiczny powinny być kierowane bezzwrotne dotacje. Wyjątkiem były jednak działania badawczo-rozwojowe, zwłaszcza o charakterze eksperymentalnym - ze względu na brak po stronie przedsiębiorstw wystarczających środków finansowych na realizację takich projektów.

Analiza wykazała, że kryteria wyboru projektów zapewniają wybór projektów realizujących cele Strategii Lizbońskiej i Europy 2020, jednak poszczególne etapy oceny różnią się skutecznością w tym zakresie, a same kryteria (formalne i merytoryczne) wymagają uzupełnienia o kryterium formalne – wykorzystanie co najmniej 1 wskaźnika lizbońskiego w projekcie – oraz kryterium merytoryczne – zgodność projektu ze strategią EU 2020.

Zwrócono uwagę na fakt, iż beneficjenci i wnioskodawcy wyrażali zainteresowanie realizacją projektów, wpisujących się w kategorie interwencji realizujące cele Strategii Lizbońskiej i Strategii Europa 2020. Największym zainteresowaniem cieszyły się projekty z obszarów: rozszerzenia i poprawy infrastruktury; pobudzenia innowacji, wykorzystania ICT oraz zrównoważonego wykorzystania zasobów; inwestycje w kapitał ludzki, lepsze systemy edukacji i zdobywanie umiejętności.

Wiedzę na temat dokumentów strategicznych beneficjenci pozyskiwali przede wszystkim od IZ i IP II oraz z Internetu. Najlepsze źródła informacji na ten temat zdaniem beneficjentów to szkolenia, strona internetowa RPO WM oraz broszury i ulotki kolportowane przez IZ oraz IP II.

Do czynników wzmacniających powodzenie projektów beneficjenci zaliczyli przede wszystkim zasoby finansowe, które umożliwiły realizację projektu bez konieczności uzależnienia jej od regularności wypłacania kolejnych transz dofinansowania. W opiniach pracowników instytucji zarządzających i wdrażających RPO WM oraz ekspertów Komisji Konkursowych na prawidłową realizację projektów ma wpływ współwystępowanie czynników o charakterze pozytywnym z wewnętrznymi uwarunkowaniami beneficjentów (zasoby, wiedza, itp.) oraz czynników zewnętrznych w stosunku do beneficjentów, do których można zaliczyć jasność i stałość przepisów prawa oraz procedur związanych z naborem, oceną oraz rozliczaniem projektów dofinansowanych z RPO WM.

Według ewaluatorów należało zapewnić bardziej skuteczną weryfikację zgodności projektu ze strategiami UE na podstawie wniosku o dofinansowanie oraz skłonić wnioskodawców do dokonywania głębszych analiz odnośnie realizacji ich projektów już na etapie planowania inwestycji. Ponadto zarekomendowano wyodrębnienie w systemie wskaźników RPO WM wskaźniki spójne z celami SL i EU 2020 dla tzw. działań prolizbońskich, aby wnioskodawcy mogli korzystać z gotowych rozwiązań/propozycji wskaźników do wykorzystania w ich projektach.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 5 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

4) W 2011 r. zlecono również realizację badania ewaluacyjnego pt. „Ocena wykorzystania projektów realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej jako czynnika rozwoju lokalnego i regionalnego”.

Głównym celem była ocena zasięgu oddziaływania projektów realizowanych przez samorządy gminne i powiatowe województwa ze środków Unii Europejskiej.

Osiągnięciu celu głównego badania służyły cele szczegółowe tj.: analiza gminnych i powiatowych JST województwa mazowieckiego w zakresie korzystania ze środków UE, identyfikacja czynników determinujących zakres zarówno przygotowywanych, jak i realizowanych projektów oraz identyfikacja barier napotykaných na etapie ubiegania się o dotację oraz wdrażania projektu. Istotnym elementem badania była również ocena zasięgu oddziaływania projektów mazowieckich JST, w szczególności pod kątem identyfikacji przedsięwzięć o zasięgu wykraczającym poza teren danej jednostki. Przeprowadzona została również ocena wykorzystania dostępnych środków UE na rzecz budowania potencjału rozwojowego i konkurencyjności danej jednostki oraz wpływu realizowanych projektów przez pryzmat czynników rozwoju lokalnego i regionalnego.

Badaniem objęto wszystkie JST województwa mazowieckiego, tj. 42 powiaty oraz 314 gmin. Przedmiotem zainteresowania były wszystkie projekty realizowane od 2007 r. przy udziale współfinansowania ze środków UE przez mazowieckie JST, z uwzględnieniem projektów realizowanych również przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Analiza obejmowała projekty wdrażane w ramach następujących Programów Operacyjnych (PO): Infrastruktura i Środowisko, Innowacyjna Gospodarka, Kapitał Ludzki, Rozwój Polski Wschodniej, Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich, a także w ramach Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, Programu Rozwój Obszarów Wiejskich oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

Zgodnie z wynikami badania, do chwili rozpoczęcia ewaluacji, samorząd województwa mazowieckiego wraz z powiatami i gminami pozyskał łącznie 16,5 mld zł z funduszy UE na realizację ponad 2700 projektów. Bardzo wysoko oceniono aktywność w ubieganiu się o wsparcie ze środków UE- wszystkie mazowieckie samorządy ubiegały się o finansowanie dla projektów w ramach programów na lata 2007-2013. Łączna wartość realizowanych projektów wyniosła 27,8 mld zł, co oznacza, że dofinansowanie UE pozwoliło pokryć średnio 60% wartości inwestycji. Największą część środków, które udało się pozyskać z programów UE, wykorzystują samorządy gminne - ok. 70% dofinansowania przypada w udziale właśnie temu poziomowi samorządu. Pozostała część funduszy UE przypada w równym udziale samorządowi województwa oraz mazowieckim powiatom. Wynika to w znacznej mierze z przyjętego w Polsce podziału środków własnych na poszczególne szczeble samorządowe w ramach systemu finansów publicznych. Zauważano jednak, że wsparcie Unii Europejskiej nie płynie w równomiernym stopniu do wszystkich samorządów danego szczebla.

Wyniki analizy pokazują, że na Mazowszu pierwszoplanowe znaczenie ma konwencjonalne podejście do rozwoju, które kładzie nacisk głównie na budowę infrastruktury podstawowej. Natomiast priorytety związane z rozwojem innowacyjnej gospodarki i budową konkurencyjności są traktowane w sposób wyraźnie drugoplanowy. Widoczny jest także deficyt interwencji dotyczących integracji społecznej oraz poprawy, jakości rządzenia i kompetencji administracji.

Zgodnie z deklaracjami przedstawicieli gmin i powiatów, punktem wyjścia dla decyzji o wykorzystaniu funduszy UE są lokalne strategie rozwoju i wyznaczone w nich cele. Na drugim miejscu znalazły się potrzeby mieszkańców, ważnym czynnikiem jest również konieczność spełnienia wymogów wynikających z regulacji prawnych UE (związanych z ochroną środowiska). Praktyka pokazuje jednak, że w wielu przypadkach o tym, jakie inwestycje są realizowane decyduje po prostu oferta programów wsparcia UE. Dostępność środków UE skłania więc samorządy do podjęcia przedsięwzięć także w obszarach mniej priorytetowych.

Zauważono, że samorządy borykają się z szeregiem problemów i barier, które ograniczają ich możliwości realizacji projektów współfinansowanych z funduszy UE. Do najważniejszych zaliczono dużą konkurencję o środki, brak doświadczenia w ubieganiu się o finansowanie zewnętrzne czy też zbyt późne ogłoszenie informacji o naborze projektów. Istotnym utrudnieniem była także konieczność zgromadzenia wkładu własnego. Wiele samorządów podkreślało, że ze względu na sytuację finansową zmuszone są ograniczać aktywność w zakresie korzystania z funduszy UE.

Znaczna część urzędów przyznała też, że byłyby gotowe podjąć się realizacji kolejnych projektów, natomiast istotną barierę stanowi obecne zadłużenie, uniemożliwiające pokrycie wymaganej części kosztów inwestycji. Stosunkowo dużą trudność sprawiają też skomplikowane procedury konkursowe i niejasne, zdaniem samorządów, zasady oceny projektów. Urzędy oczekiwały więc większego wsparcia ze strony instytucji dystrybuujących środki UE, w szczególności jeśli chodzi o objaśnianie obowiązujących wymogów, udzielanie przejrzystych i rzetelnych informacji i przyspieszenie procesów decyzyjnych. Ponadto, zauważono istotną potrzebę wsparcia merytorycznego ze strony urzędników odpowiedzialnych za zarządzanie programami UE, w całym cyklu realizacji projektów.

Wśród najważniejszych potrzeb rozwojowych deklarowanych przez mazowieckie samorządy dominowały te związane z podstawową infrastrukturą transportową i wodno-kanalizacyjną. Dość duże znaczenie miały także inwestycje w placówki oświatowe i ośrodki zdrowia. Natomiast niepokojący był fakt przywiązywania stosunkowo małej wagi do takich obszarów potencjału rozwojowego jak rozwój przedsiębiorczości, przyciąganie inwestorów, informatyzacja czy integracja społeczna.

Zgodnie z deklarowanymi potrzebami, mazowieckie samorządy chciałyby zatem skupiać się w dalszym ciągu na podobnych projektach, jak te realizowane do tej pory, jednak oferta programów operacyjnych poniekąd „wymusza” na samorządowcach myślenie także o innych niż podstawowa infrastruktura potrzebach i ukierunkowywanie działań bardziej wielotorowo.

Wynikiem przeprowadzonego badania były rekomendacje dotyczące sposobu wspierania mazowieckich samorządów z wykorzystaniem funduszy UE. Ewaluatorzy na podstawie wyników przeprowadzonego badania zarekomendowali podjęcie następujących działań:

- podejmowanie działań ukierunkowanych na promowanie zarządzania strategicznego;
- położenie większego nacisku na weryfikację możliwości utrzymania inwestycji w dłuższym okresie, w szczególności nowych obiektów, dla których konieczne jest zapewnienie odpowiedniej ilości użytkowników;
- udostępnianie wieloletniego harmonogramu naborów wniosków wraz z przewidywaną kwotą alokacji na poszczególne konkursy oraz upowszechnianie informacji o dostępności dokumentu wśród potencjalnych beneficjentów, w szczególności JST województwa mazowieckiego;
- zapewnienie stabilności kryteriów oceny projektów;
- umacnianie potencjału wewnętrznego JST do samodzielnego przygotowania i realizacji projektów;
- objęcie JST szerszym wsparciem w całym cyklu życia projektu, obejmującym przede wszystkim doradztwo merytoryczne na etapie przygotowania projektów, jak i ich realizacji;
- zewnętrzne stymulowanie współpracy i tworzenie rozwiązań motywujących JST do wspólnego planowania i realizacji działań.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 12 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2012

W roku 2012 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zrealizowano dwa badania:

1) Przedmiotem badania pn „*Analiza wsparcia udzielonego przedsiębiorcom w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 w latach 2007 – 2011*” była analiza wsparcia udzielonego przedsiębiorcom w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 (RPO WM) w latach 2007-2011. Celem głównym badania było dokonanie oceny, czy zakres wsparcia udzielanego przedsiębiorcom w ramach RPO WM sprzyja realizacji jego celów.

W ramach ewaluacji wykorzystano różnorodne, zarówno ilościowe jak i jakościowe źródła danych, w tym: badania ankietowe oraz wywiad grupowy wśród przedstawicieli przedsiębiorstw, których projekty zostały dofinansowane w ramach działań RPO WM, wywiady z przedstawicielami IZ RPO WM, Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego oraz instytucji otoczenia biznesu oraz badania ankietowe na próbie przedsiębiorstw, którzy nie aplikowali o środki w ramach RPO WM, dokonano także analizy dokumentów związanych z realizacją Programu.

Przedsiębiorstwa stanowią drugą co do wielkości grupę beneficjentów RPO WM 2007-2013, jednak zainteresowanie przedsiębiorców poszczególnymi obszarami wsparcia jest nierównomierne. Projekty realizowane przez przedsiębiorców koncentrują się wokół Działania 1.5 Rozwój przedsiębiorczości – w ramach tego Działania realizowanych było na moment badania 441 (82%) wybranych do dofinansowania projektów.

Aż 82,5% realizowanych projektów zakładało wprowadzenie na rynek nowego produktu lub usługi. Efekty oddziaływania RPO WM w tym zakresie były odczuwalne ponieważ 76,0% przewidzianych w projektach nowych produktów/usług zostało już wprowadzonych na rynek, a kolejnych 23,4% zostało wprowadzonych w najbliższym czasie.

Zgodnie z wynikami analizy wpływ realizacji RPO WM na wzrost konkurencyjności przedsiębiorstwa dostrzegali niemal wszyscy beneficjenci, w tym ponad ¾ przedsiębiorców uważało, że projekt realizowany w ramach RPO WM spełnił ich oczekiwania, a 13,4% beneficjentów twierdziło, że ich oczekiwania zostały przekroczone. Dwie trzecie przedsiębiorców w okresie najbliższych 2 lat przewidywało dla swojej firmy dalszy rozwój (nowe rynki zbytu, zwiększenie produkcji). Zdecydowana większość przedsiębiorców (88,1%) uważało, że przewidywana korzystna perspektywa rozwoju firmy pozostaje w ścisłym związku z faktem realizacji projektu w ramach RPO WM. Zaobserwowano wśród przedsiębiorców ograniczone zainteresowanie współpracą z sektorem badań i rozwoju oraz wyraźny brak zainteresowania inwestycjami o charakterze pro-ekologicznym.

Zespół badawczy zarekomendował:

- Wprowadzenie zróżnicowanego poziomu dofinansowania projektów w układzie terytorialnym jako dodatkowego czynnika, motywującego do aplikowania przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie subregionów postrzeganych dotychczas jako słabo rozwinięte gospodarczo w perspektywie województwa;
- Utrzymanie bezzwrotnego charakteru pomocy w ramach wsparcia dla przedsiębiorstw w kolejnym okresie dofinansowania RPO WM;
- Przyjęcie w kolejnym okresie finansowania porównywalnych do obowiązujących w latach 2007-2013 założeń dotyczących poziomu dofinansowania projektów realizowanych przez przedsiębiorców w ramach RPO WM;
- Przyjęcie w kolejnym okresie finansowania porównywalnych do obowiązujących w latach 2007-2013 założeń dotyczących katalogu wydatków kwalifikowanych w odniesieniu do projektów realizowanych przez przedsiębiorców w ramach RPO WM;

- Przyjęcie w kolejnym okresie finansowania nie wykraczających poza obowiązujące w latach 2007-2013 założeń dotyczących katalogu obszarów wsparcia w odniesieniu do projektów realizowanych przez przedsiębiorców w ramach RPO WM;
- W odniesieniu do kolejnego okresu finansowania zaleca się kontynuowanie wsparcia ze szczególną koncentracją na obszarach:
 - Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego;
 - Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka;
 - Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP - szczególnie dostęp do szerokopasmowego Internetu;
 - Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka – projekty zgodne z celami gospodarki niskoemisyjnej;
 - Regionalny system transportowy - poprawa standardu i jakości regionalnej sieci drogowej, poprawę dostępności i jakości usług w zakresie regionalnego transportu publicznego;
 - Przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 6 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

2) Głównym celem badania pn. „*Ocena wpływu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013 na rozwój Województwa Mazowieckiego*” było uzyskanie odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu przedsięwzięcia podejmowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego 2007 - 2013 w latach 2007 - 2012 przyczyniły się do zwiększenia spójności i konkurencyjności Województwa Mazowieckiego, polepszenia warunków życia jego mieszkańców oraz ocena systemu zarządzania i wdrażania Programu. Cele szczegółowe badania obejmowały następujące obszary badawcze:

1. Określenie, w jakim stopniu realizacja RPO WM wpłynęła na osiągnięcie celów SRWM;
2. Ocenę systemu zarządzania i wdrażania RPO WM;
3. Ocenę stopnia wdrożenia RPO WM;
4. Identyfikację czynników zewnętrznych wpływających na stopień absorpcji środków;
5. Ocenę wpływu RPO WM na sytuację społeczno – gospodarczą województwa;
6. Identyfikację obszarów deficytowych wsparcia.

Priorytety RPO WM stanowią zestaw wybranych, kluczowych wyzwań rozwojowych województwa, a jak wynika z analizy wskaźników monitorowania SRWM i wskaźników rezultatu RPO WM, wyzwania te stanowiły jedynie wycinek wszystkich aspektów związanych z rozwojem województwa ujętych w SRWM. W przypadku SRWM zakładany był pomiar dalekosiężnych pozytywnych efektów, które stanowiły miary syntetyczne, ale niemierzalne w perspektywie czasowej działania RPO WM, który zorientowany był na realizację celów średniookresowych i krótkoterminowych. Cele SRWM były także trudne do osiągnięcia dzięki RPO WM w związku z brakiem spójności pomiędzy systemami monitorowania. Nie pozwala to na udokumentowanie wpływu RPO WM na realizację celów SRWM, nawet w przypadku merytorycznej zgodności priorytetów RPO WM i celów SRWM. Różnica w systemie monitorowania wynikała z dwóch aspektów: po pierwsze z większego zasięgu oddziaływania SRWM – również obszary miejskie i obszar metropolitalny Warszawy niż z zasięgu oddziaływania RPO WM (pozostałe miasta i ich obszary funkcjonalno-przestrzenne). SRWM obejmuje swoim zakresem również cele pozostałych programów operacyjnych perspektywy 2007-2013: zarówno w aspekcie

środowiskowym jak i kapitału ludzkiego i społecznego. Po drugie, zakres wskaźników RPO WM wynikał w dużej mierze z wytycznych i rozporządzeń regulujących wdrażanie programów europejskich (EFRR), co ograniczało możliwość agregacji do polityki, opartej o szerszy zestaw odniesień. Na podstawie oceny spójności wskaźników rezultatu poszczególnych priorytetów RPO WM ze wskaźnikami monitorowania SRWM można było stwierdzić, że RPO WM w dużym stopniu przyczyniło się do realizacji celu 2. SRWM (Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu), a w niewielkim stopniu także do realizacji celu 4. (Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych), a także celu 5. SRWM (Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz kształtowanie wizerunku regionu). Na potrzeby pomiaru wpływu RPO WM na cele SRWM – zaproponowano opracowanie matrycy komplementarności rezultatów, osiągniętych w ramach RPO WM do celów Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Matryca ta powinna zostać opracowana w ramach analiz ex-post na podstawie analizy realnych efektów.

System zarządzania i wdrażania RPO WM oceniono pozytywnie na tle pozostałych RPO. System oceny i wyboru wniosków realizowany był w sposób umożliwiający rzetelny, przejrzysty i selektywny dobór projektów, realizujących cele SRWM i cele RPO WM. Selekcjonuje on w sposób skuteczny złożone, kompleksowe projekty, zarówno poprzez zastosowanie dwuwartościowego kryterium strategicznego jak i strategiczne kryterium szczegółowe w każdym z Działań. 39% alokacji przeznaczono na projekty wskazane w Indykatorywnym Wykazie Projektów Kluczowych zatem większość interwencji realizowanych była poprzez duże, relatywnie kosztowne projekty. Efektywność kosztowa była duża ze względu na niski poziom współfinansowania. Niemniej jednak – mimo strategiczności realizowanych projektów – zasięg oddziaływania i realizacji celów RPO WM był ograniczony w stosunku do potencjalnych możliwości co oddziaływało na możliwość osiągnięcia zakładanej wysokości wskaźników docelowych niektórych Działań. Wysokość pozostałej alokacji uniemożliwiała podjęcie środków zaradczych na obecnym etapie wdrażania RPO WM w innym zakresie niż dokonanie kolejnej dezagregacji wskaźników projektowych na wskaźniki programowe. Zdaniem ewaluatora w przyszłym okresie programowania warto przeprowadzić już na etapie oceny ex-ante jak i oceny on-going symulację wysokości wskaźnika, określonej w projekcie w zależności od skali finansowej oraz w zależności od liczby projektów. Należy również zastanowić się nad koniecznością realizowania dobrze skwantyfikowanej oceny merytorycznej szczegółowej przez ekspertów zewnętrznych oraz nad modyfikacją struktury wniosku o dofinansowanie projektu „pod logikę oceny”.

Potencjał kadrowy instytucji systemu zarządzania i wdrażania RPO WM uznano za wystarczający. Bardzo pozytywnie oceniono zasadę rotacyjności stanowisk. Niemniej jednak stwierdzono potrzebę zatrudnienia specjalistów od kwalifikowalności VAT i Pzp.

Zdaniem ewaluatorów ryzyka zewnętrzne wdrażania RPO dotyczą głównie dwóch aspektów: zarządzania projektami kluczowymi oraz ryzyka walutowego związanego z koniecznością zakupu urządzeń i sprzętu w walutach obcych. Oba te ryzyka dotyczą głównie Indywidualnych Projektów Kluczowych. Główne ryzyka realizacyjne związane z wdrażaniem projektów kluczowych były kwestie związane z przeprowadzeniem procedury zamówień publicznych oraz zarządzaniem projektem, finansowaniem inwestycji i rozliczaniem poszczególnych etapów wdrażania, a na koniec rozliczaniem całego projektu. Czynniki ryzyka występujące w tym okresie mogą prowadzić do opóźnień w projekcie (np. opóźnienia w przetargach, opóźnienia w płatnościach, opóźnienia w realizacji poszczególnych zadań). Mogą również wystąpić poważne problemy z realizacją projektu, na przykład w wyniku utraty płynności finansowej beneficjenta, problemów z uznaniem kwalifikowalności podatku VAT lub problemów z uznaniem kwalifikowalności innych znacznych wartościowo wydatków. Czynnikiem ryzyka realizacji projektów kluczowych może być także antycypowana przez beneficjentów obawa przed brakiem możliwości wykorzystania rezultatów projektu wskutek problemów z finansowaniem rezultatów projektu, problemem z realizacją i wypełnieniem celów projektu, wykorzystaniem infrastruktury niezgodnie z przeznaczeniem. Zarekomendowano zatem pomoc doradczą dla najbardziej zagrożonych / ryzykownych

projektów. Działalność monitorująca i doradcza powinna być według ewaluatorów szczególnie intensyfikowana wobec beneficjentów o znikomym doświadczeniu w realizacji dużych projektów infrastrukturalnych.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonego badania interwencje RPO WM przyczyniły się do zwiększenia spójności społeczno-gospodarczej regionu mazowieckiego. Dysproporcja w wartościach wskaźnika społeczno-gospodarczego pomiędzy powiatem m.st. Warszawa, a powiatem wołomińskim sukcesywnie spadała z 34,4% w roku 2004, przez 28,6% w roku 2007, by osiągnąć zaledwie 10,9% w roku 2010. Rosnąca pozycja powiatów aglomeracji warszawskiej wynika w głównej mierze z nasilających się w ostatniej dekadzie procesów suburbanizacji. Jest to pozytywny trend, który łagodzi polaryzację wewnątrz aglomeracji, umniejszając dominującą rolę Warszawy. Ponadto, łagodzenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego na terenie aglomeracji warszawskiej może wynikać z realizacji projektów w ramach programu RPO WM oraz działań komplementarnych w innych programach (POIŚ, POIG, PO KL), które były wdrażane od roku 2007. Nadal niestety pogłębia się marginalizacja południowej części województwa w zakresie spójności społeczno-gospodarczej. Znaczenie ośrodków subregionalnych pozostaje dość niewielkie, przy wyraźnym spadku omawianego wskaźnika w przypadku miasta Płocka. W związku z powyższym zarekomendowano, aby w przyszłym okresie programowania warto wziąć pod uwagę terytorializację interwencji poprzez np. wzmacnianie ośrodków subregionalnych nie tylko w ramach infrastruktury społecznej (jak obecnie w RPO WM), ale również w zakresie infrastruktury gospodarczej oraz dużych projektów rewitalizacyjnych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Ponadto stwierdzono, że interwencje RPO WM charakteryzują się niskim i rzadkim efektem jałowej straty. W większości przypadków projekty były możliwe do zrealizowania bez pomocy środków zewnętrznych pochodzących z RPO WM, jednak w każdym przypadku realizacja projektu byłaby odciążona w czasie lub okrojona do minimum.

W celu zbadania powyższego zjawiska przeprowadzono 8 monograficznych studiów przypadku dla projektów kluczowych. Z przeprowadzonych analiz wynikało, że w wyniku zaniechania dofinansowania analizowanych projektów nie zostałyby zrealizowane inwestycje o kwocie przekraczającej 1 mld zł, z czego ponad 632 mln pochodzące z dofinansowania UE. Natomiast opóźnienia wywołane brakiem dofinansowania w ramach RPO WM mogłyby się odbić niekorzystnie również na projektach komplementarnych, które nie zostałyby zrealizowane lub zrealizowane z opóźnieniem w przypadku zaniechania dofinansowania z UE. W większości analizowanych przypadków brak dofinansowania spowodowałby około 2-letnie opóźnienie (w przypadku inwestycji w gospodarce wodnej opóźnienia mogłyby sięgać roku 2020).

Oprócz poprawy sytuacji finansowej wystąpiły także inne pozytywne zjawiska: uruchomiono nowe inwestycje (najwięcej wśród organizacji pozarządowych i instytucji naukowych), rozszerzyła się liczba kontrahentów (głównie wśród beneficjentów z grup: przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe) oraz zwiększyła się liczba zatrudnionych (głównymi pracodawcami byli przedsiębiorcy, kościoły i związki wyznaniowe). Efekty mnożnikowe wystąpiły głównie w projektach realizowanych przez jst, podczas gdy efekt dźwigni w większym stopniu dotyczył przedsiębiorstw. Z uwagi na powyższe rekomenduje się wprowadzenie w przyszłym okresie programowania włączenie do sprawozdawczości merytorycznej projektów informacji o zmianach na lokalnym/regionalnym/globalnym rynku (przedsiębiorcy) oraz monitorowanie oddziaływania interwencji jst poprzez liczbę nowych inwestycji wynikających z projektu, liczbę nowych przedsiębiorstw obsługujących realizację i rezultaty projektu, itp. efekty dodatkowe.

Zwrócono uwagę na fakt, że region mazowiecki jest silnie zróżnicowany przestrzennie z wyraźną dominacją subregionu warszawskiego. Ograniczenie dalszej polaryzacji przestrzennej powinno zatem polegać na większym wsparciu pozostałych subregionów (radomski, siedlecki, ostrołęcki, płocki, ciechanowski), zwiększeniu ich roli społeczno-gospodarczej oraz wzajemnych powiązań funkcjonalnych. Ze względu na specyfikę struktury funkcjonalnej należałoby rozważyć w przyszłej perspektywie finansowej możliwość różnicowania działań

w ramach środków RPO WM pomiędzy miastem a obszarem wiejskim poprzez dedykowanie specjalnych środków. Według ewaluatorów różnicowanie działań powinno też dotyczyć trzech zidentyfikowanych typów powiatów (konwergencji, dywergencji i stabilizacji), tak, aby pozwoliły one podnosić konkurencyjność regionu, a z drugiej strony zredukować wewnętrzną polaryzację przestrzenną. Stwierdzono, że subregion radomski cechuje zbyt niski poziom partycypacji w środkach RPO WM, co pogłębia jego problemy rozwojowe oraz obniża wewnętrzną i zewnętrzną konkurencyjność. W związku z tym zarekomendowano utworzenie specjalnego działania wspierającego ten subregion; pozostałe środki powinny być dystrybuowane celowo tematycznie w zależności od struktury dysproporcji rozwojowych.

Tabela 16. Wnioski dotyczące działań poprawiających konkurencyjność i zwiększających spójność regionu w kontekście obecnego i przyszłego okresu programowania

Obecny okres programowania	Proponowane działania
1. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu	Najważniejszym czynnikiem są uwarunkowania zewnętrzne, zwłaszcza nakłady na B+R z budżetu państwa.
2. Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza	Publikacja aktualnych danych w zakresie wskaźników monitorujących Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego na ogólnie dostępnym portalu internetowym. Kontynuowanie upowszechniania taniego dostępu do Internetu na obszarach peryferyjnych. Akcje edukacyjne z zakresu obsługi e-usług organizowane przez poszczególne instytucje użyteczności publicznej.
3. Regionalny system transportowy	Kontynuowanie modernizacji ciągów komunikacyjnych z priorytetowym traktowaniem likwidacji wąskich gardeł transportowych i modernizacją ciągów transportowych na wlotach do Warszawy i ośrodków subregionalnych.
4. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka	Wsparcie dla skoordynowanych projektów mających na celu wykorzystanie OZE w danej miejscowości lub grupie miejscowości.
5. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu	Bardzo istotna jest ścisła współpraca pomiędzy tymi miastami (w tym efektywny przepływ wiedzy), aby funkcje przez nie reprezentowane były do siebie komplementarne. Należy dążyć do stworzenia lokalnego, konkurencyjnego rynku pracy, w celu odwrócenia niekorzystnych tendencji migracyjnych w omawianych miastach. Wskazane są więc np. ułatwienia dla rozpoczęcia działalności gospodarczej przez młode osoby w miastach województwa mazowieckiego poza Warszawą.
6. Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji	Jedynie stworzenie konkurencyjnego w skali kraju produktu regionalnego może skutecznie przyciągnąć turystów. Jednak, ze względu na dość niską atrakcyjność przyrodniczą Mazowsza w porównaniu z innymi regionami Polski, inwestowanie w sektor turystyczny na większą skalę nie znajduje ekonomicznego uzasadnienia. Tylko dalsza

	<p>promocja m. st. Warszawy może przyczynić się do wzrostu liczby odwiedzających stolicę. W przypadku turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki, ten sektor nadal pozostanie niszowy i nie wpłynie znacząco na dywersyfikację pozarolniczego rynku pracy na obszarach wiejskich. Lokalnie pozytywny wpływ mogą mieć specjalne programy rozwoju i promocji turystyki w poszczególnych regionach województwa, wybranych na podstawie występowania najwyższych walorów przyrodniczo-kulturowych i niskiej atrakcyjności pod względem inwestycji ingerujących w krajobraz.</p>
7. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego	<p>Rozwój wyspecjalizowanego szkolnictwa na poziomie średnim (szkoły zawodowe) i wyższym poza OMW, przyczyni się do dywersyfikacji rynku pracy na peryferiach. Ułatwienia dla rozpoczęcia działalności gospodarczej przez młode osoby w miastach województwa mazowieckiego poza Warszawą. Kursy i szkolenia skoordynowane z popytem na miejscowym rynku pracy.</p>
Nowa perspektywa finansowa	Proponowane działania
Badania i działalność innowacyjna	<p>Należy dążyć do rozbudowy sektora B+R poza Obszarem Metropolitalnym Warszawy, gdyż decentralizacja tego rodzaju działalności w rozwoju TIK jest trendem globalnym i nieuniknionym. Rozwój funkcji B+R może stać się także panaceum na coraz wyraźniejszą marginalizację społeczno-gospodarczą południowych powiatów województwa mazowieckiego i selektywną emigrację z tych obszarów. Wskazane są np. regionalne środki finansowe na stypendia, granty i rozpoczęcie działalności gospodarczej dla młodych osób o wybitnych osiągnięciach naukowych uwarunkowane deklaracją późniejszego wykorzystania rezultatów i działalnością na terenie województwa mazowieckiego.</p>
Technologie informacyjno-komunikacyjne	<p>Publikacja aktualnych danych w zakresie wskaźników monitorujących Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego na ogólnie dostępnym portalu internetowym. Kontynuowanie upowszechniania taniego dostępu do Internetu na obszarach peryferyjnych. Akcje edukacyjne z zakresu obsługi e-usług organizowane przez poszczególne instytucje użyteczności publicznej.</p>
Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw	<p>Fundusz kredytów preferencyjnych na modernizację małych i średnich przedsiębiorstw.</p>
Gospodarka niskoemisyjna	<p>Wsparcie dla skoordynowanych projektów mających na celu wykorzystanie OZE w danej miejscowości lub grupie miejscowości. Skuteczna promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii (jak wierzba energetyczna) na</p>

	terenach wiejskich. Rozwój transportu szynowego, promocja transportu publicznego.
Dostosowanie do zmian klimatycznych	Restrykcyjne planowanie przestrzenne w dolinach rzek.
Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów	Wsparcie dla skoordynowanych projektów mających na celu wykorzystanie OZE w danej miejscowości lub grupie miejscowości. Rozwój transportu szynowego, promocja transportu publicznego. Koncentracja rozwoju i promocji turystyki w poszczególnych regionach województwa, wybranych na podstawie występowania najwyższych walorów przyrodniczo-kulturowych i niskiej atrakcyjności pod względem inwestycji ingerujących w krajobraz.
Zrównoważony transport oraz usuwanie wąskich gardeł w kluczowych infrastrukturach sieciowych	Inwestycje w transporcie szynowym. Promowanie transportu publicznego. Kontynuowanie modernizacji ciągów komunikacyjnych z priorytetowym traktowaniem likwidacji wąskich gardeł transportowych (skrzyżowania dróg o znaczeniu krajowym lub międzynarodowym, obwodnice miast) i modernizacją ciągów transportowych na wlotach do Warszawy i ośrodków subregionalnych.
Promowanie zatrudnienia i wspieranie mobilności siły roboczej	Fundusz kredytów preferencyjnych dla młodych osób rozpoczynających działalność gospodarczą na terenie województwa poza Warszawą.
Integracja społeczna i zwalczanie ubóstwa	Aktywne formy opieki społecznej.
Edukacja	Kursy i szkolenia skoordynowane z popytem na miejscowym rynku pracy.

Źródło: opracowania własne

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 8 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazovia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2013

W roku 2013 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zostało zrealizowane wsparcie doradcze i badanie ewaluacyjne pn. „*Ewaluacja ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020*”.

Spośród zaproponowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego modeli organizacji procesu ewaluacji, zdecydowano o wyborze modelu partycypacyjnego, rozumianego, jako równoległe prowadzenie procesu programowania i ewaluacji. Zadaniem wykonawcy było wsparcie merytoryczne zespołu przygotowującego zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego 2014 – 2020 w Departamencie Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich oraz przygotowywanie wniosków i rekomendacji przybierających postać propozycji zmian w zapisach programu, które w konsekwencji miały wpłynąć na podniesienie, jakości programu. W toku prac uwzględniono zarówno zmieniające się uwarunkowania krajowe, jak i te związane z procesem negocjacji rozporządzeń dotyczących funduszy strukturalnych.

Proces wspólnego wypracowywania z Zamawiającym zapisów projektu RPO WM miał na celu usprawnienie procesu przygotowania do negocjacji z Komisją Europejską. Dzięki takiej konstrukcji projektu (doradztwo w pierwszym komponencie i ewaluacja w drugim komponencie) możliwe było uniknięcie sytuacji, w której po przeprowadzonej ewaluacji rozważane jest wprowadzanie zmian w projekcie programu, a harmonogram prac nie pozwala na wprowadzanie zmian sugerowanych przez zespół ewaluatorów. Z tego względu prace realizowane w ramach komponentu doradczego i komponentu ewaluacyjnego były prowadzone równolegle. Zapisy wypracowywane w ramach wsparcia doradczego były na bieżąco wprowadzane do wstępnej wersji programu operacyjnego, tak aby program po zakończeniu usługi doradczej miał kształt będący podstawą negocjacji z Komisją Europejską. Ponieważ komponent doradczy służył wypracowaniu ostatecznej wersji programu, w raporcie została opisana geneza powstania projektu Programu z odniesieniem do wszystkich elementów wskazanych w projekcie rozporządzenia ogólnego.

W ewaluacji wykorzystano następujące metody zbierania danych: analizę desk research (analiza danych zastanych), metodę delficką (opinie ekspertów), IDI (wywiady indywidualne z ekspertami dziedzinowymi), FGI (zogniskowane wywiady grupowe) z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych, IDI (wywiady indywidualne z przedstawicielami instytucji regionalnych), CAWI (ankiety internetowe) z potencjalnymi beneficjentami, seminarium wewnętrzne z udziałem ekspertów dziedzinowych, warsztat z udziałem osób zaangażowanych w opracowywanie programu, oraz panel ekspertów.

Ogólna ocena projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020 stanowi podsumowanie ocen w obszarach będących przedmiotem ewaluacji, tj.:

- trafność diagnozy społeczno-gospodarczej,
- spójność wewnętrzna programu,
- spójność zewnętrzna, monitoring i ewaluacja,
- zgodność z politykami horyzontalnymi oraz system wdrażania.

Diagnoza wykonana na potrzeby RPO WM oceniona została jako trafna i rzetelna, oparta na wiarygodnych źródłach i właściwie dobranych danych. Zawarto w niej kluczowe w danej dziedzinie informacje, skoncentrowane wokół obszarów, do których adresowana jest interwencja publiczna zaproponowana w programie. Ewaluator uczestnicząc w procesie prac nad diagnozą, miał możliwość przeanalizowania wszystkich roboczych wersji diagnozy społeczno-gospodarczej oraz możliwość zgłoszenia rekomendacji mających na celu uzupełnienie brakujących aspektów i pogłębienie wybranych analiz. Biorąc pod uwagę całość tych prac, stwierdzono, że w diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej odniesiono się do wszystkich kwestii, które były istotne z punktu widzenia właściwego ukierunkowania interwencji publicznej. Mocną stroną diagnozy był właściwy sposób łączenia podejścia tematycznego (sektorowego) z przestrzennym i uwzględnienie w niej zagadnień horyzontalnych, w tym rozwoju zrównoważonego.

Poprawna identyfikacja potrzeb społeczno-ekonomicznych w regionie przełożyła się na trafność zaproponowanych celów szczegółowych programu, które adresują zidentyfikowane problemy i wyzwania rozwojowe. Ze względu na konieczność koncentracji środków, nie wszystkie obszary mogły jednak zostać objęte wsparciem.

Ewaluator potwierdził, że we wszystkich wyszczególnionych w programie obszarach problemowych interwencja publiczna była uzasadniona. Ocenę zasadności realizacji wsparcia publicznego w tych obszarach oparto o odniesienia do wybranych teorii społeczno-ekonomicznych, wyników badań empirycznych (w tym w szczególności badań ewaluacyjnych z realizacji programów wsparcia w latach 2007-2013), a także zapisów regionalnych, krajowych czy europejskich dokumentów strategicznych. Nie zidentyfikowano obszarów, w których wsparcie publiczne nie powinno być realizowane.

Oceniono, że spójność wewnętrzna celów i działań została zachowana. Pomiędzy poszczególnymi osiami zachodzą związki o charakterze synergicznym, działania dostarczają kompleksowego wsparcia wobec

rozpoznanych w regionie problemów. Przyjęte teorie społeczno-ekonomiczne oraz wyniki dotychczas przeprowadzonych badań empirycznych pozwalają potwierdzić istnienie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy zidentyfikowanymi problemami społeczno-gospodarczymi w regionie a zaproponowanymi typami interwencji. W przypadku niektórych obszarów wsparcia zaproponowano alternatywne rozwiązania lub sugestie zmian. W szczególności, ewaluator sugerował zwiększenie stopnia koncentracji tematycznej, co zostało uwzględnione przez zespół programowy w trakcie prac nad programem. W trakcie prac nad odtwarzaniem logiki interwencji ewaluator zasugerował również szereg modyfikacji, w szczególności odnoszących się do wskaźników.

Według badaczy większość form wsparcia została trafnie dobrana. W przypadkach dwóch priorytetów inwestycyjnych ewaluator zaproponował dodatkowo rozważenie zastosowania instrumentów inżynierii finansowej (PI 1.2 oraz PI 3.4). Sugerowane zmiany zostały wprowadzone do projektu RPO WM, wobec czego ewaluator nie formułował rekomendacji dotyczących zastosowanych w programie form wsparcia.

Ocena szacunkowa projektu RPO WM 2014-2020 wskazała na adekwatny i optymalny wpływ poszczególnych obszarów działań, zaplanowanych do realizacji w przyszłej perspektywie finansowej, na osiągnięcie celów szczegółowych RPO WM.

Ponadto wyjaśnienie sposobu zastosowania podejścia terytorialnego zaproponowane w programie ewaluator uznał za wyczerpujące, właściwe i przekonujące. Spójność RPO WM zarówno z dokumentami strategicznymi na poziomie Unii Europejskiej, jak i z krajowymi strategiami nie budziła wątpliwości. Aspekty wymagające uzupełnień zostały wskazane na etapie prac nad projektem RPO WM, a wprowadzone zmiany podniosły stopień spójności dokumentów.

Ewaluator pozytywnie ocenił projekt systemu wdrażania RPO WM 2014-2020, który choć bazuje na doświadczeniach poprzednich okresów programowania został zaadaptowany do nowych warunków. Ponadto oceniono, że założenia programu operacyjnego umożliwiają skuteczną i efektywną realizację procesów monitorowania i ewaluacji. Zaproponowane w ramach programu wskaźniki realizacji zostały ocenione pod kątem ich adekwatności i możliwości zapewnienia danych. Przygotowana została wstępna koncepcja procesu ewaluacji programu operacyjnego, który posłuży Instytucji Zarządzającej do przygotowania Planu ewaluacji PO na lata 2014-2020. System monitoringu i ewaluacji RPO WM będzie wymagał dopracowania na późniejszym etapie, co nastąpi po opublikowaniu przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju odpowiednich wytycznych.

W ramach badania ewaluatorzy sformułowali następujące rekomendacje: dokonanie opisu działań do podjęcia w celu spełnienia obowiązujących tematycznych warunków *ex ante* oraz uzupełnienie sekcji RPO dotyczącej wypełnienia tematycznych warunków *ex-ante*, utrzymanie koncentracji w ramach EFRR w CT 5-10 oraz dalszą koncentrację w ramach priorytetów inwestycyjnych EFS poza ring-fencingiem. Rekomendacje te zostały wdrożone w całości. Natomiast rekomendacja dotycząca zwiększenia zatrudnienia w IZ RPO WM w oparciu o analizę bieżących potrzeb na każdym etapie implementacji programu oraz rekomendacja dotycząca wartości docelowych wskaźników EFS zostały przyjęte do wdrożenia w całości.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 5 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazovia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2014

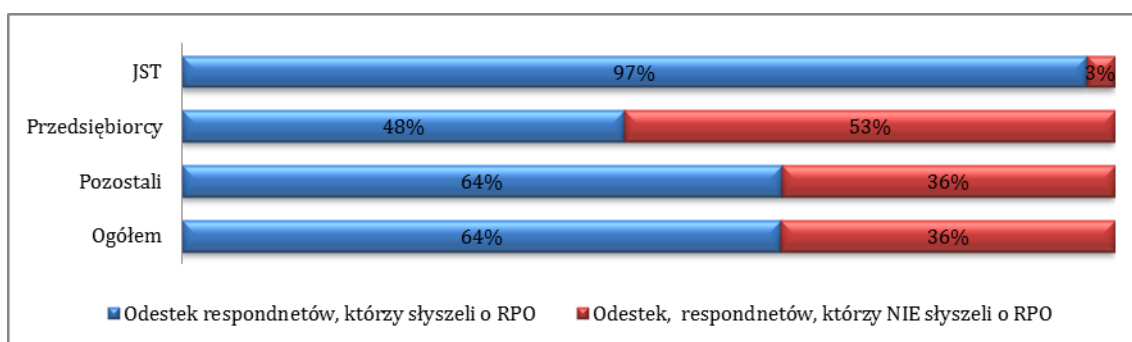
W roku 2014 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zostały zrealizowane trzy badania ewaluacyjne.

1) Celem głównym badania pn., *Ocena działań informacyjno-promocyjnych podjętych w latach 2011 - 2014 w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 – 2013* była ocena działań

informacyjno - promocyjnych pod kątem ich skuteczności, efektywności i użyteczności z uwzględnieniem specyfiki RPO WM oraz zapisów Planu komunikacji. W ramach badania przeprowadzono ocenę skuteczności działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa oraz potencjalnych beneficjentów, dokonano oceny użyteczności stosowanych narzędzi informacyjno-promocyjnych i ich dopasowania do potrzeb grup docelowych oraz ocenę stopnia realizacji Planu komunikacji RPO WM.

Ponadto wykonana została kompleksowa analiza ilościowa i jakościowa prowadzonych działań informacyjno-promocyjnych. Ocenie został również poddany stopień zaspokojenia potrzeb informacyjnych ogółu społeczeństwa oraz potencjalnych beneficjentów. Z przeprowadzonych badań wynikało, że w komunikacji z opinią publiczną (ogółem społeczeństwa) najskuteczniejszym narzędziem jest informacja telewizyjna. Informacja ta jednak służy głównie wytworzeniu świadomości, że rozwój kraju i regionu dofinansowany jest z FE, a w dalszej kolejności – pobudzeniu potrzeby informacji pogłębionej, która jest zaspokajana przede wszystkim poprzez prasę i portale internetowe. Najskuteczniejszymi narzędziami przekazu kierowanego do beneficjentów i potencjalnych beneficjentów są zaś szkolenia oraz serwisy internetowe RPO WM.

Wykres 16. Stopień poinformowania o RPO WM

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI z potencjalnymi beneficjentami, n=403

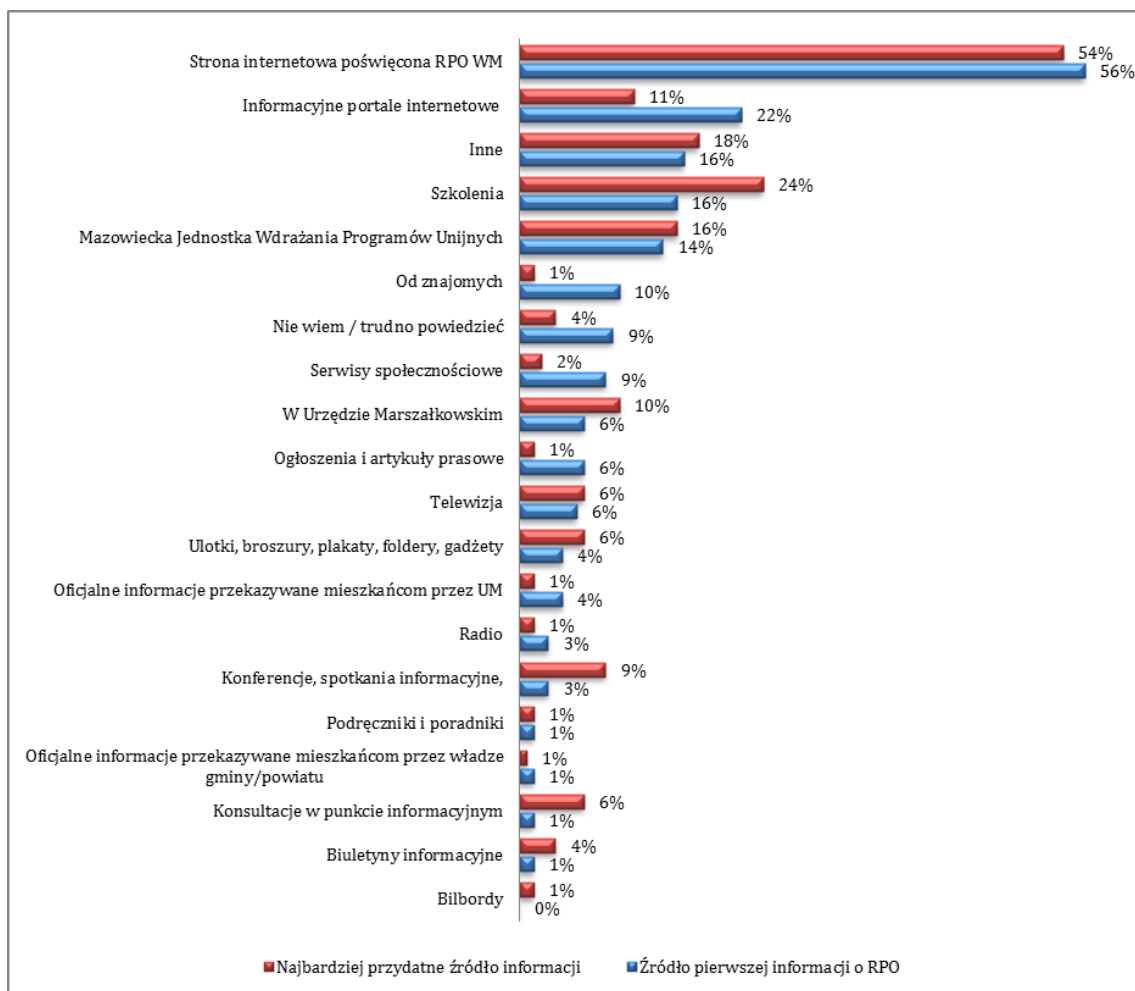
Najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonego badania:

- Wysoki poziom poinformowania JST o RPO WM;
- Średni poziom poinformowanie przedsiębiorców oraz pozostałych grup docelowych;
- Niski poziom wyróżnialności RPO WM wśród przedsiębiorców na tle innych programów (brak świadomości z jakiego programu można pozyskać środki na działalność);
- Strona internetowa najważniejszym kanałem informacyjnym;
- Wysoka ocena przeprowadzonych szkoleń, jednak niska popularność tej formy ze względu na niedostępność miejsca bądź czasu. Sugerowane transmisji on-line, zamieszczanie nagrań, szkoleń e-learnigowych;
- Wysoki odsetek podmiotów korzystających ze wsparcia firm konsultingowych i doradczych – szczególnie wśród przedsiębiorców.

W przypadku ogółu mieszkańców województwa stwierdzono, że świadomość korzystania ze środków UE była wśród nich powszechna. Osiągnięte rezultaty były efektem całości działań informacyjno-promocyjnych związanych z FE oraz dyskursem prowadzonym na ich temat. W ocenie ewaluatorów nie wymagały już dodatkowych wysiłków z poziomu programów regionalnych, może to być jeden z elementów prowadzonych działań, ale nie dominujący. Zaproponowano intensyfikację działań skierowanych do osób, które nie ukończyły 19 lat oraz mieszkańców wsi.

Zgodnie z wynikami badania mieszkańcy nie wiedzieli na jakie inwestycje przeznaczone były środki z RPO WM, najczęściej wskazywali inwestycje w drogi, które powszechnie łączone są z funduszami unijnymi. RPO WM ma bardzo niski stopień rozpoznawalności spontanicznej i jeden z niższych rozpoznawalności wspomaganej w zestawieniu z innymi programami operacyjnymi. Głównym źródłem informacji o RPO WM była telewizja. Największym zaufaniem mieszkańców cieszyła się telewizja i strona internetowa RPO WM.

Wykres 17. Ocena poszczególnych kanałów informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CATI z potencjalnymi beneficjentami, n=403

Mieszkańcy podchodzili do środków unijnych bardzo pragmatycznie i chcieli dowiadywać się o możliwościach osobistych korzyści i ewentualnie korzyści dla najbliższego otoczenia – miejsca zamieszkania i firmy, w której pracują. Istniała wśród nich potrzeba informacji o funduszach unijnych przeznaczonych dla regionu.

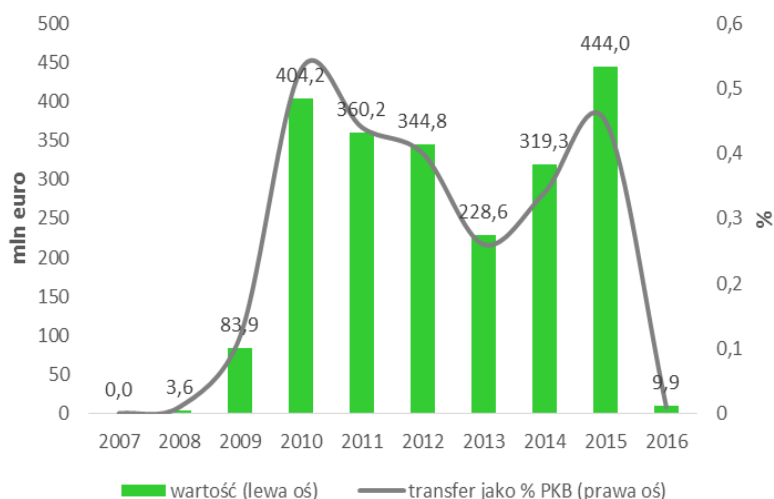
W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 6 rekomendacji w tym:

- 2 jako rekomendacje operacyjne;
- 3 jako rekomendacje kluczowe;
- 1 jako horyzontalna.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

2) Celem głównym badania „Oszacowanie wpływu RPO WM 2007 – 2013 na wartości wskaźników makroekonomicznych dla Województwa Mazowieckiego za pomocą modelu makroekonomicznego HERMIN” badania była ocena wpływu interwencji publicznej udzielanej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 na otoczenie społeczno-gospodarcze regionu. Oszacowanie tego wpływu odbyło się przy wykorzystaniu modelu makroekonometrycznego HERMIN (II generacji) dla województwa mazowieckiego.

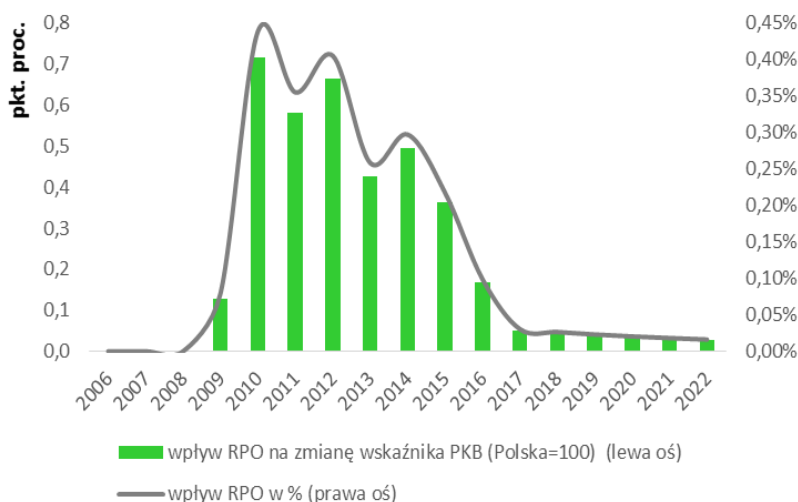
Wykres 18. Transfery w ramach RPO WM

Zdaniem ewaluatorów w porównaniu z PKB regionu, środki RPO WM nie były bardzo znaczne (max 0,5%), jednak na tyle wysokie, aby wpłynąć na gospodarkę.

Zgodnie z wynikami badania interwencja RPO zwiększyła PKB regionu o max. 0,9%, czyli około dwukrotnie więcej, niż wynosi wysokość transferów. Najsilniejszy efekt dotyczy lat 2010-2012, istnieje także niewielki wpływ w długim okresie. W porównaniu z Polską, dzięki RPO WM PKB per capita urosnie max. o 0,8 pkt. proc. Na tle europejskim, dzięki wyrównaniu różnic w poziomach cen, efekt wyniesie max. niecałe 0,4 pkt. proc.

Wykres 19. PKB per capita (Polska=100)

Silny wpływ na inwestycje publiczne (max. 12%) tłumaczyć należy krajowym współfinansowaniem publicznym programów unijnych. Na tym tle wpływ na inwestycje prywatne nie był bardzo silny (max. 2%), zwłaszcza uwzględniając duże znaczenie wsparcia inwestycji w modelu.

Konsumpcja prywatna zależała wyłącznie od dochodu do dyspozycji, dlatego też wyniki były zbliżone. Maksymalny wpływ to ok. 0,045% w 2013 roku.

Zgodnie z wynikami modelowania inwestycje w ramach RPO WM przyczyniły się do wzrostu współczynnika zatrudnienia o max. 0,45 pkt. proc. i spadku stopy bezrobocia o max. 1 pkt. proc. Można stwierdzić, że RPO ma umiarkowany wpływ na strukturalne wskaźniki rynku pracy.

Najwięcej nowoutworzonych miejsc pracy netto (ok. 100 tys.) pojawiło się dzięki RPO WM w roku 2010. W kolejnych latach wskaźnik wahał się pomiędzy 20-40 tys., lecz osiągnął prawie 80% wszystkich nowoutworzonych miejsc pracy w gospodarce.

Ponadto zgodnie z wynikami analiz interwencja wpłynęła również na wzrost łącznych kosztów związanych z zatrudnieniem co najwyżej o ok. 0,7%, co wynika z rosnących zasobów pracy.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

3) W perspektywie finansowej 2014-2020 planowane jest rozszerzenie zakresu stosowania instrumentów finansowych. Dążąc do najefektywniejszego wykorzystania środków wystąpiła konieczność przeanalizowania obszarów RPO WM 2014-2020, w których zakładane było udzielenie wsparcia w systemie zwrotnym pod kątem zasadności, możliwości oraz zakresu zastosowania instrumentów finansowych. Zgodnie z artykułem 37 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 w przypadku zastosowania w programie operacyjnym instrumentów finansowych, konieczne było przeprowadzenie oceny *ex-ante* wykazującej występowanie zawodności mechanizmów rynkowych lub nieoptymalnego poziomu inwestycji.

W związku z powyższym w III kw. 2014 r. uruchomiono procedurę przetargową dotyczącą realizacji badania pn. *„Analiza ex-ante zawodności rynku i nieoptymalnego poziomu inwestycji na terenie województwa mazowieckiego w kontekście wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020”*. Celem badania była ocena zasadności i zakresu zastosowania instrumentów finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 w kontekście zawodności rynku lub nieoptymalnego poziomu inwestycji. Raport sporządzono zgodnie z zapisami art. 37 Rozporządzenia Parlamentu i Rady UE 1303/2013 zawierając w nim wszystkie elementy, o których mowa w punkcie 2 tegoż artykułu. W niniejszym badaniu zastosowano szerokie instrumentarium metodologiczne, obejmujące zarówno metody jakościowe i ilościowe. Wstępna analiza desk research wykazała, iż instrumenty finansowe mogą znaleźć zastosowanie w priorytetach inwestycyjnych:

- 3c - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług,
- 4a - Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
- 4c - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym

- 4e - Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu
- 6a - Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie
- 9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich

Te ww. priorytety stanowiły przedmiot pogłębionych badań terenowych.

Wyniki badania wskazały, że luką finansowania w województwie mazowieckim dotkniętych jest 3895 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i 1259 przedsiębiorstw rocznie.

Lukę finansowania oszacowano oraz poddano analizie wykorzystując trzy metody: badanie statystyki GUS, model zapotrzebowania na kapitał AFN oraz badanie ankietowe przedsiębiorstw województwa mazowieckiego.

Wśród jednostek dojrzałych luką finansowania długiem dotkniętych było prawie 31 tys. podmiotów mazowieckiego sektora MŚP. Łącznie luka finansowania długiem tych przedsiębiorstw wynosiła ponad 1,6 mld zł. W związku z tym, że złożona oferta nie spełniała wymogów formalnych konieczne było unieważnienie przetargu oraz ponowne ogłoszenie postępowania. W związku z powyższym podpisanie umowy na realizację badania było możliwe na początku 2015 r.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

W przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 43 rekomendacji.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2015

W II półroczu 2015 r. na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zostało zrealizowane badanie ewaluacyjne pt. *„Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”*.

Celem badania ewaluacyjnego była całościowa ocena projektów transportowych, a w szczególności dokonanie oceny czy prowadzone w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007 - 2013 działania były skuteczne oraz czy inwestycje transportowe finansowane z RPO WM 2007 - 2013 miały wpływ na spójność komunikacyjną i przestrzenną województwa mazowieckiego oraz wzrost konkurencyjności regionu. Badanie obejmowało:

- studia przypadków projektów transportowych, badania CATI/CAWI z beneficjentami,
- pogłębione wywiady IDI z ekspertami w zakresie transportu drogowego, kolejowego i lotniczego oraz rozwoju regionalnego i ochrony środowiska,
- ankiety/wywiady z użytkownikami inwestycji, opracowanie mapy, ilustrującej lokalizację projektów transportowych, finansowanych z RPO WM, na tle innych projektów, finansowanych z programów unijnych i środków publicznych,
- analizy matematyczno- statystyczne, przestrzenne i kartograficzne.

Badaniem zostały objęte projekty realizowane w województwie mazowieckim w ramach:

- Priorytetu III. Regionalny system transportowy
 - Działanie 3.1 Infrastruktura drogową,
 - Działanie 3.2 Regionalny transport publiczny,
 - Działanie 3.3 Lotniska i infrastruktura lotnicza.

- Priorytetu V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu
 - Działanie 5.1 Transport miejski.

Realizacja niniejszego badania pozwoliła na ocenę rezultatów wsparcia udzielonego w ramach inwestycji transportowych ze środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013 oraz opracowania wniosków i rekomendacji, które należy uwzględnić podczas wdrażania projektów realizujących podobne inwestycje w nowym okresie programowania RPO WM 2014-2020.

Rekomendacje ewaluatorów po poddaniu analizie przez adresatów i konsultacjom z interesariuszami zostały wdrożone w latach następnych.

w przypadku przedmiotowego badania ewaluator przedstawił do wdrożenia 5 rekomendacji, z których po uzgodnieniach z Instytucją Pośredniczącą - MJWPU:

- 3 zostały w całości przyjęte do realizacji;
- 2 zostały zatwierdzone do wdrożenia częściowo.

Wyniki przeprowadzonych badań wraz z wynikającymi z nich rekomendacjami zostały upublicznione poprzez stronę internetową www.rpo.mazowia.eu (zakładka *Ewaluacja*).

Rok 2016

W II półroczu roku 2016 na zlecenie Samorządu Województwa Mazowieckiego zostało ogłoszone zamówienie na przygotowanie badania ewaluacyjnego pt. „*Ewaluacja ex-post RPO WM 2007-2013*”.

Celem ewaluacji ex post jest podsumowanie i ocena efektów wsparcia udzielonego ze środków RPO WM 2007-2013 głównie pod kątem określenia stopnia realizacji celu głównego i celów szczegółowych Programu.

Ponadto zgodnie z założeniami ujętymi w Rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r., które ustanawia przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 powinno objąć każdy z celów RPO WM 2007-2013. Należy przeanalizować stopień wykorzystania użytych zasobów, skuteczność oraz efektywność programowania funduszy, a także wpływ gospodarczy i społeczny zrealizowanych interwencji.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007- 2013 (RPO WM 2007-2013) był jednym z szesnastu programów regionalnych, które realizowały Strategię Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 i Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 (zwane też Narodową Strategią Spójności).

Głównym celem RPO WM 2007-2013 była **poprawa konkurencyjności regionu i zwiększanie spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej województwa**.

Cel główny RPO WM 2007-2013 był realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Rozwój gospodarki regionu, w tym gospodarki opartej na wiedzy.

Cel pośredni realizowany był poprzez przedsięwzięcia przewidziane do wsparcia w ramach Priorytetów:

- I. *Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu.*
- II. *Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza.*

2. Poprawa i uzupełnienie istniejącej infrastruktury technicznej.

Cel pośredni realizowany był poprzez przedsięwzięcia przewidziane do wsparcia w ramach Priorytetów:

- III. *Regionalny system transportowy.*
- IV. *Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka.*
- V.

3. Aktywizacja miast oraz obszarów atrakcyjnych turystycznie.

Cel pośredni realizowany był poprzez przedsięwzięcia przewidziane do wsparcia w ramach Priorytetów:

- VI. *Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu.*
- VII. *Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji.*

4. Poprawa infrastruktury społecznej warunkującej rozwój kapitału ludzkiego w regionie.

Cel pośredni realizowany był poprzez przedsięwzięcia przewidziane do wsparcia w ramach Priorytetu:

- VIII. *Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego.*

Powyższe cele realizowane w ramach siedmiu osi priorytetowych, przy finansowym wsparciu dla IZ RPO WM 2007-2013 z osi priorytetowej 8 Pomoc techniczna. Na realizację Programu przewidziano łącznie kwotę 1 868 602 800 euro.

Odbiorcy badania:

Bezpośredni:

Samorząd Województwa Mazowieckiego.
Instytucja Zarządzająca RPO WM 2014-2020.
Komitet Monitorujący RPO WM 2014-2020.

Pośredni:

Beneficjenci RPO WM 2007-2013.
Komisja Europejska

Wyniki prac zostaną opublikowane na ogólnodostępnej stronie internetowej www.funduszedlamazowska.eu oraz zostaną wykorzystane w trakcie tworzenia dokumentu pn „Sprawozdanie końcowe z realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa mazowieckiego 2007-2013”.

Przedmiotowe badanie finansowane jest w ramach środków pochodzących z Pomocy Technicznej RPO WM 2014-2020 zaś zakres tematyczny dotyczy RPO WM 2007-2013.

3. Realizacja w podziale na priorytety, postęp wdrażania programu wg priorytetów/osi

3.1 Priorytet I. Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu

3.1.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu jest poprawa konkurencyjności Mazowsza poprzez tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości. Na realizację Priorytetu I RPO WM 2007-2013 przewidziano środki z EFRR w wysokości 440 053 384 euro, co stanowi 23,55% alokacji RPO WM. Cała alokacja została przeznaczona na wykonanie Strategii Europa 2020.

W ramach Priorytetu I realizowane są następujące działania:

1. Działanie 1.1 *Wzmocnienie sektora badawczo - rozwojowego;*
2. Działanie 1.2 *Budowa sieci współpracy nauka - gospodarka;*
3. Działanie 1.3 *Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą;*
4. Działanie 1.4 *Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu;*
5. Działanie 1.5 *Rozwój przedsiębiorczości;*
6. Działanie 1.6 *Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym;*

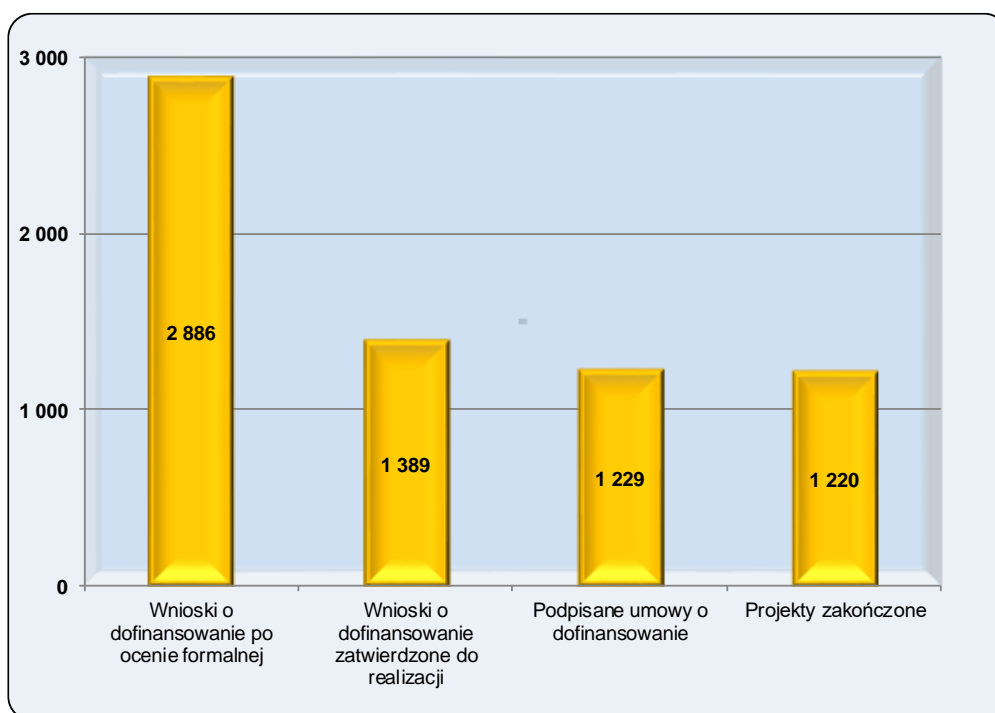
7. Działanie 1.7 *Promocja gospodarcza*;
8. Działanie 1.8 *Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 2886 wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 802,5 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 1389 wniosków na kwotę dofinansowania 524,7 mln euro. Podpisano z beneficjentami 1229 umów o dofinansowanie na kwotę 410 mln euro (EFRR). We wnioskach o płatność wykazano wydatki na kwotę 411,7 mln euro pochodzące z EFRR, co stanowi 99,73% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Zakończonych zostało 1220 projektów o wartości dofinansowania z UE 408,1 mln euro, co stanowi 98,87% alokacji na ten Priorytet.

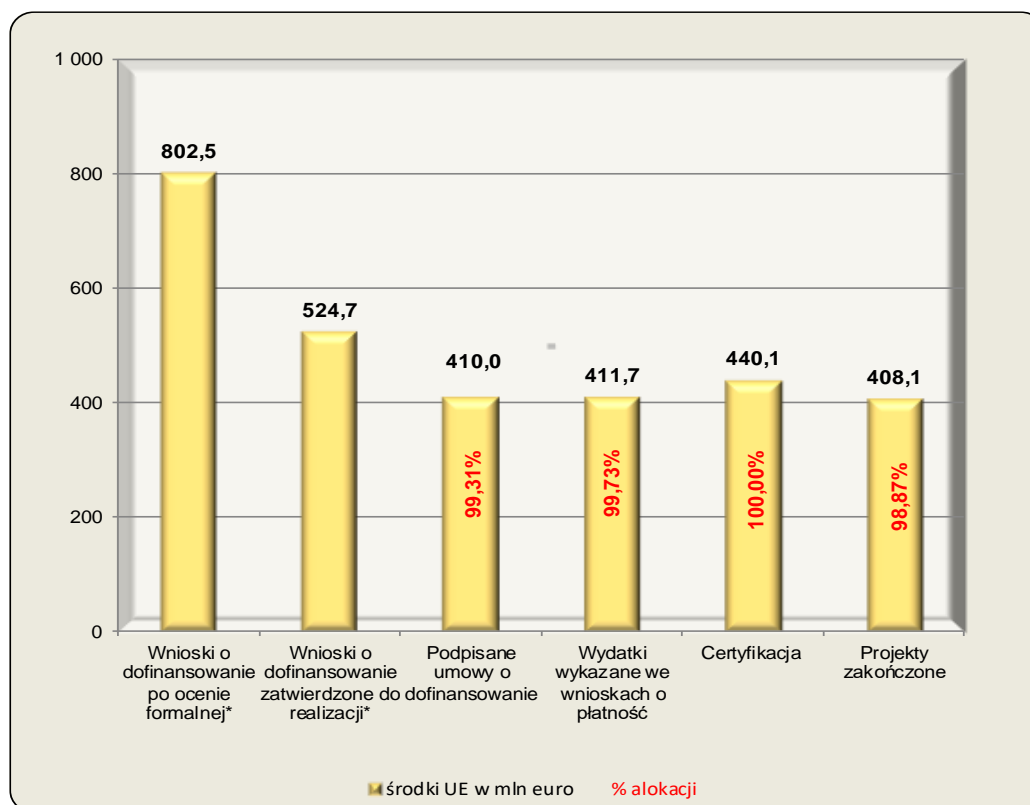
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 440,1 mln euro (100,00% alokacji).

Wykres 20. Realizacja Priorytetu I (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 21. Realizacja Priorytetu I (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Na podstawie wniosków o płatność końcową 9 projektów nie zostało zakończonych, ponieważ stwierdzono w nich nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu. Toczą się postępowania mające na celu odzyskanie środków.

W ramach przedmiotowej osi realizowane są projekty w trybie konkursowym, indywidualnym oraz projekty dotyczące Inicjatywy JESSICA.

Konkursy

Od uruchomienia Programu w ramach ogłoszonych konkursów udostępniono 370,8 mln euro (z EFRR), co stanowi 89,83% alokacji przeznaczanej na Priorytet I. Konkursy z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu I

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego	30.06 - 30.07.2010	5,00	28	16,48	9	5,59	6,15%
1.2. Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka	x	9,00	50	11,42	25	4,48	99,83%
	29.04 - 31.05.2011	5,00	12	3,00	5	1,35	30,04%
	30.04 - 11.07.2012	4,00	38	8,42	20	3,13	69,79%
1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą	x	70,06	39	66,12	25	30,27	50,05%
	30.06 - 29.09.2008	38,25	18	34,17	9	14,85	24,55%
	12.03 - 24.04.2009	31,81	21	31,95	16	15,47	25,59%
1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	x	39,72	13	71,12	6	19,13	50,42%
	30.09 - 30.11.2009 (f.poręczeniowe)	17,87	2	16,46	1	1,80	4,75%
	30.09 - 30.11.2009 (f.pożyczkowe)	9,35	4	13,78	2	8,08	21,29%
	31.05 - 29.07.2011 (f.pożyczkowe)	5,00	5	11,17	2	1,19	3,12%
	25.06 - 31.07.2012 Fundusz Powierniczy w ramach inicjatywy JEREMIE	7,50	2	29,71	1	8,06	21,25%
1.5. Rozwój przedsiębiorczości	x	207,68	2 392	415,29	970	158,34	99,82%
	30.06 - 06.10.2008	148,98	661	162,26	351	80,92	51,01%
	30.06 - 14.07.2010	16,00	386	86,32	144	25,49	16,07%
	30.09 - 14.10.2011 - dla średnich przedsiębiorstw	5,00	42	9,52	18	3,34	2,11%
	17.10 - 02.11.2011 - dla małych przedsiębiorstw	5,00	97	15,48	46	6,61	4,16%
	04.11 - 18.11.2011 - dla mikroprzedsiębiorstw	10,00	218	18,06	85	6,12	3,86%

	30.04 - 29.05.2013 - dla średnich przedsiębiorstw	5,00	45	8,36	26	4,08	2,57%
	28.05 - 28.06.2013 - dla mikro i małych przedsiębiorstw	5,00	344	37,87	168	16,65	10,50%
	30.07 - 29.08.2014	12,70	599	77,42	132	15,13	9,54%
	x	20,00	30	22,38	15	9,56	61,66%
1.6. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym	09.06 - 08.12.2009	10,00	2	0,90	1	0,26	1,67%
	30.09.2010 - 13.01.2011	5,00	10	7,72	4	3,26	21,05%
	30.12.2011 - 28.02.2012	5,00	18	13,76	10	6,04	38,94%
	x	7,00	272	13,73	120	2,66	6,77%
1.7. Promocja gospodarcza	30.11 - 30.12.2010	2,50	11	1,06	9	0,73	1,87%
	30.11.2010 - 31.05.2011	2,50	113	2,91	49	0,86	2,19%
	30.12.2011 - 02.03.2012	2,00	148	9,76	62	1,06	2,71%
	x	12,37	27	8,17	22	5,50	100,00%
1.8. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)	04.08 - 03.09.2009	6,37	2	0,70	2	0,58	10,60%
	30.06.2011 - 29.06.2012	6,00	25	7,47	20	4,91	89,40%
PRIORYTET I	x	370,84	2 851	624,73	1 192	235,54	57,06%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

W Indykatywnym Wykazie Projektów Kluczowych dla Priorytetu I znajdowało się 36 projektów, które zostały zrealizowane na kwotę dofinansowania 169,9 mln euro (z EFRR), co stanowi 41,16% alokacji.

Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 18. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu I

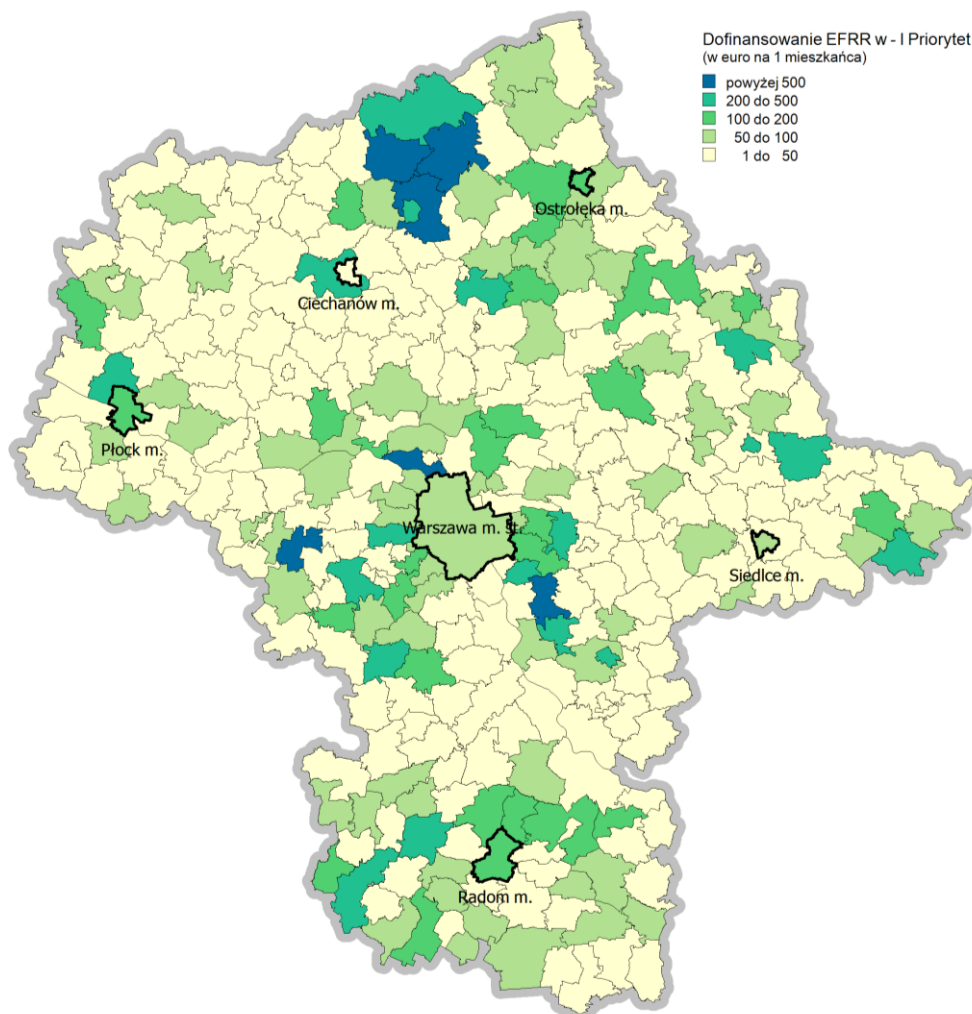
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
1.1. Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego	21	83,22	21	85,52	93,98%
1.2. Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka	0	0,00	0	0,00	0,00%
1.3. Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą	8	30,63	8	29,77	49,22%
1.4. Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu	3	19,50	3	18,17	47,89%
1.5. Rozwój przedsiębiorczości	0	0,00	0	0,00	0,00%
1.6. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym	0	0,00	0	0,00	0,00%
1.7. Promocja gospodarcza	4	39,73	4	36,47	92,89%
1.8. Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)	0	0,00	0	0,00	0,00%
Priorytet I	36	173,07	36	169,92	41,16%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 3. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu I (bez Jessici i Jeremiego)

Źródło: opracowanie własne

Szczególnie istotnym zadaniem RPO WM było wyrównywanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy poszczególnymi częściami województwa. W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego wyznaczono 5 obszarów charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami społeczno-gospodarczymi, tzw. obszary problemowe, które powinny być objęte największym wsparciem.

Na obszarach problemowych w ramach Priorytetu I zrealizowano 474 projektów (co stanowi ponad 38,6% wszystkich projektów) na kwotę dofinansowania w części UE wynoszącą 133,2 mln euro (co stanowi 32,5% wartości wszystkich projektów). Najwięcej projektów, wśród obszarów problemowych, realizowano na obszarze radomskim – 224 projekty na kwotę dofinansowania z EFRR 44,9 mln euro. Podział projektów ze względu na poszczególne obszary problemowe został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 19. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe - Priorytet I

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	36	20,87	8,33
nadbużański	50	35,46	17,10
ostrołęcki	91	73,45	38,39
płocki	73	71,72	24,54
radomski	224	110,17	44,88

Źródło: opracowanie własne

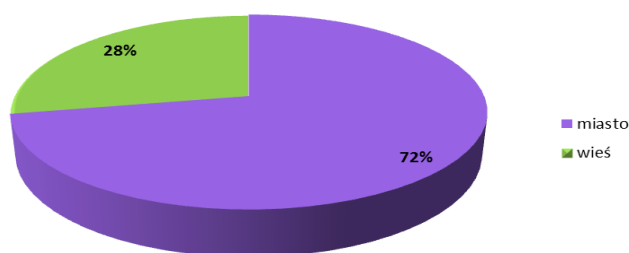
W ujęciu subregionalnym zgodnie z zaprezentowaną poniższą tabelą, spośród wszystkich regionów, największe dofinansowanie w ramach Priorytetu I otrzymało Miasto Stołeczne Warszawa 114,4 mln euro (EFRR), natomiast najmniej odnotowano w subregionie ciechanowsko-płockim 38,4 mln euro (EFRR).

Tabela 20. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet I

Subregion	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	124	105,31	38,44
M.St. Warszawa	309	224,77	114,38
Ostrołęcko-Siedlecki	183	144,84	73,36
Radomski	235	118,54	47,97
Warszawski-Wschodni	191	168,12	84,99
Warszawski-Zachodni	220	124,21	50,83

Źródło: opracowanie własne

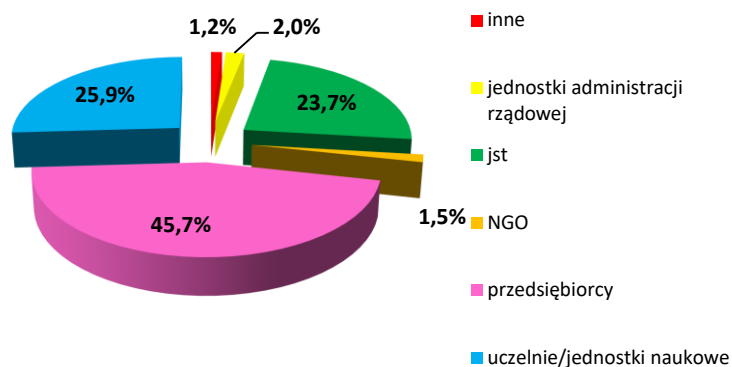
Duża część projektów przeznaczonych do dofinansowania w ramach Priorytetu I realizowana była na obszarach miejskich (72%). Na obszarach wiejskich zrealizowano 343 projekty na wartość dofinansowania UE 126,6 mln euro. Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 22. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet I

Źródło: opracowanie własne

Najczęściej występującą formą prawną beneficjenta w Priorytecie I byli przedsiębiorcy – 1133 z 1220 umów. Rozkład projektów w ujęciu wartościowym został przedstawiony na poniższym wykresie.

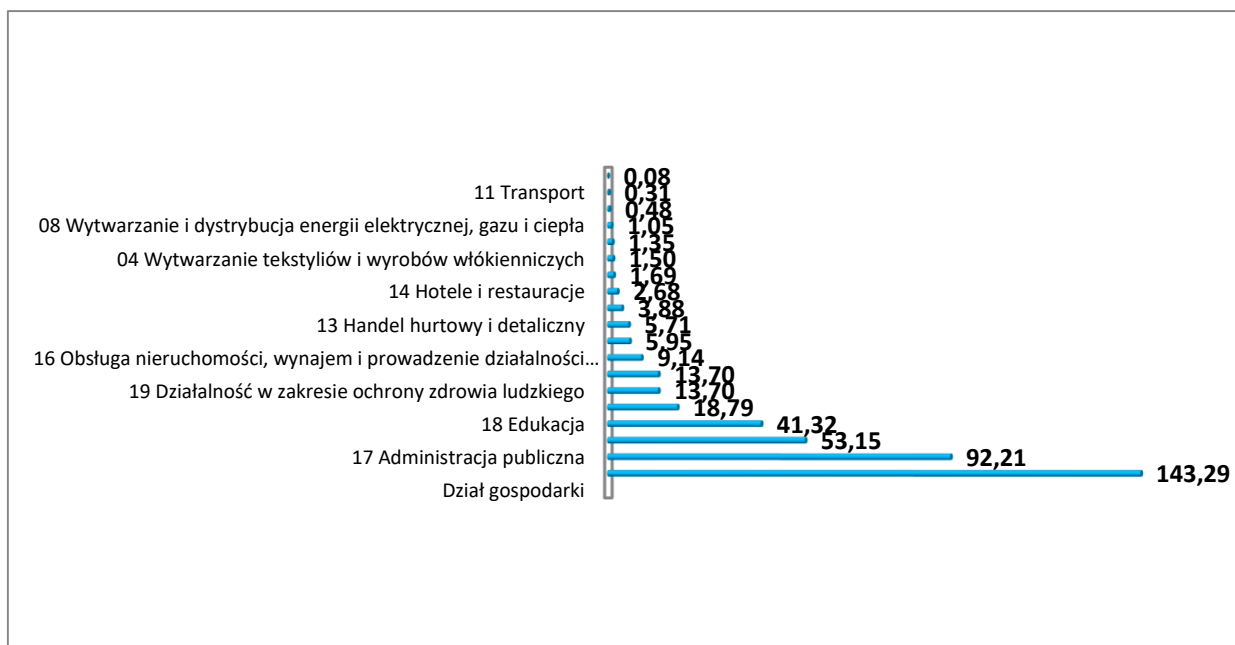
Wykres 23. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu I (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Największe wsparcie udzielono na realizację projektów w ramach działu gospodarki *Inne niewyszczególnione usługi* (34,9% zaangażowanych środków w ramach Priorytetu I). Rozkład projektów realizowanych w ramach Priorytetu I według działów gospodarki został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 24 Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu I (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

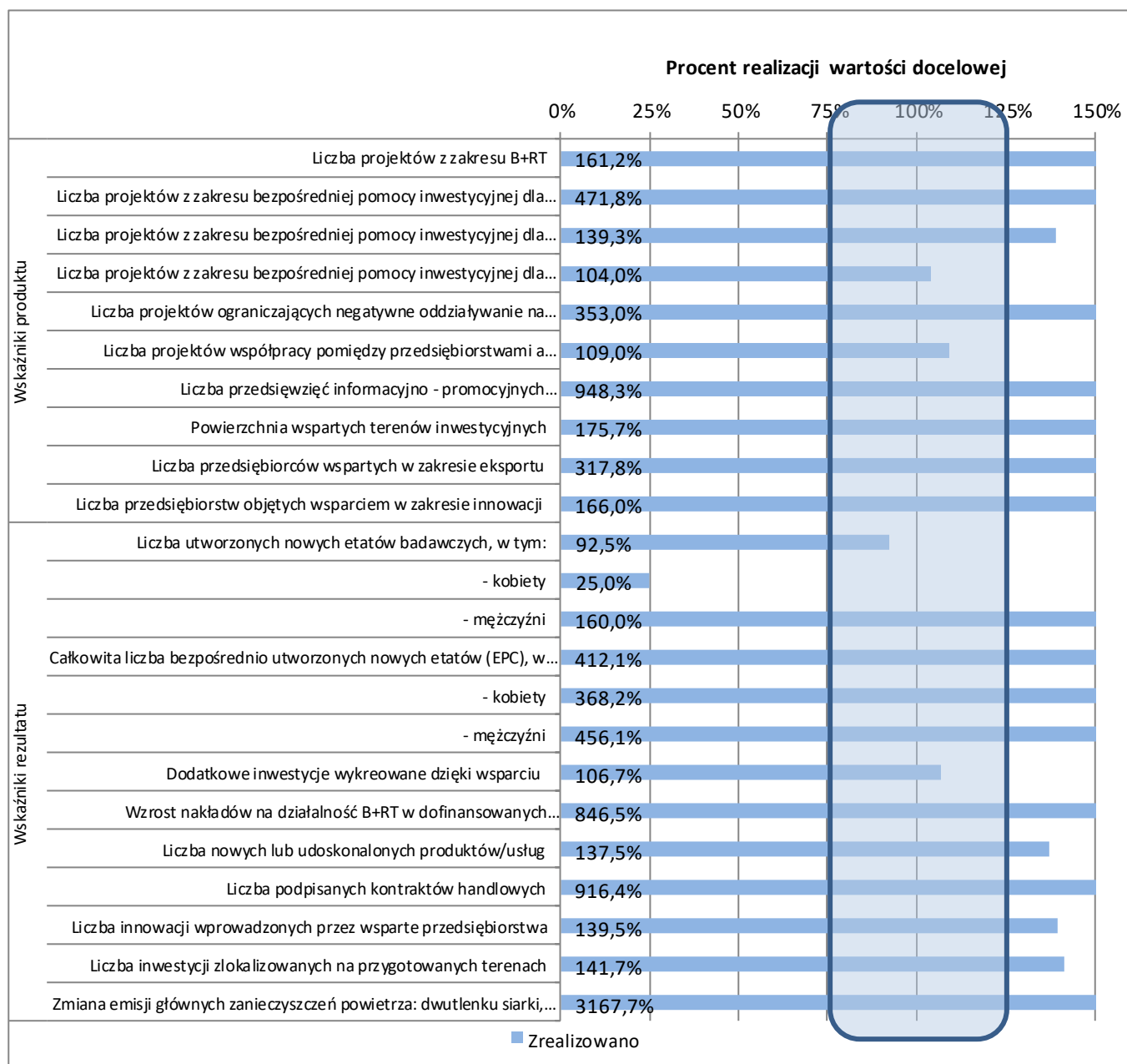
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu I określono 8 wskaźników produktu oraz 9 wskaźników rezultatu.

Na podstawie zakończonych 1220 projektów wynika, że wartości docelowe wszystkich wskaźników produktu i rezultatu zostały osiągnięte, co widać na poniższym wykresie. Wyjątek stanowi podwskaźnik „Liczba utworzonych nowych etatów badawczych dla kobiet”.

Wykres 25. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie końcowych wniosków o płatność – Priorytet I

Źródło: opracowanie własne

Przestrzeganie zasady równości szans kobiet i mężczyzn stanowiło jedną z podstawowych zasad RPO WM. Podczas programowania zostały założone podwskaźniki dotyczące miejsca pracy w podziale na płeć na równym poziomie. Beneficjenci składając wnioski o dofinansowanie nie deklarowali, kogo zatrudnią, gdyż zostałaby zaburzona omawiana zasada, każdy miał mieć równy dostęp do zatrudnienia. Ponadto IZ, co do zasady, nie wspierała bezpośrednio tworzenia nowych miejsc pracy, a jedynie projekty, których realizacja pośrednio temu służyła.

Większość wskaźników przekroczyła wartości docelowe, co można uznać za wartość dodaną. W ramach dostępnych środków zrealizowano więcej przedsięwzięć dotyczących potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości niż planowano. Co do zasady wskaźniki te zostały przekroczone z uwagi na fakt, że nie istniał mechanizm ograniczający ich wybór przez beneficjentów. Na żadnym etapie konkursu IZ nie miała możliwości zamknięcia konkursu po zrealizowaniu wymaganej liczby wskaźników, a jedynie po wyczerpaniu alokacji. Spowodowało to sytuację, że pomimo kontraktacji wymaganej wartości wskaźników kolejne umowy były podpisywane.

Działanie 1.1 – Wzmocnienie sektora badawczo-rozwojowego

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.1.

Tabela 21. Realizacja Działania 1.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	49	31	30	275
Wartość dofinansowania w mln euro	103,38	93,42	91,11	91,11

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100,12%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 21 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 85,5 mln euro, co stanowi 93,98% alokacji przeznaczonej na Działanie 1.1.

Tabela 22. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Stworzenie powiązań kooperacyjnych między sferą badawczą a przedsiębiorstwami w celu poprawy konkurencyjności regionu i zwiększenia spójności gospodarczej i społecznej	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego	2,76	2,30
Wzmocnienie potencjału innowacyjnego ośrodka w Świerku w zakresie rozwoju technologii wykorzystujących promieniowanie jonizujące	Narodowe Centrum Badań Jądrowych	8,85	7,45

Centrum Badawcze Polskiej Akademii Nauk „Konwersja Energii i Źródła Odnawialne w gminie Jabłonna”	Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szewalskiego Polskiej Akademii Nauk	20,62	16,43
Aparatura WCB (Weterynaryjne Centrum Badawcze)	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	2,87	2,31
Rozbudowa laboratoriów i stworzenie prototypów linii doświadczalnych dla innowacyjnych technologii przygotowanych do wdrożenia przez grupy badawcze Instytutu Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk	Instytut Wysokich Ciśnień Polskiej Akademii Nauk	8,45	6,02
Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej	Politechnika Warszawska	16,63	13,23
Doposażenie Instytutu Eksploatacji Pojazdów i Maszyn Uniwersytetu Technologiczno - Humanistycznego im. K. Pułaskiego w Radomiu w aparaturę naukowo - dydaktyczną z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz ochrony przed skażeniami motoryzacyjnymi środowiska	Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego	1,73	1,47
Centrum Innowacyjnych Technologii Lotniczych i Kosmicznych	Instytut Lotnictwa	14,36	6,27
Mazowieckie Centrum Laboratoryjne Nauk Przyrodniczych UKSW źródłem zwiększenia transferu wiedzy ze świata nauki do gospodarki dzięki wzmocnieniu infrastruktury badawczo - rozwojowej	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	13,91	6,28
Centrum grafenu i innowacyjnych nanotechnologii	Instytut Technologii Materiałów Elektronicznych	11,07	9,40
Wyposażenie stanowiska laboratoryjnego do wytwarzania polimeru siarkowego	Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego	0,87	0,72
Rozbudowa Laboratoriów Centrum Inżynierii Biomedycznej Wojskowej Akademii Technicznej	Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego	0,59	0,48
Rozbudowa Obserwatorium Satelitarnego Centrum Geomatyki Stosowanej Wojskowej Akademii Technicznej	Wojskowa Akademia Techniczna im. Jarosława Dąbrowskiego	1,11	0,90
Utworzenie Laboratorium Badawczego Innowacyjnych Technologii i Materiałów w Płocku	Politechnika Warszawska Filia w Płocku	0,39	0,28
Laboratorium Grafenowe LG PW - zaplecze wytwarzania standaryzowanego grafenu płatkowego o określonej funkcjonalności	Politechnika Warszawska	1,02	0,77
Wyposażenie laboratoriów Centrum Nowych Technologii UW w aparaturę niezbędną do prowadzenia badań na rzecz przemysłu i medycyny	Uniwersytet Warszawski	3,88	3,24

Centrum Badań Biomedycznych	Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie	8,41	6,77
Wzmocnienie potencjału badawczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach	0,15	0,12
Laboratorium metod profilaktycznych fizjoterapii	Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa	0,34	0,29
Heterogeniczna Chmura Obliczeniowa jako Wielomodowe Laboratorium Badawcze (HCO-WLB)	Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych	0,20	0,17
Stacja Monitoringu Ekotoksykologicznego w Centrum Laboratoryjnym Nauk Przyrodniczych UKSW Źródłem zwiększenia transferu badań i wiedzy do społeczeństwa i gospodarki na temat zagrożeń środowiska i jakości żywności na terenie Mazowsza	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie	0,77	0,64

Źródło: opracowanie własne

Działanie 1.2 – Budowa sieci współpracy nauka-gospodarka

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.2.

Tabela 23. Realizacja Działania 1.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	50	37	25	165
Wartość dofinansowania w mln euro	11,42	8,55	4,48	4,48

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,83%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

Działanie 1.3. – Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.3.

Tabela 24. Realizacja Działania 1.3

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	47	33	33	356
Wartość dofinansowania w mln euro	93,44	71,32	60,03	60,03

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,27%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 8 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 29,8 mln euro, co stanowi 49,22% alokacji przeznaczonej na Działanie 1.3.

Tabela 25. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.3

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Warszawska Przestrzeń Technologiczna - Centrum Przedsiębiorczości Smolna	Miasto Stołeczne Warszawa	1,84	1,21
Warszawska Przestrzeń Technologiczna Centrum Kreatywności Targowa	Miasto Stołeczne Warszawa	6,61	3,28
Dyфуzja procesów rozwojowych na terenie Północnego Mazowsza poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w północnej części powiatu przasnyskiego - etap 1	Powiat Przasnyski	20,70	14,82
Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych w mieście Siedlce przy ul. Brzeskiej włączonych do Tarnobrzskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	Miasto Siedlce	1,37	1,04
Uzbrojenie Terenów Inwestycyjnych Garwolińskiej Strefy Aktywności Gospodarczej w Garwolinie – ETAP II	Powiat Garwoliński	3,48	2,86
Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność inwestycyjną w Gminie Teresin - etap II	Gmina Teresin	2,87	2,43
Przygotowanie terenów pod utworzenie Centrum Dystrybucji i Przetwórstwa Rolnego	Gmina Przytyk	1,78	1,44
Kompleksowe uzbrojenie obszarów inwestycyjnych gminy Grodzisk Mazowiecki w tym terenu przeznaczanego pod utworzenie Interdyscyplinarnego Centrum Innowacji dla rozwoju innowacyjności i przedsiębiorczości na Mazowszu	Gmina Grodzisk Mazowiecki	4,59	2,69

Źródło: opracowanie własne

Działanie 1.4. – Wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.4.

Tabela 26. Realizacja Działania 1.4

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	16	9	9	179
Wartość dofinansowania w mln euro	96,55	60,76	37,30	37,30

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 98,31%. Zakończonych zostało 8 projektów o wartości dofinansowania UE 37,3 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowi 98,31% alokacji. Projekt RPMA.01.04.00-14-004/11 nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu (kwoty wycofano z Programu). Toczy się postępowanie administracyjne mające na celu odzyskanie środków.

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 3 projekty kluczowe o wartości dofinansowania UE 18,2 mln euro, co stanowi 47,89% alokacji przeznaczanej na Działanie 1.4.

Tabela 27. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.4

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Płocki Park Przemysłowo - Technologiczny I	Płocki Park Przemysłowo - Technologiczny Spółka Akcyjna	25,52	6,63
Budowa Parku Naukowo Technologicznego wraz z modernizacją infrastruktury towarzyszącej ośrodka w Świerku	Narodowe Centrum Badań Jądrowych	11,30	9,55
Park Innowacyjny Celestynów Unipress- budowa infrastruktury technicznej	Instytut Wysokich Ciśnień PAN	2,88	2,00

Źródło: opracowanie własne

Działanie 1.5. – Rozwój przedsiębiorczości

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.5.

Tabela 28. Realizacja Działania 1.5

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	2392	1094	970	3912
Wartość dofinansowania w mln euro	415,29	223,22	158,34	160,05

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów wyniosła 99,82%, natomiast zatwierdzonych wniosków o płatność 100,89%. Zakończonych zostało 962 projekty o wartości dofinansowania UE 156,5 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowiło 98,66% alokacji.

Na podstawie wniosków o płatność końcową 8 projektów nie zostało zakończonych, ponieważ stwierdzono w nich nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu. Toczy się postępowania mające na celu odzyskanie środków.

W ramach Działania nie były realizowane projekty kluczowe.

Działanie 1.6. – Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.6.

Tabela 29. Realizacja Działania 1.6

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	30	20	16	157
Wartość dofinansowania w mln euro	22,38	15,58	14,08	14,08

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 90,75%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania nie były realizowane projekty kluczowe, natomiast została wsparta inicjatywa Wspólnotowa Jessica.

Działanie 1.7. – Promocja gospodarcza

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.7.

Tabela 30. Realizacja Działania 1.7

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	275	141	124	352
Wartość dofinansowania w mln euro	51,87	44,98	39,12	39,14

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów wyniosła 99,66%, natomiast zatwierdzonych wniosków o płatność 99,71%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 4 projekty kluczowe o wartości dofinansowania UE 36,5 mln euro, co stanowi 92,89% alokacji przeznaczanej na Działanie 1.7.

Tabela 31. Projekty kluczowe realizowane w ramach Działania 1.7

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Aktualna wartość całkowita projektu w mln euro	Aktualna wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Przyspieszenie wzrostu konkurencyjności województwa mazowieckiego, przez budowanie społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy poprzez stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu	Samorząd Województwa Mazowieckiego	37,57	31,62
Mazowsze - promocja gospodarcza serca Polski	Samorząd Województwa Mazowieckiego	6,22	4,56
Zwiększenie potencjału rozwojowego północnej części Mazowsza poprzez promocję gospodarczą terenów inwestycyjnych Przasnyskiej Strefy Gospodarczej	Powiat Przasnyski	0,12	0,10
Mazowsze przyjazne dla biznesu	Agencja Rozwoju Mazowsza S.A.	0,25	0,18

Źródło: opracowanie własne

Działania 1.8. – Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT)

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 1.8

Tabela 32. Realizacja Działania 1.8

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	27	24	22	116
Wartość dofinansowania w mln euro	8,17	6,85	5,50	5,50

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100,0%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania nie były realizowane projekty kluczowe.

PODSUMOWANIE

W celu wzmocnienia konkurencyjności sfery badawczo - rozwojowej w ramach dostępnych środków wsparte zostały inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, w tym inwestycje w infrastrukturę naukową – badawczą jednostek naukowych i szkół wyższych oraz w rozwój infrastruktury specjalistycznych laboratoriów. Ponadto w celu podejmowania i wzmocnienia współpracy nauka-gospodarka realizowano projekty

celowe i wdrożeniowe wyniki prac B+RT. Wsparciem objętych zostało 36 ośrodków badawczych, które przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury zrealizowało 87 projektów badawczych, rozwojowych i celowych. Utworzono 97 laboratoriów, z których usług skorzystało 18 przedsiębiorstw. Ponadto zmodernizowano 54 laboratoria, z których natomiast skorzystało 115 przedsiębiorstw. Zakupiono 747 szt. aparatury naukowo-badawczej, z której skorzystało 32 instytucje. W wyniku zrealizowanych projektów powstało 203 wdrożeń wyników prac B+RT oraz zgłoszono 12 patentów.

Poprawa konkurencyjności również opierała się na dofinansowaniu projektów w zakresie uzbrajania terenów pod inwestycje. Dzięki tym projektom wsparto 5 terenów inwestycyjnych o powierzchni 2108,25 ha, na których zlokalizowano 165 inwestycji o wartości 35 066 257,11 zł.

Nakłady na działalność B+R stanowią główny miernik z zakresu statystyki działalności badawczo-rozwojowej, charakteryzujący konkurencyjność i poziom rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Pozwalają na analizę aktywności przedsiębiorstw, jednostek naukowych, uczelni, rządowych instytutów naukowych itp., w zakresie prowadzenia działalności badawczo - rozwojowej. Stanowią element wsparcia dla złożonego procesu kształtowania polityki nauki i innowacji. Miara określająca wartość nakładów na B+R w relacji do produktu krajowego brutto jest wykorzystywana m.in. do porównań aktywności badawczo-rozwojowej poszczególnych krajów. Najwyższy udział nakładów na działalność B+R w PKB w 2006 r. odnotowano w województwie mazowieckim (1,11%) i nadal ze wskaźnikiem 1,55% pozostało liderem wśród polskich województw.¹⁹

Na podstawie analizy wskaźników rezultatu można stwierdzić, że nastąpił wzrost nakładów na działalność B+RT w dofinansowanych przedsiębiorstwach o 118,5 mln euro. Dzięki wsparciu zostały wykreowane dodatkowe inwestycje ze względu na zaangażowanie własnych środków przez beneficjentów (426,7 mln euro). Podpisano 1008 kontraktów handlowych oraz przedsiębiorstwa wprowadziły 1535 innowacji.

W ramach Priorytetu realizowane były projekty mające na celu rozwój instrumentów finansowania działalności gospodarczej i inwestycyjnej funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych oraz dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych działających na rynku regionalnym i lokalnym.

Realizowane były również projekty wsparcia dla przedsiębiorstw we wprowadzaniu przyjaznych środowisku technologii oraz usprawnienia zarządzania środowiskiem, tj. 18 przedsiębiorstw dokonało zmian w produkcji w zakresie ochrony powietrza, 16 przedsiębiorstw dokonało zmian w produkcji w zakresie gospodarki odpadami oraz 12 przedsiębiorstw dokonało zmian w produkcji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Rezultatem tych projektów jest spadek emisji głównych zanieczyszczeń powietrza: dwutlenku siarki, tlenu azotu, pyłów, dwutlenku węgla o 443,48 ton/rok, zmniejszyła się ilość wytworzonych odpadów o 122,43 ton/rok oraz ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia o 14287,95 m³/rok.

Dzięki realizacji projektów w ramach Priorytetu I zostały utworzone nowe etaty pracy. Do końca okresu wdrażania Programu utworzono 4121,2 etaty oraz 37 etatów badawczych.

Wszystkie wartości wskazują, że przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu I mają pozytywny wpływ na sytuację społeczno - gospodarczą Mazowsza, w szczególności na wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki oraz wzrost zatrudnienia.

W perspektywie 2014-2020 zaplanowano kontynuację wsparcia w zakresie rozbudowy infrastruktury B+R w jednostkach naukowych oraz przedsiębiorstwach, jak również przeznaczono znaczne środki na prowadzenie badań B+R przez przedsiębiorstwa, przy współpracy z jednostkami naukowymi. Ponadto, planuje się dalsze wsparcie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, jednakże tylko w zakresie bonów na innowację, a także w formie wsparcia udzielanego przez instytucje otoczenia biznesu. Wsparcie na tworzenie i poszerzenie zdolności dla rozwoju produktów i usług w przedsiębiorstwach planuje się głównie poprzez instrumenty inżynierii finansowej,

¹⁹ W drodze do spójności. Polskie regiony 2007-2013, GUS, Warszawa 2016, str. 73-75

w formie pożyczek i poręczeń. W nowej perspektywie finansowej kontynuowane będzie Działanie 1.7 *Promocja gospodarcza*, gdzie przedsiębiorstwa będą mogły uzyskać dotacje na rozwój działalności międzynarodowej i wzrost eksportu.

W celu optymalnego wykorzystania ww. potencjału istniejących podmiotów w nowej perspektywie planowane jest wsparcie dla projektów ukierunkowanych na sieciowanie istniejących IOB podnoszenie, jakości usług, tworzenie wspólnej kompleksowej oferty. Pod pojęciem podnoszenia, jakości usług przyjmuje się m.in. tworzenie wysokospecjalistycznych i innowacyjnych usług dla przedsiębiorstw, obejmujących m.in.: pośrednictwo (prawne, finansowe) w procesie transferu technologii i know-how, wycenę wartości technologii, doradztwo z zakresu globalizacji usług/produktów. Te działania pozwolą na dostosowanie oferty IOB do potrzeb rynku. Aktualna oferta dostępna na rynku na rzecz wspierania rozwoju firm jest nie w pełni adekwatna do potrzeb przedsiębiorstw, zwłaszcza w zakresie usług wysokospecjalizowanych i proinnowacyjnych. Analiza podaży usług świadczonych przez regionalne instytucje otoczenia biznesu, wskazuje na znaczną przewagę działalności informacyjno-doradczo-szkoleniowej (ponad 80% przebadanych instytucji). Podejmowane działania będą miały charakter kompleksowy. Oferowane będą usługi doradcze i szkoleniowe dla instytucji otoczenia biznesu, w tym ukierunkowanych na profesjonalizację usług oraz podniesienie kompetencji kadr.

W nowej perspektywie przewidziano również kontynuację Działania 1.3 *Kompleksowe przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą*. Wsparcie będzie dedykowane samorządom na przygotowanie terenów inwestycyjnych, jednakże z zastrzeżeniem, że tereny te będą wykorzystane do działalności gospodarczej przez przedsiębiorstwa, których obiekty zaczną funkcjonować jeszcze w okresie trwałości projektu, o czym każdy wnioskodawca będzie musiał zadeklarować we wniosku.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu I wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój inteligentny”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cele dwóch inicjatyw flagowych *Unia Innowacji* oraz *Polityka przemysłowa w erze globalizacji*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.1.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.2 Priorytet II Przyspieszenie e-Rozwoju Mazowsza

3.2.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu II jest rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wsparcie przedsięwzięć wynikających ze Strategii e-Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2007-2013. Zgodnie z zapisami Programu przyspieszenie postępu cywilizacyjnego i wzrost konkurencyjności gospodarki powinny nastąpić poprzez budowanie społeczeństwa informacyjnego, elektronicznej gospodarki i gospodarki opartej na wiedzy. Rozwój regionu zależeć będzie od sprostania wymogom konkurencji, innowacji, rozwoju produktów i usług oraz jakości i kreatywności rynków niszowych.

Na realizację Priorytetu II RPO WM 2007-2013 przewidziano środki w wysokości 205 127 627 euro (EFRR), co stanowi 10,98% alokacji z EFRR na Program. Cała alokacja została przeznaczona na wykonanie Strategii Europa 2020.

Priorytet II RPO WM jest realizowany poprzez trzy działania:

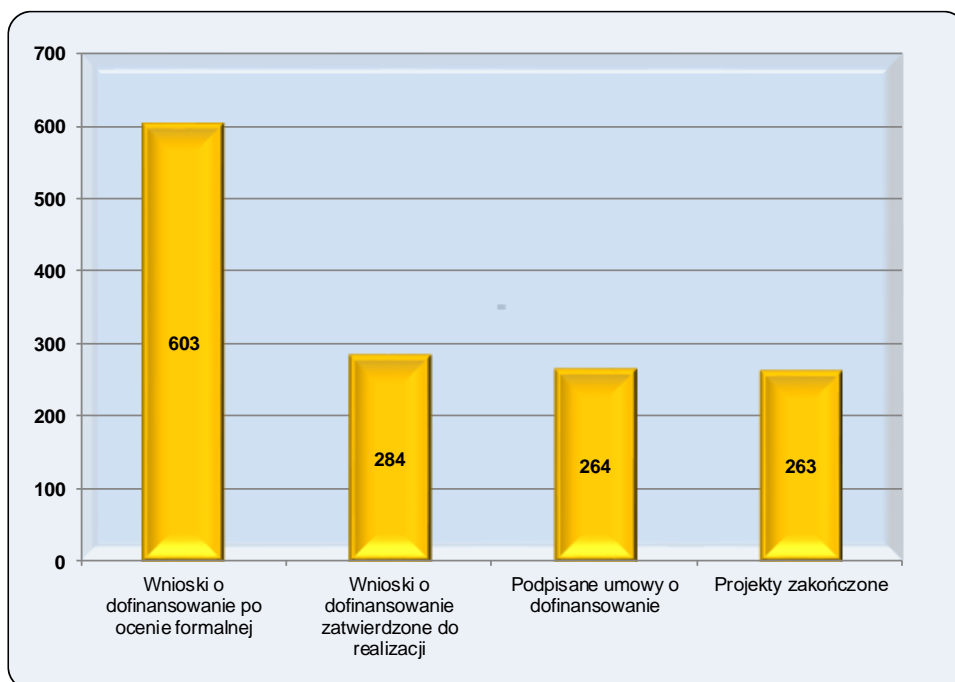
- Działanie 2.1 *Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu*,
- Działanie 2.2 *Rozwój e-usług*,
- Działanie 2.3 *Technologie informacyjne i komunikacyjne dla MŚP*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 603 wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 310,7 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 284 wnioski na kwotę dofinansowania 198,2 mln euro. Podpisano z beneficjentami 264 umowy o dofinansowanie na kwotę 178,4 mln euro (EFRR). We wnioskach o płatność wykazano wydatki na kwotę 178,3 mln euro pochodzące z EFRR, co stanowi 99,92% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Zakończono 263 projekty o wartości dofinansowania z UE 178,2 mln euro, co stanowi 99,90% alokacji.

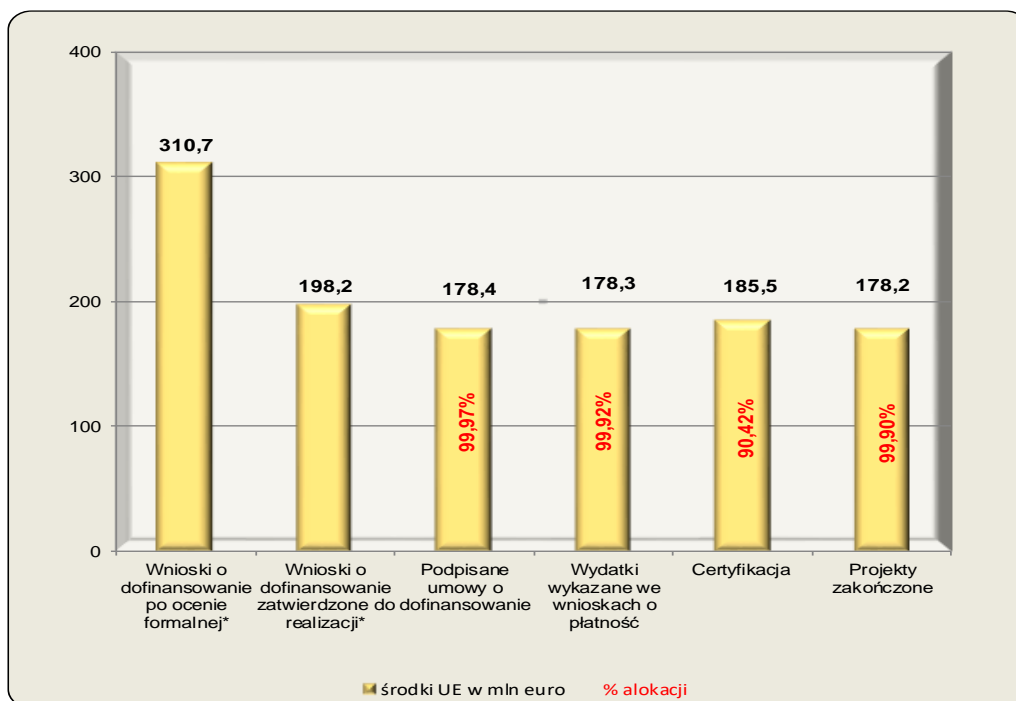
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 185,5 mln euro (90,42% alokacji).

Wykres 26. Realizacja Priorytetu II (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 27. Realizacja Priorytetu II (wartość w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Na podstawie wniosków o płatność końcową jeden projekt nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu. Toczy się postępowanie egzekucyjne mające na celu odzyskanie środków.

W ramach przedmiotowej osi realizowane były projekty w trybie konkursowym oraz indywidualnym.

Konkursy

W ramach ogłoszonych konkursów udostępniono 76,2 mln euro (z EFRR), co stanowi 42,68% alokacji przeznaczanej na Priorytet II. Konkursy z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 33. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu II

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu	x	32,09	157	96,00	58	34,57	27,20%
	06.03 - 15.04.2009	22,09	39	32,78	25	15,97	12,57%
	31.08 - 28.10.2011	10,00	118	63,23	33	18,59	14,63%
2.2. Rozwój e-usług	x	34,32	166	81,75	57	26,02	59,29%
	28.07 - 13.10.2008	21,82	62	22,03	45	16,93	38,58%
	29.06 - 28.09.2012	12,50	104	59,72	12	9,09	20,71%
2.3. Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP	x	9,74	272	17,60	141	7,47	99,98%
	04.03 - 09.04.2009	4,74	134	8,83	65	3,75	50,27%
	30.06 - 31.08.2011	5,00	138	8,77	76	3,71	49,71%
PRIORYTET II	x	76,15	595	195,35	256	68,05	38,14%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

W celu realizacji priorytetowych inwestycji dla rozwoju regionu, Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o wpisaniu 8 projektów na listę projektów kluczowych, które zostały zrealizowane na kwotę dofinansowania 110,3 mln euro (z EFRR), co stanowi 61,82% alokacji.

Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 34. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu II

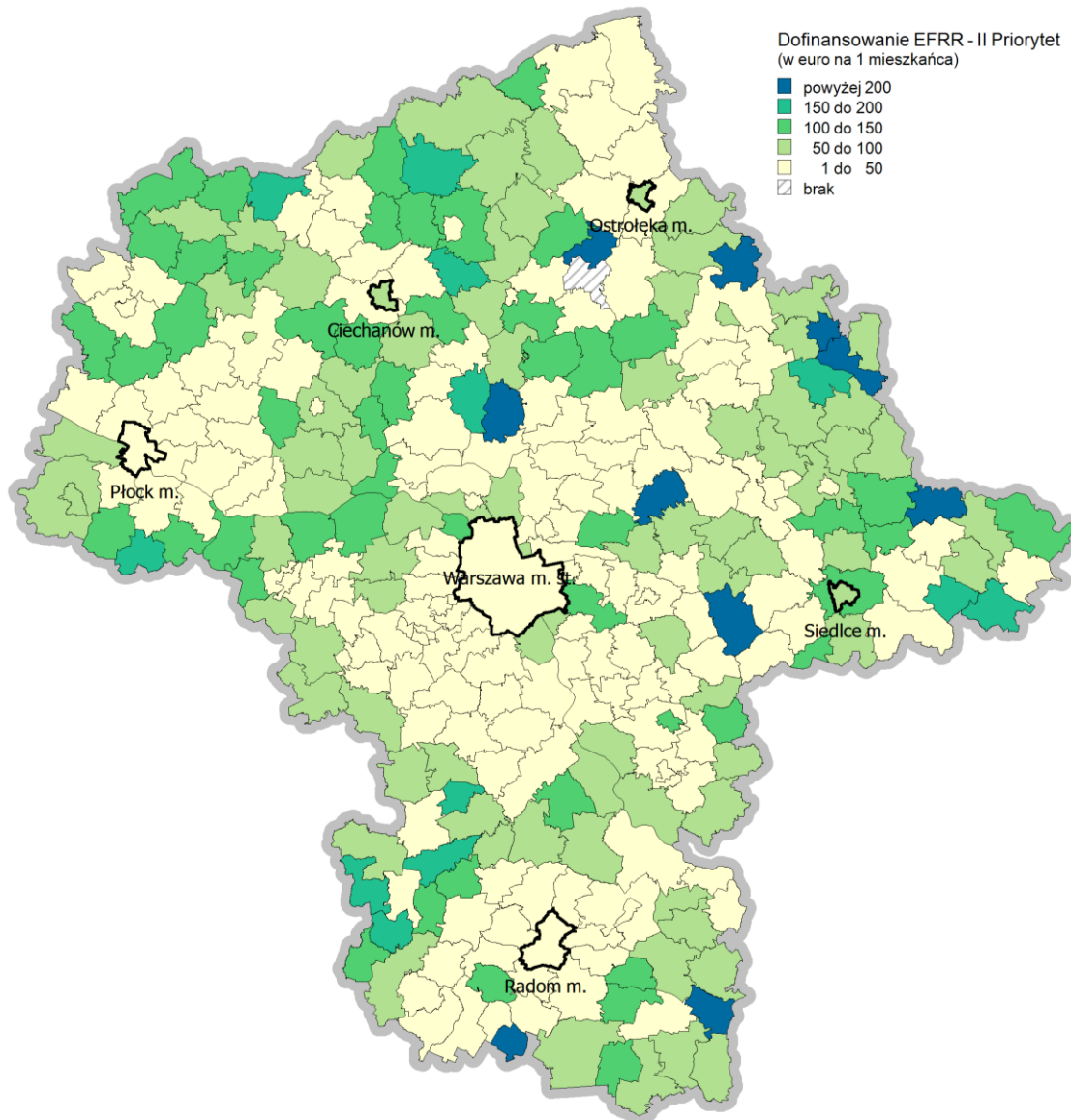
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu	3	113,82	3	92,44	72,76%
2.2. Rozwój e-usług	5	19,42	5	17,86	40,69%
2.3. Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP	0	0,00	0	0,00	0,00%
Priorytet II	8	133,24	8	110,30	61,82%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 4. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu II

Źródło: opracowanie własne

Umowy podpisane w ramach Priorytetu II realizowane były na obszarze całego województwa mazowieckiego. Tylko jedna spośród 314 gmin województwa nie skorzystała na funduszach wydatkowanych w ramach tej osi. Wsparcie widoczne jest szczególnie w najmniejszych gminach, oddalonych od dużych ośrodków regionalnych, w których w przeliczeniu na jednego mieszkańca było ono zdecydowanie najwyższe.

Szczególnie istotnym zadaniem RPO WM było wyrównywanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy poszczególnymi częściami województwa. W Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego wyznaczono 5 obszarów charakteryzujących się najniższymi wskaźnikami społeczno-gospodarczymi, tzw. obszary problemowe, które powinny być objęte największym wsparciem. O pozytywnym wpływie projektów

również na te obszary, świadczyć może fakt, że 96 spośród 263 projektów zrealizowanych zostało na tych obszarach. W ujęciu wartościowym procent całkowitego dofinansowania z UE jest jeszcze większy i wyniósł blisko 38,7%. Podział projektów ze względu na poszczególne obszary problemowe został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 35. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet II

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	15	11,95	8,74
nadbużański	17	15,36	11,06
ostrołęcki	21	22,59	16,36
płocki	16	16,32	11,77
radomski	27	28,94	21,14

Źródło: opracowanie własne

W ujęciu subregionalnym najwięcej projektów realizowanych było na obszarze M. st. Warszawy (44% umów), natomiast w ujęciu wartościowym w subregionie ostrołęcko-siedleckim (25% dofinansowania UE z całego Priorytetu). Szczegółowy podział projektów na poszczególne subregiony przedstawiono w poniższej tabeli.

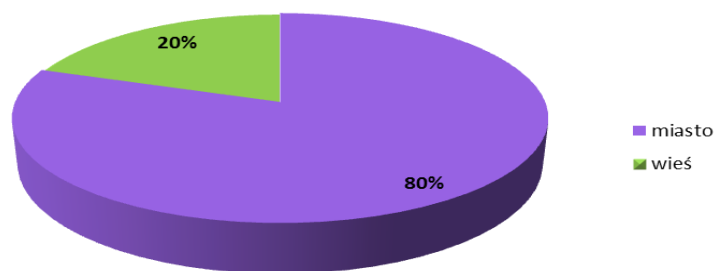
Tabela 36. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet II

Subregiony	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	30	40,55	29,32
M.St. Warszawa	116	49,36	32,50
Ostrołęcko-Siedlecki	48	60,85	44,66
Radomski	28	32,40	23,59
Warszawski-Wschodni	48	39,79	27,89
Warszawski-Zachodni	48	30,41	20,40

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na specyficzny charakter Priorytetu II zdecydowana większość umów realizowanych jest na obszarach miejskich. Widoczne jest to zarówno w liczbie umów 80% do 20% jak i w ich wartości 94% na obszarach miejskich do 6% na obszarach wiejskich. Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

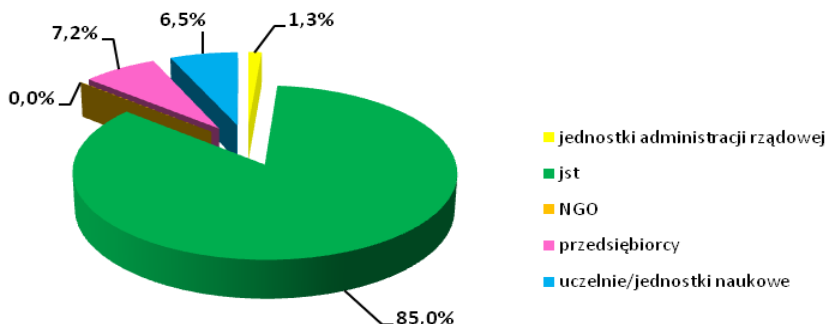
Wykres 28. Rozkład projektów w podziale na obszar wsparcia ramach Priorytetu II (% liczby umów)

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na cel osi priorytetowej i wspierane przedsięwzięcia, Działanie 2.1 i Działanie 2.2 dedykowane było jednostkom samorządowym, a Działanie 2.3 przedsiębiorcom. Znajduje to swój wyraz w liczbie umów i wartości umów podpisanych z poszczególnymi grupami beneficjentów. Największą alokację przewidziano w działaniach dedykowanych jednostkom samorządowym, dlatego też największą grupą beneficjentów, w ujęciu wartościowym, stanowiły podmioty z tej grupy (85% dofinansowania z EFRR). W ujęciu liczbowym najwięcej umów podpisano natomiast z przedsiębiorcami (55% umów), co wynika z faktu, że projekty realizowane przez przedsiębiorców były znacznie niższej wartości niż projekty realizowane przez jednostki samorządowe. Rozkład projektów w ujęciu wartościowym został przedstawiony na poniższym wykresie.

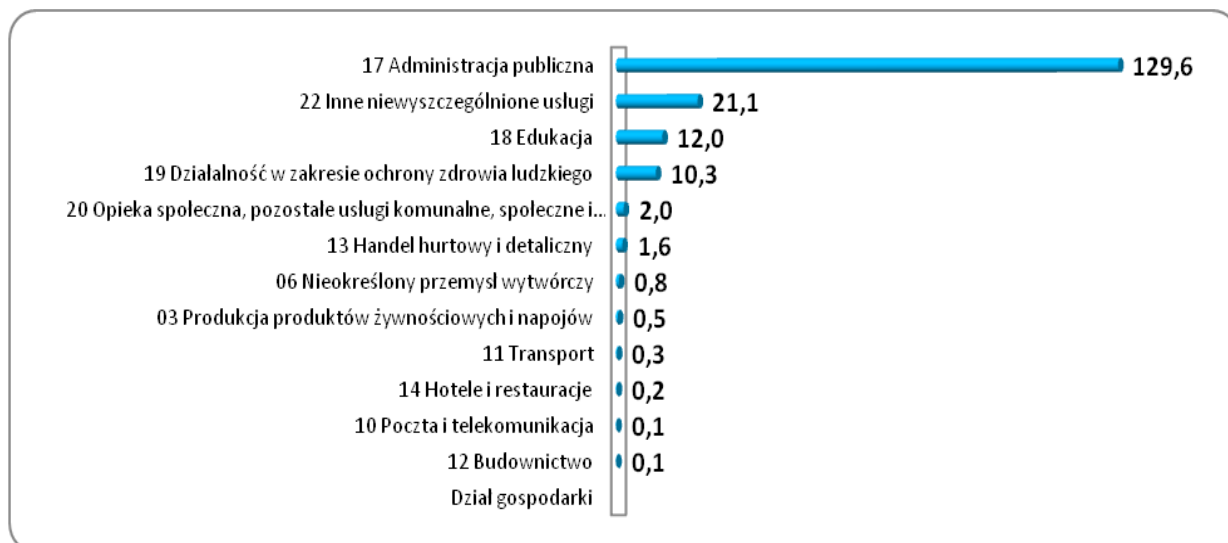
Wykres 29. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu II (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Charakterystyka osi priorytetowej znajduje swoje odbicie również w podziale projektów ze względu na działy gospodarki. Największe wsparcie udzielono projektom z działu *Administracja publiczna* (73% dofinansowania z EFRR). Szczegółowe dane na temat podziału projektów według działów gospodarki, w ujęciu wartościowym, przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 30. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu II (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

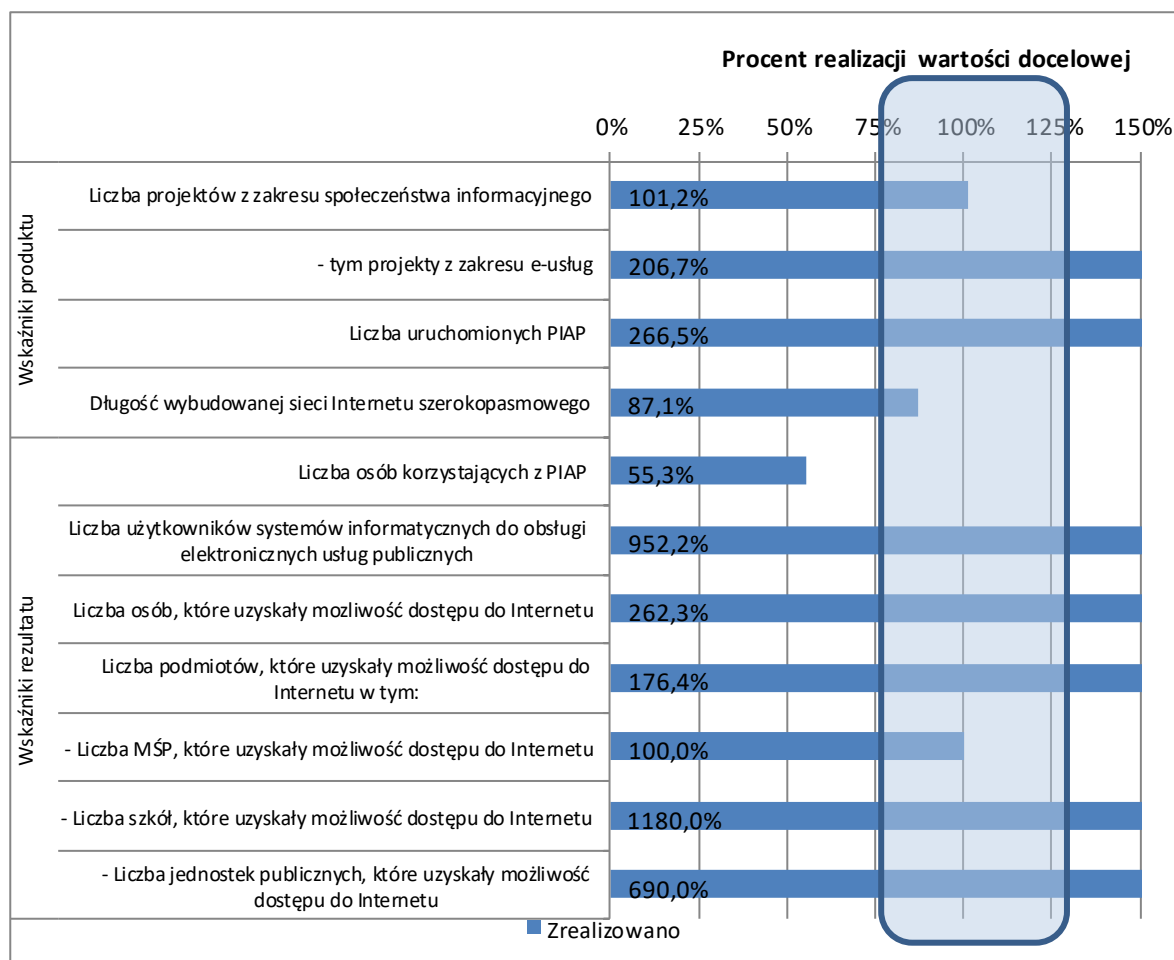
Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu II określono 4 wskaźniki produktu oraz 7 wskaźników rezultatu. Poziom osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu na podstawie zakończonych 263 projektów został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 31. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet II

Źródło: opracowanie własne

Realizacja dofinansowanych projektów pozwoliła na osiągnięcie wszystkich wartości docelowych wskaźników produktu oraz rezultatu z wyjątkiem wskaźnika *Liczba osób korzystających z PIAP*, o czym pisano w sprawozdaniach rocznych. W ramach prac nad Programem założono znacznie większą popularność tego typu punktów niż to mało miejsce w rzeczywistości. Wynika to z faktu podłączenia do Internetu coraz większej liczby gospodarstw domowych i braku potrzeby korzystania z PIAP, jak też z uwarunkowań prawnych uniemożliwiających zaoferowanie w tych punktach pełnego dostępu do całych zasobów Internetu. Ponadto, w części projektów dotyczących uruchomienia punktów typu PIAPy, nie wybrano wskaźnika dotyczącego pomiaru liczby użytkowników. W związku z powyższym IZ RPO WM zwróciła się do beneficjentów o wybór przedmiotowego wskaźnika i jego pomiar na poziomie projektów. Część beneficjentów uzupełniła brakujące dane, co znalazło odzwierciedlenie we wzroście wskaźnika w 2014 roku, jednakże większość z tych beneficjentów odpowiedziała, że nie posiada odpowiedniego oprogramowania, które umożliwiałoby taki pomiar.

Działanie 2.1 – Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 2.1.

Tabela 37. Realizacja Działania 2.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	160	64	61	416
Wartość dofinansowania w mln euro	192,33	136,85	127,01	127,01

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,96%. Natomiast zakończonych zostało 61 projektów o wartości dofinansowania UE 127 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowiło 99,96% alokacji.

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 3 projekty kluczowe o wartości dofinansowania UE 92,4 mln euro, co stanowi 72,76% alokacji przeznaczony na Działanie 2.1.

Tabela 38. Projekty kluczowe w ramach Działania 2.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Internet dla Mazowsza	Samorząd Województwa Mazowieckiego	102,21	70,69
Modernizacja i rozbudowa sieci teleinformatycznej Urzędu m. st. Warszawy	Miasto Stołeczne Warszawa	4,59	2,54
E-zdrowie dla Mazowsza	Samorząd Województwa Mazowieckiego	23,15	19,21

Źródło: opracowanie własne

Działanie 2.2 – Rozwój e-usług

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 2.2.

Tabela 39. Realizacja Działania 2.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	171	68	62	476
Wartość dofinansowania w mln euro	100,77	51,18	43,88	43,88

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,98%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach zrealizowanych projektów znajdowało się 5 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 17,9 mln euro, co stanowi 40,69% alokacji przeznaczanej na Działanie 2.2.

Tabela 40. Projekty kluczowe w ramach Działania 2.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Rozwój e-usług i ich dostępu dla obywateli w ramach Mazowieckiej Sieci Społeczeństwa Informacyjnego „M@zowszanie”	Samorząd Województwa Mazowieckiego	4,77	3,73
Rozwój elektronicznej administracji w samorządach województwa mazowieckiego wspomagającej niwelowanie dwudzielności potencjału województwa	Samorząd Województwa Mazowieckiego	12,96	10,97
Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i e – usług w policji mazowieckiej	Komenda Wojewódzka Policji z siedzibą w Radomiu	0,36	0,31
E-usługi w ochronie zdrowia	Szpital Kliniczny im. ks. Anny Mazowieckiej	1,10	0,86
Elektroniczna Platforma Wymiany i Obiegu Dokumentów Administracji Rządowej Województwa Mazowieckiego (EPWiOD)	Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie	2,33	1,98

Źródło: opracowanie własne

Działanie 2.3 – Technologie komunikacyjne i informacyjne dla MSP

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 2.3.

Tabela 41. Realizacja Działania 2.3

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	272	152	141	521
Wartość dofinansowani w mln euro	17,60	10,15	7,47	7,38

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów wyniosła 99,98%, natomiast zatwierdzonych wniosków o płatność 98,81%. Zakończonych zostało 140 projektów o wartości dofinansowania UE 7,3 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowiło 98,31% alokacji. Jeden projekt nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu. Toczy się postępowanie egzekucyjne mające na celu odzyskanie środków.

Z uwagi na fakt, że działanie dedykowane było wyłącznie przedsiębiorcom, nie zaplanowano w nim realizacji projektów kluczowych.

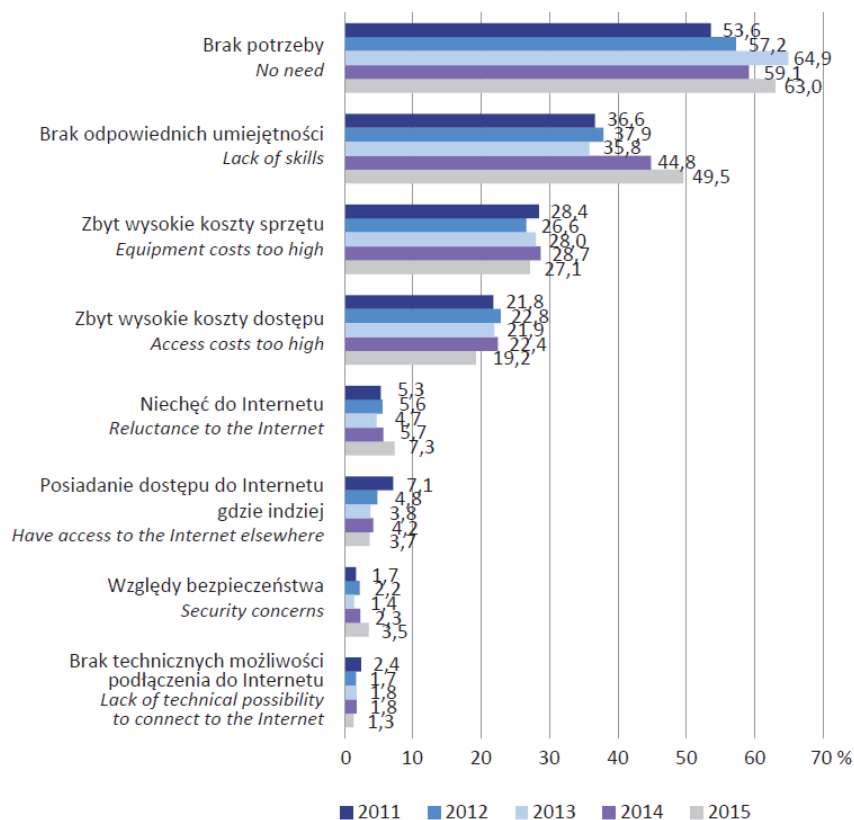
PODSUMOWANIE

Informatyzacja sprzyja szybszej wymianie informacji. Umożliwia dotarcie do danych i informacji. Odpowiednio rozwinięta infrastruktura teleinformatyczna, sprzyja sprawnemu funkcjonowaniu społeczeństwa i gospodarki. W ramach otrzymanych środków na przyspieszenie e-rozwoju Mazowsza zostały przeprowadzone inwestycje infrastrukturalne oraz wdrożone e-usługi, w tym dotyczące podnoszenia standardów obsługi obywateli i inwestorów oraz stymulowanie nawyków korzystania z komunikacji elektronicznej w społecznościach lokalnych. Realizowane były przedsięwzięcia z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu informacyjnemu poprzez budowę sieci szerokopasmowych, rozwoju e-usług publicznych dostępnych dla obywateli i przedsiębiorców o wymiarze regionalnym i lokalnym oraz wspieraniu wykorzystania ICT przez przedsiębiorców. Stworzono systemy usług online dostępne dla mieszkańców i przedsiębiorców, platformy zintegrowanych usług publicznych, publicznych punktów dostępu do Internetu. Szczególnie w strefach zagrożenia wykluczeniem cyfrowym zwiększono dostęp do Internetu poprzez sieć ogólnodostępnych placówek publicznych, w których każdy może skorzystać nieodpłatnie z Internetu, w tym w szczególności poprzez dostęp do komputerów podłączonych do Internetu (PIAP - Public Internet Access Point).

Największym problemem związanym z brakiem dostępu do Internetu jest nadal brak chęci jego posiadania. W porównaniu z 2014 r. wskaźnik ten wzrósł o 3,9 p. proc. i w 2015 r. wyniósł 63%. Drugą najczęściej deklarowaną przyczyną nieposiadania Internetu w domu był brak odpowiednich umiejętności – 49,5%.

Wykres 32. Powody braku dostępu do Internetu wśród gospodarstw domowych

Wykres 72. Gospodarstwa domowe bez dostępu do Internetu według powodu braku dostępu do tej sieci (w % ogółu gospodarstw nieposiadających dostępu do Internetu w domu)
Households without access to the Internet by reasons for not having access to the Internet (in % of households without access to the Internet at home)

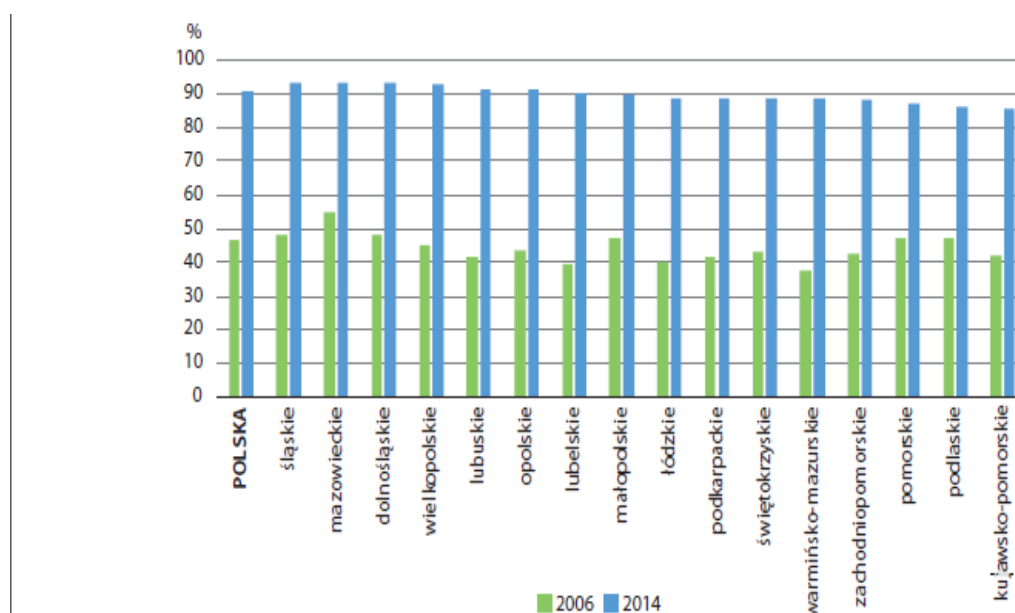
Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce. Wyniki badań statystycznych z lat 2010-2015, GUS

Zgodnie z badaniem GUS odsetek gospodarstw domowych podających jako przyczynę nieposiadania dostępu do Internetu w domu brak potrzeby korzystania z niego (jest nieużyteczny lub nieinteresujący dla członków gospodarstwa) jest zróżnicowany w zależności od charakterystyk gospodarstwa domowego. W 2015 r. wśród gospodarstw domowych bez dzieci, udział tych gospodarstw, które z braku zainteresowania Internetem nie miały do niego dostępu w domu wyniósł 65,7%, tj. o 43,3 p. proc. więcej niż wśród gospodarstw domowych z dziećmi. Odsetek gospodarstw domowych wskazujących brak potrzeby korzystania z Internetu, jako powód nieposiadania łączny internetowych w domu był wyższy w miastach niż na obszarach wiejskich, a także wyższy na terenach o niskim stopniu zurbanizowania niż na obszarach wysoce zurbanizowanych. Podział według miejsca zamieszkania oraz stopnia urbanizacji pokazuje coraz mniejsze dysproporcje. Można również zauważyć, że gospodarstwa charakteryzujące się niższymi dochodami częściej wskazują brak potrzeby korzystania z Internetu niż gospodarstwa, których przeciętne miesięczne dochody netto należą do wyższych przedziałów kwartylowych.

Stan społeczeństwa informacyjnego można zdefiniować za pomocą wskaźników określających poziom dostępności i wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach oraz gospodarstwach domowych. W wyniku zrealizowania projektów w ramach Priorytetu II dostęp do Internetu uzyskało ponad 2 mln osób oraz 397 podmiotów. Uruchomionych zostało 2011 usług on-line, z czego 1638 na poziomie dwustronnej interakcji lub wyższym. W celu zachęcenia mieszkańców do korzystania z Internetu zostało utworzonych 533 PIAP-ów, z których skorzysta 276,4 tys. osób.

W okresie 2006-2014 województwo mazowieckie odnotowało wzrost odsetka przedsiębiorstw z dostępem do szerokopasmowego Internetu, co widać na poniższym wykresie. Na tle innych województw Mazowsze jest drugim województwem posiadającym najwyższą wartość wskaźnika (93%).

Wykres 33. Odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu według województw (NUTS 2)

Źródło: W drodze do spójności. Polskie regiony 2007-2013, GUS, Warszawa 2016

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu II wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój inteligentny”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel inicjatywy flagowej *Europejska*

Agenda Cyfrowa. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.2.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.3 Priorytet III Regionalny system transportowy

3.3.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu III jest poprawa spójności komunikacyjnej i przestrzennej województwa mazowieckiego oraz wspomaganie dyfuzji procesów rozwojowych z głównego ośrodka regionu – Warszawy oraz z ośrodków subregionalnych na pozostałe obszary województwa. W ramach Priorytetu wspierane są inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej o charakterze regionalnym i lokalnym.

Na dofinansowanie III Priorytetu RPO WM 2007-2013 przyznano alokację w wysokości 548 279 887 euro (EFRR), co stanowi 29,34% alokacji na Program. Cała alokacja została przeznaczona na realizację celów Strategii Europa 2020.

Priorytet III RPO WM realizowany jest poprzez trzy działania:

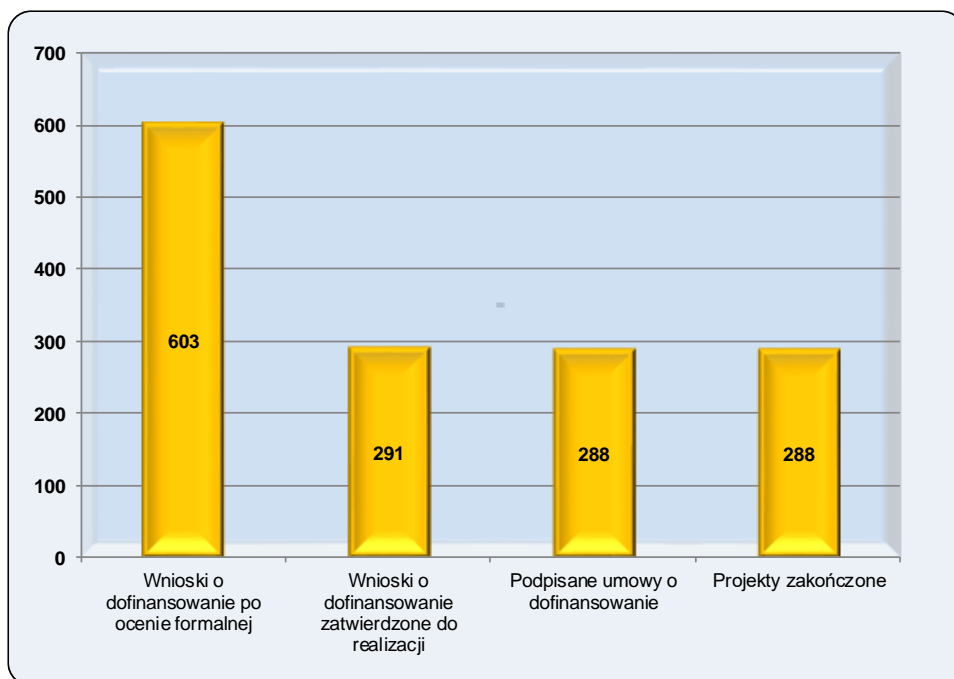
- Działanie 3.1 *Infrastruktura drogowa*,
- Działanie 3.2 *Regionalny transport publiczny*,
- Działanie 3.3 *Lotniska i infrastruktura lotnicza*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskały 603 wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 930,9 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 291 wniosków na kwotę dofinansowania 688,1 mln euro. Podpisano z beneficjentami 288 umów o dofinansowanie na kwotę 546,6 mln euro (EFRR) oraz tą samą kwotę beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 99,93% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Na podstawie wniosków o płatność końcową wszystkie projekty zostały zakończone, a ich wartość dofinansowania z UE stanowi 99,93% alokacji.

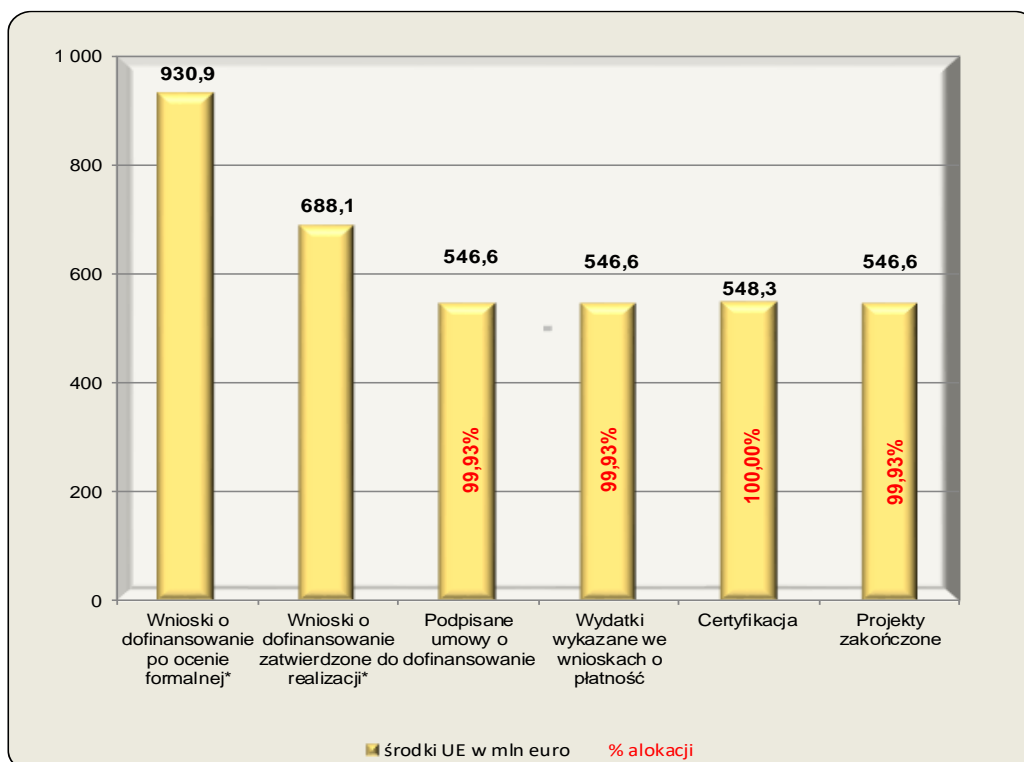
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 548,3 mln euro (100,00% alokacji).

Wykres 34. Realizacja Priorytetu III (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 35. Realizacja Priorytetu III (wartość w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany

miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

W ramach przedmiotowej osi realizowane są projekty w trybie konkursowym oraz indywidualnym.

Konkursy

Od uruchomienia Programu w ramach ogłoszonych naborów udostępniono 217,6 mln euro (z EFRR), co stanowi 39,78 % alokacji przeznaczanej na Priorytet III. Konkursy z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 42. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu III

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
3.1. Infrastruktura drogowa	x	217,64	573	483,31	260	191,46	42,12%
	30.06 - 13.10.2008 (drogi gminne)	114,90	438	297,69	174	107,09	23,56%
	30.06 - 13.10.2008 (drogi powiatowe)	102,74	135	185,63	86	84,37	18,56%
3.2. Regionalny transport publiczny	x	x	x	x	x	x	x
3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza	x	x	x	x	x	x	x
PRIORYTET III	x	217,64	573	483,31	260	191,46	35,00%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

W Indykatorywnym Wykazie Projektów Kluczowych znajdowało się 28 projektów, które zostały zrealizowane na kwotę 355,2 mln euro (dofinansowanie UE), co stanowi 64,93% alokacji przeznaczanej na Priorytet. Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 43. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu III

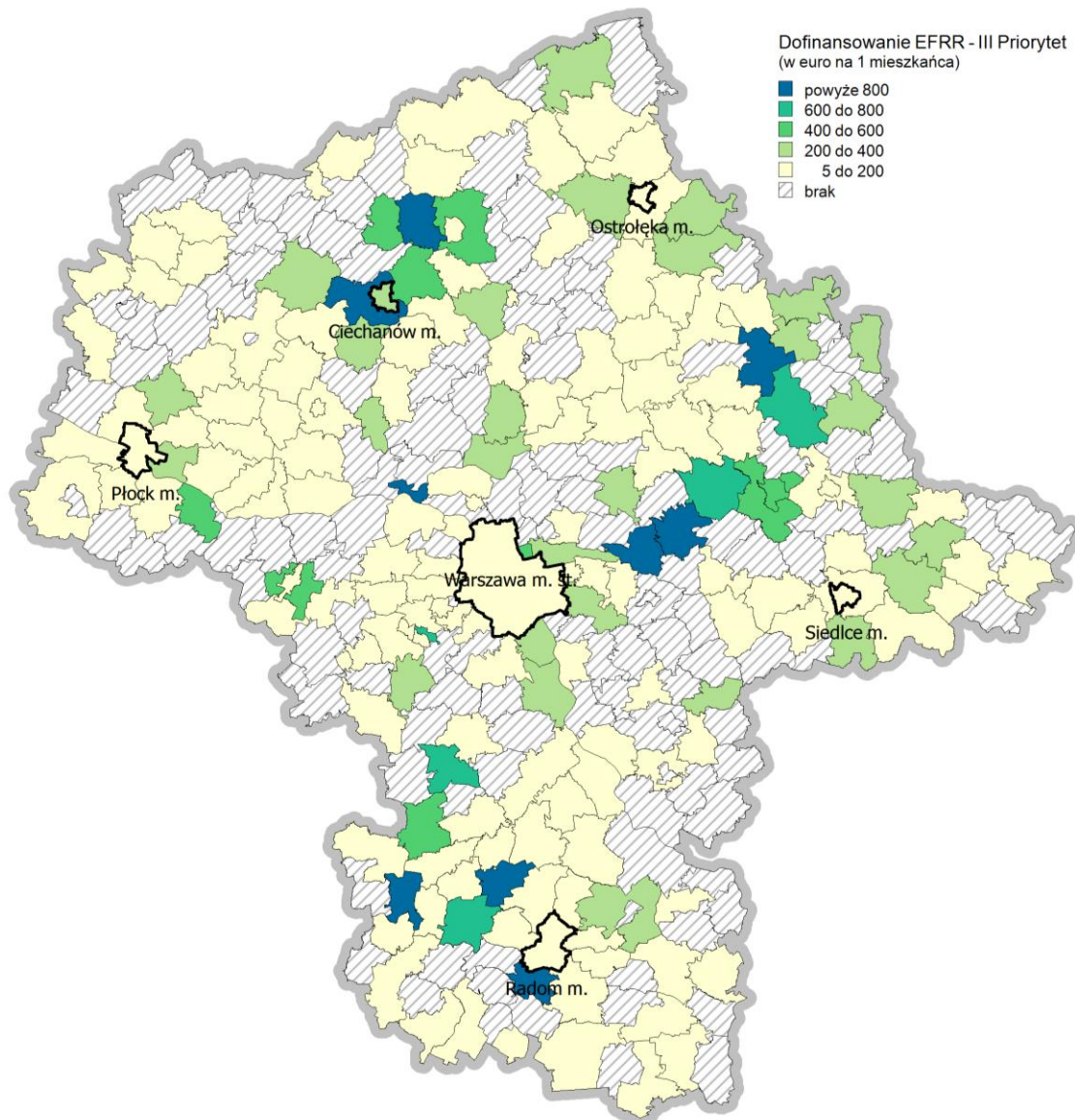
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
3.1. Infrastruktura drogowa	23	278,45	23	263,12	57,88%
3.2. Regionalny transport publiczny	4	69,55	4	59,97	99,86%
3.3. Lotniska i infrastruktura lotnicza	1	35,67	1	32,08	99,09%
Priorytet III	28	383,67	28	355,18	64,93%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 5. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu III

Źródło: opracowanie własne

Na obszarach problemowych w ramach Priorytetu III zrealizowano 155 projektów (co stanowi 54% wszystkich projektów) na kwotę dofinansowania w części UE wynoszącą 199,3 mln euro (co stanowi 36,5% wartości wszystkich projektów). Najwięcej projektów, wśród obszarów problemowych, realizowano na obszarze radomskim – 45 projektów na kwotę dofinansowania z EFRR 64,4 mln euro. Podział projektów ze względu na poszczególne obszary problemowe został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 44. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet III

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	24	36,90	26,57
nadbużański	27	65,75	52,69
ostrołęcki	36	29,76	21,89
płocki	23	49,83	33,75
radomski	45	99,14	64,40

Źródło: opracowanie własne

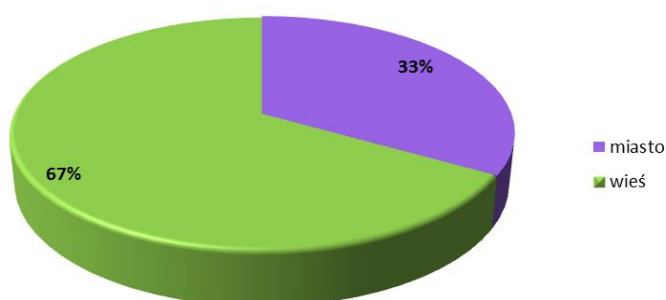
W ujęciu subregionalnym najwięcej projektów realizowanych było w subregionie ostrołęcko-siedleckim (32% umów), natomiast w ujęciu wartościowym na obszarze m. st. Warszawy (23% dofinansowania UE z całego Priorytetu). Szczegółowy podział projektów na poszczególne subregiony przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 45. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet III

Subregion	Liczba umów *	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	66	125,42	89,12
M.St. Warszawa	11	287,72	125,32
Ostrołęcko-Siedlecki	93	136,80	105,93
Radomski	51	100,90	65,67
Warszawski-Wschodni	34	186,72	93,64
Warszawski-Zachodni	39	127,30	66,96

Źródło: opracowanie własne

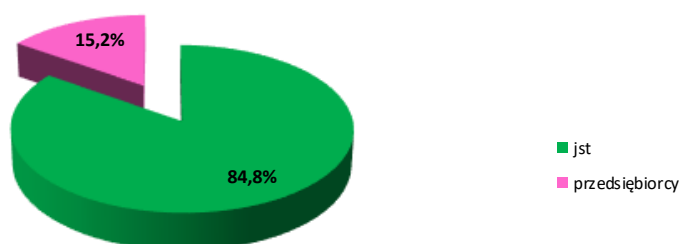
Dynamika rozwoju infrastruktury drogowej w ramach RPO WM dla Priorytetu III w województwie mazowieckim w znacznym stopniu była na obszarach wiejskich. 192 projektów o wartość środków UE 203,9 mln euro zrealizowano na obszarach wiejskich. Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 36. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet III

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zapisami Programu środki finansowe przypisane na Priorytet III zaadresowane były do jednostek samorządu terytorialnego, do powiatów i gmin, a także przedsiębiorców. Największą grupą beneficjentów występującą w ramach Priorytetu III były jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały 284 projekty na kwotę 463,8 mln euro (EFRR), co stanowiło 84,8% całkowitego dofinansowania przyznanego w ramach Priorytetu. Pozostałymi beneficjentami byli przedsiębiorcy realizując 4 projekty na kwotę 82,9 mln euro (EFRR), co stanowiło 15,2% całkowitego dofinansowania przyznanego w ramach Priorytetu. Rozkład projektów w ujęciu wartościowym został przedstawiony na poniższym wykresie.

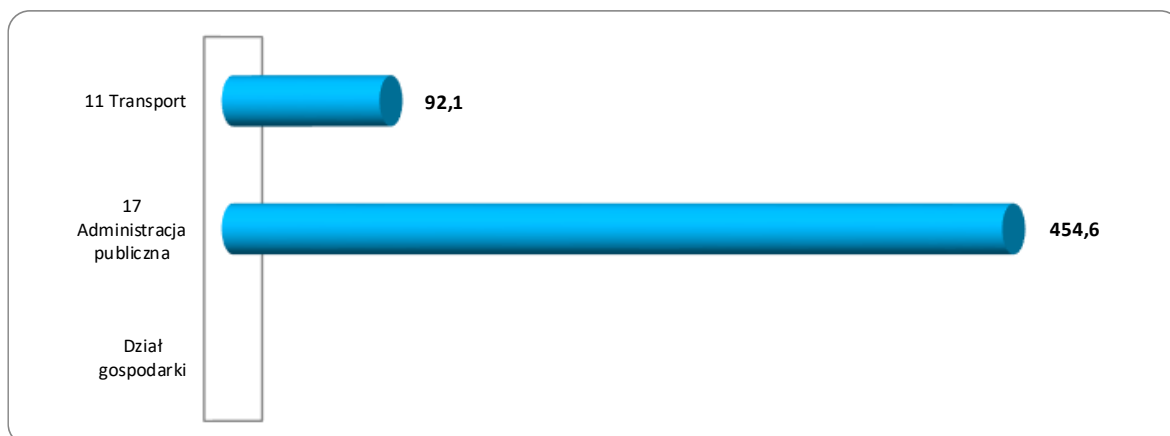
Wykres 37. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu III (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

W osi Priorytetowej III większość projektów była realizowana w ramach działu gospodarki Administracja publiczna (83% dofinansowania z EFRR). Szczegółowe dane na temat podziału projektów według działów gospodarki, w ujęciu wartościowym, przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 38. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu III (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

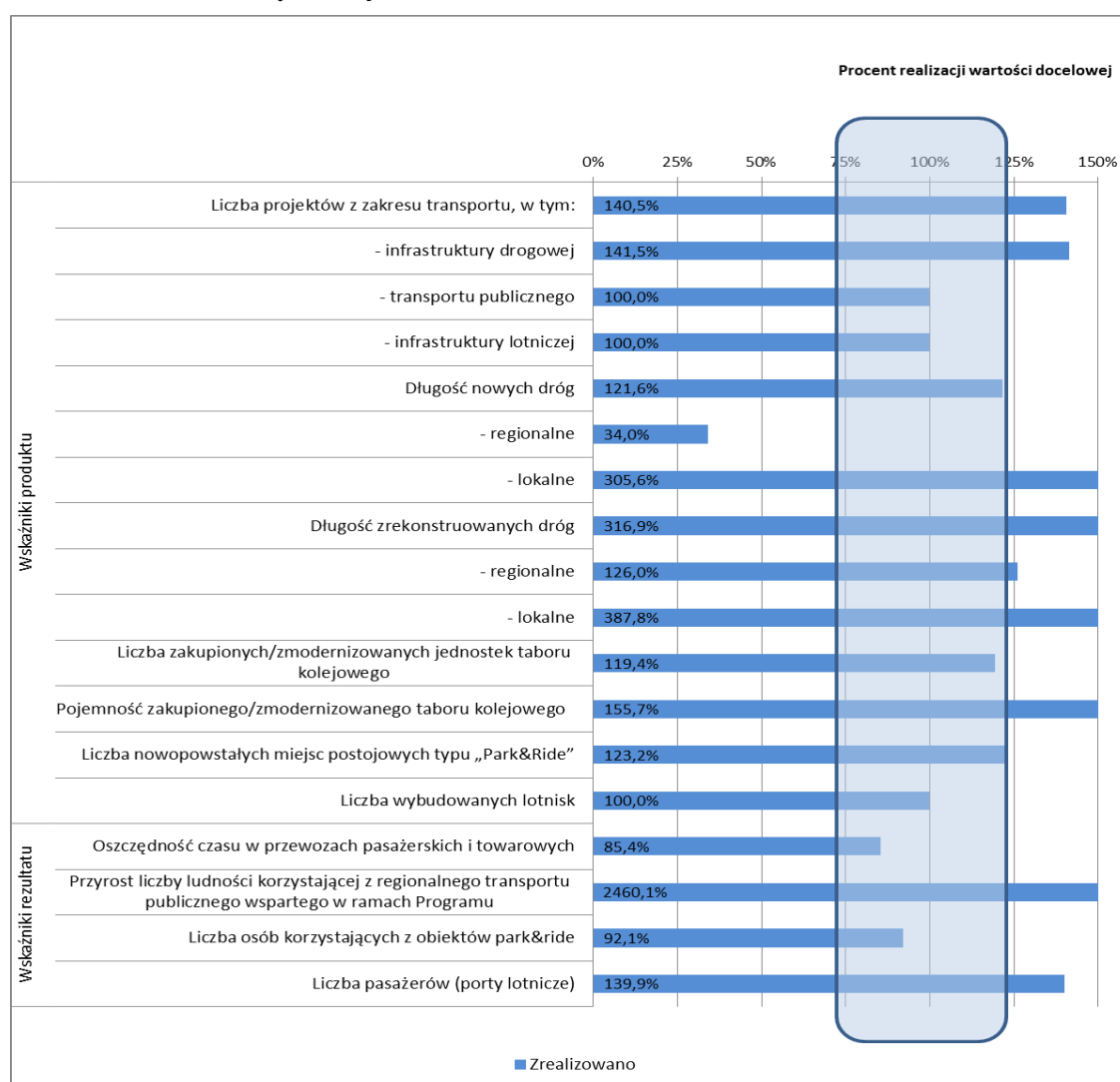
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu III określono 7 wskaźników produktu oraz 4 wskaźniki rezultatu.

Poziom osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu na podstawie zakończonych 288 projektów został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 39. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet III

Źródło: opracowanie własne

Alokacja przeznaczona na dofinansowanie projektów z Priorytetu III została wykorzystana w 99,98%. Realizacja dofinansowanych projektów pozwoliła na osiągnięcie wszystkich wartości docelowych wskaźników rezultatu oraz produktu. Niski poziom realizacji posiada jedynie podwskaźnik *Długość nowych dróg regionalnych*. Główną przyczyną niezrealizowania tego wskaźnika była przyjęta metodologia obliczania wskaźnika, która polegała na podziale dróg lokalnych i regionalnych, tj.: drogi obsługujące ruch regionalny o kategorii innej niż

droga wojewódzka (np. obwodnice niektórych miast) kwalifikowane były, jako drogi o charakterze lokalnym. Tymczasem część dróg powiatowych łączy się z układem dróg krajowych i międzynarodowych, a poprzez pełnioną funkcję (np. obwodnice dużych miast), są to de facto drogi o charakterze regionalnym. Na podstawie obecnego podziału, jedynie drogi wojewódzkie były traktowane, jako drogi regionalne, co oznacza, że w tym zakresie wspierane mogły być jedynie inwestycje realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Ponadto projekty drogowe, których wartość przekraczała próg dużego projektu, były kwalifikowane jako lokalne tylko dlatego, że nie były realizowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, a przez inną jednostkę samorządu terytorialnego. Tymczasem inwestycje te mają często wymiar regionalny, a nie jedynie lokalny.

Definiowanie charakteru drogi poprzez jej kategorię nie pozwalało na pełne zobrazowanie wpływu środków z EFRR na poprawę spójności drogowego systemu komunikacyjnego województwa z układem krajowym i międzynarodowym. Jednocześnie wymuszało przeznaczanie wszystkich środków z dostosowania technicznego na projekty jednego beneficjenta (Samorządu Województwa Mazowieckiego), nie dopuszczając innych inwestycji stanowiących bezpośrednie połączenie z siecią dróg o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, a w szczególności z siecią TEN-T.

Mając świadomość zagrożenia realizacji ww. wskaźnika, IZ RPO wielokrotnie podejmowała działania i decyzje mające na celu jak najwyższe osiągnięcie zakładanej wartości docelowej wskaźnika, tj.:

1. Podjęto decyzję o braku dofinansowania projektów z zakresu dróg powiatowych i gminnych z list rezerwowych w zakresie konkursów ogłoszonych w 2008 r.
2. Podejmowano próby zmiany sposobu klasyfikacji dróg w ramach Działania 3.1. polegające na propozycji usunięcia zapisów Programu wprowadzających sztywny podział dróg w oparciu o kategorię tj. drogi regionalne = drogi wojewódzkie oraz drogi lokalne = drogi powiatowe i gminne i pozostawienie podziału tylko na drogi regionalne i drogi lokalne.
3. Podjęto decyzję o przeprowadzeniu w 2013 r. naboru na listę rezerwową IWIPK projektów z zakresu dróg wojewódzkich, w celu wykorzystania całej dostępnej alokacji oraz wszelkich oszczędności w Działaniu 3.1. jedynie na realizację projektów z zakresu dróg wojewódzkich zwiększających wartość deficytowego wskaźnika.

Działanie 3.1 – Infrastruktura drogowa

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 3.1.

Tabela 46. Realizacja Działania 3.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	596	286	283	1378
Wartość dofinansowania w mln euro	794,11	578,30	454,59	454,59

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,99%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach zrealizowanych projektów znajdowały się 23 projekty kluczowe o wartości dofinansowania UE 263,1 mln euro, co stanowi 57,88% alokacji przeznaczanej na Działanie 3.1.

Tabela 47. Projekty kluczowe w ramach Działania 3.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 617 relacji Przasnysz – Ciechanów, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 23+885	Samorząd Województwa Mazowieckiego	13,38	10,99
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 637 relacji Warszawa - Węgrów, na odc. Od km 44+000 do km 79+362	Samorząd Województwa Mazowieckiego	30,63	24,91
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 724 relacji Warszawa - Góra Kalwaria wraz z przebudową mostu przez rzekę Jeziorkę w m. Konstancin Jeziorna	Samorząd Województwa Mazowieckiego	13,25	10,51
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 732 relacji Stary Gózd - Przytyk, na całej długości, tj. od km 0+000 do km 16+580	Samorząd Województwa Mazowieckiego	12,55	9,80
Budowa drogi wojewódzkiej nr 627 na odc. od km 57+722 do km 60+778 wraz z budową mostu przez rzekę Bug oraz rozbiórką starego mostu	Samorząd Województwa Mazowieckiego	18,51	14,85
Budowa skrzyżowania drogi krajowej nr 2 z Trasą Siekierkowską.	Miasto Stołeczne Warszawa	34,98	24,07
Budowa wewnętrznej obwodnicy miasta Siedlce	Miasto Siedlce	11,40	9,68
Budowa obwodnicy południowej w Radomiu	Miasto Radom	45,13	22,84
Poprawa regionalnego systemu transportowego przez budowę w Ciechanowie pętli łączącej drogi krajowe nr 50 i 60, drogi wojewódzkie nr 617 i 615 oraz siedem dróg powiatowych	Gmina Miejska Ciechanów	36,62	26,29
Przebudowa ul. Modlińskiej na odc. od Mostu Grota Roweckiego do mostu nad Kanałem Żerańskim	Miasto Stołeczne Warszawa	26,54	17,57
Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK - Zadanie A od Al. Jerozolimskich do ul. ks. Juliana Chrościckiego	Miasto Stołeczne Warszawa	87,87	25,48
Modernizacja wiaduktu nad torami PKP w ciągu ul. Powązkowskiej	Miasto Stołeczne Warszawa	7,72	4,93
Rozbudowa ulicy Otolinińskiej w Płocku wraz z brakującą infrastrukturą	Miasto Płock	10,67	5,55

Odbudowa dróg gminnych: G5, G9, G30, G37, G38, G39, G42, G45, uszkodzonych w wyniku powodzi 2010 r. na terenie gminy Słubice	Gmina Słubice	1,85	1,57
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 631 relacji Nowy Dwór Maz. – Warszawa; Rozbudowa odcinka Zielonka - granica Warszawy do przekroju dwujezdniowego	Samorząd Województwa Mazowieckiego	10,63	8,88
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 728 relacji Grójec - Nowe Miasto n/Pilicą - gr. Województwa, odcinek od km 0+500 do km 20+809	Samorząd Województwa Mazowieckiego	16,81	13,37
Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 627 relacji Ostrołęka - Małkinia - Kosów Lacki - Sokołów Podlaski, na odcinku o długości ok. 15 km od m. Treblinka do m. Kosów Lacki	Samorząd Województwa Mazowieckiego	11,32	9,04
Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 728 w Nowym Mieście nad Pilicą, odcinek od drogi wojewódzkiej nr 707 (ul. Kolejowa) do drogi wojewódzkiej nr 728 (ul. Tomaszowska)	Samorząd Województwa Mazowieckiego	1,94	1,38
Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 727 na odcinku od km 0+000 do km 10+182,50	Samorząd Województwa Mazowieckiego	7,07	5,45
Budowa łącznika pomiędzy Rondem Wojska Polskiego, a węzłem obwodnicy północno-zachodniej „Bielska” wraz z budową węzła „Boryszewo” na połączeniu trasy z ul. Otoińską na terenie Gminy Miasto Płock – Etap I	Gmina Miasto Płock	8,78	6,49
Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 698 - ul. Janowskiej w Siedlcach	Miasto Siedlce	1,37	1,00
Przebudowa ul. Warszawskiej oraz budowa i przebudowa ul. Modlińskiej w Nowym Dworze Mazowieckim od skrzyżowania z drogą krajową 85 do skrzyżowania z ul. Paderewskiego	Miasto Nowy Dwór Mazowiecki	5,35	4,53
Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej w ciągach dróg wojewódzkich nr 559 i 562 w Płocku wraz z niezbędną infrastrukturą	Gmina Miasto Płock	5,22	3,93

Źródło: opracowanie własne

Działanie 3.2 – Regionalny transport publiczny

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 3.2.

Tabela 48. Realizacja Działania 3.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	5	4	4	21
Wartość dofinansowania w mln euro	82,11	72,27	59,97	59,97

Źródło: opracowanie własne

W ramach Działania realizowane były tylko projekty kluczowe, na rzecz których dokonano płatności odpowiadających 99,86% alokacji środków EFRR przewidzianej na cały okres programowania. W poniższej tabeli zestawiono przedmiotowe projekty.

Tabela 49. Projekty kluczowe w ramach Działania 3.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Zakup 11 nowych, dwukabinowych lokomotyw elektrycznych przeznaczonych do prowadzenia składów pociągów pasażerskich zmiennokierunkowych, złożonych z wagonów typu push-pull ze świadczeniem usług serwisowych w okresie czterech lat od daty przekazania każdej lokomotywy oraz przeszkoleniem pracowników zamawiającego	Koleje Mazowieckie - KM Sp.z o.o.	46,57	15,17
Modernizacja elektrycznych zespołów trakcyjnych	Koleje Mazowieckie - KM Sp.z o.o.	46,64	14,58
Budowa parkingów strategicznych „Parkuj i Jedź” (Park & Ride) – II etap	Miasto Stołeczne Warszawa	21,95	9,18
Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym	Warszawska Kolej Dojazdowa Sp. z o.o.	64,14	21,04

Źródło: opracowanie własne

Działanie 3.3 Lotniska i infrastruktura lotnicza

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 3.3.

Tabela 50. Projekty realizowane w ramach Działania 3.3

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	2	1	1	10
Wartość dofinansowania w mln euro	54,71	37,52	32,08	32,08

* W związku z wnioskowaną przez beneficjenta zmianą wartości dofinansowania projektu, wniosek był składany oraz oceniany dwukrotnie.

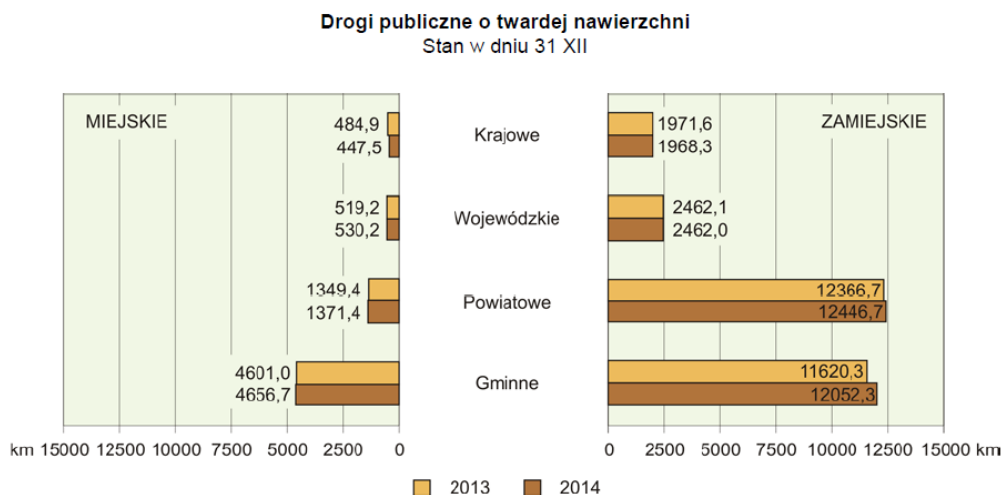
W ramach Działania realizowany był projekt duży pn.: *Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej związanej z obsługą samolotów i pasażerów na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki)*, który wykorzystał 99,09% alokacji przeznaczonych na Działanie 3.3.

Szczegółowe informacje nt. przedmiotowego projektu znajdują się w punkcie 5. *Duże projekty*.

PODSUMOWANIE

System transportowy jest jednym z najlepiej rozwijających się obszarów w Polsce. W latach 2005 – 2015 zauważalny jest znaczny postęp w budowie, rozbudowie i modernizacji dróg publicznych mających na celu zwiększenie dostępności ośrodków wzrostu gospodarczego oraz poprawę połączeń dużych ośrodków miejskich z otaczającymi je mniejszymi ośrodkami. Według danych GUS w województwie mazowieckim sieć dróg publicznych o nawierzchni twardej zwiększyła się z 29,6 tys. km w 2005 r. do 35,9 tys. km w 2014 r. (wzrost o 21 pp.). z czego 94,8% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. W strukturze dróg województwa przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne, stanowiąc 38,5% i 46,5% długości dróg publicznych w województwie. W 2014 r. drogi miejskie stanowiły 19,5% ogółu dróg publicznych o nawierzchni twardej.

Wykres 40. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie mazowieckim

Źródło: Transport w województwie mazowieckim w 2014 r., Urząd Statystyczny w Warszawie

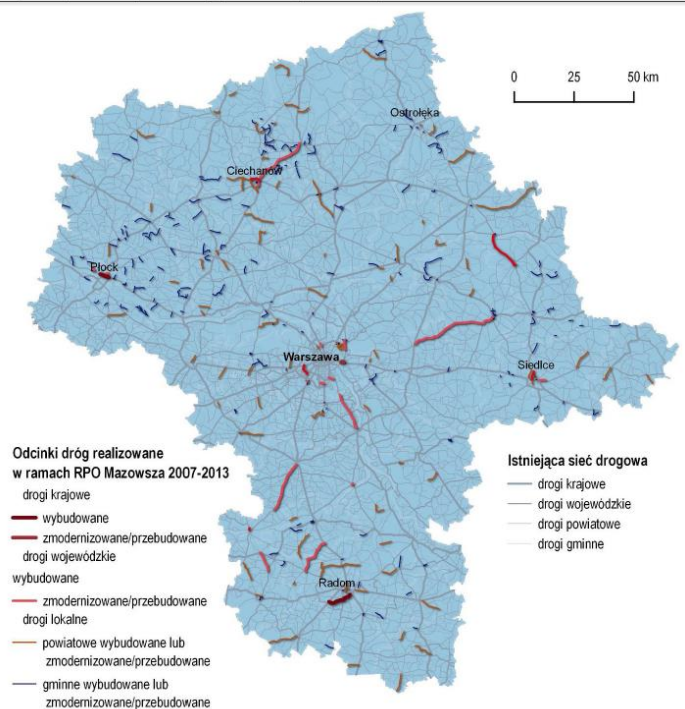
Powodem dynamicznego wzrostu w budowie i modernizacji istniejących dróg publicznych był m.in. dostęp do pomocowych środków unijnych.

Dynamika rozwoju infrastruktury drogowej w ramach RPO WM jest tym bardziej istotna dla województwa mazowieckiego, gdyż znaczny wzrost liczby pojazdów uczestniczących w ruchu drogowym (wzrost o ponad 1,1 mln samochodów osobowych w latach 2005 – 2014 wg GUS) wymusza korzystanie z jak najlepszych rozwiązań technicznych w celu zachowania bezpieczeństwa, które są zastosowane w realizowanych projektach w ramach Działania 3.1 (np. elementy uspokojenia ruchu, zatoki autobusowe, chodniki, oświetlenie).

Niewątpliwie polepszenie stanu dróg oraz wdrażanie inteligentnych systemów transportowych w ramach RPO WM mają wpływ na systematyczne zmniejszanie się liczby wypadków drogowych w województwie mazowieckim. Według danych GUS w latach 2005-2014 na terenie województwa mazowieckiego odnotowano spadek zarówno w liczbie wypadków drogowych o 32%, jak w liczbie ofiar śmiertelnych o 41,5%.

Na podstawie przeprowadzonego w 2015 r. badania ewaluacyjnego pt. „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego” można stwierdzić, że:

- 1) Do poprawy spójności sieci drogowej regionu w znaczący sposób przyczyniły się tylko większe inwestycje realizowane na drogach wojewódzkich i niektórych powiatowych, podczas gdy większość projektów dotyczących dróg lokalnych wpływało raczej na zmianę jakościową i wizerunkową. W zakresie dróg wojewódzkich RPO WM 2007-2013 przyczynił się przede wszystkim do poprawy, jakości dróg prowadzących do dróg krajowych łączących województwo z Warszawą lub miastami regionalnymi. Pozwala to stwierdzić znaczny stopień spójności realizowanych inwestycji z istniejącym układem drogowym województwa. Przykładem tej pierwszej kategorii jest projekt rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 637 Warszawa-Węgrów na odcinku łączącym Węgrów z drogą krajową nr 50 w Stanisławowie, która zapewnia nie tylko szybszy dojazd mieszkańców powiatu węgrowskiego do Warszawy stanowiąc alternatywne połączenie wobec drogi krajowej nr 2, ale także zwiększający jakość podróżowania do węzła A2 w Mińsku Mazowieckim. Znaczną poprawę połączenia Warszawy z gminami powiatu piaseczyńskiego umożliwił projekt rozbudowy drogi nr 724 na trasie Góra Kalwaria-Warszawa. Rozbudowa dróg wojewódzkich 732 Stary Gózd-Przytyk oraz nr 728 Nowe Miasto n/Pilicą – granica województwa zapewnia skomunikowanie powiatów wschodnich części powiatów białobrzeskiego i grójeckiego, a także wschodniej części radomskiego z drogą krajową nr 7 prowadzącej do Warszawy od południa. Lokalne znaczenie posiadają także mniejsze inwestycje na drogach wojewódzkich w miastach, aczkolwiek niektóre np. przebudowa ul. Modlińskiej w Warszawie, odcinka między Warszawą a Zielonką czy ul. Otolińskiej i Dobrzyńskiej w Płocku również zapewniają lepsze skomunikowanie z tymi miastami gmin sąsiednich, umożliwiając lepszy dojazd do centrum tych miast. Projekty budowy nowych dróg pełnią kluczową rolę dla miast i otaczających terenów, zwłaszcza przy realizacji obwodnic (np. projekt budowy obwodnicy Siedlec). W pozostałych projektach były to raczej drogi o znaczeniu lokalnym np. ul. Nowolazurowa w Warszawie czy nowy przebieg drogi wojewódzkiej 627 między Kosowem Lackim a Treblinką, zbudowany w ciągu rozebranej linii kolejowej. Z tej perspektywy zrealizowane inwestycje z pewnością przyczyniły się do poprawy spójności sieci drogowej województwa.

Rys.III.40. Odcinki dróg realizowane w ramach RPO WM 2007-2013 na tle istniejącej sieci drogowej województwa mazowieckiego w 2015 r. w podziale na kategorie dróg i rodzaj inwestycji.

Źródło: Badanie ewaluacyjne pt. „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”

- 2) Lokalizacja inwestycji koncentrowała się wokół mniejszych ośrodków osadniczych, w tym zwłaszcza powiatowych. Następową zatem poprawa dostępności w bliższej odległości od tych miast (niezależnie od tego, że końcowy efekt, z racji wielkości w stosunku do całości sieci i generowanych potrzeb, można uznać za niewystarczający – i realizowany na tyle, na ile pozwalały środki inwestycyjne). Należy to jednak uznać jako wspieranie rozwoju lokalnego i prawidłowe wydatkowanie środków unijnych pod względem poprawy dostępności przestrzennej w takiej skali.

- 3) Inwestycje drogowe realizowane w ramach RPO WM 2007-2013 przyczyniają się przede wszystkim do rozwoju i wzmocnienia pozycji konkurencyjnej miast będących silnymi ośrodkami regionalnymi. W przypadku Warszawy ożywienie inwestycyjne towarzyszyło np. budowie ul. Nowolazurowej czy przebudowie Powązkowskiej polegające na powstawaniu nowych osiedli mieszkaniowych i placówek usługowych w okolicy. Podobne przykłady można odnaleźć w Płocku (ul. Otolińska i Graniczna), Ostrołęce (ul. Korczaka) czy Radomiu (ul. Dębowa). Niestety w kwestii rozwoju gospodarczego większe znaczenie mają inwestycje autostradowe i w drogi ekspresowe, których sąsiedztwo jest idealną lokalizacją dla firm produkcyjnych, logistycznych, magazynów czy nawet powierzchni biurowych. W tym kontekście dostępność do dróg regionalnych i lokalnych stanowić może jedynie uzupełnienie bodźców rozwojowych generowanych przez lokalizację i przebieg dróg wyższego rzędu. Tylko w kilku przypadkach celami projektów drogowych w ramach RPO WM 2007-2013 było usprawnienie dojazdu do potencjalnych lub istniejących terenów inwestycyjnych. Co istotne, wiele nowych i przebudowanych dróg w ramach Programu wpisywało się w promienisty układ drogowy Mazowsza – czy to tzw. Wielką Pętlę, czy poprzez zapewnienie sprawniejszego dojazdu do dróg krajowych i ekspresowych prowadzących do Warszawy. W niektórych przypadkach inwestycje transportowe w ramach RPO były na tyle kompleksowe, że stanowiły zarówno połączenie z terenami inwestycyjnymi, stanowiły obwodnicę większych miejscowości

oraz zapewniały dojazd do dróg wyższego rzędu przyczyniając się do wsparcia już istniejącego potencjału rozwojowego (np. Błonie). Zdecydowanie pozytywny wpływ na rozwój i konkurencyjność północnej części OMW (powiat nowodworski) wpłynęła lokalizacja Portu Lotniczego Warszawa-Modlin.

- 4) Bardzo istotnym efektem realizacji inwestycji są kwestie wizerunkowe – unowocześnianie nawierzchni jezdni oraz pojazdów transportu zbiorowego przyczynia się do zmiany postrzegania ogólnego poziomu rozwoju danego obszaru i zapobiegania stygmatyzacji czy upowszechniania negatywnych stereotypów. Te obecne są przede wszystkim w odniesieniu do poza metropolitalnej części województwa, która w powszechnej opinii zbliżona jest pod względem poziomu rozwoju do Polski Wschodniej, a pozycję całego regionu poprawia Warszawa. Postrzeganie regionu także jest istotnym czynnikiem inwestycyjnym – szczególnie w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego i bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Co istotne, zmiany w postrzeganiu zauważane są już nie w samej Warszawie i okolicach, ale także przez gminy położone w peryferyjnych częściach regionu. Brak tej infrastruktury jest barierą, jeżeli w pewnej części województwa istnieją pewne ograniczenia w rozwoju, to bez nowych inwestycji infrastrukturalnych, nierówności się pogłębiają.
- 5) Duże znaczenie posiadają przede wszystkim projekty zapewniające połączenia dróg z infrastrukturą transportu kolejowego i zbiorowego w miastach i obszarach podmiejskich. Spójność w tych miejscach zapewniają inwestycje takie jak centra komunikacyjne, zintegrowane węzły przesiadkowe, parkingi, w tym Park&Ride oraz inne miejsca, w których można przesiąść się z transportu indywidualnego na zbiorowy lub rower. Typowym (i pionierskim w Polsce w perspektywie 2007-2013) projektem przyczyniającym się do poprawy spójności na linii transport drogowy – transport zbiorowy jest budowa parkingów Park&Ride w Warszawie. Według norm przyjętych w Europie obiekt P+R spełnia swoje zadanie, jeśli jego zapelnienie wynosi minimum 40%. W październiku 2015 r. 9 z 14 funkcjonujących obiektów P+R osiągało zapelnienie powyżej tego progu. W grupie tej znalazło się aż 7 z 8 inwestycji wspartych w ramach RPO WM 2007-2013. Ponadto, aż 4 parkingi P+R osiągnęły 100% zapelnienia, a kolejne 2 – ponad 90% (w tej grupie znalazły się 4 wsparte w Programie obiekty). Zapelnienie parkingów świadczy o trafności tych inwestycji, ale także uzasadnia dalszą rozbudowę systemu.
- 6) Projekty dotyczące inwestycji w tabor kolejowy przyczyniły się do poprawy stanu infrastruktury kolejowej, w tym podniesienia jakości i konkurencyjności kolei w przewozach o charakterze regionalnym i lokalnym. Dzięki realizacji projektów zostało zakupionych 25 jednostek taboru kolejowego oraz zmodernizowano 184 jednostek o łącznej pojemności 127 704 osoby. Najważniejszym czynnikiem podróży pozostaje wciąż czas przejazdu. Istotną rolę odgrywa także zwiększona częstotliwość połączeń. Niewątpliwie wszelkim zmianom dokonywanym w celu poprawy jakości funkcjonowania kolei są inwestycje w nowoczesny tabor, umożliwiające poprawę oferty przewozowej. Jednym z projektów w ramach, którego dokonano zakupu 14 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych, jest projekt zrealizowany przez Warszawską Kolej Dojazdową spółka z o.o. pt. „Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym”. Jest to tabor nowej generacji i specjalnej konstrukcji - każdy ezt to pojazd dwukierunkowy, wyposażony w dwie kabiny maszynisty, składający się z dwóch członów o jednakowej konstrukcji (przystosowanych do samodzielnej jazdy manewrowej i awaryjnej), połączonych ze sobą kabinami maszynisty na zewnątrz. Wykorzystanie infrastruktury kolejowej wspartej w ramach Programu widoczne jest w postaci wzrostu liczby pasażerów i udziału w przewozach spółek Koleje Mazowieckie i WKD, które realizowały projekty w ramach RPO WM 2007-2013. W 2014 r. Koleje Mazowieckie zajmowały drugie (po Przewozach Regionalnych) miejsce pod względem udziału w przewozach

pasażerskich w Polsce. SKM w Warszawie, z udziałem 9,5% (nieco wyższym niż PKP Intercity) uzyskała czwarty wynik w tym zestawieniu. Najniższy, spośród analizowanych przewoźników, udział mają WKD (2,95%), jednakże i w tym wypadku jest to wynik lepszy niż operatorów regionalnych, takich jak Koleje Wielkopolskie, Arriva RP czy Koleje Dolnośląskie. Liczba pasażerów przewożonych rocznie przez Koleje Mazowieckie wzrosła w latach 2011-2014 o około 15% (z 54,4 mln do 62,6 mln). Rok 2013 był kulminacyjnym dla KM w tym okresie – liczba pasażerów wyniosła wówczas niemal 63,4 mln. Wahania liczby pasażerów WKD w tym okresie były nieznaczne, a w 2014 r. z oferty przewoźnika skorzystało 7,9 mln pasażerów (w porównaniu z 7,3 mln w 2011 r.).

- 7) Wykorzystanie projektu budowy lotniska w Modlinie cechowało się największą dynamiką dopiero w latach 2014-2015, mimo jego otwarcia już w połowie 2012 r. W okresie styczeń-październik 2015 r. w porcie lotniczym odprawiono 2,2 mln pasażerów, czyli o 0,5 mln więcej niż w ciągu całego ubiegłego roku oraz aż 1,9 mln więcej niż na koniec 2013 r. W przeciwieństwie do lotniska Chopina w Warszawie, liczba odprawionych w Modlinie wzrasta z roku na rok. W listopadzie 2014 r. port lotniczy w Modlinie prześcignął pod względem ruchu lotniczego lotniska w Katowicach i Gdańsku, co zapewniło mu 4 pozycję wśród polskich lotnisk (za Warszawą, Krakowem i Gdańskiem). W 2015 r. brytyjski serwis *anna.aero* ogłosił lotnisko najszybciej rozwijającym się w Europie.
- 8) Nieoczekiwane efekty dodatkowe projektów transportowych wskazali sami beneficjenci. Najczęściej wspomnianym była poprawa wizerunku obszaru lub instytucji realizującej projekt. Dotyczy to zarówno poprawy jakości sieci drogowej, jak i projektów z zakresu transportu kolejowego, lotniczego i publicznej. Można uznać, że względy wizualne i estetyczne wywołane nowością i nowoczesnością realizowanych projektów i ich efektów znacznie poprawiły postrzeganie poszczególnych miast, gmin, powiatów, a także konkretnych instytucji. Takie postrzeganie w przypadku Kolei Mazowieckich czy Portu Lotniczego Warszawa-Modlin stanowi o wizerunku całego Mazowsza. Do innych pozytywnych efektów dodatkowych zaliczono poprawę bezpieczeństwa i spadek kosztów podróżowania. Co ciekawe, większość beneficjentów zauważyła większy niż oczekiwano wpływ inwestycji na atrakcyjność mieszkaniową niż na atrakcyjność turystyczną czy inwestycyjną.
- 9) Projekty realizowane w ramach Priorytetu III RPO WM 2007-2013 wpisują się w cel strategiczny Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2020 Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju. Cel ten opiera się m.in. na wzmocnieniu powiązań Warszawy z otoczeniem regionalnym, krajowym i międzynarodowym, w tym poprawie, jakości i bezpieczeństwa połączeń transportowych z resztą województwa, rozwoju infrastruktury lotniczej przez przystosowanie lotniska w Modlinie do przejęcia funkcji odciążających lotnisko w Warszawie, poprawie powiązań drogowo-kolejowych w obszarze metropolitalnym Warszawy, tworzeniu sieci dróg uzupełniających połączenia podstawowe, rozwoju i poprawie standardów infrastruktury technicznej – w zakresie transportu kolejowego, parkingów P+R. Projekty transportowe wybrane do dofinansowania, z uwagi na kompleksowy charakter oddziaływania, niejednokrotnie pozytywnie wpływały na poprawę spójności społecznej. Poprzez inwestycje takie jak wybudowanie nowego mostu na rzece Bug czy modernizacji dróg w starej części Białobrzegów, projekty te wzmocniły poczucie tożsamości lokalnej, wpłynęły na integrację mieszkańców w obrębie jednej gminy oraz przyczyniły się do dalszych przemian społecznych, nadając kierunek właściwy dla procesu rewitalizacji. Są także zgodne z celem pośrednim Aktywizacja i modernizacja obszarów poza metropolitalnych w zakresie podnoszenia standardów technicznych dróg wojewódzkich znajdujących się w Wielkiej Obwodnicy Mazowsza i Dużej Obwodnicy Warszawy czy budowy obwodnic miast. Założenia rozwoju transportu w województwie, na których oparte

były projekty realizowane przy wsparciu RPO WM 2007-2013 kontynuowane są w nowej Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze, w tym w zakresie rozwoju form transportu przyjaznych dla środowiska i mieszkańców, zwiększenia konkurencyjności transportu kolejowego, integracji systemów transportowych, czy rozbudowy multimodalnego transportu zbiorowego.

W perspektywie 2014-2020 zaplanowano dalsze wsparcie w zakresie budowy/przebudowy dróg. Jednakże, wsparcie uzyskują w większości odcinki dróg wojewódzkich bezpośrednio powiązanych z siecią TEN-T. Drogi niższych klas uzyskują wsparcie jedynie w przypadku, gdy będą elementem większego projektu lub gdy będą służyły powiązaniu z siecią TEN-T. Wspierana będzie również modernizacja i zakup nowego taboru kolejowego przeznaczonego do przewozów regionalnych, jak również budowa i modernizacja odcinków regionalnych linii kolejowych. Nie przewiduje się wsparcia w zakresie transportu lotniczego.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu III wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój zrównoważony”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel inicjatywy flagowej *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.3.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.4 Priorytet IV. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

3.4.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu IV jest poprawa środowiska naturalnego województwa mazowieckiego. W ramach Priorytetu realizowane są projekty mające pozytywny wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej, przy wykorzystaniu synergii pomiędzy ochroną zasobów naturalnych i wzrostem gospodarczym.

Na dofinansowanie Priorytetu IV przyznano alokację 215 911 358 euro, co stanowi 11,55% alokacji EFRR przewidzianej na realizację Programu. Cała alokacja została przeznaczona na wykonanie Strategii Europa 2020.

Priorytet IV realizowany jest przez następujące działania:

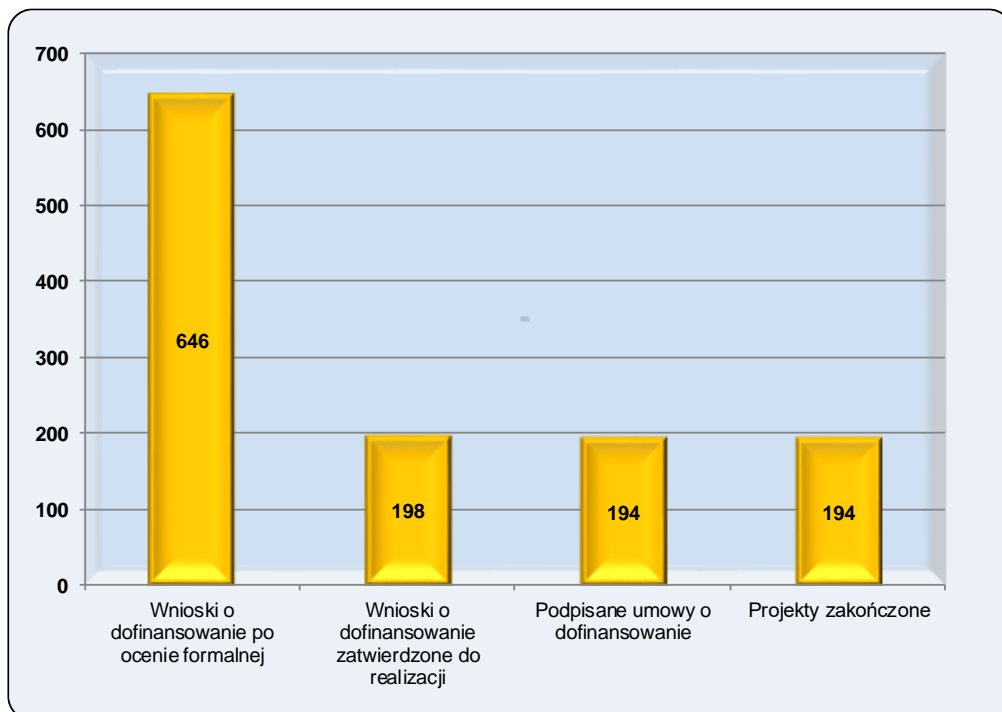
- Działanie 4.1 *Gospodarka wodno-ściekowa*,
- Działanie 4.2 *Ochrona powierzchni ziemi*,
- Działanie 4.3 *Ochrona powietrza, energetyka*,
- Działanie 4.4 *Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 646 wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 740,9 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 198 wniosków na kwotę dofinansowania 249,5 mln euro. Podpisano z beneficjentami 194 umowy o dofinansowanie na kwotę 173,4 mln euro (EFRR) oraz tą samą kwotę beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 97,66% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Na podstawie wniosków o płatność końcową wszystkie projekty zostały zakończone, a ich wartości dofinansowania z UE stanowi również 97,66% alokacji.

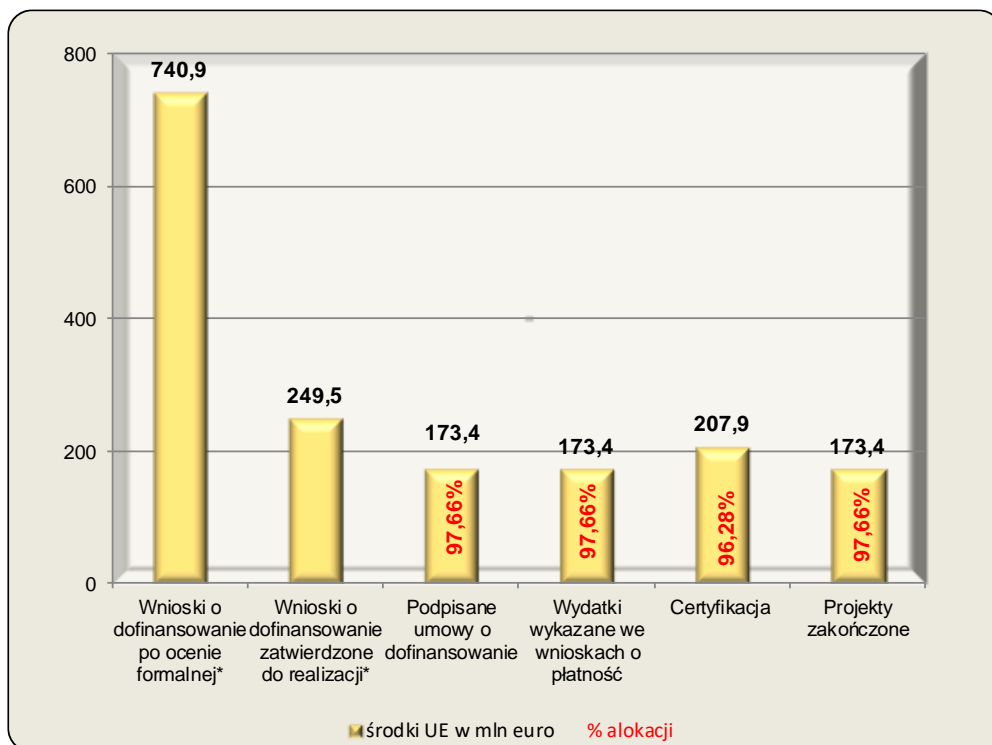
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 207,9 mln euro (96,28% alokacji).

Wykres 41. Realizacja Priorytetu IV (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 42. Realizacja Priorytetu IV (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikającą z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

W ramach przedmiotowej osi oprócz projektów realizowanych w trybie konkursowym i indywidualnym, dofinansowywane były również projekty realizowane w ramach Inicjatywy JESSICA, na łączną kwotę 14,5 mln euro dofinansowania UE. Szczegółowe informacje na temat postępu wdrażania tego instrumentu znajdują się w pkt 2.1.6.5.

Konkursy

Od uruchomienia Programu w ramach ogłoszonych naborów udostępniono 181,3 mln EUR (z EFRR), co stanowiło 102,12% alokacji przeznaczonej na Priorytet IV. Konkursy z podziałem na Działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 51. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu IV

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
4.1. Gospodarka wodno-ściekowa	x	112,49	279	490,77	63	73,11	75,71%
	06.10 - 07.11.2008	87,12	155	270,74	31	50,95	82,76%
	21.04 - 18.06.2009	16,37	93	199,32	7	9,88	10,23%
	06-22.10.2014	9,00	31	20,71	25	12,28	12,72%
4.2. Ochrona powierzchni ziemi	x	26,84	74	26,06	34	7,64	61,08%
	28.07 - 20.10.2008	8,84	22	13,37	4	3,71	29,67%
	31.05 - 29.07.2011	6,50	12	3,30	5	0,75	6,01%
	31.08 - 31.10.2012	4,00	9	2,63	4	0,27	2,19%
	19.12.2012 - 28.02.2013	3,50	20	3,38	14	1,53	12,20%
	31.07 - 30.08.2013	1,50	8	1,70	5	0,50	3,98%
	18.09 - 31.10.2013	2,50	3	1,69	2	0,88	7,02%
4.3. Ochrona powietrza, energetyka	x	30,00	232	135,93	66	37,16	70,76%
	30.09 - 29.10.2010	10,00	134	53,11	38	15,40	29,32%

	29.10 - 29.12.2010	20,00	98	82,83	28	21,76	41,43%
4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu	16.06 - 08.09.2009	11,98	44	27,97	16	9,52	59,68%
PRIORYTET IV	x	181,31	629	680,75	179	127,43	71,77%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

W celu realizacji priorytetowych inwestycji dla rozwoju regionu, Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o wpisaniu 14 projektów na listę projektów kluczowych w ramach Priorytetu IV na realizację, których podpisano umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania z EFRR wynoszącą 30,6 mln euro. Wartość ta stanowi 17,24% alokacji przeznaczonych na Priorytet. Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 52. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu IV

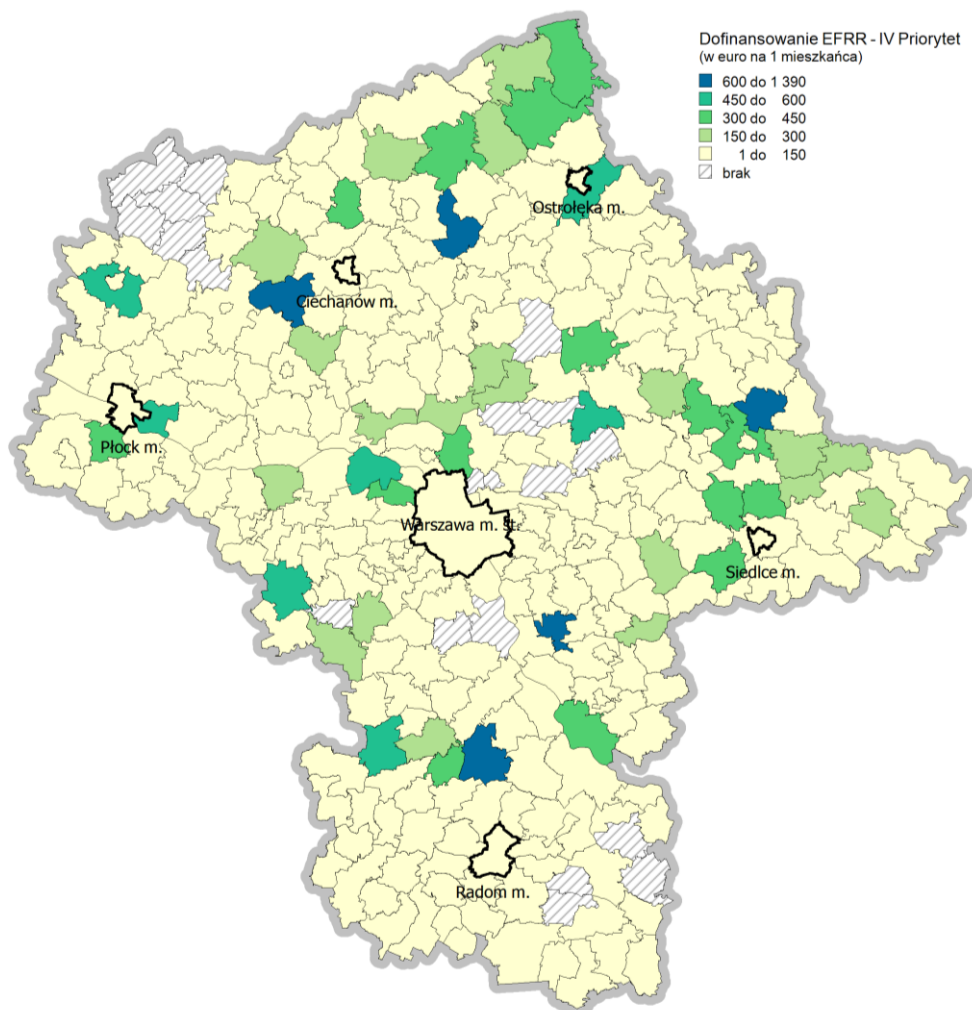
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
4.1. Gospodarka wodno-ściekowa	8	22,24	8	19,57	20,27%
4.2. Ochrona powierzchni ziemi	1	5,50	1	4,60	36,75%
4.3. Ochrona powietrza, energetyka	0	0,00	0	0,00	0,00%
4.4. Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu	5	7,82	5	6,43	40,32%
Priorytet IV	14	35,56	14	30,60	17,24%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 6. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu IV

Źródło: opracowanie własne

O pozytywnym wpływie projektów realizowanych w ramach Priorytetu na wyrównywanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy poszczególnymi częściami województwa świadczy fakt, że 97 z 194 projektów wdrażanych było na obszarach problemowych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego. W ujęciu wartościowym procent wartości dofinansowania w części EFRR tych projektów wyniósł 47%. Największy odsetek umów zrealizowano w obszarze ostrołęckim – 26 umów, nadbużańskim – 24 umowy i radomskim – 22 umowy.

Tabela 53. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet IV

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	13	32,76	17,30
nadbużański	24	28,28	16,97
ostrołęcki	26	45,68	26,16
płocki	12	14,81	8,81
radomski	22	20,46	12,22

Źródło: opracowanie własne

Do subregionów, które otrzymały największe wsparcie należy subregion ostrołęcko-siedlecki. W tym subregionie zrealizowano 64 umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej 56,19 mln euro. W ujęciu procentowym stanowi to ponad 32% wartości dofinansowania UE wszystkich zakończonych umów.

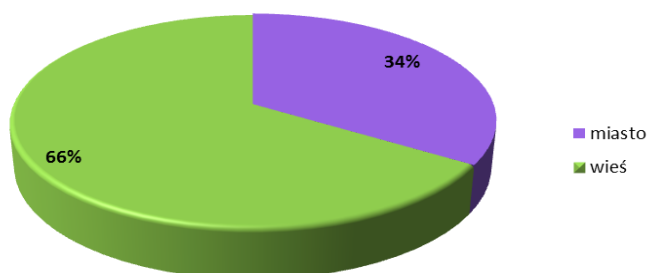
Tabela 54. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet IV

Subregion	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	32	53,71	29,86
M.St. Warszawa	10	9,04	5,36
Ostrołęcko-Siedlecki	64	94,23	56,19
Radomski	24	30,42	17,51
Warszawski-Wschodni	49	71,37	37,38
Warszawski-Zachodni	32	55,38	27,09

Źródło: opracowanie własne

Korzystną tendencję widać również w przypadku podziału projektów na obszary wiejskie i miejskie. Na 194 umowy, 128 zrealizowano na obszarach wiejskich. Jeszcze korzystniej wygląda ten podział w ujęciu wartościowym. Wartość dofinansowania UE projektów realizowanych na obszarach wiejskich stanowi 72% całej zakontraktowanej kwoty w tym Priorytecie. Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

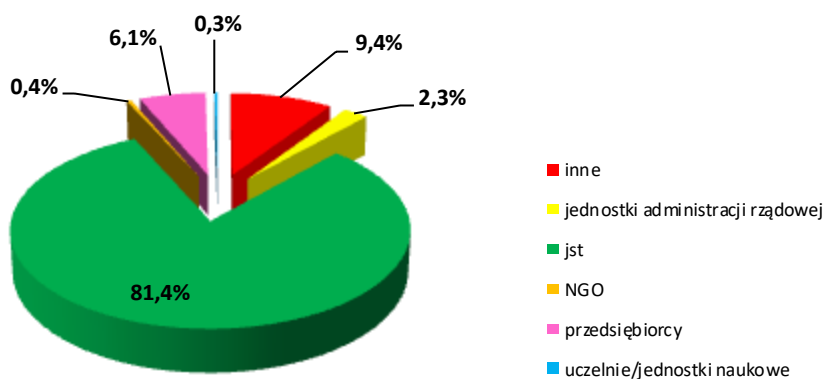
Wykres 43. Rozkład projektów w podziale na obszar wsparcia ramach Priorytetu IV (% liczby umów)

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na charakter wsparcia w ramach tej osi priorytetowej główną grupą beneficjentów były jednostki samorządu terytorialnego. Na 194 umów 163 umowy podpisano z jednostkami samorządu terytorialnego. Kolejne 19 umów podpisano z przedsiębiorcami. Podział umów ze względu na rodzaj beneficjenta w ujęciu wartościowym przedstawiono na poniższym wykresie.

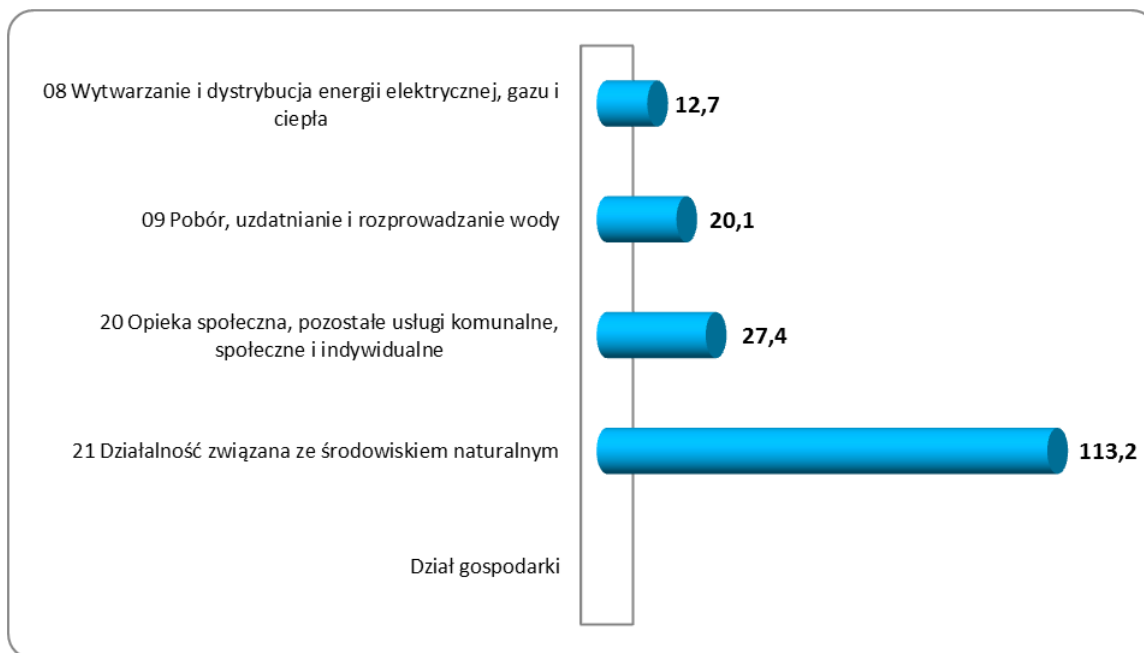
Wykres 44. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu IV (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Analiza projektów pod kątem działów gospodarki wskazuje, że największe wsparcie w ramach Priorytetu IV zostało przeznaczone na dział 21 - *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym*. Podział umów ze względu na działy gospodarki, w ujęciu wartościowym, został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 45. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu IV (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

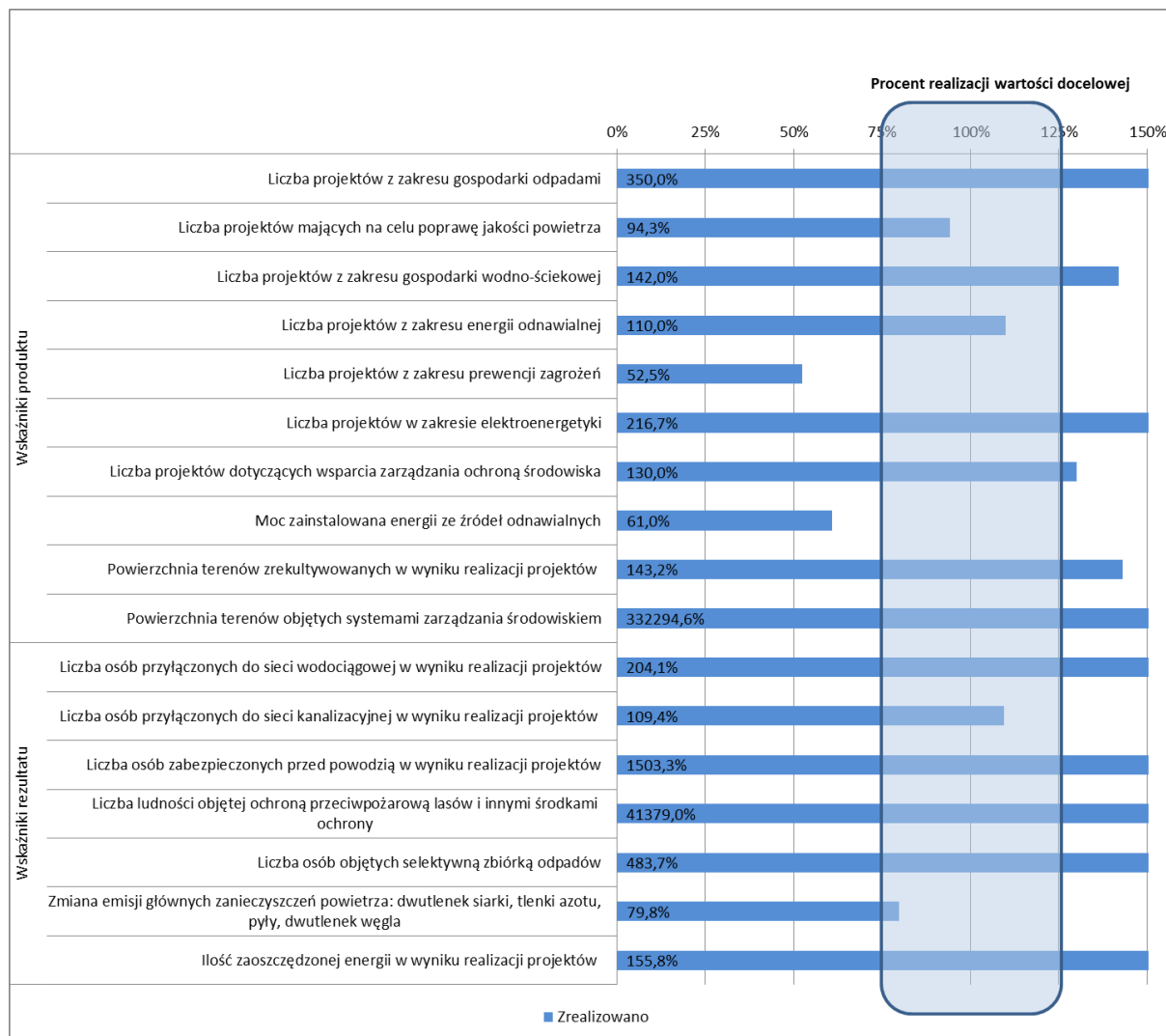
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu IV, określono 10 wskaźników produktu oraz 7 wskaźników rezultatu.

Poziom osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu na podstawie zakończonych 194 projektów został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 46. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet IV

Źródło: opracowanie własne

Wartość docelową poniżej 75% osiągnęły 2 wskaźniki produktu, tj.: *Liczba projektów z zakresu prewencji i zagrożeń* (52,50%) oraz *Moc zainstalowana ze źródeł odnawialnych* (60,98%).

Niska wartość pierwszego wskaźnika wynika z faktu dofinansowania mniejszej liczby projektów o większej wartości jednostkowej niż w przyjętych założeniach do realizacji Programu. Zdecydowano się zrealizować mniejszą liczbę projektów, ale bardziej kompleksowych. W ramach Działania 4.4 ogłoszono tylko jeden konkurs w 2009 roku w ramach, którego nie określono wartości maksymalnej projektów umożliwiającej zrealizowanie wskaźnika. W wyniku konkursu podpisano 16 umów o wartości dofinansowania UE 9,5 mln euro, co stanowi 59,68% alokacji. Pozostała alokacja została przeznaczona na realizację 5 projektów kluczowych. Pomimo mniejszej liczby dofinansowanych projektów beneficjenci zadeklarowali realizację wszystkich wskaźników rezultatu założonych w osi priorytetowej.

Drugi wskaźnik został przeszacowany na etapie programowania. Na etapie konkursów wskaźnik nie był wymagany, a kryteria wyboru operacji nie promowały projektów w ramach, których wskaźnik byłby mierzony. Wartości wskaźników, w poszczególnych umowach znacznie różnią się pomiędzy sobą, co wynika z faktu, że koszt uzyskania 1 MW mocy z poszczególnych źródeł jest znacząco różny. Beneficjenci zgłosili największe zapotrzebowanie na zakup solarów, które to jako źródło pozyskania 1 MW mocy jest najdroższe. W związku

z powyższym IZ dokonała realokacji środków w wysokości 5 mln euro z Działania 6.2 do Działania 4.3 na projekty znajdujące się na liście rezerwowej projektów z zakresu odnawialnych źródeł energii. Pozwoliło to na wzrost wartości wskaźnika o kolejnych kilka MW. Ponadto, wskaźnik był realizowany przez projekty znajdujące się w osi priorytetowej I „*Tworzenie warunków dla rozwoju potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości na Mazowszu*” Działanie 1.5 „*Rozwój przedsiębiorczości*”, co podwyższyło wartość wskaźnika.

Działanie 4.1 – Gospodarka wodno-ściekowa

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 4.1.

Tabela 55. Realizacja Działania 4.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	288	71	71	652
Wartość dofinansowania w mln euro	521,89	142,21	92,68	92,68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 95,98%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 8 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 19,57 mln euro, co stanowiło 20,27% alokacji przeznaczonej na Działanie 4.1.

Tabela 56. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Kompleksowa kanalizacja Miasta i Gminy – jako realizacja programu ochrony środowiska wschodniego Mazowsza	Miasto i Gmina Łosice	3,11	2,12
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni jezior Ciechomickiego, Górskiego i Zdwońskiego w gminie Łąck-etap I	Gmina Łąck	2,28	1,30
Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Żabia Wola oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Żabia Wola	Gmina Żabia Wola	4,66	1,93
Ochrona Kampinoskiego Parku Narodowego poprzez rozbudowę oczyszczalni ścieków Mokre Łąki w Truskawiu wraz z budową kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w Gminie Izabelin	Gmina Izabelin	5,65	2,78
Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Wiskitki oraz budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Guzów	Gmina Wiskitki	9,57	4,76

Dokończenie budowy ochronnego systemu kanalizacyjnego Zalewu Zegrzyńskiego na terenach Gmin Nieporęt i Serock - wchodzących w skład Aglomeracji Serock, w celu przeciwdziałania degradacji krajobrazu i środowiska przyrodniczego na Mazowszu	Gmina Nieporęt	7,43	3,69
Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Mszczonów oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Grabce Józefpolskie	Gmina Mszczonów	3,78	2,08
Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Puszcza Mariańska oraz rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Bartniki	Gmina Puszcza Mariańska	2,29	0,91

Źródło: opracowanie własne

Działanie 4.2 – Ochrona powierzchni ziemi

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 4.2.

Tabela 57. Realizacja Działania 4.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	77	37	35	166
Wartość dofinansowania w mln euro	43,05	26,19	12,24	12,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 97,83%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania 4.2 realizowany był 1 projekt kluczowy o wartości dofinansowania z EFRR 4,6 mln euro, co stanowi 36,75% alokacji.

Tabela 58. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Stacja segregacji odpadów komunalnych miasta Ostrołęki i gmin powiatu ostrołęckiego	Miasto Ostrołęka	9,51	4,60

Źródło: opracowanie własne

Działanie 4.3 – Ochrona powietrza, energetyka

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 4.3.

Tabela 59. Realizacja Działania 4.3

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	232	69	67	416
Wartość dofinansowania w mln euro	135,93	56,35	52,52	52,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

Działanie 4.4 – Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 4.4.

Tabela 60. Projekty w ramach Działania 4.4

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	49	21	21	136
Wartość dofinansowania w mln euro	40,08	24,75	15,94	15,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KSI SIMIK 07-13

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 5 projektów kluczowych o wartości dofinansowania z UE 6,4 mln euro, co stanowi 40,32% alokacji na Działanie.

Tabela 61. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.4

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Przebudowa wału przeciwpowodziowego kl. II w km 23+040 - 35+000 prawobrzeżnej doliny Wisły na odcinku Bączki - Antoniówka Świerzowska gm. Maciejowice, pow. garwoliński - etap I w km 30+900 do 35+000"	Samorząd Województwa Mazowieckiego	2,65	2,19
Przebudowa wału przeciwpowodziowego rzeki Wisły w km 541+400÷546+800 gm. Czosnów	Samorząd Województwa Mazowieckiego	2,10	1,72

Udrożnienie ujściowego odcinka rzeki Bug od ujścia do rz. Narew do km 5+000	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	1,10	0,94
Remont zapór bocznych jeziora zegrzyńskiego Kania-Popowo i Arciechów-Kuligów	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	0,84	0,72
Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie województwa mazowieckiego poprzez zakup specjalistycznego sprzętu w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałania poważnym awariom.	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie	2,23	0,86

Źródło: opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Wyniki badań powietrza na Mazowszu wskazują, że największy problem stanowi zanieczyszczenie pyłami. Źródłem zanieczyszczenia powietrza są m.in. elektrociepłownie, zakłady przemysłowe, lokalne kotłownie i paleniska domowe. W 2011 roku województwo mazowieckie zajmowało trzecie miejsce w kraju pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących z zakładów szczególnie uciążliwych.

Zmniejszeniu zanieczyszczeń powietrza służy stopniowy rozwój odnawialnych źródeł energii oraz kogeneracji. Do realizacji tego celu ogłoszono konkurs w 2010 roku „Odnawialne źródła energii i Kogeneracja” z alokacją wynoszącą 20 mln euro. W ramach tego konkursu podpisano 28 umowy na łączną kwotę dofinansowania UE wynoszącą 21,8 mln euro. Wpływ przedmiotowych projektów na zanieczyszczenia powietrza można stwierdzić, na podstawie wskaźnika rezultatu *Zmiana emisji głównych zanieczyszczeń powietrza: dwutlenek siarki, tlenki azotu, pyły, dwutlenek węgla*, który wynosi 39 910,71 ton/rok.

Odpowiedzią na problemy środowiskowe są zrealizowane projekty dotyczące termomodernizacji budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (konkurs z 2010 r. w ramach Działania 4.3.), w którym zawarto 38 umowy o dofinansowanie na kwotę dofinansowania 15,4 mln euro (EFRR). W wyniku realizacji tych projektów zaoszczędzono znaczną ilość energii, co obrazuje wskaźnik *Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów*, który wynosi 373 870,04 GJ/rok.

Dofinansowane projekty w ramach Działania 4.3 również pozytywnie wpływają na wartości wskaźników kontekstowych *Całkowita emisja zanieczyszczeń powietrza, Ilość energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (moc zainstalowana) i Udział produkcji energii z OZE w produkcji ogółem*.

Kolejnym istotnym problemem w województwie jest niewystarczający poziom segregacji, recyklingu i odzysku odpadów. Na tle kraju mazowieckie znajduje się na pierwszym miejscu pod względem ilości zebranych odpadów komunalnych. W przeliczeniu na jednego mieszkańca, w 2011 r. wytworzono ich 361 kg. Poważnym problemem w przypadku Mazowsza jest rosnąca liczba miejsc dzikiego składowania odpadów. Na koniec 2011 r. istniało w Polsce 2539 wysypisk, (ok.35% mniej niż w 2010 r.). W województwie mazowieckim zinventaryzowano 176 obiektów, w tym 33 w miastach oraz 143 na obszarach wiejskich. Ponad 6% odpadów wytworzonych w sektorze gospodarczym w Polsce wyprodukowano na Mazowszu, co klasyfikuje je pod tym względem na czwartym miejscu w kraju.

Temu problemowi zostało poświęcone Działanie 4.2 *Ochrona powierzchni ziemi*. W ramach dostępnej alokacji zrealizowano 35 projektów. W wyniku realizacji tych projektów udało się wybudować i zmodernizować 3 składowiska odpadów oraz 5 sortowni, wybudowano 1 kompostownię, uruchomiono 4 nowe instalacje do unieszkodliwiania odpadów o wartości 5 988 760 euro oraz zmodernizowano 2 takie instalacje, zrehabilitowano 16 składowisk. Dzięki tym inwestycjom moc przerobowa zakładów zagospodarowania odpadów wzrosła o 110300 ton na rok, natomiast 145 123 osoby zostały objęte programem selektywnej zbiórki odpadów. Pomimo to,

problem segregacji i zagospodarowania odpadów pozostaje w dalszym ciągu nierozwiązany, dlatego też w kolejnym okresie programowania zaplanowano interwencje w tym zakresie.

Znacznej poprawie uległo wyposażenie województwa w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego od 2007 r. rośnie liczba osób korzystająca z sieci wodociągowej oraz z sieci kanalizacyjnej. Dzięki zrealizowaniu 71 projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej długość sieci wodociągowej wzrosła o 669,08 km, a sieci kanalizacyjnej o 946,24 km, przyłączając tym samym 30 617 osób do sieci wodociągowej i 43 765 osób do sieci kanalizacyjnej.

Innym ważnym problemem z punktu widzenia województwa jest niezadowalający stan służb ratowniczo-pożarniczych, w szczególności w zakresie wyposażenia tych jednostek w specjalistyczny sprzęt niezbędny do usuwania skutków powodzi, pożarniczy i ratowniczy, a także wysoki średni wiek wozów strażackich. Rozwiązanie problemu w tym zakresie zaplanowano w ramach Działania 4.4 *Ochrona przyrody, zagrożenia, systemy monitoringu*, gdzie w ramach zakończonych umów zakupiono 52 nowe wozy pożarnicze wyposażone w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof. Jednakże, w dalszym ciągu istnieją jeszcze znaczne potrzeby w tym zakresie, dlatego też w kolejnym okresie programowania również zaplanowano wsparcie w tej dziedzinie.

W wyniku udzielonego wsparcia ochroną przeciwpowodziową objęto obszar 51 193 ha, co pozwoliło zabezpieczyć przed powodzią 150 325 osób. Natomiast ochroną przeciwpożarową m. in. lasów zostanie objętych 4 137 904 osoby.

W perspektywie 2014-2020 zaplanowano kontynuację wsparcia w zakresie odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji, kogeneracji, promocji proekologicznego transportu miejskiego (w tym budowę parkingów typu Park&Ride, ścieżek rowerowych, zakupu ekologicznych autobusów), a także przeznaczono znaczne środki na wymianę indywidualnych czynniki grzewczych wraz z podłączeniem do sieci. Interwencji w zakresie kanalizacji i wodociągów nie zaplanowano.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu IV wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój zrównoważony”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel inicjatywy flagowej *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.4.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.5 Priorytet V. Wzmacnianie roli miast w rozwoju regionu

3.5.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu jest wykorzystanie potencjału endogenicznego miast dla aktywizacji społeczno-gospodarczej regionu.

Na Priorytet V RPO WM 2007-2013 przyznano alokację ze środków EFRR w wysokości 89 743 340 euro, co stanowi 4,80% alokacji na Program. Cała alokacja została przeznaczona na wykonanie Strategii Europa 2020. Priorytet V realizowany jest przez następujące działania:

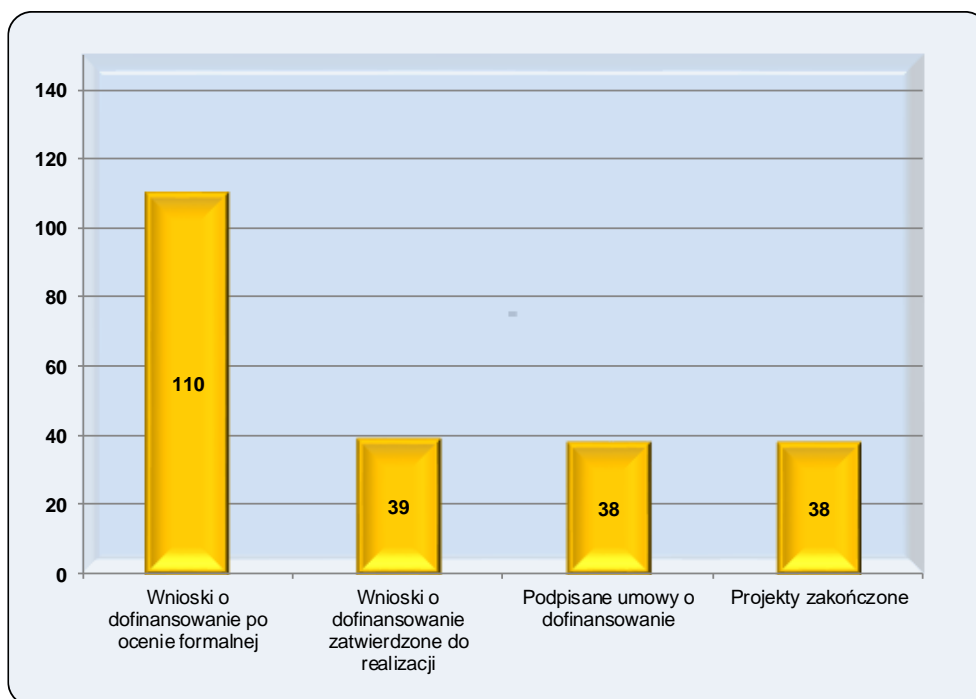
- Działanie 5.1 *Transport miejski*,
- Działanie 5.2 *Rewitalizacja miast*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 110 wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 174 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 39 wniosków na kwotę dofinansowania 77 mln euro. Podpisano z beneficjentami 38 umów o dofinansowanie na kwotę 82,3 mln euro (EFRR) oraz tą samą kwotę beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 99,16% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Na podstawie wniosków o płatność końcową wszystkie projekty zostały zakończone, a ich wartości dofinansowania z UE stanowi również 99,16% alokacji.

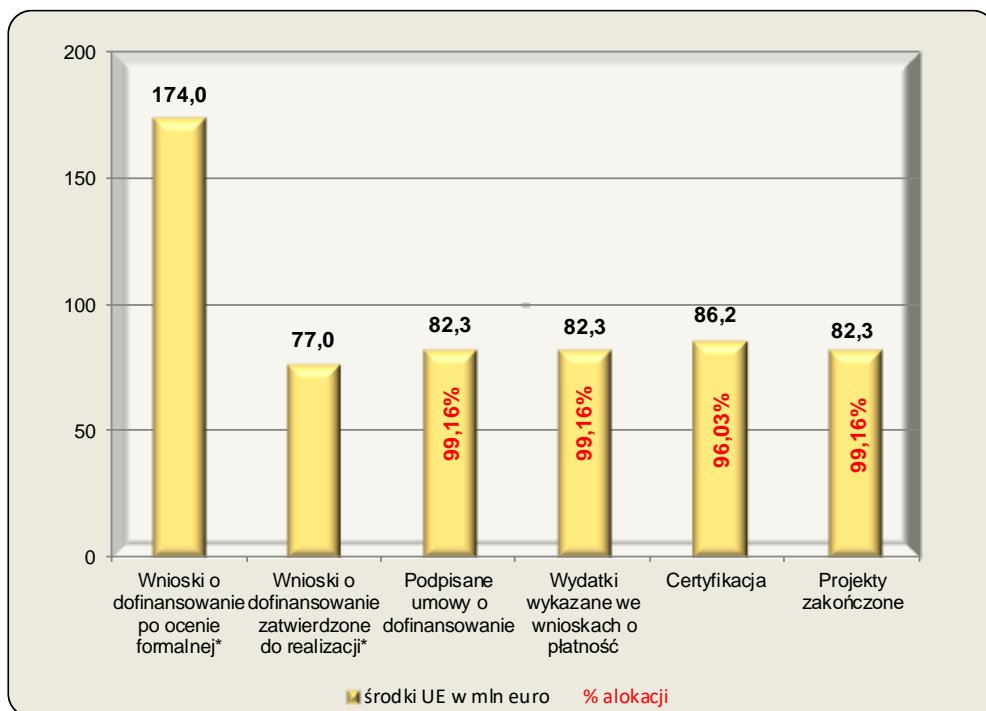
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 86,2 mln euro (96,03% alokacji).

Wykres 47. Realizacja Priorytetu V (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 48. Realizacja Priorytetu V (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

W ramach przedmiotowej osi realizowane były projekty w trybie konkursowym, indywidualnym oraz projekty dotyczące Inicjatywy JESSICA.

Konkursy

W ramach ogłoszonych naborów udostępniono 52,5 mln euro (z EFRR), co stanowiło 63,64% alokacji przeznaczony na Priorytet V. Konkursy z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 62. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu V

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
5.1. Transport miejski	x	19,56	12	18,99	10	12,58	100,00%
	29.10 - 30.11.2010	14,00	4	8,46	4	6,31	50,13%
	29.02 - 31.05.2012	5,56	8	10,54	6	6,28	49,87%
5.2. Rewitalizacja miast	05.05 - 04.06.2009	32,98	93	134,88	22	32,63	46,37%
PRIORYTET V	x	52,54	105	153,88	32	45,21	54,51%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

W Indykatywnym Wykazie Projektów Kluczowych znajdowało się 5 projektów, które zostały zrealizowane na kwotę 17,3 mln euro (dofinansowanie UE), co stanowi 20,89% alokacji przeznaczanej na Priorytet. Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 63. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu V

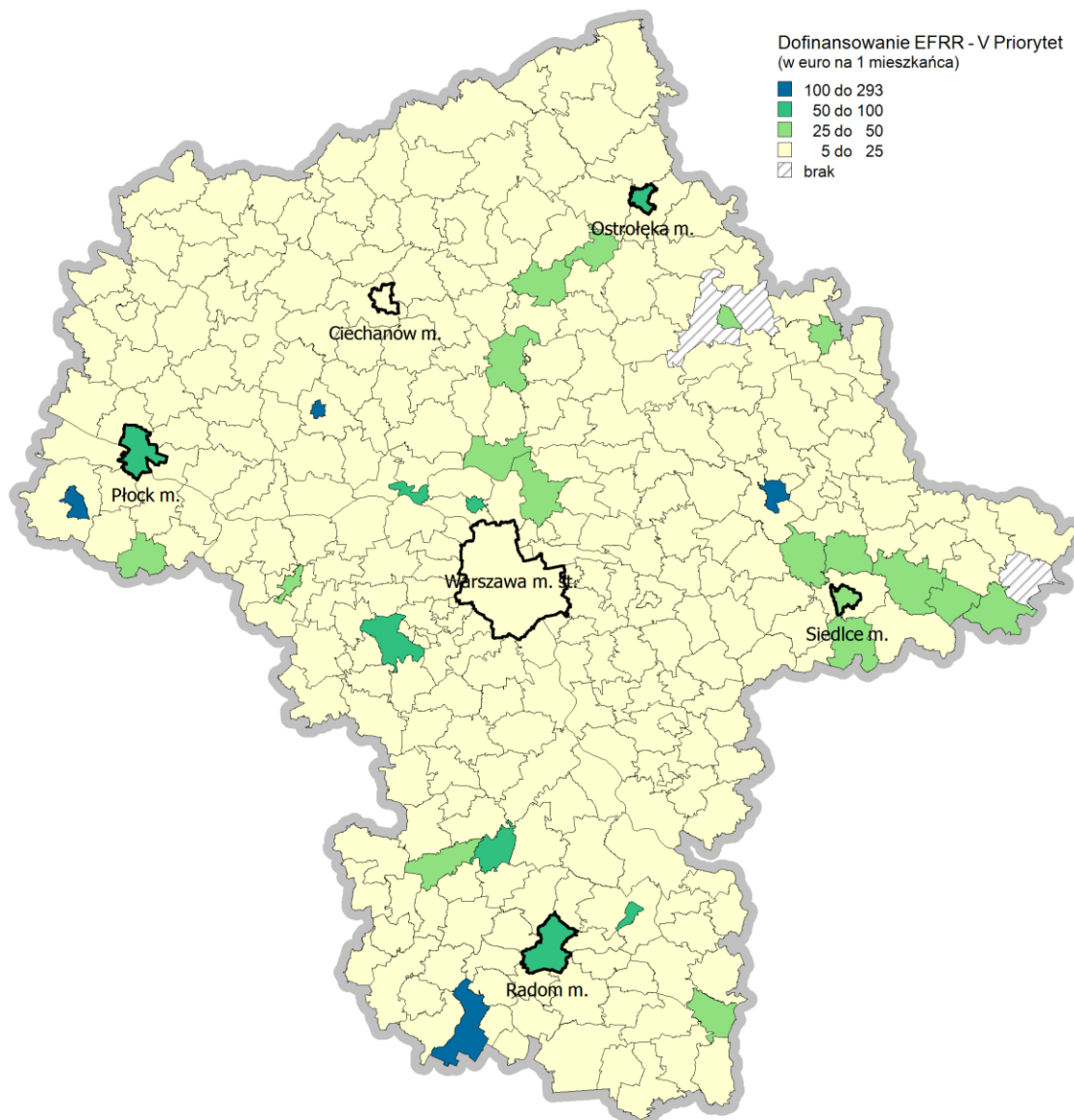
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
5.1. Transport miejski	0	0,00	0	0,00	0,00%
5.2. Rewitalizacja miast	5	17,59	5	17,33	24,62%
Priorytet V	5	17,59	5	17,33	20,89%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 7. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu V (bez Jessici)

Źródło: opracowanie własne

O pozytywnym wpływie projektów realizowanych w ramach Priorytetu na wyrównywanie dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy poszczególnymi częściami województwa świadczy fakt, że 28 z 38 projektów wdrażanych było na obszarach problemowych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego. W ujęciu wartościowym procent wartości dofinansowania w części EFRR tych projektów wyniósł 55%.

Tabela 64. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe - Priorytet V

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	1	1,65	1,47
nadbużański	4	6,26	5,19
ostrołęcki	5	9,48	5,84
płocki	6	19,84	12,11
radomski	12	29,08	20,98

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej projektów realizowanych było w subregionie radomskim (12 umów o dofinansowanie na kwotę dofinansowania z EFRR 21,4 mln euro). Natomiast projekty o największej wartości realizowane były na obszarze warszawsko-zachodnim.

Tabela 65. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet V

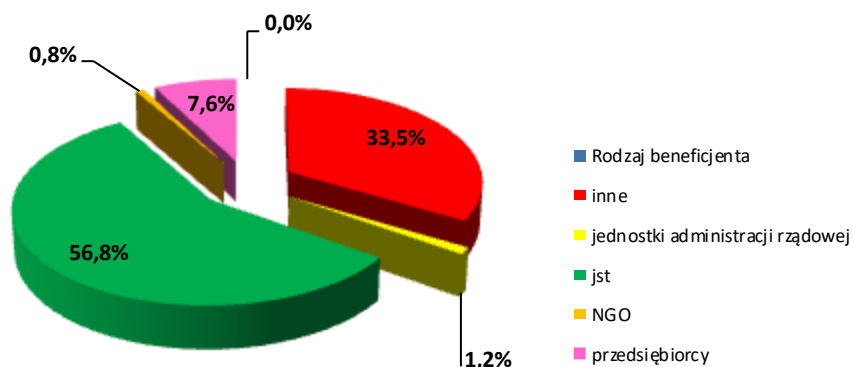
Subregion	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	8	28,60	18,38
M.St. Warszawa	5	13,53	9,29
Ostrołęcko-Siedlecki	10	25,41	16,45
Radomski	12	29,60	21,45
Warszawski-Wschodni	5	9,80	8,24
Warszawski-Zachodni	3	10,12	8,45

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na specyfikę Priorytetu, a więc wspieranie projektów mających na celu wykorzystanie potencjału endogenicznego miast poprzez poprawę systemu komunikacji miejskiej oraz odnowę obszarów zdegradowanych i zagrożonych marginalizacją, z założenia wszystkie projekty realizowane były na obszarach miejskich. Jednakże, w Działaniu 5.1 *Transport miejski*, ze względu na ograniczoną dostępność komunikacji miejskiej dla osób dojeżdżających do miast, dodatkowo premiowane punktowo były projekty wykraczające poza granice administracyjne miast.

Dominującą grupą beneficjentów występującą w ramach Priorytetu V są jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały 22 projekty na kwotę 46,8 mln euro (EFRR), co stanowiło 57% całkowitego dofinansowania przyznanego w ramach Priorytetu. Równocześnie, w ramach Działania 5.2 *Rewitalizacja miast* podpisano umowę z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym w ramach inicjatywy JESSICA, który został zobowiązany do finansowania projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

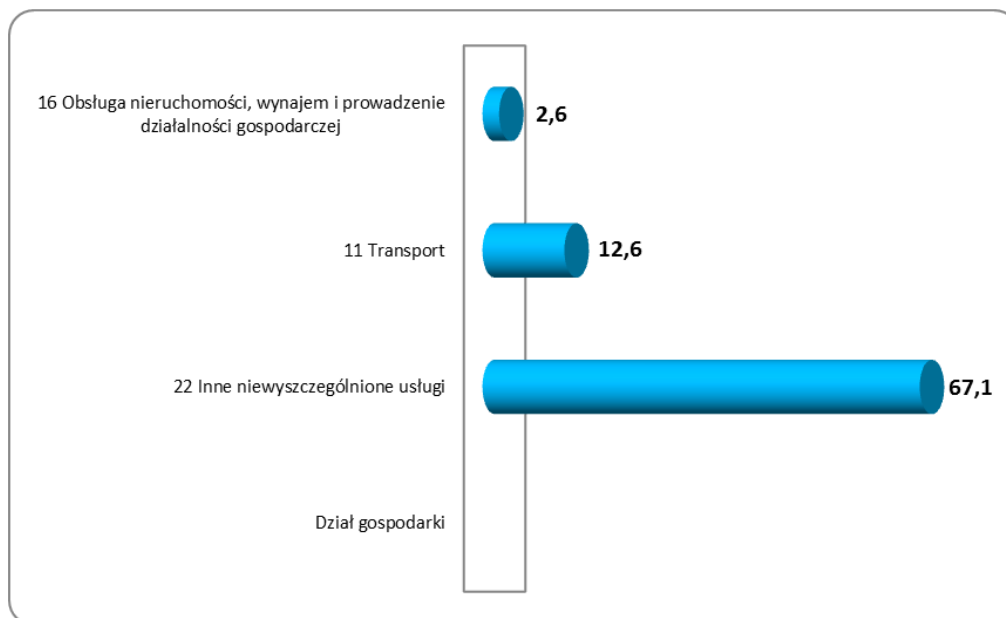
Wykres 49. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu V (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Rozkład projektów ze względu na sektory gospodarki został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 50. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu V (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

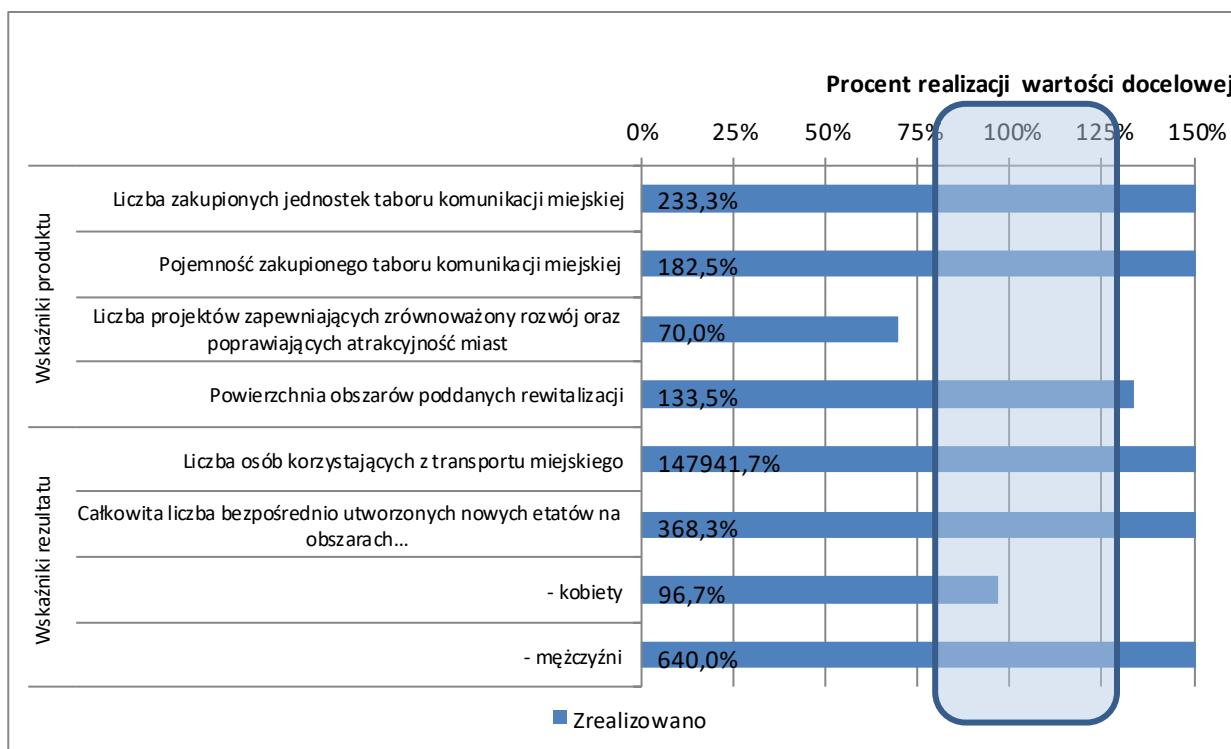
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia wpływu realizacji projektów w ramach Priorytetu V na wzmocnienie roli miast w rozwoju Mazowsza określono 4 wskaźniki produktu oraz 2 wskaźniki rezultatu.

Na podstawie zakończonych 38 projektów wynika, że wartości docelowe wszystkich wskaźników produktu i rezultatu zostały osiągnięte, co widać na poniższym wykresie.

Wykres 51. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet V

Źródło: opracowanie własne

Poziom realizacji wszystkich wskaźników odbiega więcej niż 25% od wartości docelowych (wyjątek stanowi wskaźnik produktu *Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast*). Wskazuje to na wyższą niż zakładano efektywność udzielonego wsparcia i można uznać za pozytywne zjawisko. W ramach dostępnej alokacji przeznaczonej na realizację projektów w Priorytecie V zakupiono więcej o 3 jednostki taboru komunikacji miejskiej niż zakładano (233,33% wartości docelowej), co wpłynęło również na wykonanie kolejnych wskaźników związanych z komunikacją miejską, tj. Pojemność zakupionego taboru komunikacji miejskiej (182,53% wartości docelowej) oraz Liczba osób korzystających z transportu miejskiego (147941,66%).

Znaczne przekroczenie wartości ww. drugiego wskaźnika wynikają przede wszystkim z błędnego systemu pomiaru dokonanego przez część beneficjentów, którzy często nie odnosili się do liczby pasażerów podróżujących zakupionym/zmodernizowanym taborem, ale do całkowitej liczby osób korzystających z komunikacji w danym mieście. Poprawne wyznaczenie tej liczby było problematyczne również ze względu na trudności w pozyskaniu danych dotyczących liczby osób przewożonych przez konkretne pojazdy. Wartości podawane przez beneficjentów były najczęściej wartościami szacowanymi i uśrednionymi.²⁰

²⁰ „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”, Raport końcowy, Warszawa, grudzień 2015 r.

Przekroczenie wartości docelowych wskaźników realizowanych w ramach projektów dofinansowanych w Działaniu 5.2 należy uznać za pozytywne zjawisko, ponieważ realizacja rewitalizacyjnych projektów doprowadzi do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki i jakości życia na obszarach zdegradowanych, tworząc podstawę dla dalszego rozwoju tych obszarów, w tym powstawania nowych miejsc pracy.

Niską realizację wykazuje jedynie wskaźnik *Liczba projektów zapewniających zrównoważony rozwój oraz poprawiających atrakcyjność miast*. Na etapie konstrukcji Programu założono znacząco niższe koszty realizacji projektów rewitalizacyjnych. Natomiast podczas wdrażania okazało się, że takie projekty są dużo bardziej złożone, przez co ich koszt był znacznie wyższy w związku z tym w ramach dostępnej alokacji dofinansowano 63 projekty (zakładano 90 projektów). W celu powiększenia wartości wskaźnika dokonano analizy wszystkich projektów dofinansowanych w ramach pozostałych priorytetów, w wyniku czego wskaźnik został zasilony projektami objętymi wsparciem w ramach Inicjatywy JESSICA nie tylko realizowanymi w ramach działania 5.2, lecz również z Działania 1.6 oraz Działania 4.3, gdyż zgodnie z założeniami Inicjatywy JESSICA wszystkie projekty wpływają na rozwój miast.

Działanie 5.1 – Transport miejski

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 5.1.

Tabela 66. Realizacja Działania 5.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	12	11	10	78
Wartość dofinansowania w mln euro	18,99	16,63	12,58	12,58

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

Działanie 5.2 – Rewitalizacja miast

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 5.2.

Tabela 67. Realizacja Działania 5.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	98	28	28	400
Wartość dofinansowania w mln euro	155,02	60,40	69,67	69,67

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,01%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 5 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 17,3 mln euro, co stanowiło 24,62% alokacji przeznaczony na Działanie 5.2.

Tabela 68. Projekty kluczowe w ramach Działania 5.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Rewitalizacja Rynku Mariackiego w Węgrowie	Miasto Węgrów	4,09	3,35
Skarbiec dziedzictwa kultury - Bazylika Archikatedralna i Muzeum Archidiecezji Warszawskiej	Parafia Archikatedralna św. Jana Chrzciciela w Warszawie	4,93	4,01
Odnowa zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej w Szydłowcu poprawa funkcjonalności i dostępności infrastruktury kulturalnej i turystycznej dla mieszkańców Mazowsza	Gmina Szydłowiec	6,34	5,19
Centralny Ośrodek Szkolenia Inspekcji Transportu Drogowego-Rewitalizacja obiektów WITD w Radomiu	Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego	1,50	0,98
Rewitalizacja zabytkowych budynków dawnego kolegium i dawnej kolegiaty Św. Michała w Płocku	Gmina Miasto Płock	5,87	3,80

Źródło: opracowanie własne

W ramach Działania realizowane były projekty podpisywane w ramach inicjatywy JESSICA. Szersze informacje nt. wdrażania instrumentów finansowych znajdują się w punkcie 2.1.2

PODSUMOWANIE

Zadania infrastrukturalne realizowane w ramach projektów Działania 5.1. RPO WM 2007-2013 polegały na zakupie autobusów, budowa i modernizacja wiat przystankowych oraz pętli, instalacje monitoringu, budowę systemu dynamicznej informacji pasażerskiej (tablice elektroniczne), instalację sygnalizacji świetlnej, a także budowę i modernizację obiektów użytkowanych przez miejskiego przewoźnika (np. myjnia, plac manewrowy, budynki techniczne). Zadania te mają wpływ nie tylko na funkcjonowanie transportu miejskiego, ale także na standard i komfort podróżowania. W wyniku inwestycji zakupiono 70 nowych jednostek taboru autobusowej komunikacji miejskiej o pojemności 5476 osób oraz zmodernizowano 200 jednostek o pojemności 22 839 osób.

Rozwiązania organizacyjne realizowane w ramach projektów działania 5.1. polegały na wdrożeniu systemu zarządzania ruchem, wdrożeniu karty miejskiej, wspólnego biletu elektronicznego, systemu informacji dźwiękowej czy też zadaniach promocyjnych. Projekty te przyczyniają się przede wszystkim do poprawy funkcjonowania transportu miejskiego, a więc wzrostu popularności i użyteczności komunikacji dla pasażerów.

Zgodnie z raportem ewaluacyjnym „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności

województwa mazowieckiego²¹ głównym miernikiem tej popularności jest liczba pasażerów korzystających z usług miejskiego przewoźnika. Jej wzrost nie zależy jednak tylko od zmiany sposobu podróżowania przez pasażerów (przesiadanie się z transportu indywidualnego na zbiorowy), ale także zasięgu i częstotliwości kursowania. Elementy te są także funkcją dostępnego taboru – najczęściej zakup nowych pojazdów umożliwił zwiększenie liczby obsługiwanych tras i/lub częstotliwości przejazdów. Wzrost podróżujących transportem miejskim zależy także od uwarunkowań gospodarczych np. koniunktury gospodarczej (ceny paliwa), liczby miejsc pracy, atrakcyjności turystycznej, dekoncentracji mieszkalnictwa itp. Ogółem w 2014 r. z usług miejskiego transportu zbiorowego w województwie mazowieckim skorzystało 908,7 mln pasażerów, co stanowiło tylko nieco ponad 81% stanu z 2010 r., kiedy miejska komunikacja przewiozła w ostatnich latach najwięcej pasażerów. Po tym roku liczba przewiezionych pasażerów systematycznie spadała, aczkolwiek stale utrzymuje się dominacja województwa mazowieckiego pod względem liczby przewiezionych pasażerów w Polsce, głównie za sprawą przewozów organizowanych przez warszawski ZTM. Zmiany w liczbie przewiezionych pasażerów nawiązują do sytuacji gospodarczej kraju, cen paliwa oraz użytkowanego taboru przez przewoźników. W okresie kryzysu i wyższych cen ropy na rynkach międzynarodowych więcej osób korzystało z transportu zbiorowego z powodów ekonomicznych - rezygnując użytkowania samochodu.

Jednym z elementów efektywności systemu transportu publicznego jest również technologia napędu pojazdów. Nowy tabor spełnia założenia obecnych standardów unijnych w dziedzinie emisji zanieczyszczeń do atmosfery (norma EURO 4 lub EURO 5), co pozwoli na ograniczenie negatywnego wpływu transportu zarówno na środowisko przyrodnicze, jak i społeczne.

W ramach realizowanych projektów zakupiono autobusy z napędem elektrycznym. Napęd ten dostarcza również energię do pozostałych układów pojazdu, w tym wspomaganie kierownicze, wentylacji, klimatyzacji czy też sterowania elektrycznymi drzwiami. Dodatkowo autobusy wyposażone są w energooszczędne oświetlenie typu LED (światła wewnętrzne i zewnętrzne). Rozwiązania te pozwolą na redukcję niekorzystnego oddziaływania transportu miejskiego na środowisko, zachowując najnowsze standardy dotyczące proekologicznych technologii wykorzystywanych w nowoczesnych taborze autobusowym.

Przedsięwzięcia realizowane w Priorytecie V w Działaniu 5.2 mają pozytywny wpływ na sytuację społeczno - gospodarczą Mazowsza poprzez zwiększenie powierzchni obszarów poddanych rewitalizacji oraz wzrost zatrudnienia. Zrewitalizowano 20,02 ha obszarów zdegradowanych wymagających rekultywacji i ujętych w Lokalnych Programach Rewitalizacji sporządzonych przez jst (gminy). Na tych obszarach utworzono 110,5 nowych etatów. W perspektywie 2014-2020 zaplanowano kontynuację wsparcia projektów rewitalizacyjnych. Jednocześnie wsparcie uzyskują jedynie projekty kompleksowe, które będą obejmować zarówno elementy infrastrukturalne, jak również działania pro-społeczne.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Działania 5.1 Priorytetu V wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój zrównoważony”, natomiast projekty realizowane w ramach Działania 5.2 wpisują się w cel „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel dwóch inicjatyw flagowych *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* oraz *Europejski program walki z ubóstwem*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

²¹ „Ewaluacja wpływu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na spójność komunikacyjną i przestrzenną oraz wzrost konkurencyjności województwa mazowieckiego”, Warszawa, grudzień 2015 r., raport końcowy zrealizowany przez firmę ECORYS Polska na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.5.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.6 Priorytet VI Wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla rozwoju turystyki i rekreacji

3.6.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu jest wzrost znaczenia turystyki jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu poprzez promocję i zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu oraz poprawę oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury.

Na realizację Priorytetu VI RPO WM 2007-2013 przyznano środki z EFRR w wysokości 140 182 726 euro, co stanowi 7,50% alokacji na Program. Priorytet VI realizowany jest przez następujące działania:

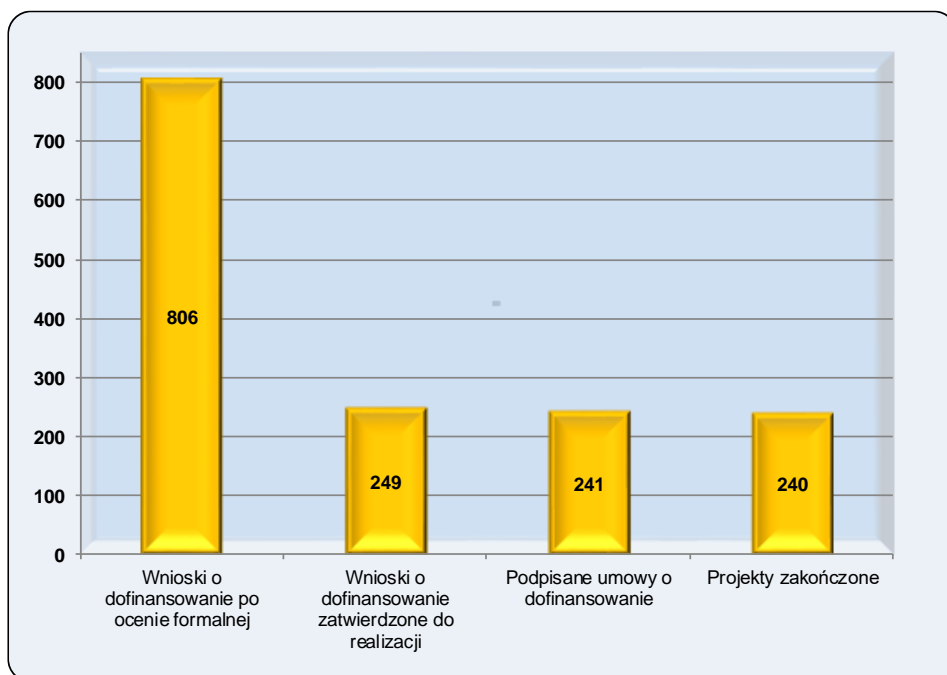
- Działanie 6.1 *Kultura*,
- Działanie 6.2 *Turystka*.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 806 wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 753,2 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 249 wniosków na kwotę dofinansowania 182 mln euro. Podpisano z beneficjentami 241 umów o dofinansowanie na kwotę 140,2 mln euro (EFRR) oraz tą samą kwotę beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 99,05% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Na podstawie wniosków o płatność końcową zakończonych zostało 240 projektów, a ich wartości dofinansowania z UE stanowi 99,05% alokacji.

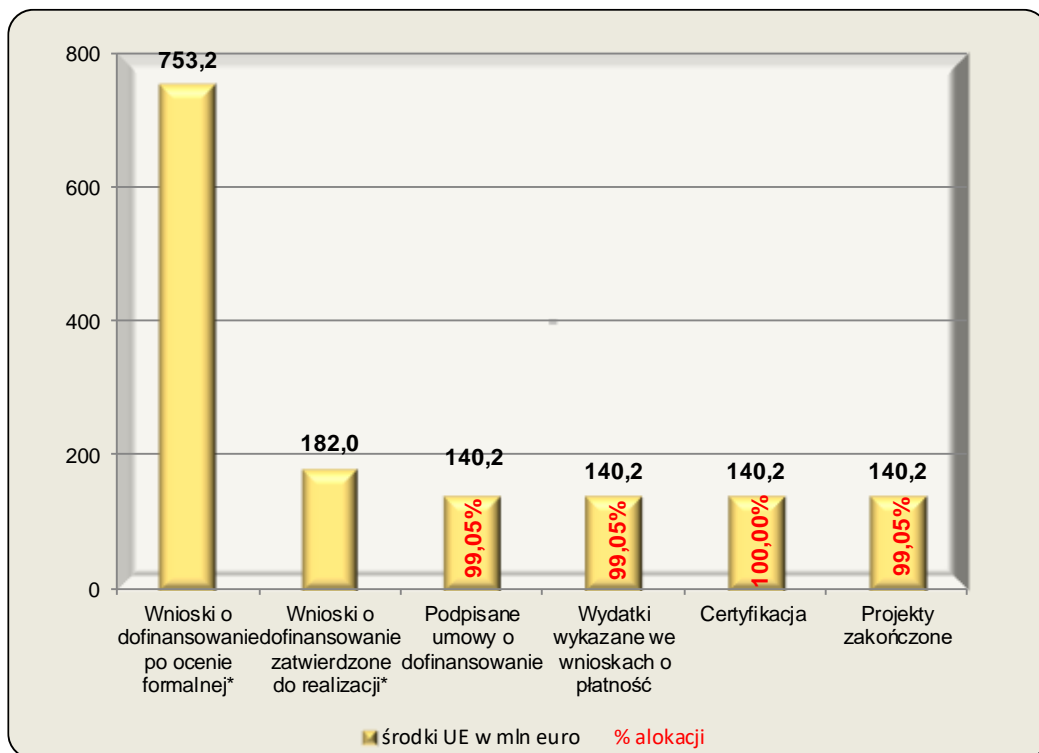
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 140,2 mln euro (100,00% alokacji).

Wykres 52. Realizacja Priorytetu VI (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 53. Realizacja Priorytetu VI (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany

miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Na podstawie wniosków o płatność końcową jeden projekt (RPMA.06.02.00-14-224/09) nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu (kwoty wycofano z Programu). Toczy się postępowanie administracyjne mające na celu odzyskanie środków.

W ramach przedmiotowej osi realizowane są projekty w trybie konkursowym oraz indywidualnym.

Konkursy

Od uruchomienia Programu w ramach ogłoszonych naborów udostępniono 95,8 mln euro (z EFRR), co stanowi 67,67% alokacji przeznaczanej na Priorytet VI. Konkursy z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 69. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu VI

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
6.1. Kultura	x	58,26	258	142,18	96	55,87	64,01%
	30.06 - 29.09.2008	55,76	154	127,48	52	49,94	57,23%
	30.05- 18.06.2014	2,50	104	14,69	44	5,92	6,79%
6.2. Turystyka	x	37,50	512	502,23	116	35,03	64,61%
	21.04 - 21.05.2009	30,00	305	480,28	14	26,34	48,57%
	27.03 - 07.08.2013 (6.2/2/2013)	3,00	66	6,72	53	4,71	8,68%
	27.03 - 22.08.2013 (6.2/1/2013)	2,00	74	4,84	35	1,86	3,44%
	30.05- 18.06.2014	2,50	67	10,39	14	2,13	3,92%
PRIORYTET VI	x	95,76	770	644,41	212	90,51	63,97%

Źródło: opracowanie własne

Cele Priorytetu wpisują się także w zapisy znajdujące się w analizie SWOT umieszczonej w Programie, gdzie jako szansę dla rozwoju regionu zidentyfikowano następujące cechy: „Promocja regionu, jego walorów turystycznych i kulturowych oraz produktów regionalnych, „Ochrona i odnowa obiektów zabytkowych lub historycznych” oraz „Rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej”. W związku z powyższym w ramach konkursów premiowane punktowo były projekty polegające na modernizacji obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Podpisano również umowy o dofinansowanie dla kilku kluczowych z punktu widzenia rozwoju województwa projektów.

Projekty kluczowe

W Indykatorywnym Wykazie Projektów Kluczowych dla Priorytetu VI znajdowało się 28 projektów na realizację, których podpisano umowy o dofinansowanie na kwotę dofinansowania z EFRR wynoszącą 49,3 mln euro, co stanowiło 34,87% alokacji przeznaczanej na Priorytet.

Szczegółowa informacja na temat realizowanych projektów kluczowych znajduje się w punktach dotyczących poszczególnych Działań.

Tabela 70. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu VI

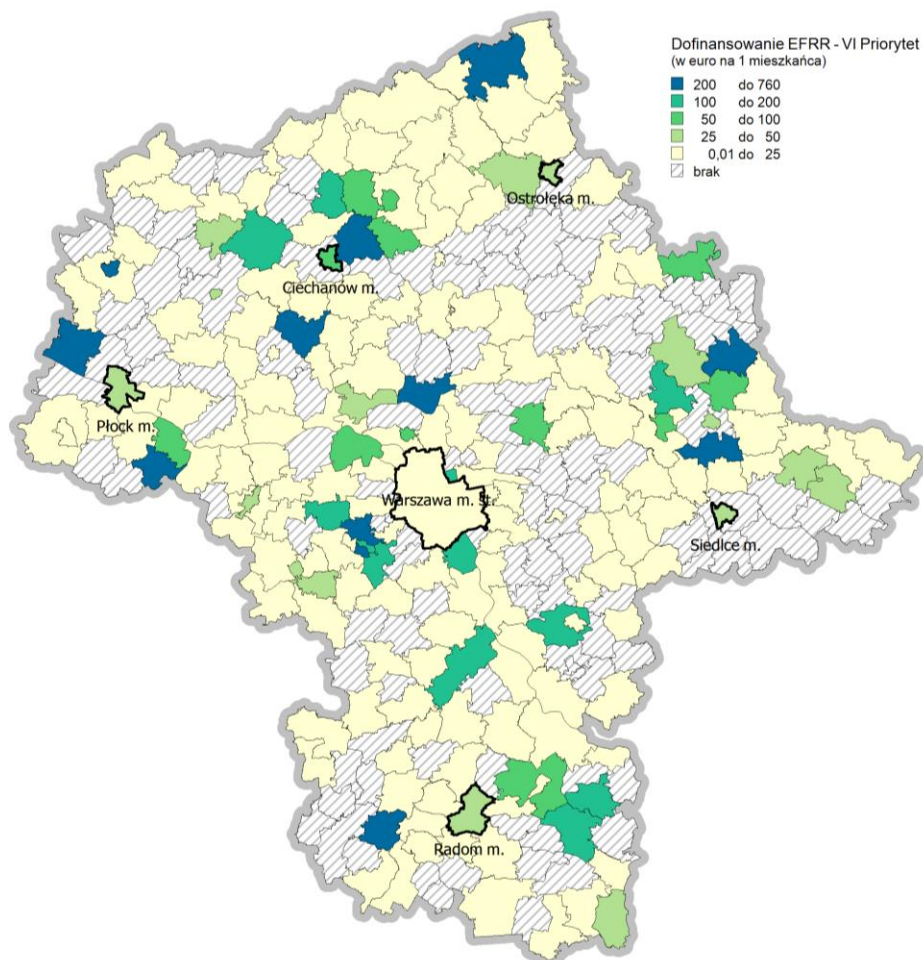
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
6.1. Kultura	21	43,01	21	30,71	35,28%
6.2. Turystyka	7	22,44	7	18,55	34,21%
Priorytet VI	28	65,45	28	49,25	34,87%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 8. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu VI

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na duży stopień koncentracji przyjazdów turystycznych na obszarze miasta stołecznego Warszawy, a także konieczność wspierania rozwoju obszarów najmniej rozwiniętych gospodarczo ze wszystkich 240 zakończonych umów 107 realizowanych było na obszarach problemowych. Zgodnie ze Strategią obszary te zapisane były jako miejsca, które wymagają aktywnej polityki regionalnej służącej pobudzeniu potencjału społeczno-gospodarczego. Wartość dofinansowana z UE przeznaczona na projekty realizowane na obszarach problemowych stanowi 34% wartości dofinansowania UE wszystkich projektów zrealizowanych w ramach Priorytetu.

Tabela 71. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet VI

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	11	19,82	12,95
nadbużański	27	10,19	5,43
ostrołęcki	18	10,51	7,95
płocki	16	19,11	9,67

radomski	35	22,20	11,77
----------	----	-------	-------

Źródło: opracowanie własne

Do subregionów, które otrzymały największe wsparcie należy subregion ciechanowska-płocki. W tym subregionie zrealizowano 38 umów o wartości dofinansowania UE wynoszącej 33,2 mln euro. W ujęciu procentowym stanowi to ponad 24% wartości dofinansowania UE wszystkich zakończonych umów. Liczba i wartość projektów realizowanych w poszczególnych subregionach województwa mazowieckiego przedstawia się następująco:

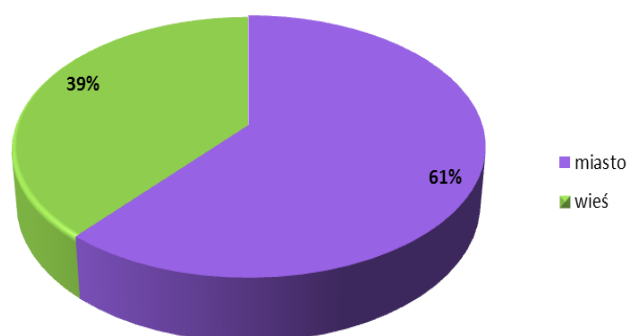
Tabela 72. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet VI

Subregion	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	38	57,64	33,16
M.St. Warszawa	39	35,58	20,73
Ostrołęcko-Siedlecki	59	34,81	19,29
Radomski	36	29,78	16,83
Warszawski-Wschodni	44	49,96	19,79
Warszawski-Zachodni	53	63,64	30,27

Źródło: opracowanie własne

Miejsca cenne przyrodniczo jak i wiele historycznych obiektów dziedzictwa kulturowego zlokalizowanych jest z dala od dużych ośrodków miejskich. Obiekty te wymagają znacznych nakładów finansowanych. Duża część projektów przeznaczonych do dofinansowania w ramach Priorytetu VI realizowana jest na obszarach wiejskich (39%). Na obszarach miejskich realizowanych jest 148 projektów na wartość dofinansowania UE 88,5 mln euro. Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

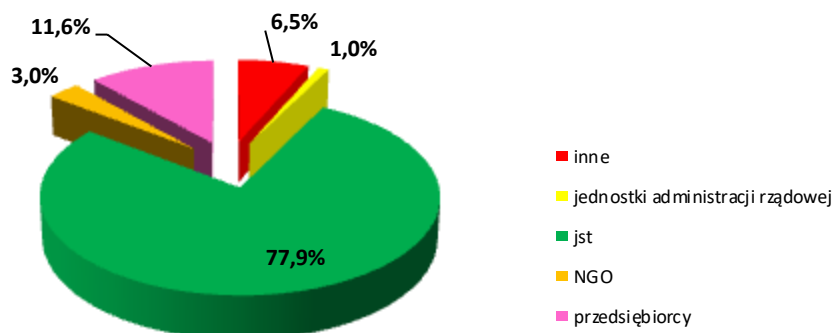
Wykres 54. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet VI

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zapisami Programu środki finansowe przypisane na Priorytet VI zaadresowane były do jednostek samorządu terytorialnego, do instytucji kultury, kościołów i innych związków wyznaniowych, a także organizacji pozarządowych oraz parków narodowych i krajobrazowych. Największą grupą beneficjentów występującą w ramach Priorytetu VI były jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały 151 projektów na kwotę 109,2 mln euro (EFRR), co stanowiło 78% całkowitego dofinansowania przyznanego w ramach Priorytetu.

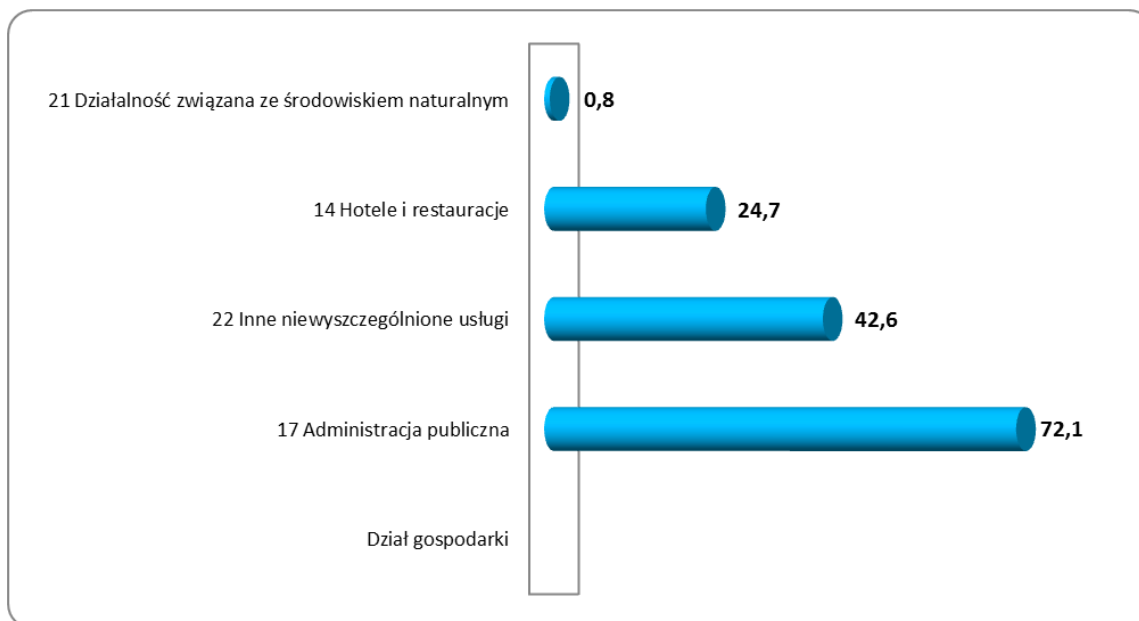
Wykres 55. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu VI (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Rozkład projektów realizowanych w ramach Priorytetu VI według działów gospodarki został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 56 Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu VI (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

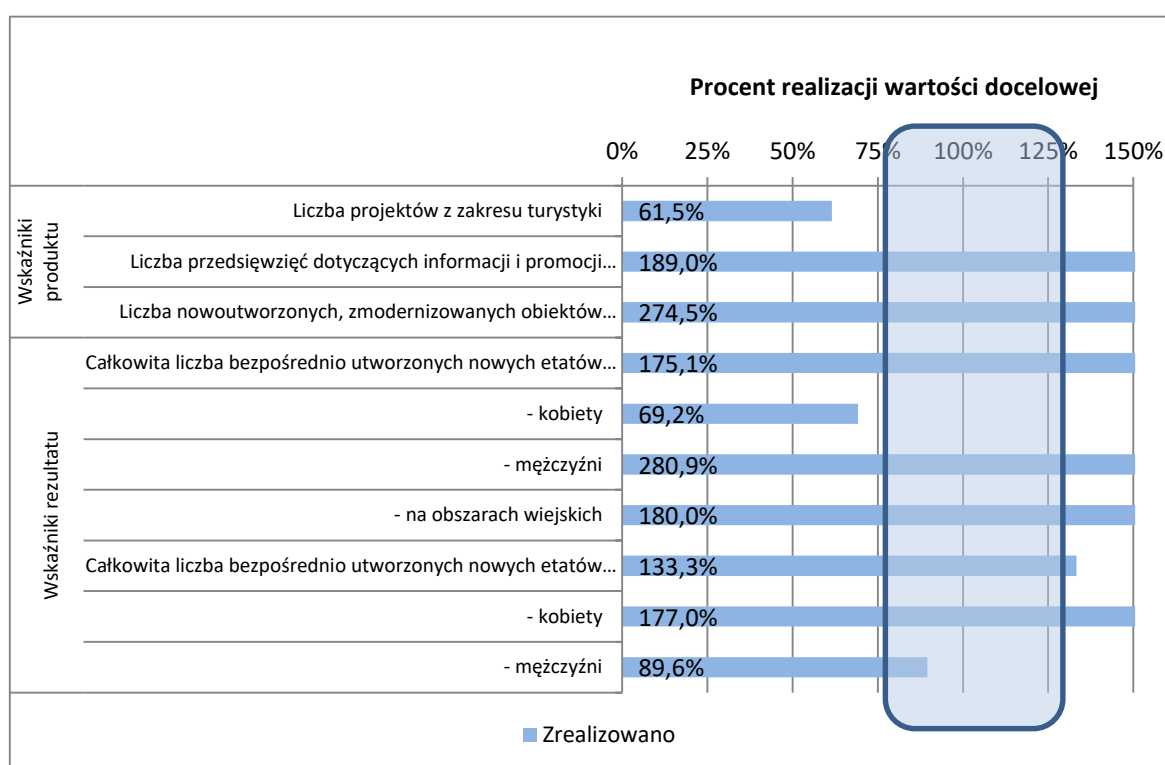
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu VI określono 3 wskaźniki produktu oraz 2 wskaźniki rezultatu.

Poziom osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu na podstawie zakończonych 240 projektów został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 57. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet VI

Źródło: opracowanie własne

Wartości docelowej nie osiągnął wskaźnik produktu *Liczba projektów z zakresu turystyki* (61,5%) oraz podwskaźnik dotyczący utworzonych miejsc pracy w turystyce dla kobiet.

Na wykonanie pierwszego ww. wskaźnik wpłynęło kilka czynników:

- Na etapie konstrukcji Programu założono znacznie niższą średnią wartość projektów. W trakcie wdrażania Programu okazało się, że projekty turystyczne są droższe od przyjętych założeń, przez co dofinansowano mniejszą ich liczbę.
- W ramach pierwszego konkursu, ogłoszonego w 2009 roku, podpisano umowy na 14 projektów, które wykorzystywały prawie połowę alokacji w ramach Działania. Dodatkowo zatwierdzono do realizacji 7 projektów kluczowych opiewających na kwotę ponad 34% alokacji Działania.
- W kolejnych konkursach IZ RPO WM przyjęła bardzo niską maksymalną wartość projektów tak, aby dofinansować ich jak najwięcej.

- W celu zwiększenia wartości wskaźnika oraz wykorzystania wolnych środków w tym Działaniu przeprowadzono kolejny nabór wniosków w 2014 r. W ramach konkursu zrealizowano 14 projektów.

Realizacja wskaźnika *Liczba bezpośrednio utworzonych nowych miejsc pracy (EPC)* w podziale na kobiety i mężczyzn wskazuje na większą liczbę utworzonych etatów dla kobiet (177) niż mężczyzn (89,58) w kulturze, natomiast odwrotnie jest w turystyce – dla kobiet utworzono 45 nowych etatów, a dla mężczyzn 182,6 etatów. Równość szans kobiet i mężczyzn jest ważnym elementem szerszej kwestii równości szans, której przestrzeganie stanowi jedną z podstawowych zasad RPO WM. Przy programowaniu zostały założone podwskaźniki dotyczące miejsca pracy w podziale na płeć na równym poziomie, beneficjenci składając wnioski o dofinansowanie nie deklarowali kogo zatrudnią, gdyż zostałyby zaburzona omawiana zasada, każdy miał mieć równy dostęp do zatrudnienia.

Pozostałe wskaźniki przekroczyły wartości docelowe, co można uznać za wartość dodaną. W ramach dostępnych środków zrealizowano więcej przedsięwzięć dotyczących informacji i promocji turystycznej oraz zmodernizowano i utworzono nowe obiekty kultury i dziedzictwa niż planowano.

Działanie 6.1 – Kultura

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 6.1.

Tabela 73. Realizacja Działania 6.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	283	121	117	859
Wartość dofinansowania w mln euro	189,10	111,37	86,57	86,57

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,20%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 21 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 30,7 mln euro, co stanowi 35,28% alokacji przeznaczonej na Działanie 6.1.

Tabela 74. Projekty kluczowe w ramach Działania 6.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
"Matecznik Mazowsze" centrum folklorystyczne	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca "Mazowsze" im. Tadeusza Sygietyńskiego	13,27	5,43
Zabytkowy Park Mazowsza wizytówką regionu	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca "Mazowsze" im. Tadeusza Sygietyńskiego	2,49	1,95

Renowacja Kościoła Świętego Krzyża wraz z zabudowaniami poklasztornymi w Warszawie jako ważnego obiektu dziedzictwa kultury narodowej	Parafia Rzymskokatolicka Świętego Krzyża w Warszawie	4,35	3,69
Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału - Cytadeli Warszawskiej - w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca	Muzeum Niepodległości w Warszawie	2,92	1,99
Modernizacja z elementami przebudowy zabytkowego budynku Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana w Warszawie	Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie	3,82	2,48
Zmiana sposobu użytkowania budynku dawnej elektrociepłowni na Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej "ELEKTROWNIA" w Radomiu	Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej "ELEKTROWNIA"	5,60	2,97
Mazowieckie Centrum Kultury Medialnej	Fundacja Edukacji i Sztuki Filmowej Macieja Ślesickiego i Bogusława Lindy Laterna Magica	0,93	0,47
Remont zabytkowej siedziby instytucji kultury - Książnicy Płockiej	Książnica Płocka im. Wł. Broniewskiego	0,13	0,11
Przebudowa, nadbudowa i rozbudowa MDK przy ul. Stary Rynek w Mławie – etap I	Miasto Mława	0,76	0,62
Otwarta strefa kultury w Iłży	Gmina Iłża	0,37	0,28
Rewitalizacja Parku Miejskiego w Brwinowie	Gmina Brwinów	0,27	0,18
Dziedzictwo kulturowe i dobra kultury Pułtуска	Gmina Pułtusk	2,52	0,35
Wykonanie scenografii i ekspozycji stałej pt: „Przedświt – Mazowieckie Centrum Metalurgiczne z przełomu er” w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie	Gmina Miasto Pruszków	0,43	0,30
Budowa strefy i rekreacji poprzez rewaloryzację zabytkowe dworku polskiego z XVIII wraz rewitalizacją parku w Błoniu	Gmina Błonie	2,75	1,61
Kompleksowa renowacji ślusarki okiennej z jednoczesnym dociepleniem okien budynku kościoła Parafialnego pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Kosowie Lackim	Parafia Rzymskokatolicka Narodzenia NMP	0,20	0,05

Rewitalizacja elewacji oraz wnętrza kościoła Parafii Rzymsko-Katolickiej w Warszawie przy ul. Chłopickiego 2	Parafia Rzymsko-Katolicka Najczystsze Serca Maryi w Warszawie	0,13	0,11
Podniesienie jakości oferty kulturalnej Gminy Grójec poprzez modernizację Grójeckiego Ośrodka Kultury	Gmin Grójec	0,27	0,22
Budowa nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej i Biblioteki Pedagogicznej wraz z zagospodarowaniem terenu przy Placu Kilińskiego w Mińsku Mazowieckim	Miasto Mińsk Mazowiecki	1,64	1,01
Kaplica Grobowa na Cmentarzu Parafialnym w Wieliszewie	Parafia Przemienienia Pańskiego w Wieliszewie	0,11	0,06
Budowa Centrum Kulturalno - Artystycznego w Kozienicach	Gmina Kozienice	7,61	5,15
Rozbudowa i adaptacja Fortu Sokołnickiego na potrzeby placówki kultury – Centrum Sztuki	Miasto Stołeczne Warszawa	2,85	1,68

Źródło: opracowanie własne

Działanie 6.2 – Turystyka

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 6.2.

Tabela 75. Realizacja Działania 6.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	523	128	124	788
Wartość dofinansowania w mln euro	564,15	70,59	53,58	53,58

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów i zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 98,82%. Natomiast zakończonych zostało 123 projekty o wartości dofinansowania UE 53,6 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowiło 98,82% alokacji. Projekt RPMA.06.02.00-14-224/09 nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu (kwoty wycofano z Programu). Toczy się postępowanie administracyjne mające na celu odzyskanie środków.

W ramach Działania zrealizowano 7 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 18,5 mln euro, co stanowiło 34,21% alokacji przeznaczanej na Działanie 6.2.

Tabela 76. Projekty kluczowe w ramach Działania 6.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Budowa centrum kulturalno– rekreacyjnego w Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu	Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu	12,38	8,47
Zaplecze noclegowe Matecznik Mazowski wraz z adaptacją stajni na Karcznię Staropolską	Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca "Mazowsze" im. Tadeusza Sygietyńskiego	5,22	3,38
Zdarzyło się kiedyś nad wodą - trasa turystyczna w radomskim skansenie	Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu	4,62	1,75
Budowa Muzeum - Miejsce Pamięci Palmiry	Miasto Stołeczne Warszawa	1,73	0,60
Rewaloryzacja i adaptacja przedpola Pałacu w Wilanowie, barokowej perły mazowieckich rezydencji królewskich dla potrzeb obsługi i recepcji turystycznej - etap I	Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie	1,14	0,81
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Północnego Mazowsza – Budowa Oranżerii z funkcją konferencyjno – kulturalną na terenie Zabytkowego Zespołu Pałacowo – Parkowego Muzeum Romantyzmu w Opinogórze – etap II	Muzeum Romantyzmu w Opinogórze	2,68	1,85
Rozbudowa i modernizacja infrastruktury uzdrowskiej Konstancina-Zdrój	Uzdrowisko Konstancin Zdrój Sp. S.A.	8,35	1,69

Zródło: opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Mazowsze zajmuje: 3 miejsce w dostępności do galerii i salonów sztuki, 5 w dostępności do muzeów, 12 w dostępności do kin, 14 w dostępności do bibliotek i ostatnie w dostępności do domów kultury.²² Aby umożliwić pełniejsze korzystanie z zasobów kultury konieczny jest rozwój i efektywne wykorzystanie instytucji oraz ośrodków kulturalnych. W ramach Priorytetu VI realizowane były przedsięwzięcia mające na celu wykorzystanie walorów naturalnych i kulturowych dla wzrostu atrakcyjności regionu poprzez rozwój sektora turystyki i kultury. W obszarze kultury wsparty został rozwój infrastruktury, m. in. poprzez budowę, rozbudowę lub modernizację budynków i obiektów instytucji kultury. W tym obszarze w ramach dostępnej alokacji dofinansowanie uzyskało 117 projektów w wyniku realizacji, których wybudowano lub zmodernizowano 151 obiektów kultury i dziedzictwa.

Przedsięwzięcia z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego będą również wspierane w perspektywie 2014-2020. Stan techniczny zabytków na Mazowszu jest określany, jako zły. Od 2005 r. z rejestru zabytków nieruchomych wykreślono ponad 70 obiektów, a prognozy wskazują, że z uwagi na ich dalszą degradację w niedługim czasie liczba ta może ulec zwiększeniu. Niezbędne jest, zatem podjęcie działań w zakresie zachowania ich unikalnych wartości. Planowane w ramach interwencji prace modernizacyjne i renowacyjne,

²² „Badanie satysfakcji turystów krajowych i zagranicznych 2013”. Raport z badania PBS Sp. z o.o. na zlecenie Polskiej Organizacji Turystycznej, Sopot-Warszawa 2013, s. 20

przyczynią się do zahamowania procesu degradacji obiektów zabytkowych oraz utrwalenia ich historycznych i artystycznych walorów, pozwalając na zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń.

W ramach RPO WM 2007-2013 beneficjenci otrzymali dofinansowanie na realizację projektów z zakresu turystyki, co wpłynęło na zwiększenie atrakcyjności regionu dla turystów. Wsparcie zostały przedsięwzięcia dotyczące: budowy, rozbudowy, modernizacji bazy noclegowej dla turystów oraz budowy i modernizacji infrastruktury sportowo-rekreacyjnej powiązanej z funkcjami turystycznymi. Wybudowano 169 obiektów turystycznych i rekreacyjnych oraz przebudowano 41 takich obiektów, z których skorzysta 3 665 866 osób/rok. Zrealizowano projekty w ramach, których wybudowano 1 144,85 km szlaków turystycznych oraz przebudowano 7,85 km szlaków. Wsparcie również infrastrukturę rowerową, tj. wybudowano czy wytyczono 668,83 km ścieżek rowerowych. W celu skutecznej informacji turystycznej i promocji walorów regionu wsparto działania poprzez utworzenie m. in. 71 turystycznych portali informacyjnych, z których skorzysta 325 820 osób w roku. Ponadto utworzono 565 nowych produktów turystycznych, takich jak: nocleg, wyżywienie, materiały promocyjne, zintegrowany system kart i biletów, mapy, przewodniki, programy zwiedzania, z których skorzysta 2 219 402 osób/rok.

Realizacja projektów, które uzyskały dofinansowanie w ramach Działania 6.2 RPO WM przyczyniła się do zwiększenia liczby turystów korzystających z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, o czym świadczy wzrost wartości wskaźnika kontekstowego: *Udzielone noclegi w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania na 1 tys. mieszkańców*. W latach 2005-2014 według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny liczba ta wzrosła o 283,2 szt. do 1 235,8 sztuk w 2014 roku. Jednocześnie wzrosła liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym, o czym świadczy wzrost wartości wskaźnika: *Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania* z 1 477 136 do 2 115 202 w 2014 roku. Według danych GUS stopień wykorzystania miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w województwie mazowieckim wzrósł w tym samym okresie z 37,2% w 2005 roku do 40,6% w 2014 roku. Jednocześnie wzrosła również liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania z 332 w 2005 roku do 476 w 2014 roku i liczba miejsc noclegowych całorocznych z 32 471 szt. w 2005 r. do 44 305 w 2014 r.

Rozwój działalności gospodarczej w sektorze turystyki oraz rozszerzenie oferty kulturalnej i wzrost dostępności do zasobów kultury wpłynęło na powstanie nowych miejsc pracy. Realizacja projektów z zakresu turystyki i kultury przyczyniła się do powstania 479,18 nowych etatów, w tym 108 na obszarach wiejskich, co jest pozytywnym zjawiskiem, gdyż sytuacja rynku pracy na tych obszarach jest gorsza niż w miastach.

Przedsięwzięcia realizowane w kategorii interwencji 24 w ramach Działania 6.2 wypełniają cel Strategii Europa 2020 „Rozwój zrównoważony”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel inicjatywy flagowej *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.6.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.7 Priorytet VII. Tworzenie i poprawa warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego

3.7.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Głównym celem Priorytetu VII jest poprawa dostępności i jakości infrastruktury o charakterze społecznym, czyli infrastruktury służącej edukacji, ochronie zdrowia i życia oraz pomocy społecznej. Działania realizowane w ramach Priorytetu VII uwzględniają wzmocnienie roli edukacji i oświaty, podniesienie standardów ochrony zdrowia oraz opieki społecznej.

Łączna alokacja EFRR w RPO WM na realizację tego celu w ramach Priorytetu VII wynosi 169 834 703 euro, co stanowi 9,09% alokacji EFRR w całym Programie.

Priorytet VII realizowany jest przez następujące Działania:

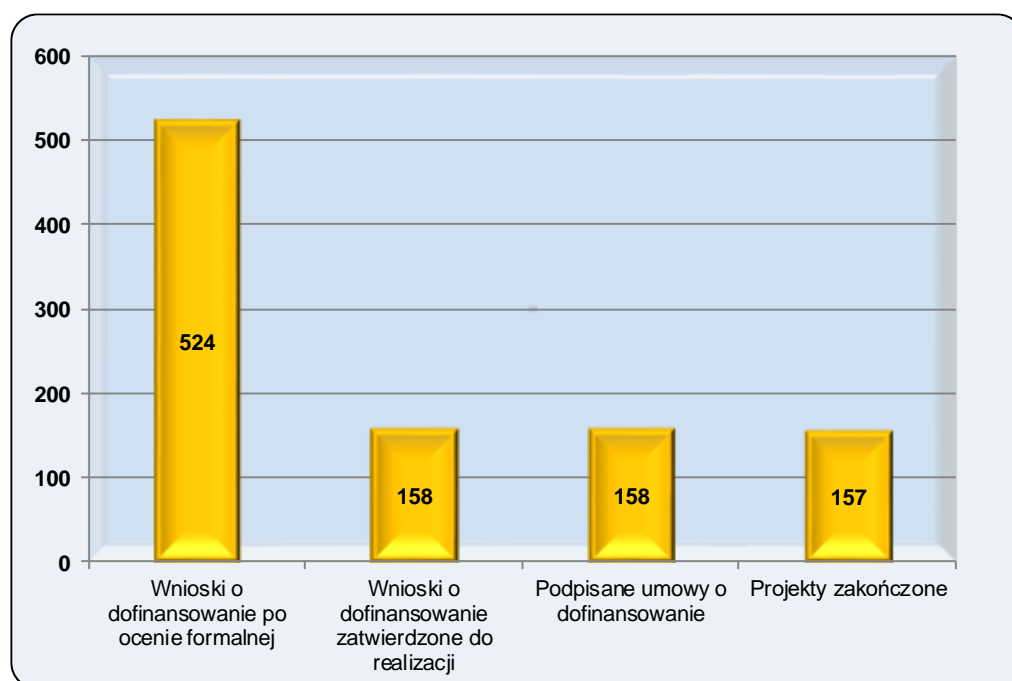
- Działanie 7.1 *Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia,*
- Działanie 7.2 *Infrastruktura służąca edukacji,*
- Działanie 7.3 *Infrastruktura służąca pomocy społecznej.*
-

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 524 wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 572,5 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 158 wniosków na kwotę dofinansowania ponad 220 mln euro. Podpisano z beneficjentami 158 umów o dofinansowanie na kwotę 172,9 mln euro (EFRR) oraz tą samą kwotą beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 99,96% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu. Do końca okresu sprawozdawczego zakończonych zostało 157 projektów o wartości dofinansowania UE 172,9 mln euro, co stanowi 99,96% alokacji.

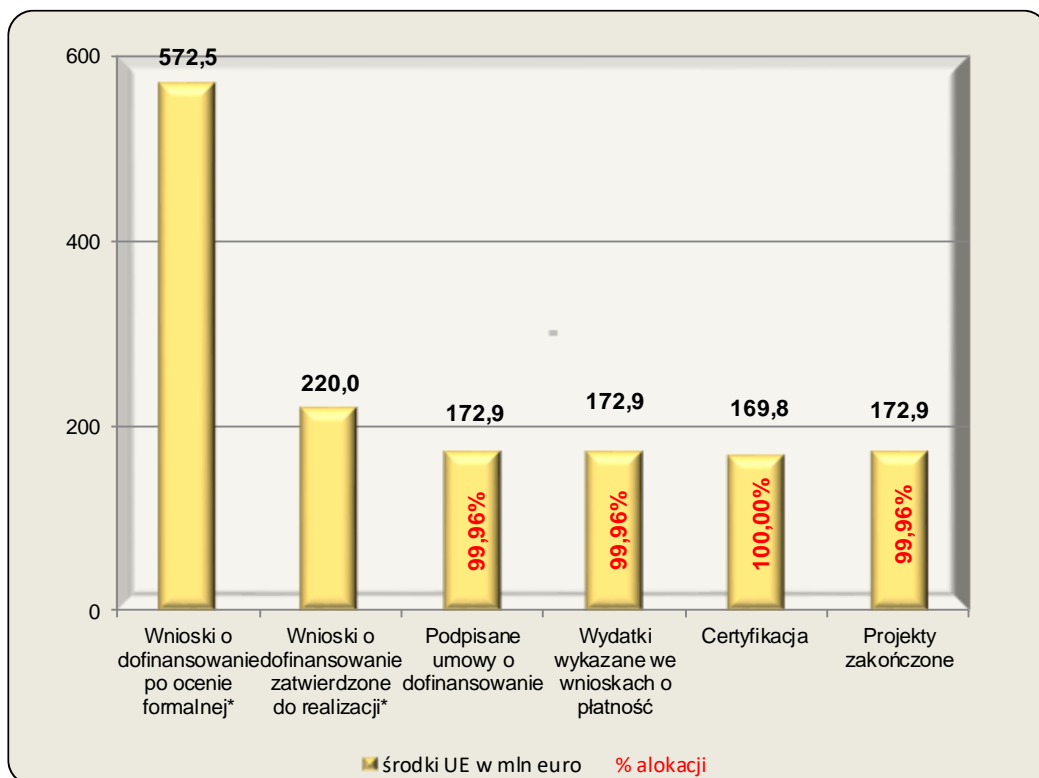
Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 169,8 mln euro, co stanowi 100,00% alokacji.

Wykres 58. Realizacja Priorytetu VII (liczba)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Wykres 59. Realizacja Priorytetu VII (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Na podstawie wniosków o płatność końcową jeden projekt (RPMA.07.03.00-14-024/09) nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu (kwoty wycofano z Programu). Toczy się postępowanie sądowo-administracyjne mające na celu odzyskanie środków.

W ramach przedmiotowej osi realizowane były projekty w trybie konkursowym oraz indywidualnym.

Konkursy

Od uruchomienia Programu w ramach ogłoszonych łącznie trzech konkursów udostępniono 118,4 mln euro (z EFRR), co stanowi ok. 68,46% alokacji przeznaczanej na Priorytet VII. Przeprowadzone konkursy wraz z podziałem na działania zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 77. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu VII

Priorytet/Działanie	Ogłoszone konkursy		Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej		Umowy o dofinansowanie		
	termin naboru	alokacja na konkurs w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia	30.06-06.10.2008	41,01	176	166,89	35	38,54	53,66%
7.2. Infrastruktura służąca edukacji	19.05-25.06.2009	60,00	304	319,64	85	67,94	76,43%
7.3. Infrastruktura służąca pomocy społecznej	04.03-07.04.2009	17,43	24	22,85	17	12,34	100,42%
PRIORYTET VII	x	118,44	504	509,38	137	118,83	68,68%

Źródło: opracowanie własne

Projekty kluczowe

Alokacja w ramach Działania 7.1 i 7.2 została przeznaczona nie tylko na projekty wyłonione z ogłoszonych konkursów, ale również na realizację 21 projektów kluczowych o wartości dofinansowanie UE 54,1 mln euro, która stanowi 31,28% alokacji przeznaczonej na Priorytet VII.

Tabela 78. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu VII

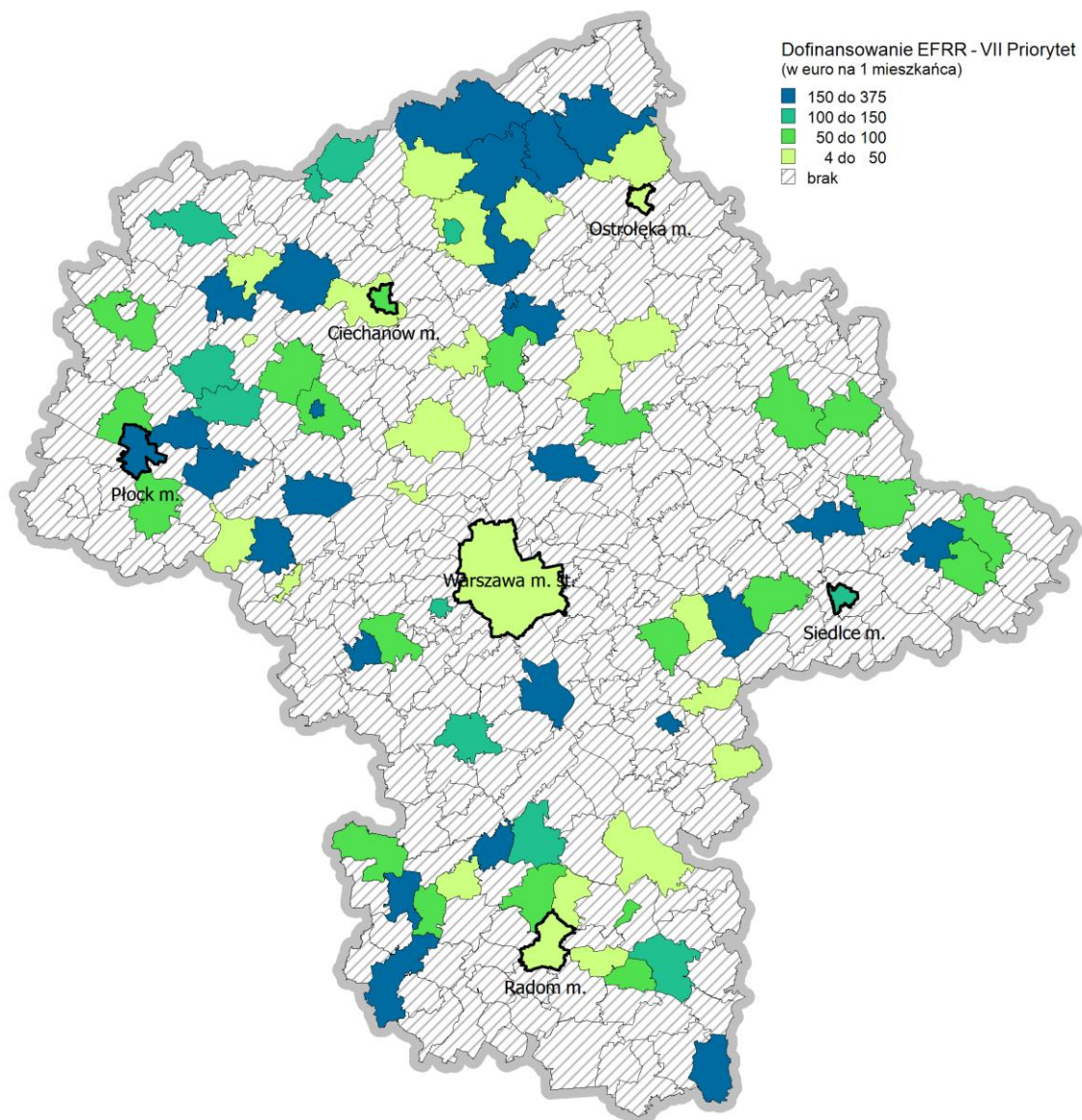
Priorytet/Działanie	Projekty kluczowe w IWIPK		Umowy o dofinansowanie		
	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	Liczba	wartość dofinansowania EFRR w mln euro	% zaangażowania alokacji na lata 2007-2013
7.1. Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia	17	34,44	17	33,15	46,15%
7.2. Infrastruktura służąca edukacji	4	20,98	4	20,96	23,58%
7.3. Infrastruktura służąca pomocy społecznej	0	0,00	0	0,00	0,00%
Priorytet VII	21	55,42	21	54,12	31,28%

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje odnośnie strategicznego znaczenia projektów indywidualnych znajdują się w punkcie 2.1.6.2. niniejszego sprawozdania.

Rozkład projektów

Mapa 9. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu VII

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na występujące dysproporcje pomiędzy poszczególnymi regionami w dostępie do infrastruktury społecznej, w konkursach ogłaszanych w ramach Priorytetu VII premiowane punktowo były projekty składane przez samorzady o najniższych dochodach na mieszkańca. Część z nich pokrywa się zasięgiem z obszarami problemowymi wyznaczonymi w Strategii Rozwoju Województwa. Na łączną liczbę 157 zakończonych projektów, 75 projektów zrealizowano na obszarach problemowych. Wartość dofinansowania z EFRR projektów z tych obszarów wynosi 75,8 mln euro, co stanowi ok. 44% wartości dofinansowania UE we wszystkich podpisanych i zrealizowanych umowach w ramach Priorytetu VII.

Tabela 79. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet VII

Obszar problemowy	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
mławsko-żuromiński	9	10,67	8,30
nadbużański	10	6,98	5,07
ostrołęcki	22	25,25	16,97
płocki	12	31,78	25,57
radomski	22	30,86	19,92

Źródło: opracowanie własne

Duże dysproporcje w zakresie dostępności do infrastruktury społecznej widoczne są również na poziomie subregionalnym. Subregiony warszawskie charakteryzują się najwyższym poziomem wyposażenia w infrastrukturę społeczną, co decyduje o względnie wysokim poziomie dostępności do tego typu placówek jak i wysokiej jakości oferowanych przez nie usług. Szczególne duże rozbieżności widoczne są w zakresie rozwoju infrastruktury edukacyjnej. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę priorytety rozwojowe zapisane w Strategii Rozwoju Województwa w zakresie infrastruktury edukacyjnej realizowane były projekty dotyczące budowy, rozbudowy, modernizacji (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych) placówek systemu oświaty w subregionach znajdujących się poza obszarem metropolitalnym Warszawy. Podział realizowanych projektów w podziale na subregiony przedstawia się następująco:

Tabela 80. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet VII

Subregion	Liczba umów	Wartość ogółem (w mln euro)	Dofinansowanie UE (w mln euro)
Ciechanowsko-Płocki	32	54,26	43,00
M.St. Warszawa	20	53,74	32,85
Ostrołęcko-Siedlecki	49	58,11	39,49
Radomski	22	30,82	20,26
Warszawski-Wschodni	21	23,37	16,90
Warszawski-Zachodni	14	32,54	20,44

Źródło: opracowanie własne

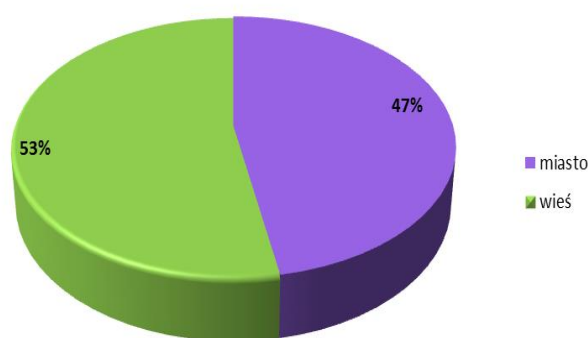
Zarówno w województwie mazowieckim, jak i w całym kraju występują duże różnice w zakresie dostępu do infrastruktury społecznej ludności miejskiej i wiejskiej. Największe dysproporcje widoczne są w dostępie do infrastruktury edukacyjnej, co w konsekwencji przekłada się na ogromne dysproporcje w poziomie wykształcenia ludności z obszarów miejskich i wiejskich.

W Strategii Rozwoju Województwa zapisano konieczność podejmowania działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, pochodzących z obszarów wiejskich i małych miast. Pogłębiająca się polaryzacja w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego w poszczególnych regionach województwa, a także stagnacja gospodarcza obserwowana na obszarach wiejskich wpływają na pogorszenie sytuacji społeczno-ekonomicznej wielu rodzin wiejskich. Chcąc przeciwdziałać marginalizacji mieszkańców obszarów wiejskich i małych miast w konkursie ogłoszonym w ramach Działania 7.2 dodatkowe punkty otrzymywały projekty

realizowane na obszarach problemowych, cechujących się najniższymi wskaźnikami społeczno-gospodarczymi w województwie. Takie rozwiązanie sprawiło, że podobna liczba zrealizowanych projektów, tj. 83 wdrażanych było na obszarach wiejskich, a 74 na obszarach miejskich. Ze względu na fakt koncentracji obiektów infrastruktury zdrowotnej w ośrodkach miejskich w Działaniu 7.1 *Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia* większość projektów dofinansowanych w tym Działaniu realizowanych jest na obszarach miejskich, tj. 43, a jedynie 9 na obszarach wiejskich. Zupełnie inna sytuacja występuje w zakresie obiektów infrastruktury edukacyjnej. Tutaj, z uwagi na priorytet wspierania poziomu edukacji ludności wiejskiej 66 z 89 projektów realizowanych jest na obszarze wiejskim.

Rozkład projektów ze względu na obszar wsparcia, według liczby umów, przedstawiono na poniższym wykresie.

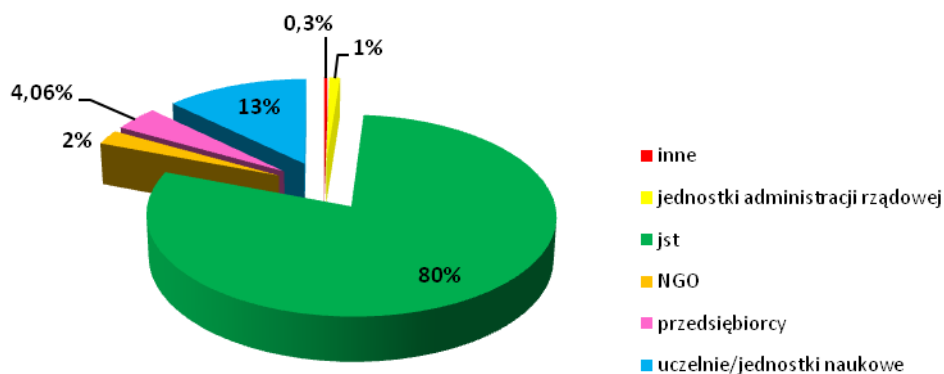
Wykres 60. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet VII

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z zapisami znajdującymi się w RPO WM środki finansowe zarezerwowane w Priorytecie VII zaadresowane były przede wszystkim do jednostek samorządu terytorialnego, jak i podległych im jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, a także do zakładów opieki zdrowotnej działających w publicznym systemie ochrony zdrowia, szkół wyższych oraz osób fizycznych i prawnych będących organami prowadzącymi szkoły i placówki, a także innych partnerów społecznych i organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie edukacji, ochrony zdrowia lub pomocy społecznej. W związku z tym największą grupą beneficjentów występującą w ramach Priorytetu VII były jednostki samorządu terytorialnego, które zrealizowały 138 (ze 157) projektów na kwotę 137,5 mln euro (EFRR), co stanowiło 80% całkowitego dofinansowania przyznanego w ramach Priorytetu.

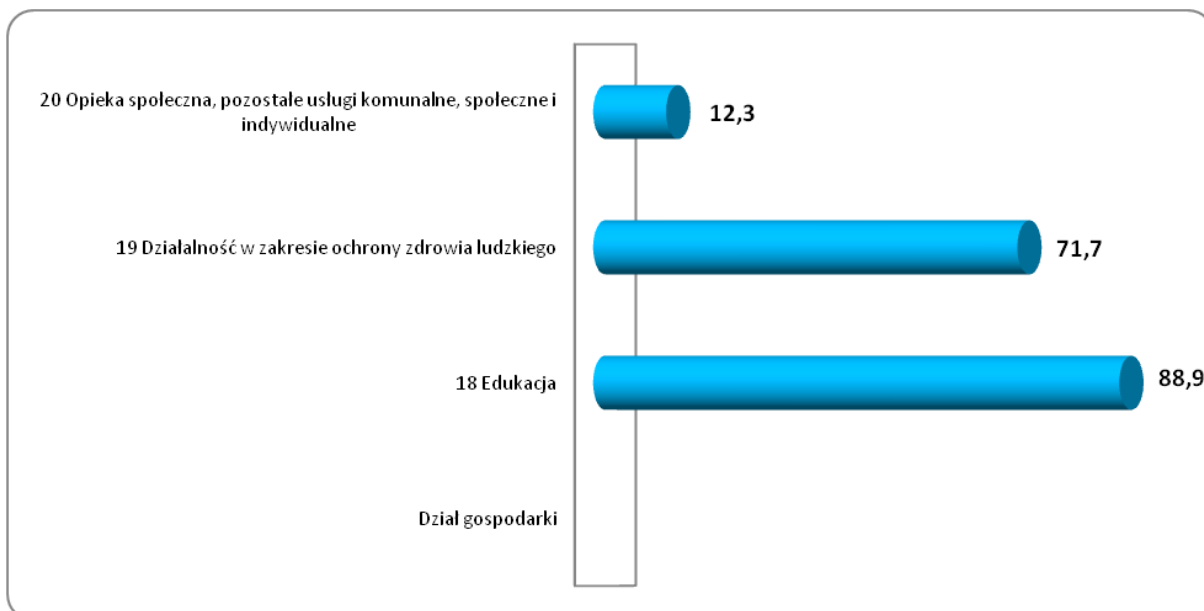
Wykres 61. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu VII (% dofinansowania EFRR)

Źródło: opracowanie własne

Rozkład projektów realizowanych w ramach Priorytetu VII według działów gospodarki został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 62 Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu VII (środki UE w mln euro)

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe informacje dotyczące rozkładu projektów znajdują się w załącznikach XI-XVI.

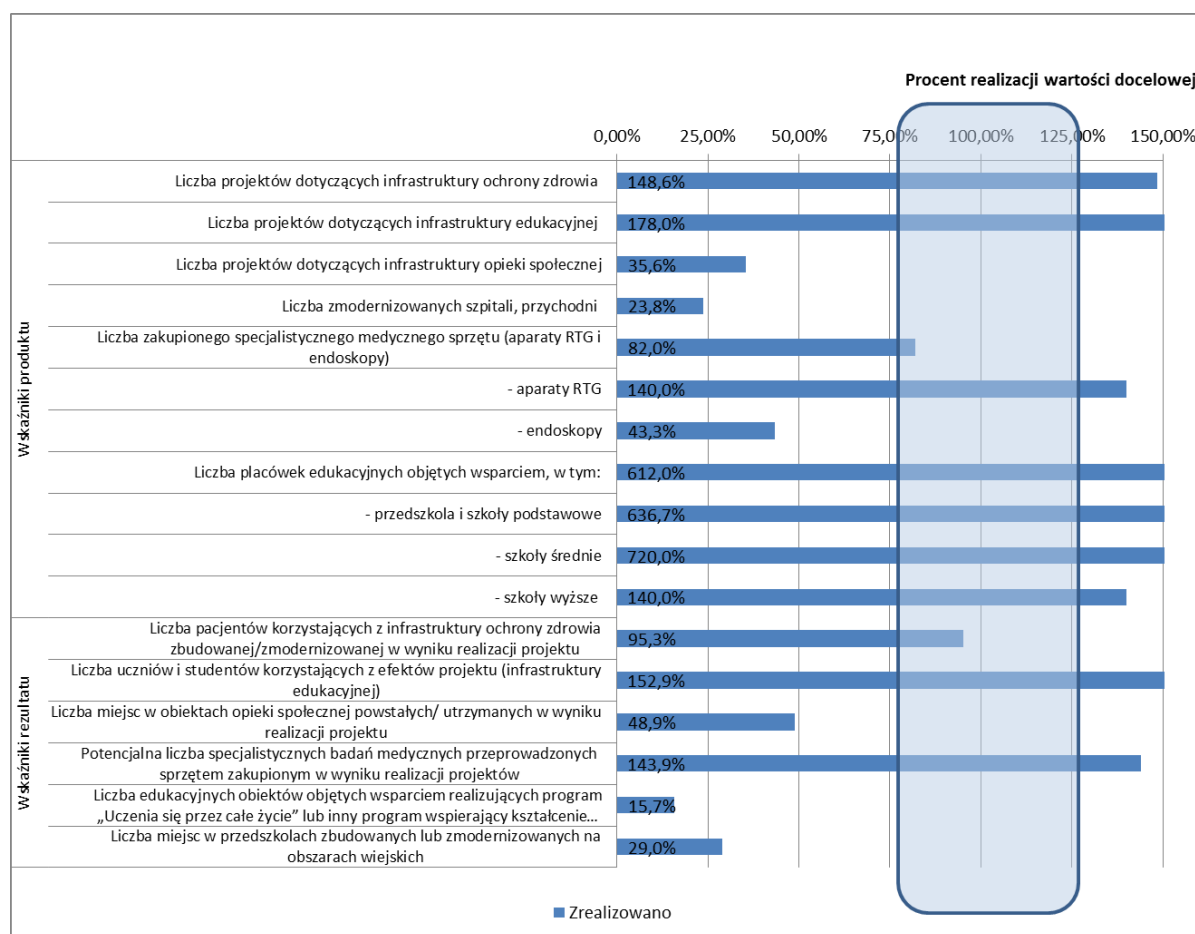
Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektów realizacji projektów w ramach Priorytetu VII określono 6 wskaźników produktu oraz 6 wskaźników rezultatu.

Poziom osiągnięcia wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu na podstawie zakończonych 157 projektów został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 63. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie końcowych wniosków o płatność – Priorytet VII

Źródło: opracowanie własne

Z powyższego wykresu widać, że nie wszystkie wskaźniki osiągnęły wartości docelowe. O wskaźnikach, które osiągnęły poziom poniżej 75% pisano w już sprawozdaniach rocznych, że ich realizacja jest zagrożona. Są to wskaźniki:

- *Liczba zmodernizowanych szpitali, przychodni* - w ramach Działania 7.1. dofinansowano 17 projektów kluczowych, których wartość dofinansowania EFRR wynosi ponad 46,15% dostępnej alokacji i została przeznaczona głównie na doposażenie i zakup specjalistycznego sprzętu medycznego. Pozostała alokacja w Działaniu uniemożliwiła objęcie wsparciem docelowej liczby szpitali i przychodni (80 szt.) w celu ich zmodernizowania. Wartości jednostkowe projektów kluczowych są większe od średnich wartości projektów złożonych w konkursie. Ze względu na charakter kluczowy i strategiczny dla rozwoju regionu realizowały

one cele Priorytetu w sposób szczególny. Wybór projektów kluczowych odzwierciedlał rzeczywiste potrzeby regionu. Jednocześnie należy zaznaczyć, że większość projektów konkursowych (z 35 podpisanych umów) dotyczyła dofinansowania wyposażenia w sprzęt, a nie remontów. IZ na bieżąco monitorowała uwalniające się środki i realokowała je do Działania 7.1 w celu wspierania kolejnych projektów. Jednak wysokość środków w Działaniu 7.1 nie była wystarczająca, aby dofinansować kosztowne projekty realizujące przedmiotowy wskaźnik. Natomiast w wyniku podjętych działań zmierzających do zapewnienia osiągnięcia maksymalnego poziomu przedmiotowego wskaźnika dofinansowano więcej o 17 niż zakładano projektów dotyczących infrastruktury ochrony zdrowia (148,57% wartości docelowej), co wpłynęło na realizację wskaźnika rezultatu dotyczącego liczby przeprowadzonych specjalistycznych badań medycznych sprzętem zakupionym w wyniku realizacji projektów (145,68%).

- *Liczba projektów dotyczących infrastruktury opieki społecznej* – wskaźnik realizowany przez projekty dofinansowane w ramach Działania 7.3 mające na celu budowę, modernizację (w tym dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych) oraz poprawę jakości wyposażenia m.in.: pobytowych, opiekuńczych domów pomocy społecznej, znajdujących się w rejestrze wojewody oraz hospicjów stacjonarnych, mających podpisaną umowę na świadczenie usług z NFZ. W ramach Działania 7.3 dofinansowanie otrzymało 16 projektów dotyczących infrastruktury społecznej (35,56% wartości docelowej). Niski poziom realizacji wartości docelowej wskaźnika wynika ze zbyt dużej średniej wartości projektów niż to przewidywano na etapie programowania. W ogłoszonym konkursie w 2009 roku nie wprowadzono maksymalnej wartości projektów umożliwiającej na dofinansowanie 45 umów w ramach założonej alokacji. W efekcie beneficjenci zgłosili projekty o większej wartości niż przewidywano. Mniejsza od zakładanej liczba projektów przekłada się na osiąganie wskaźnika rezultatu, jakim jest „*Liczba miejsc w obiektach opieki społecznej powstałych/utrzymanych w wyniku realizacji projektu*”.
- *Liczba edukacyjnych obiektów objętych wsparciem realizujących program „Uczenia się przez całe życie” lub inny program wspierający kształcenie ustawiczne* - w ramach Działania 7.2 dofinansowanie uzyskały głównie projekty z małych gmin, dotyczące przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjalnych, liceów i techników, które nie realizowały dodatkowych zajęć w zakresie kształcenia ustawicznego. Na etapie konstrukcji Programu wartość docelowa wskaźnika została znacznie przeszacowana. Założono bowiem, że dofinansowane szkoły będą realizować programy wchodzące w skład uczenia się przez całe życie. Na etapie konkursów wskaźnik nie był wymagany, a kryteria wyboru operacji nie promowały projektów w ramach, których wskaźnik byłby mierzony. Na początkowym etapie wdrażania definicja wskaźnika nie była znana, a po jej określeniu, w 2010 roku, okazało się, że większość beneficjentów nie realizuje żadnego z programów, wchodzących w skład "Uczenia się przez całe życie". Wiązało się to także z sytuacją, że dofinansowano wiele projektów na obszarach wiejskich, które nie realizują żadnych szkoleń dla osób dorosłych. W związku z tym IZ RPO WM zwróciła się z prośbą do beneficjentów o przegląd projektów pod względem możliwości realizacji wskaźnika. W wyniku czego okazało się, że nie realizują oni żadnego z programów wchodzących w skład uczenia się przez całe życie.
- *Liczba miejsc w przedszkolach zbudowanych lub zmodernizowanych na obszarach wiejskich* – zdecydowana większość Beneficjentów, z którymi podpisano umowy o dofinansowanie, realizowała projekty dotyczące budowy, bądź rozbudowy hal sportowych dla szkół podstawowych, gimnazjów lub zespołów szkół. Wynika to z obecnych potrzeb placówek edukacyjnych głównie na terenach wiejskich, gdzie często brakuje infrastruktury oświatowo-sportowej. Ponadto ze względu na niż demograficzny na terenach wiejskich, budowa przedszkoli nie była kluczową kwestią dla Gmin. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym na wsi na Mazowszu po okresie wzrostu w latach 2009-2013, od 2014 roku znów zaczyna spadać. Biorąc pod

uwagę cykle, w jakich zmienia się liczba dzieci w wieku przedszkolnym, można przypuszczać, że wartość docelowa wskaźnika została przyjęta na zbyt wysokim poziomie.

W ramach Działania 7.2 wsparcie otrzymało 89 projektów z zakresu infrastruktury edukacyjnej, czyli o 39 projektów więcej niż planowano docelowo, co wpłynęło na przekroczenie wskaźnika *Liczba placówek edukacyjnych objętych wsparciem* oraz związanych z nim podwskaźników - realizacja na Mazowszu to 306 placówek (612%) wobec planowanej wartości 50. Znaczne przekroczenie zakładanej wartości docelowej wskaźników wynika przede wszystkim z faktu ustalenia maksymalnej wartości dofinansowania każdego projektu w ramach Działania 7.2, którą określono w Regulaminie konkursu ogłoszonego w 2009 roku do 10 mln zł, co nie stanowi więcej niż 85% wartości kosztów kwalifikowanych. Pozwoliło to na dofinansowanie większej liczby przedsięwzięć i wykorzystanie dostępnej alokacji przeznaczonej na Działanie 7.2. W rezultacie z powstałej infrastruktury edukacyjnej korzysta 97 831 uczniów i studentów, co stanowi 152,86% wartości docelowej.

Działanie 7.1 – Infrastruktura służąca ochronie zdrowia i życia

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 7.1.

Tabela 81. Realizacja Działania 7.1

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	193	52	52	467
Wartość dofinansowania w mln euro	203,38	80,98	71,69	71,69

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów oraz zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 99,81%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 17 projektów kluczowych o wartości dofinansowania UE 33,2 mln euro, co stanowiło 46,15% alokacji przeznaczonej na Działanie 7.1.

Tabela 82. Projekty kluczowe w ramach Działania 7.1

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Modernizacja systemu neuronawigacji poprzez uzupełniający zakup oprogramowania do operacji prowadzonych obrazem w zakresie centralnego układu nerwowego	Mazowiecki Szpital Wojewódzki w Warszawie Sp. z o.o.	0,16	0,13
Rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Płocku wraz z wyposażeniem	Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku	15,80	13,26

Budowa Pawilonu Ginekologiczno-Położniczego z wykorzystaniem istniejącej konstrukcji w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym im. Dr Tytusa Chałubińskiego wraz z jego wyposażeniem	Radomski Szpital Specjalistyczny im. dr Tytusa Chałubińskiego	7,92	5,76
Zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych świadczonych w samodzielnym publicznym specjalistycznym szpitalu zachodnim im. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim poprzez zakup specjalistycznego sprzętu medycznego wraz z niezbędnym wyposażeniem	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Szpital Zachodni im. Jana Pawła II w Grodzisku Mazowieckim ul. Daleka 11	2,59	2,20
Zakup innowacyjnego sprzętu dla Mazowieckiego Szpitala Bródnowskiego Sp. Z.o.o.	Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie Sp. Z o.o.	5,47	5,41
Doposażenie SPZZOZ w Wyszkwowie w aparaturę i sprzęt medyczny	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszkwowie	0,28	0,22
Zakup urządzeń medycznych do SPZZOZ w Wyszkwowie	Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Wyszkwowie	0,19	0,14
Zakup sprzętu medycznego i wyposażenia dla nowej lokalizacji Bloku Operacyjnego, Pododdziału Pooperacyjnego i Oddziału Intensywnej Terapii	Szpital Dziecięcy im. prof. dr med. Jana Bogdanowicza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	4,26	3,16
Poprawa jakości świadczonych usług medycznych i zwiększenie możliwości diagnostycznych w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr Józefa Psarskiego w Ostrołęce poprzez zakup aparatu RTG do koronarografii wraz z montażem i adaptacją pomieszczeń	Mazowiecki Szpital Specjalistyczny im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce	0,92	0,91
Zakup aparatu USG dla Międzyleskiego Szpitala Specjalistycznego w Warszawie	Międzyleski Szpital Specjalistyczny w Warszawie	0,10	0,10
Doskonalenie technik operacyjnych w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Płocku	Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku	0,44	0,44
Zakup sprzętu medycznego dla Oddziału Okulistyki wraz z adaptacją pomieszczeń	Szpital Dziecięcy im. prof. dr med. Jana Bogdanowicza SPZOZ	0,22	0,22
Zakup gamma kamery dla Zakładu Medycyny Nuklearnej Międzyleskiego Szpitala Specjalistycznego w Warszawie	Międzyleski Szpital Specjalistyczny w Warszawie	0,21	0,21

Poprawa jakości świadczonych usług medycznych w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr Józefa Psarskiego w Ostrołęce poprzez zakup specjalistycznego wyposażenia medycznego	Mazowiecki Szpital Specjalistyczny im. dr Józefa Psarskiego w Ostrołęce	0,17	0,16
Doposażenie Zakładu Diagnostyki Obrazowej w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Płocku	Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku	0,37	0,27
Przebudowa i wyposażenie Oddziału Chorób Płuc i Gruźlicy w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Płocku	Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku	1,53	1,35
Budowa obiektu przeznaczonego na stworzenie Centrum Dializacyjnego w Wołominie	Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Szpital Powiatowy w Wołominie	2,07	0,95

Źródło: opracowanie własne

Działanie 7.2 – Infrastruktura służąca edukacji

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 7.2.

Tabela 83. Realizacja Działania 7.2

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	307	89	89	652
Wartość dofinansowania w mln euro	346,28	119,11	88,91	88,91

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów oraz zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100,01%. Wszystkie projekty zostały zakończone (na podstawie wniosków o płatność końcową).

W ramach Działania zrealizowano 4 projekty kluczowe o wartości dofinansowania UE 21,0 mln euro, co stanowi 23,58% alokacji przeznaczonej na Działanie 7.2.

W poniższej tabeli zostały wykazane realizowane projekty kluczowe.

Tabela 84. Projekty kluczowe w ramach Działania 7.2

Nazwa projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość całkowita projektu w mln euro	Wartość dofinansowania projektu ze środków UE w mln euro
Budowa budynku Wydziału Humanistycznego z Pracowni Rzeźby dla Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przy ul. Żytniej -II etap.	Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach	9,45	5,62
Budowa budynku dydaktycznego dla potrzeb Wydziału Lingwistyki Stosowanej oraz Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego w rejonie ulic Lipowej - Dobrej - Wiślanej - Browarnej w Warszawie - Etap I	Uniwersytet Warszawski	14,76	8,35
Poprawa jakości infrastruktury dydaktyki Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku	Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku	5,59	4,28
Rozbudowa i zakup wyposażenia Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Siedlcach	Samorząd Województwa Mazowieckiego	3,18	2,70

Źródło: opracowanie własne

Działanie 7.3 – Infrastruktura służąca pomocy społecznej

Poniżej przedstawiono stan realizacji Działania 7.3.

Tabela 85. Realizacja Działania 7.3

Wyszczególnienie	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji	Podpisane umowy o dofinansowanie	Wnioski o płatność
Liczba	24	17	17	176
Wartość dofinansowania w mln euro	22,85	19,94	12,34	12,34

Źródło: opracowanie własne

W stosunku do dostępnej na lata 2007-2013 alokacji wartość podpisanych umów oraz zatwierdzonych wniosków o płatność wyniosła 100,42%. Zakończonych zostało 16 projektów o wartości dofinansowania UE 12,3 mln euro (na podst. wniosków o płatność końcową), co stanowi 100,42% alokacji. Projekt RPMA.07.03.00-14-024/09 nie został zakończony, ponieważ stwierdzono w nim nieprawidłowości skutkujące niekwalifikowalnością projektu (kwoty wycofano z Programu). Toczy się postępowanie sądowo-administracyjne mające na celu odzyskanie środków.

PODSUMOWANIE

Projekty dofinansowane w ramach Priorytetu VII wpisują się w zapisy znajdujące się w analizie SWOT umieszczonej w Programie, gdzie jako słabe strony województwa mazowieckiego podano znaczne dysproporcje przestrzenne w zakresie wyposażenia, standardu oraz dostępności do infrastruktury społecznej, zdrowotnej, oraz niski poziom wykształcenia na terenach wiejskich. Ponadto, w analizie SWOT zagrożenia rozwojowe zidentyfikowano także w zakresie „utrudnionego dostępu do specjalistycznej opieki medycznej i badań profilaktyczno-diagnostycznych”, „znacznego zróżnicowania w jakości i dostępie do usług medycznych (zwłaszcza na terenach wiejskich)”, oraz „złego stanu technicznego infrastruktury zakładów opieki zdrowotnej”. Jednocześnie jako szansę rozwojową określono działania w zakresie „poprawy dostępności i jakości opieki zdrowotnej na szczeblu lokalnym i regionalnym”, „modernizacji oraz wyposażenia w nowy sprzęt placówek ochrony zdrowia”, oraz „poprawy dostępności i jakości zdrowotnej infrastruktury, edukacyjnej i pomocy społecznej”. W celu wykorzystania wymienionych wyżej szans rozwojowych województwa, a także niwelacji jego słabych stron oraz likwidacji zagrożeń, IZ RPO WM odpowiednio formułowała kryteria konkursowe. I tak, we wszystkich Działaniach w Priorytecie VII dodatkowo premiowane były projekty realizowane na terenie gmin, których współczynnik G podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca kształtował się poniżej średniej województwa. Ponadto, w Działaniu 7.2. Infrastruktura służąca edukacji - promowano projekty, które miały pozytywny wpływ na zmniejszenie dysproporcji w edukacji pomiędzy obszarami wiejskimi a miastami. Jednocześnie zdecydowano się dofinansować te projekty indywidualnie, które mają szczególne znaczenie dla mieszkańców województwa i w sposób wyjątkowy realizują cele Priorytetu VII.

Wzrost powszechności dostępu do świadczeń zdrowotnych wraz z rosnącą jakością opieki są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa mieszkańców. Stąd, z uwagi na deficyty w zakresie dostępności do podstawowych i specjalistycznych usług ochrony zdrowia na terenie Mazowsza, a jednocześnie tendencję starzenia się społeczeństwa, konieczna była realizacja przedsięwzięć, które poprawią dostęp do diagnostyki i usług specjalistycznych. Projekty realizowane w ramach Działania 7.1 w istotny sposób wpłynęły na jakość i dostępność infrastruktury służby zdrowia, a w efekcie lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców. Inwestycje, które otrzymały dofinansowanie ze środków RPO WM, obejmują swoim oddziaływaniem wielu mieszkańców Mazowsza - z infrastruktury powstałej i zmodernizowanej w wyniku dofinansowania środkami RPO WM w ramach Działania 7.1 korzysta 571 731 osób rocznie.

W ramach dofinansowania z RPO WM zakupiono m.in. aparaty USG, aparaty RTG (w tym cyfrowe), aparaty EKG + Holter, rezonanse magnetyczne, tomografy komputerowe, gamma kamery, kolposkopy, autoklawy, angiografy do badań naczyniowych, respiratory, pompy infuzyjne, kardiomonitoring oraz aparaty do krioterapii i elektrostymulacji. Zakup powyższego sprzętu wynikał głównie z faktu, iż dotychczas placówki musiały odsyłać pacjentów do oddalonych placówek medycznych posiadających dany sprzęt. W wyniku realizacji projektów zakupionym sprzętem medycznym potencjalnie przeprowadzono rocznie 863 534 specjalistycznych badań medycznych. Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego będzie dofinansowywany również w perspektywie 2014-2020.

Inwestycje przeprowadzone w wyniku dofinansowania w ramach RPO WM mają również wymiar innowacyjny poprzez zastosowanie w opiece zdrowotnej nowych technologii, wymiar proekologiczny, przyczyniając się do szerszego stosowania technologii energooszczędnych (np. eliminacja klisz rentgenowskich poprzez ucyfrowienie diagnostyki obrazowej, zastosowanie nowych sposobów pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł energii). Ponadto, wymiar włączenia społecznego, czego najistotniejszym efektem jest potencjalne zwiększenie dostępności do świadczeń medycznych w ramach publicznego ubezpieczenia zdrowotnego oraz przystosowanie placówek ochrony zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Warto dodać, że według danych GUS w 2014 roku najwięcej łóżek w szpitalach ogólnych w skali kraju było w województwie mazowieckim - 26,1 tys. tj. 13,9% wszystkich łóżek w kraju. Od 2007 r. liczba łóżek wzrosła o ponad 3 tys. Ponadto Mazowsze w Polsce zajmuje drugie miejsce pod względem liczby szpitali.

Przeciętne wykorzystanie łóżka na Mazowszu jest bardzo wysokie i wynosi 257,7 dni (2 miejsce w kraju), przy średniej w Polsce wynoszącej 245,7 dni. W 2006 r. wskaźnik ten wynosił 263 dni i Mazowsze uplasowało się na 6 miejscu w Polsce (wg Biuletynu Statystycznego Ministerstwa Zdrowia).

Poprawa bazy infrastrukturalnej oraz zakup nowoczesnego sprzętu służącego szybszemu i dokładniejszemu diagnozowaniu, przyczyniają się do skrócenia średniego czasu pobytu w szpitalu. Analizy w przedmiotowym zakresie potwierdzają, że między innymi dzięki uzyskaniu dotacji z EFRR poprawiają się dane statystyczne dla Mazowsza. Na koniec 2014 r. przeciętny pobyt chorego w mazowieckich szpitalach ogólnych wynosił 5,2 dni, wobec 6,2 dni w 2006 r.

Ponadto celem Priorytetu VII jest wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez poprawę jakości nauczania oraz dostępności regionalnej infrastruktury edukacyjnej na każdym poziomie kształcenia (dotyczy placówek systemu oświaty oraz szkół wyższych). Cel ten realizowany był przez wspieranie przedsięwzięć służących poprawie stanu i wyposażenia infrastruktury edukacyjnej dydaktycznej i pomocniczej w obiektach i ich otoczeniu, podnoszące jakość kształcenia. Realizacja Działania służyła również wyrównywaniu szans między wsią a miastem. Wszystkie obiekty infrastrukturalne realizowane w ramach RPO WM dostosowane były dla osób niepełnosprawnych. Wszystkie wsparte działania wpłynęły na podniesienie poziomu jakości kształcenia, co jest głównym celem rozwoju edukacji w Polsce.

Z efektów ukończonych 89 projektów dotyczących infrastruktury edukacyjnej korzysta 66 002 uczniów i studentów. Natomiast ukierunkowanie wsparcia na osiągnięcie w Działaniu 7.2 oraz w Priorytecie VII wskaźnika rezultatu: *Liczba miejsc w przedszkolach zbudowanych lub zmodernizowanych na obszarach wiejskich* ma swoje odzwierciedlenie również w statystykach. Według danych GUS rośnie udział miejsc w przedszkolach na wsiach w stosunku do ogólnej liczby miejsc w przedszkolach znajdujących się w województwie mazowieckim. W 2014 r. udział ten wynosił 19,9%, wobec 15,78% w 2007 r. Mimo tego istnieje w kraju nadal duża dysproporcja pomiędzy liczbą dzieci korzystających z edukacji przedszkolnej w mieście i na wsi.

Warto zauważyć, że mimo niskiej realizacji wartości docelowej ww. wskaźnika rezultatu *Liczba miejsc w przedszkolach zbudowanych lub zmodernizowanych na obszarach wiejskich* (29%), liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat jest na Mazowszu wyższa niż średnio w Polsce oraz zdecydowanie wzrosła w ostatnich latach, co widać na poniższym wykresie.

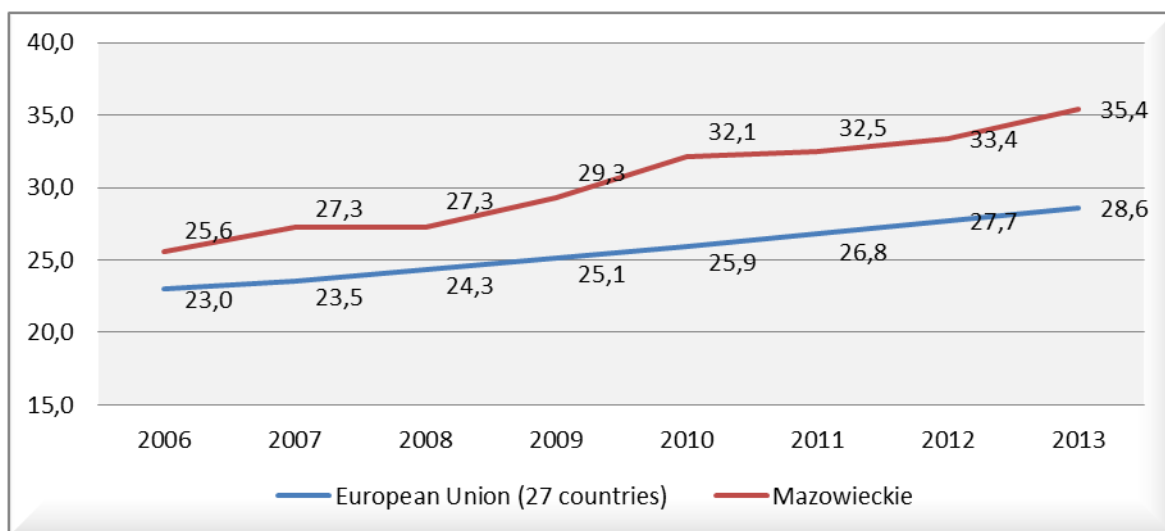
Wykres 64. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi

Źródło: BDL, GUS

Systematycznie wzrastały również wartości wskaźników kontekstowych, przyjętych w Programie, tj. procent osób z wyższym wykształceniem i udział osób uczących się i doksztalających w liczbie ludności w wieku 25-64 lata. Świadczy to o rosnącej jakości kapitału ludzkiego na obszarze województwa. Według danych Europejskiego Urzędu Statystycznego procent osób posiadających wyższe wykształcenie w grupie wiekowej 25-64 wyniósł w województwie mazowieckim w 2013 roku 35,4%, co jest wartością znacznie przekraczającą średnią dla 28 krajów Unii Europejskiej, wynoszącą na koniec 2013 roku 28,6%.

Wykres 65. Procent osób w wieku 25-64 posiadających wyższe wykształcenie

Źródło: EUROSTAT

Rzeczywisty wpływ Programu na infrastrukturę edukacyjną i zdrowotną w regionie zostanie oceniony w ramach badania ewaluacyjnego ex-post.

Ponadto w ramach Priorytetu VII zostały wsparte projekty dotyczące infrastruktury opieki społecznej. Dzięki tym projektom zostało zbudowanych, przebudowanych lub doposażonych 26 obiektów infrastruktury społecznej, co pozwoliło na utworzenie czy utrzymanie 985 miejsc w powstałych obiektach służących opiece społecznej.

Zgodnie z danymi BDL GUS, na przestrzeni lat 2007-2015 liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej wzrosła o 1 891 (z 14 245 do 16 136). W tym kontekście fakt, iż 985 miejsc stanowią miejsca w obiektach opieki społecznej powstałych/ utrzymanych w wyniku realizacji projektów dowodzi pozytywnego wpływu RPO WM 2007-2013 na region.

Ponadto, warto zwrócić uwagę na ogólną tendencję w zakresie wzrostu liczby placówek stacjonarnej pomocy społecznej na Mazowszu na przestrzeni lat, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 86. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej na Mazowszu

Wyszczególnienie	2007	2015
placówki (z filiami)	184	255
domy pomocy społecznej	99	108
rodzinny dom pomocy	-	8
placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	-	75
środowiskowy dom samopomocy lub inny ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi	-	0

dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	-	9
noclegownia	-	4
schronisko lub dom dla bezdomnych	-	39
pozostałe	-	9

Źródło: BDL, GUS.

Wszystkie przedsięwzięcia realizowane w ramach Priorytetu VII wypełniają dwa cele Strategii Europa 2020 „Rozwój inteligentny” oraz „Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu”. Środki unijne zostały zainwestowane w projekty wpisujące się w cel dwóch inicjatyw flagowych *Młodość w drodze* oraz *Europejski program walki z ubóstwem*. Szczegółowy opis wpływu realizacji projektów na rzecz realizacji Strategii znajduje się w pkt. 2.1.6.6. *Realizacja założeń Strategii EU 2020*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.7.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

3.8 Priorytet VIII. Pomoc techniczna

3.8.1 Osiągnięcie celów i analiza postępów

Celem Priorytetu jest zapewnienie prawidłowego i efektywnego wykorzystania środków z EFRR poprzez wsparcie instytucji zaangażowanych w procesy programowania, zarządzania i wdrażania RPO WM. Priorytet VIII realizowany jest przez następujące działania:

– Działanie 8.1 – *Wsparcie procesów zarządzania i wdrażania RPO WM*

Celem Działania jest wsparcie zasobów ludzkich zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie RPO WM oraz w zakresie obsługi administracyjno-technicznej procesu zarządzania i wdrażania RPO WM.

– Działanie 8.2 – *Działania informacyjno – promocyjne*

Celem Działania jest wsparcie projektów służących zapewnieniu jak najszerszego dostępu do informacji dotyczących możliwości uzyskania wsparcia finansowego ze środków funduszy strukturalnych oraz służące informowaniu społeczeństwa o roli Unii Europejskiej w ramach wspierania procesu rozwoju regionalnego.

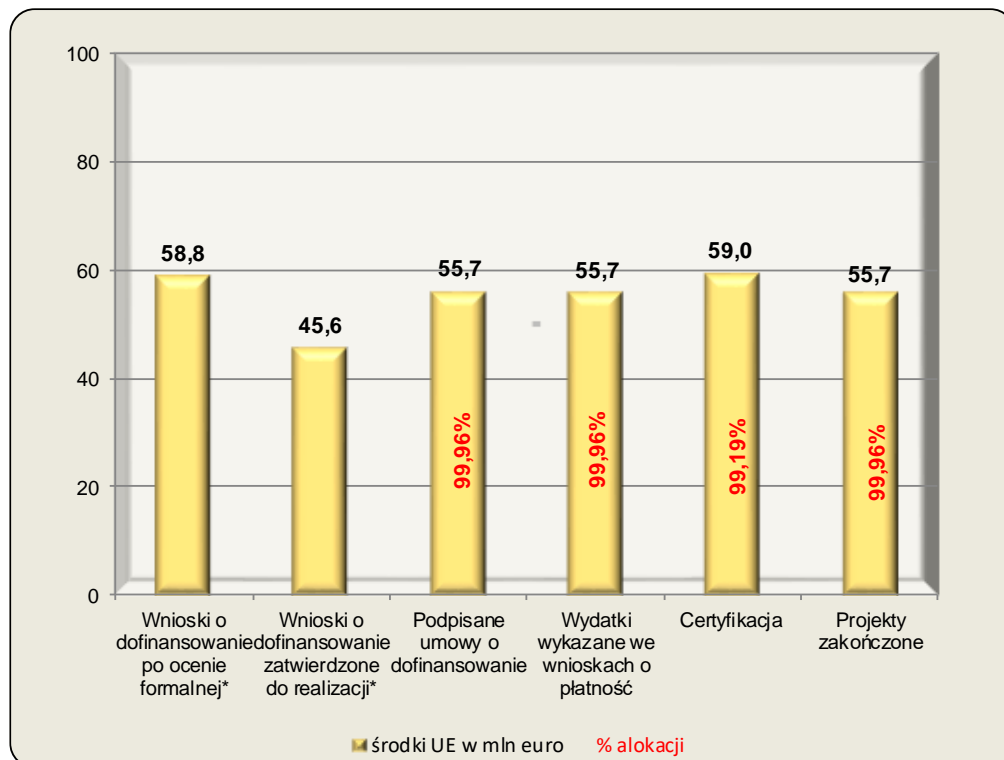
Wysokość alokacji ze środków EFRR przyznanej na Priorytet VIII wynosi 59 469 775 euro, co stanowi 3,18% całej alokacji na Program.

Postęp finansowy

Pozytywną ocenę formalną uzyskało 23 wnioski o dofinansowanie na kwotę dofinansowania w wysokości 58,8 mln euro, z czego do realizacji zatwierdzono 20 wniosków na kwotę dofinansowania 45,6 mln euro. Wydano 20 decyzji o dofinansowanie o wartości dofinansowania z EFRR 55,7 mln euro oraz tą samą kwotą beneficjenci wykazali w zatwierdzonych wnioskach o płatność. Wartość ta stanowi 99,96% alokacji przewidzianej na realizację tego Priorytetu.

Od początku uruchomienia Programu wartość wydatków odpowiadająca środkom UE w zatwierdzonych przez IC deklaracjach IZ i wnioskach o płatność skierowanych przez IC do Komisji Europejskiej wyniosła 59 mln euro, co stanowi 99,19% alokacji.

Wykres 66. Realizacja Priorytetu VIII (środki UE w mln euro)

* wartość dofinansowania ogółem w mln euro

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI (SIMIK 07-13).

Jakiegokolwiek rozbieżności pomiędzy zestawieniem dotyczącym wniosków o płatność oraz certyfikacją wynikają z przyjętego kursu euro. W przypadku certyfikacji każdorazowo przyjmowany był kurs obowiązujący na dany miesiąc, w którym zatwierdzana była deklaracja wydatków. Natomiast wydatki wykazane we wnioskach o płatność zostały przeliczone z PLN na EUR po kursie 4,4299.

Analiza stopnia realizacji wskaźników

Szczegółowe informacje na temat osiągnięcia wartości wskaźników zostały zawarte w załączniku IV w Tabeli 4. *Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów.*

W celu zmierzenia efektywności wykorzystania środków EFRR dostępnych w ramach RPO WM 2007-2013 określono 5 wskaźników produktu oraz 3 wskaźniki rezultatu.

Wskaźniki, które osiągnęły wartość docelową poniżej 75% to:

Wskaźnik Liczba ocen, ekspertyz, analiz, studiów, opracowań i koncepcji wykonanych przez ewaluatorów zewnętrznych – stanowi 74,29 % osiągnięcia celu Priorytetu zakładanego na koniec programu i odpowiada realnym potrzebom IZ RPO WM na dodatkowe ekspertyzy wykonywane przez ewaluatorów zewnętrznych.

Wskaźnik Liczba zorganizowanych konferencji, spotkań, seminariów – wynosi 69 i stanowi 69,00 % osiągnięcia celu Priorytetu. Do wyliczenia wskaźnika zostały uwzględnione tylko wydarzenia kosztowe, natomiast faktyczna ilość zorganizowanych spotkań, seminariów i konferencji kształtuje się następująco: spotkania informacyjne – 57; seminaria – 34; konferencje i duże wydarzenia – 50 szt.

Wskaźnik Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów, treningów, wizyt studyjnych – Do wyliczenia wskaźnika zostały uwzględnione tylko szkolenia kosztowe, co spowodowało obniżenie % wartości realizacji wskaźnika, który na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 64,00%. Dodatkowo wskaźnik dotyczący Liczby przeszkolonych potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów programu został osiągnięty w 101,46 % tak, więc został osiągnięty cel, któremu służyły spotkania.

Szczegółowe informacje dot. realizacji przedmiotowego priorytetu zostały przedstawione w pkt. 6 niniejszego *Sprawozdania*.

Opis wkładu osi priorytetowej w promowanie równości szans kobiet i mężczyzn, cross-financing, przeprowadzone badania ewaluacyjne oraz realizacja zaleceń i rekomendacji KE znajdują się odpowiednio w pkt. 2.2.1; 2.6.2; 2.1.6.3, 2.7.

3.8.2 Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Informacja na temat istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi znajduje się w pkt. 2.3.

4. Programy EFS – spójność i koncentracja²³

Nie dotyczy.

5. Programy EFRR/Funduszu Spójności – Duże projekty

W ramach RPO WM 2007-2013 zrealizowanych zostało 5 projektów dużych, dla których zostały wydane pozytywne decyzje Komisji Europejskiej dotyczące potwierdzenia wkładu finansowego:

1) Projekt Miasta Stołecznego Warszawa, pn.: „Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK – Zadanie A od Al. Jerozolimskich do ul. Ks. Juliana Chrościckiego”

Projekt realizowany w ramach Priorytetu III *Regionalny system transportowy* - Działanie 3.1 *Infrastruktura drogowa*. Ostateczna wartość całkowita projektu wynosi 87,9 mln euro, a wartość dofinansowania EFRR –25,5 mln euro. Okres realizacji projektu - 01.01.2007 r. - 30.11.2015 r.

a) Postęp rzeczowy projektu

Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 2475/281/09 z dnia 22 września 2009 r. projekt został umieszczony w Indykatoryjnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013.

W dniu 16 lutego 2010 r. została podpisana pre-umowa, w której określono wartość całkowitą projektu na kwotę 42,2 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 28,3 mln euro. W ramach pre-umowy zostały zawarte dwa aneksy w dniu 28 kwietnia 2010 r. oraz w dniu 23 lipca 2010 r. Po złożeniu wniosku o dofinansowanie i uzyskaniu pozytywnej oceny w dniu 19 listopada 2010 r. podpisano umowę o dofinansowanie.

Procentowe wykonanie rzeczowe projektu: zakres rzeczowy projektu zrealizowany w 100%.

W dniu 11.10.2013 r. ulica Nowolazurowa została dopuszczona do użytkowania oraz oddana do ruchu w zakresie „zadania A”.

Odcinek B – dnia 15.10.2015 r. nowo wybudowany odcinek uzyskał pozwolenie na użytkowanie.

Osiągnięte wskaźniki w ramach projektu:

Wskaźniki produktu: długość wybudowanych dróg powiatowych – 3,56 km

Wskaźniki rezultatu: oszczędność czasu w przewozach pasażerskich – 22 142 017 PLN/rok

²³⁾ Punkt ten dotyczy programów współfinansowanych z EFS i będzie stosowany jedynie w sprawozdaniach z tych programów.

b) Wydatkowanie środków – rozliczone środki EFRR wyniosły 25,5 mln euro, co stanowi 100% przyznanego dofinansowania EFRR.

c) Procedura OOŚ - projekt posiada zamkniętą procedurę OOŚ.

d) Ewentualne opóźnienia w przygotowaniu projektu i ich przyczyny wraz ze środkami zaradczymi:

Problemem, który pojawił się w trakcie realizacji projektu był termin osiągnięcia zadeklarowanych wartości wskaźników, a więc i zrealizowanie celu projektu. W ramach projektu realizowane było „zadanie a” - tj. „Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK - Zadanie A od Al. Jerozolimskich do ul. ks. Juliana Chrościckiego”. Podczas gdy planowany w projekcie wskaźnik rezultatu „oszczędność czasu w przewozach pasażerskich” obejmował zakresem również „Zadanie B” tj. „Budowa ul. Nowolazurowej w części dotyczącej ul. Połczyńskiej („Zadanie B od ul. ks. Juliana Chrościckiego do ul. Połczyńskiej”). Beneficjent we Wniosku o dofinansowanie w pkt C1 Opis ogólny projektu zadeklarował, że „Dopiero po zrealizowaniu „Zadania B” nastąpi docelowe osiągnięcie wskaźnika rezultatu pn. „Oszczędność czasu w przewozach pasażerskich”. W 2014 r. beneficjent, uzyskał zgodę Zarządu Województwa Mazowieckiego na rozszerzenie zakresu rzeczowego projektu polegające na włączeniu w kategorię wydatków niekwalifikowanych „Zadania B”, tj. odcinka od ul. ks. Juliana Chrościckiego do ul. Połczyńskiej i wydłużenie terminu zakończenia projektu do dnia 30.09.2015 r. Wprowadzenie powyższych zmian było spowodowane koniecznością podjęcia działań w celu zapewnienia osiągnięcia celów realizacji projektu oraz wskaźnika rezultatu zgodnie z deklaracją Beneficjenta do końca I kw. 2016 r., tzn. w roku następnym po zakończeniu realizacji projektu. W związku z powyższym w wyniku wtórnej identyfikacji projekt został uznany za „projekt duży”. W 2015 r. został podpisany aneks do umowy, w którym termin realizacji projektu został wydłużony z 30.09.2015 r. na 30.11.2015 r. Beneficjent uzasadnił prośbę o wydłużenie terminu realizacji projektu przedłużającymi się robotami budowlanymi w zakresie zadania B - odcinek od ul. ks. Juliana Chrościckiego do ul. Połczyńskiej.

e) Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do KE:

Po zidentyfikowaniu projektu jako projekt duży w dniu 16.12.2014 r. w systemie SFC2007 do Komisji Europejskiej został przekazany Wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego dla projektu dużego. W dniu 22.12.2014 wniosek uzyskał status "dopuszczalny" i 27 kwietnia 2015 r. został zatwierdzony decyzją KE

2) Projekt Gminy Miasta Radomia, pn. „Budowa obwodnicy południowej w Radomiu”

Projekt realizowany w ramach Priorytetu III *Regionalny system transportowy* - Działanie 3.1 *Infrastruktura drogowa*. Wartość całkowita projektu wynosi 45,1 mln euro, a wartość dofinansowania EFRR – 22,8 mln euro. Okres realizacji projektu - 02.04.2007 r. - 31.10.2015 r.

a) Postęp rzeczowy projektu:

Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r. projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013.

W dniu 30.09.2008 r. została podpisana pre-umowa, w której określono wartość całkowitą projektu na kwotę 27,9 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 9,9 mln euro. W ramach pre-umowy został zawarty jeden aneks w dniu 16 czerwca 2010 r.

Po złożeniu wniosku o dofinansowanie i uzyskaniu pozytywnej oceny w dniu 20 października 2010 r. podpisano umowę o dofinansowanie. Projekt został zidentyfikowany jako duży w wyniku wtórnej identyfikacji w 2014 r. Beneficjent przekazał zaktualizowany harmonogram rzeczowo – finansowy, po analizie którego stwierdzono, że projekt spełnia warunki kwalifikujące go jako projekt duży. W dniu 15.05.2014 r. podpisano aneks do umowy o dofinansowanie, który obejmował podwyższenie wartości całkowitej projektu.

Procentowe wykonanie rzeczowe projektu: zakres rzeczowy projektu zrealizowany w 100%. Projekt zakończony rzeczowo.

Osiągnięte wskaźniki w ramach projektu:

Wskaźniki produktu: długość wybudowanych dróg powiatowych – 11,21 km

Wskaźniki produktu: długość przebudowanych dróg powiatowych – 2,55 km

Wskaźniki rezultatu: oszczędność czasu w przewozach pasażerskich – 3 582 785,15 PLN/rok

b) Wydatkowanie środków – rozliczone środki EFRR wyniosły 22,8 mln euro, co stanowi 100 % przyznanego dofinansowania EFRR. Projekt zakończony finansowo.

c) Procedura OOS - projekt posiada zamkniętą procedurę OOS.

d) Ewentualne opóźnienia w przygotowaniu projektu i ich przyczyny wraz ze środkami zaradczymi

W I połowie 2015 roku dokonano przesunięcia terminu zakończenia realizacji projektu na 31.05.2015 r. W III kw. 2015 r. ponownie wydłużono termin zakończenia projektu na 30.09.2015 r. oraz ostatecznie na 31.10.2015 r. Zmiany terminów zakończenia projektu wynikały ze skomplikowanej sytuacji, dotyczącej prowadzonych robót budowlanych przy budowie przepustu P1 pod torami PKP dla przeprowadzenia koryta rzeki oraz ruchu pieszego i rowerowego. Ze względu na uwarunkowania terenowe konieczne było wykonanie robót dodatkowych w ww. zakresie. Beneficjent poinformował, że w dniu 25.09.2015 r. dokonano odbioru końcowego robót, czyli dochowano terminu rzeczowego zakończenia realizacji projektu. Jednakże, z uwagi na konieczność dodatkowej weryfikacji rzeczowo-finansowej przedmiarów robót, beneficjent zwrócił się z prośbą o wyrażenie zgody na wydłużenie terminu finansowego zakończenia realizacji projektu do 31.10.2015 r.

W dniu 12.02.2016 r. podpisano aneks potwierdzający ostateczne koszty poniesione na realizację projektu.

e) Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do KE

Po zidentyfikowaniu projektu jako „projekt duży” w dniu 12.09.2014 r. w systemie SFC2007 do Komisji Europejskiej został przekazany Wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego dla projektu dużego. W dniu 29.09.2014 wniosek uzyskał status "dopuszczalny". Wniosek został zatwierdzony decyzją KE z dnia 16 marca 2015 r.

3) Projekt Mazowieckiego Portu Lotniczego Warszawa-Modlin Sp. z o. o. pn.: „Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej związanej z obsługą samolotów i pasażerów na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki)”

Projekt realizowany w ramach Priorytetu III *Regionalny system transportowy* - Działanie 3.3 *Lotniska i infrastruktura lotnicza*. Wartość całkowita projektu wynosi 95,8 mln euro, a wartość dofinansowania EFRR – 32,1 mln euro. Okres realizacji projektu - 01.01.2008 r. - 31.10.2015 r.

a) Postęp rzeczowy projektu

Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r. projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013.

W dniu 30.09.2008 r. została podpisana pre-umowa, w której określono wartość całkowitą projektu na kwotę 93,3 mln euro, w tym dofinansowanie z EFRR 14,6 mln euro. W ramach pre-umowy został zawarty jeden aneks w dniu 22 lipca 2010 r. Aneks zobowiązał beneficjenta do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu do 30 października 2010 r.

Wniosek o dofinansowanie złożono w dniu 29 października 2010 r. Wniosek został pozytywnie oceniony pod względem formalnym oraz merytorycznym. Beneficjent zwrócił się jednak z prośbą o zwiększenie dofinansowania ponad kwotę wnioskowaną przez niego pierwotnie, podając przyczyny związane m.in. z rozszerzeniem zakresu rzeczowego projektu i jednoczesnym rozdzieleniem wydatków na część objętą pomocą publiczną i część związaną z bezpieczeństwem lotniska, która nie będzie podlegać zasadom pomocy publicznej.

Zgodnie z decyzją Zarządu Województwa z dnia 7 lutego 2012 oraz uchwałą Komitetu Monitorującego nr 2/2012 z dnia 23 lutego 2012 r. wyrażono zgodę na zwiększenie orientacyjnego kosztu oraz dofinansowania projektu.

Po złożeniu nowego wniosku o dofinansowanie i uzyskaniu pozytywnej oceny pod względem formalnym oraz merytorycznym, w dniu 10.10.2012 r. zawarto z beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu.

Procentowe wykonanie rzeczowe projektu: zakres rzeczowy projektu zrealizowany w 100%. Projekt zakończony rzeczowo.

Osiągnięte wskaźniki w ramach projektu:

Wskaźniki produktu: Liczba wybudowanych lotnisk – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu: Liczba pasażerów – 1 850 000,00 osoby/rok

Wskaźniki rezultatu: Liczba pasażerów - 214,90 szt.

b) Wydatkowanie środków – Do dnia 19.04.2016 r. rozliczono ostatni wniosek o płatność. Łącznie wydatkowano 47,2 mln euro wydatków kwalifikowanych, dofinansowania:35,3 mln euro, w tym z EFRR 32,1 mln euro, co stanowi 100% przyznanego dofinansowania EFRR. Projekt zakończony finansowo.

c) Procedura OOŚ - projekt posiada zamkniętą procedurę OOŚ.

d) Ewentualne opóźnienia w przygotowaniu projektu i ich przyczyny wraz ze środkami zaradczymi

Decyzją Nr 1980 z dnia 28.12.2012 r., Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego, w związku powstającymi wykruszeniami i ubytkami w nawierzchni pasa startowego wyłączył go z użytkowania i nałożył obowiązek jego naprawy. Beneficjent wyjaśnił przyczyny zaistniałej sytuacji na skutek błędu popełnionego przez wykonawcę pasa startowego polegającego na użyciu niewłaściwego kruszywa. Po decyzji wydanej przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego, wykonawca przystąpił do robót naprawczych w technologii wcześniej zatwierdzonej przez Politechnikę Wrocławską i Instytut Techniczny Wojsk Lotniczych. Wykonanie napraw miało na celu uchylenie zakazu użytkowania progów betonowych i rozpoczęcie prowadzenia operacji lotniczych, a następnie wykonanie (już pod ruchem) docelowych robót nałożonych decyzją MWINB. Jednakże ilość nowo pojawiających się odprysków marglowych nie zmniejszała się, a badania wytrzymałościowe na odrywanie przeprowadzone przez ITWL nie były zadowalające. Skutkiem, czego było podtrzymanie przez MWINB zakazu użytkowania progów betonowych. Beneficjent z pomocą ekspertów z ITWL, osób posiadających uprawnienia budowlane w branży lotniskowej i drogowej oraz projektanta ustalił wybór najwłaściwszego wariantu naprawy docelowej progów na drodze startowej, a z generalnym wykonawcą metodę i harmonogram tej naprawy.

IZ RPO biorąc pod uwagę nieprawidłowości w działaniu drogi startowej Lotniska Modlin pismem z dnia 31 stycznia 2013 r. zaleciła, by do czasu upewnienia się, że wydatki na realizację projektu zostały poniesione prawidłowo, nie ujmować w poświadczeniach wniosków o płatność beneficjenta – Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o. o.

W dniu 16 czerwca 2013 r. zakończyły się prace mające na celu wymianę uszkodzonej nawierzchni pasa startowego. Następnie przedstawiono do Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego informację z wykonania robót naprawczych wraz z opinią Instytutu Technicznego Wojsk Lotniczych i stosownymi badaniami. Jednocześnie beneficjent zwrócił się z wnioskiem o uchylenie wydanego zakazu użytkowania progów betonowych drogi startowej lotniska Warszawa-Modlin. Po przeprowadzeniu oględzin potwierdzających prawidłowość wykonanych napraw, WINB wydał decyzję nr 864/2013 z dnia 17 czerwca 2013 r. uchylającą zakaz użytkowania progów betonowych drogi startowej. Decyzja WINB uprawomocniła się w dniu 3 lipca 2013 r. W dniu 24 czerwca 2013 r. Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego wydał decyzję nr ULC-LTL-3/432-0070/08/12 uchylającą nałożone uprzednio ograniczenia eksploatacji lotniska wraz ze stosownym Certyfikatem.

Brak możliwości prowadzenia pełnej działalności operacyjnej w okresie od 22.12.2012 r. do 19.06.2013 r., ograniczenie w zakresie prowadzenia postępowań przetargowych i ponowna weryfikacja dokumentacji, jak również wstrzymane rozliczanie dofinansowania w ramach RPO WM 2007 – 2013, wpłynęły na konieczność wyrażenia zgody na przesunięcie terminu zakończenia projektu z 01.06.2014 r. do 30.06.2015 r. a następnie do 31.10.2015 r.

e) Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do KE

W dniu 21.01.2014 r. w systemie SFC2007 do Komisji Europejskiej został przekazany Wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego dla projektu dużego. W dniu 31.01.2014 wniosek uzyskał status "dopuszczalny". Wniosek został zatwierdzony decyzją KE z dnia 10 lipca 2014 r.

4) Projekt Warszawskiej Kolei Dojazdowej Sp. z o.o., pn.: Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym

Projekt realizowany w ramach Priorytetu III *Regionalny system transportowy* - Działanie 3.2 *Regionalny transport publiczny*. Wartość całkowita projektu wynosi 64,1 mln euro, a wartość dofinansowania EFRR – 21 mln euro. Okres realizacji projektu - 26.03.2010 - 01.03.2013 r.

a) Postęp rzeczowy projektu

Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 297/21/11 z dnia 15 lutego 2011 r. projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013. W dniu 4 maja 2011 r. została podpisana pre-umowa. W dniu 17 maja 2011 r. został złożony wniosek o dofinansowanie, jednak na prośbę beneficjenta został on wycofany w celu naniesienia koniecznych korekt, zgodnie z uwagami m.in. ekspertów JASPERS. W dniu 30 grudnia 2011 r. beneficjent ponownie złożył wniosek o dofinansowanie projektu. Po uzyskaniu pozytywnej oceny w dniu 12.07.2012 r. podpisana została umowa o dofinansowanie.

Procentowe wykonanie rzeczowe projektu: zakres rzeczowy projektu zrealizowany w 100%. Projekt zakończony rzeczowo.

Osiągnięte wskaźniki w ramach projektu:

Wskaźniki produktu: Liczba zakupionych jednostek taboru kolejowego – 14 szt.

Wskaźniki rezultatu: Liczba pasażerów – Pojemność zakupionego taboru kolejowego – 7 000 osób

b) Wydatkowanie środków – rozliczone środki EFRR wyniosły 21 mln euro, co stanowi 100% przyznanego dofinansowania EFRR. Projekt zakończony finansowo.

c) Procedura OOS - Nie ma obowiązku przeprowadzania procedury uzyskania OOS.

d) Ewentualne opóźnienia w przygotowaniu projektu i ich przyczyny wraz ze środkami zaradczymi.

Nie wystąpiły.

e) Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do KE

Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do Komisji Europejskiej został przygotowany w uzgodnieniu z ekspertami Jaspers i przekazany w dniu 5 listopada 2012 r. w Systemie SFC2007. Wniosek został zatwierdzony decyzją KE z dnia 12.06.2013 r.

5) Projekt Samorządu Województwa Mazowieckiego pn.: Internet dla Mazowsza

Projekt zrealizowany został w ramach Priorytetu II Przyspieszenie e - Rozwoju Mazowsza, Działanie 2.1. Przeciwdziałanie wykluczeniu informacyjnemu. Koszt całkowity wyniósł 102,2 mln euro, w tym kwota EFRR 70,7 mln euro. Projekt realizowany był w okresie 31.12.2010 – 31.12.2015 r.

a) Postęp rzeczowy projektu

W dniu 23 listopada 2010 r. na posiedzeniu Zarządu Województwa Mazowieckiego przyjęto uchwałę w sprawie przygotowania projektu, natomiast w dn. 31 grudnia 2010 r. złożono wniosek o dofinansowanie, który w dn. 7 czerwca 2011 r. został zatwierdzony do dofinansowania.

W dn. 28 września 2011 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego przyjął uchwałę warunkową w sprawie realizacji projektu własnego Województwa Mazowieckiego pn. „Internet dla Mazowsza”.

W dniu 29 października 2012 roku projekt otrzymał notyfikację Komisji Europejskiej nr: SA.33473(2012/N), co potwierdza zgodność projektu z rynkiem wewnętrznym na podstawie art. 107, ust. 3, lit. c) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

W dn. 1 października 2013 r. Zarząd podjął uchwałę zmieniającą uchwałę w sprawie realizacji projektu. Zmiany wprowadzone w uchwale oraz w załącznikach dotyczyły zaleceń JASPERS wynikających z ACN, przedłużenia okresu realizacji, zmiany montażu finansowego.

b) Wydatkowanie środków – W ramach projektu rozliczono środki w wysokości 70,7 mln euro, co stanowi 100 % przyznanego dofinansowania ze środków EFRR.

c) Procedura OOS

Zgodnie z załącznikiem nr 1 do pre-umowy beneficjent planował uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w terminie do dnia 01.12.2012 r., dlatego też dokumentacja środowiskowa miała być poddana ponownej weryfikacji. Zawarta warunkowa umowa o dofinansowanie/uchwała reguluje m.in. uzyskanie decyzji lokalizacyjnych sieci szerokopasmowej.

W dn. 17 czerwca 2011 r. złożono do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach projektu. W dn. 31 sierpnia 2011 r. wpłynęło do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego pismo z RDOŚ, w którym stwierdzono, że w związku z nieuzupełnieniem przedmiotowego wniosku o mapy ewidencyjne realizacji przebiegu sieci światłowodowych, pozostaje on bez rozpatrzenia. W przypadku uzupełnienia przedmiotowego wniosku we wskazanym zakresie zostanie wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach lub postępowanie zostanie umorzone. W dn. 20 października 2011 r. RDOŚ potwierdził, iż dla przedsięwzięcia uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie jest wymagane, na podstawie analizy sprawy przekazanej przez beneficjenta w dniu 26 września 2011 r.

W związku z tym, że projekt nie kwalifikuje się ani do I ani do II grupy rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 9 listopada 2010 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nie było konieczności przeprowadzenia procedury OOS. Projekt posiada zaświadczenie organu monitorującego obszary Natura 2000 o braku oddziaływania inwestycji na te obszary. Przedsięwzięcie to, polegające na budowie podziemnej sieci światłowodowej i węzłów dystrybucyjnych zlokalizowanych w budynkach użyteczności publicznej (budynki gminne, biblioteki, szpitale, GCI) oraz w zewnętrznych kontenerach komunikacyjnych

i mufach rozdzielających, nie należy do przedsięwzięć, dla których uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest wymagane.

d) Ewentualne opóźnienia w przygotowaniu projektu i ich przyczyny wraz ze środkami zaradczymi

Pierwotnie okres realizacji projektu miał się zakończyć w dniu 31.12.2014 roku. Jednak w dniu 01.10.2013 ZWM wyraził zgodę na przedłużenie realizacji do dnia 30.11.2015 roku. W dniu 24 listopada 2015 roku Zarząd Województwa Mazowieckiego na wniosek Beneficjenta wyraził zgodę na kolejne przedłużenie okresu realizacji projektu z 30.11.2015 r. na 31.12.2015 r. Beneficjent swoją prośbę uargumentował znaczącą ilością prac odbiorowych, koniecznością weryfikacji w terenie zrealizowanych zadań oraz przeprowadzeniem analizy dokumentów związanych z funkcjonowaniem Sieci Szerokopasmowej jaką Wykonawca przedłożył do Inżyniera Kontraktu w październiku 2015 r.

e) Wniosek o potwierdzenie wkładu dla dużego projektu do KE

Projekt uzyskał w dn. 19.03.2013 r. ACN Jaspers. Wniosek o potwierdzenie wkładu finansowego został przekazany w dn. 7.10.2013 r. w Systemie SFC 2007. W dn. 17.10.2013 r. wniosek uzyskał status "dopuszczalny". Decyzją z dnia 10.04.2014 r. KE zatwierdziła wkład finansowy z EFRR dla projektu dużego projektu IDM.

Wykaz zakończonych dużych projektów znajduje się w Załączniku XVII *Tabela zbiorcza zakończonych dużych projektów zgodnie z wymogami zawartymi w załączniku XVIII do rozporządzenia Komisji nr 1828/2006.*

Ponadto, na liście podstawowej IWIPK RPO WM 2007-2013 znajdował się jeden projekt duży, dla którego został złożony wniosek o dofinansowanie, a który nie uzyskał pozytywnej oceny merytorycznej, tj. Projekt Miasta Gostynina pn. „Termy Gostynińskie”.

Projekt zaplanowany był w ramach Priorytetu VI Działanie 6.2 Wartość całkowita projektu wynosi 60,9 mln euro, a wartość dofinansowania EFRR – 16,3 mln euro. Projekt miał polegać na budowie termalnego parku wodnego z częścią balneologiczną i łaźnią oraz niezbędną infrastrukturą towarzyszącą. Wybudowany miał zostać także hotel wraz z restauracją hotelową, centrum konferencyjne, część komercyjna, gastronomiczna i część klubowa, strefa spa&wellness, spa zewnętrzne, teren do Mini-golfa, korty tenisowe oraz budynek zaplecza.

W dniu 5 grudnia 2006 r. projekt „Termy Gostynińskie” na podstawie uchwały Nr 44/3/06 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 5 grudnia 2006 r. został umieszczony na liście projektów kluczowych dla RPO WM.

W dniu 30.12.2010 r. został złożony wniosek o dofinansowanie, który wycofano na prośbę beneficjenta w dniu 27.07.2011 r. Powodem wycofania była zmiana zakresu rzeczowego projektu, która wynika, według beneficjenta z konsultacji z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz ekspertami JASPERS.

Wnioskowane przez Miasto Gostynin zmiany zmniejszyły całkowitą wartość projektu do 39,4 mln euro, zaś wydatki kwalifikowane do 32 mln euro. Wskazano, że tzw. część komercyjna będzie realizowana przez tego samego wykonawcę poza projektem unijnym. Z uwagi na rozbieżności w ocenie „sztucznego dzielenia dużego projektu” pomiędzy Beneficjentem a Samorządem Województwa w grudniu 2011 r. została zlecona przez Samorząd Województwa dodatkowa ekspertyza zewnętrzna, w której wskazano, że przedmiotowa inwestycja jest projektem dużym. Ekspertyzy zostały przekazane do Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i wykorzystane wraz z dokumentacją projektu w ocenie ekspertów JASPERS.

Jednocześnie projekt został oceniony przez niezależnych członków Komisji Konkursowej oceniającej wnioski złożone w ramach RPO WM i nie uzyskał pozytywnej oceny wykonalności_obejmującej następujące kryteria: nr 1 „Wykonalność finansowa”, nr 2 „Efektywność projektu”, nr 3 „Dokumentacja techniczna zgodna z danymi podanymi we wniosku i przygotowana zgodnie z prawem polskim i unijnym” i nr 5 „Prawidłowość zaklasyfikowania projektu, jako będącego/niebędącego dużym projektem”. W dniu 13 marca 2012 r. Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o umożliwieniu beneficjentowi powtórnego złożenia wniosku. Beneficjent złożył poprawioną dokumentację, która została poddana ponownej ocenie, z wynikiem negatywnym. Projekt nie uzyskał pozytywnej oceny wykonalności w ramach: kryterium nr 1 „Wykonalność finansowa” oraz kryterium „Efektywność projektu”.

W związku z powyższym, projekt Miasta Gostynina pn. „Termy Gostynińskie” nie jest realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

Projekt został przeniesiony w dniu 2 października 2012 r. na listę rezerwową Indykacyjnego Wykazu Indywidualnych Projektów Kluczowych RPO WM 2007-2013 (na podstawie Uchwały Nr 2050/200/12 Zarządu Województwa Mazowieckiego). Powodem przeniesienia była dwukrotna negatywna ocena merytoryczna wniosku o dofinansowanie, przeprowadzona w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych w Warszawie.

Eksperti JASPERS przeprowadzili screening projektu pod kątem gotowości przygotowania wniosku do KE, wskazując na kwestie problematyczne występujące w projekcie konieczne do uregulowania.

W dniu 30.12.2010 r. został złożony wniosek o dofinansowanie, który wycofano na prośbę beneficjenta w dniu 27.07.2011 r. Powodem wycofania była zmiana zakresu rzeczowego projektu, która wynika, według beneficjenta z konsultacji z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz ekspertami JASPERS. Zmiany te mogą mieć to wpływ na status projektu, co zostanie zweryfikowane podczas jego oceny;

20.10.2011 r. – został złożony wniosek o dofinansowanie, który następnie został poddane ponownej ocenie.

Eksperci JASPERS przeprowadzili screening projektu pod kątem gotowości przygotowania wniosku do KE, wskazując na kwestie problematyczne występujące w projekcie konieczne do uregulowania.

Zmiany wykazu „dużych projektów” RPO WM 2007 – 2013 w zakresie umieszczenia, usunięcia lub przeniesienia na listę rezerwową

➤ Projekty duże, dla których uzyskano pozytywną decyzję KE o potwierdzeniu wkładu finansowego

1. „Uruchomienie lotniska komunikacyjnego poprzez modernizację istniejącej infrastruktury oraz budowę nowej związanej z obsługą samolotów i pasażerów na terenie byłego lotniska wojskowego w Modlinie (Nowy Dwór Mazowiecki)”

Projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013 Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r.

Zmiany: bez zmian

2. „Budowa ul. Nowolazurowej na odcinku od Al. Jerozolimskich do Trasy AK – Zadanie A od Al. Jerozolimskich do ul. Ks. Juliana Chrościckiego”

Projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013 Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 2475/281/09 z dnia 22 września 2009 r.

Zmiany: w 2014 r. nastąpiło rozszerzenie zakresu rzeczowego projektu polegające na włączeniu w kategorii wydatków niekwalifikowanych „zadania B” tj. odcinka od ul. ks. Juliana Chrościckiego do ul. Połczyńskiej i wydłużenie terminu zakończenia projektu do dnia 30.09.2015 r. W związku z powyższym w wyniku wtórnej identyfikacji projekt został uznany za „projekt duży”.

3. „Zakup kolejowego taboru pasażerskiego do obsługi połączeń regionalnych na linii Warszawskiej Kolei Dojazdowej w Warszawskim Obszarze Metropolitalnym”

Projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013 Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 297/21/11z dnia 15 lutego 2011 r.

Zmiany: bez zmian

4. „Budowa obwodnicy południowej w Radomiu”

Projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013 Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr 44/3/06 z dnia 5 grudnia 2006 r.

Zmiany: w 2014 r. na podstawie uchwały Nr 745/350/14 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 27 maja 2014 r. w związku ze wzrostem wartości kosztów całkowitych projektu w wyniku wtórnej identyfikacji projekt został uznany za „projekt duży”.

5. „Internet dla Mazowsza”

Projekt został umieszczony w Indykatorywnym Wykazie Indywidualnych Projektów Kluczowych dla RPO WM 2007 – 2013 Uchwałą Zarządu Województwa Mazowieckiego Nr ZWM 246/213/09 z dnia 10 lutego 2009 r.

- **Potencjalny projekt duży, dla którego nie został złożony wniosek o dofinansowanie i nie był on realizowany w ramach Programu ze wzg. na negatywną ocenę**

1. „Termy Gostyński”

Projekt w dniu 5 grudnia 2006 r. na podstawie uchwały Nr 44/3/06 Zarządu Województwa Mazowieckiego został umieszczony na liście podstawowej projektów kluczowych dla RPO WM.

Zmiany: w dniu 2 października 2012 r. projekt przeniesiony na listę rezerwową IWIPK, na podstawie Uchwały Nr 2050/200/12 Zarządu Województwa Mazowieckiego.

6. Pomoc techniczna

Na dofinansowanie Priorytetu VIII Pomoc Techniczna RPO WM 2007-2013 przyznano alokację w wysokości 59 469 775 euro, co stanowi 3,18% wartości całej alokacji na Program.

Wyszczególnienie	Alokacja w euro
Działanie 8.1	49 441 313
Działanie 8.2	10 028 462
Priorytet VIII	59 469 775

Poziom wykorzystania dostępnej na lata 2007-13 alokacji w ramach Priorytetu VIII na podstawie wydanych decyzji oraz wydatków wykazanych przez beneficjentów w zatwierdzonych wnioskach o płatność wynosi 99,96%.

Podział środków pomiędzy poszczególne kategorie wydatków w Rocznych/Wieloletnich Planach Działań w ramach Pomocy technicznej RPO WM zależał od rodzaju wykonywanych działań oraz wynikających z nich potrzeb określanych przez beneficjentów. Wszystkie operacje zapewniały skuteczny i harmonijny proces realizacji Programu.

Tabela 87. Liczba i wartość wszystkich projektów / planów działań w ramach programu dofinansowanych ze środków pomocy technicznej według głównych typów (projekty objęte decyzjami/ umowami o dofinansowanie) (w mln euro)

Lp.	Typ projektu	Liczba projektów objętych decyzjami/ umowami od uruchomienia programu	Wartość projektów objętych decyzjami/ umowami (w części dofinansowania ze środków UE) od uruchomienia programu
1.	Promocja i informacja	7	9,07
2.	Ewaluacje	2	0,32
3.	Szkolenia	11	1,53
4.	Zatrudnienie		35,73
5.	Sprzęt komputerowy		0,49
6.	Wyposażenie/ remont/ wynajem powierzchni biurowych		5,58
7.	Ekspertyzy/ doradztwo		0,37

8.	Kontrola/ audyt		0,08
9.	Organizacja procesu wyboru projektów		1,41
10.	Organizacja komitetów monitorujących i podkomitetów		0,01
11.	Inne działania związane z realizacją RPO WM		1,16
12.	Razem	20*	55,74

*Podano ogólną liczbę projektów zgodnie z danymi wprowadzonymi do KSI (SIMIK 07-13) od uruchomienia Programu. Wyszczególnienie liczby projektów dla każdego typu działań jest niemożliwe z uwagi na fakt, że Pomoc Techniczna RPO WM realizowana była za pomocą projektów systemowych przypisanych do danego Działania a nie zadania tematycznego. W tabeli podano wartości poszczególnych kategorii WPD PT. W ramach Działania 8.1. realizowane są wieloletnie projekty obejmujące łącznie wszystkie operacje dotyczące Wsparcia procesów zarządzania i wdrażania RPO WM, w ramach Działania 8.2 realizowane są roczne projekty obejmujące łącznie wszystkie operacje dotyczące Działań informacyjnych i promocyjnych.

Od początku zrealizowano 20 projektów, z czego 7 z zakresu promocji i informacji, 2 projekty z zakresu ewaluacji i 11 z zakresu wdrażania i zarządzania RPO WM.

Tabela 88. Wartość wszystkich projektów od początku realizacji Programu [w mln euro]

Lp.	Działanie	Ilość projektów	Wartość kwalifikowalna projektów	W tym wartość dofinansowania odpowiadająca środkom UE
1	Działanie 8.1	13	50,50	46,68
1a	w tym: ewaluacje	2	0,34	0,32
2	Działanie 8.2	7	10,18	9,07
Razem		20	60,67	55,74

Źródło: opracowanie własne

Tabela 89. Poziom realizacji wydatków z zakresu Pomocy Technicznej RPO WM w okresie sprawozdawczym [w mln euro]

Oś priorytetowa	Ogółem	Środki publiczne						Liczba zatwierdzonych WNOP
		ogółem	środki wspólnotowe			środki publiczne krajowe		
			ogółem	w tym EFRR	% realizacji zobowiązań UE na lata 2007-2013	ogółem	w tym jednostki samorządu terytorialnego	
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Działanie 8.1	50,5	50,5	46,7	46,7	99,95	3,8	3,8	174
Działanie 8.2	10,2	10,2	9,1	9,1	100,00	1,1	1,1	80
Ogółem Priorytet VIII	60,7	60,7	55,7	55,7	99,96	4,9	4,9	254

Źródło: opracowanie własne

7. Informacja i promocja

Dane zawarte w Załączniku X *Formularz dotyczący informacji i promocji*.

Podpis osoby upoważnionej:

Spis tabel

Tabela 1. Konkursy ogłoszone w ramach RPO WM w latach 2007-2015	35
Tabela 2. Rozkład umów (z priorytetów I-VII) w przestrzeni, w podziale na subregiony, miasto/wieś i obszary defaworyzowane (z wyłączeniem projektów z inicjatywy Jessica i Jeremie). ...	37
Tabela 3. Rozkład projektów według rodzajów beneficjentów dla Priorytetów I-VII	38
Tabela 4. Rozkład projektów według działów gospodarki dla Priorytetów I-VII	39
Tabela 5. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r. wg typu MŚP	56
Tabela 6. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r.	56
Tabela 7. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r., wg okresu trwania wsparcia	57
Tabela 8. Struktura wsparcia wg stanu na 30 czerwca 2016 r., pod kątem przeznaczenia	57
Tabela 9. Poziom kontraktacji i płatności dla umów wpisujących się w inicjatywy flagowe Strategii Europa 2020.....	60
Tabela 10. Spójność RPO WM 2007-2013 z priorytetami Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020	63
Tabela 11. Przykład 1 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020	66
Tabela 12. Przykład 2 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020	67
Tabela 13. Przykład 3 projektu realizującego cele Strategii Europa 2020	68
Tabela 14. Przykład projektów komplementarnych.....	90
Tabela 15. Przykłady projektów komplementarnych z innymi programami operacyjnymi	99
Tabela 16. Wnioski dotyczące działań poprawiających konkurencyjność i zwiększających spójność regionu w kontekście obecnego i przyszłego okresu programowania	129
Tabela 17. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu I	143
Tabela 18. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu I	145
Tabela 19. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe - Priorytet I.....	147
Tabela 20. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet I	147
Tabela 21. Realizacja Działania 1.1	150
Tabela 22. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.1	150
Tabela 23. Realizacja Działania 1.2	152
Tabela 24. Realizacja Działania 1.3	152
Tabela 25. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.3	153
Tabela 26. Realizacja Działania 1.4	153
Tabela 27. Projekty kluczowe w ramach Działania 1.4	154
Tabela 28. Realizacja Działania 1.5	154
Tabela 29. Realizacja Działania 1.6	155
Tabela 30. Realizacja Działania 1.7	155
Tabela 31. Projekty kluczowe realizowane w ramach Działania 1.7	156
Tabela 32. Realizacja Działania 1.8	156
Tabela 33. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu II	161
Tabela 34. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu II	161
Tabela 35. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet II.....	163
Tabela 36. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet II.....	163
Tabela 37. Realizacja Działania 2.1	167
Tabela 38. Projekty kluczowe w ramach Działania 2.1	167
Tabela 39. Realizacja Działania 2.2	167
Tabela 40. Projekty kluczowe w ramach Działania 2.2.....	168
Tabela 41. Realizacja Działania 2.3	168
Tabela 42. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu III	173
Tabela 43. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu III	174

Tabela 44. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet III.....	176
Tabela 45. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet III.....	176
Tabela 46. Realizacja Działania 3.1	179
Tabela 47. Projekty kluczowe w ramach Działania 3.1	180
Tabela 48. Realizacja Działania 3.2	182
Tabela 49. Projekty kluczowe w ramach Działania 3.2	182
Tabela 50. Projekty realizowane w ramach Działania 3.3.....	183
Tabela 51. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu IV.....	190
Tabela 52. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu IV	191
Tabela 53. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet IV	193
Tabela 54. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet IV	193
Tabela 55. Realizacja Działania 4.1	197
Tabela 56. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.1	197
Tabela 57. Realizacja Działania 4.2	198
Tabela 58. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.2	198
Tabela 59. Realizacja Działania 4.3	199
Tabela 60. Projekty w ramach Działania 4.4	199
Tabela 61. Projekty kluczowe w ramach Działania 4.4	199
Tabela 62. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu V.....	203
Tabela 63. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu V.....	204
Tabela 64. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe - Priorytet V	206
Tabela 65. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet V	206
Tabela 66. Realizacja Działania 5.1	209
Tabela 67. Realizacja Działania 5.2	209
Tabela 68. Projekty kluczowe w ramach Działania 5.2	210
Tabela 69. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu VI.....	214
Tabela 70. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu VI	215
Tabela 71. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet VI	216
Tabela 72. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet VI	217
Tabela 73. Realizacja Działania 6.1	220
Tabela 74. Projekty kluczowe w ramach Działania 6.1	220
Tabela 75. Realizacja Działania 6.2	222
Tabela 76. Projekty kluczowe w ramach Działania 6.2	223
Tabela 77. Przeprowadzone konkursy w ramach Priorytetu VII	227
Tabela 78. Realizacja projektów kluczowych w ramach Priorytetu VII	227
Tabela 79. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na obszary problemowe – Priorytet VII	229
Tabela 80. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na subregiony – Priorytet VII	229
Tabela 81. Realizacja Działania 7.1	234
Tabela 82. Projekty kluczowe w ramach Działania 7.1	234
Tabela 83. Realizacja Działania 7.2	236
Tabela 84. Projekty kluczowe w ramach Działania 7.2	237
Tabela 85. Realizacja Działania 7.3	237
Tabela 86. Placówki stacjonarnej pomocy społecznej na Mazowszu	240
Tabela 87. Liczba i wartość wszystkich projektów / planów działań w ramach programu dofinansowanych ze środków pomocy technicznej według głównych typów (projekty objęte decyzjami/ umowami o dofinansowanie) (w mln euro).....	251
Tabela 88. Wartość wszystkich projektów od początku realizacji Programu [w mln euro].....	252
Tabela 89. Poziom realizacji wydatków z zakresu Pomocy Technicznej RPO WM w okresie sprawozdawczym [w euro]	253

Spis wykresów

Wykres 1. Stan wdrażania RPO WM (środki UE w mln euro).....	28
Wykres 2. Wnioski po ocenie formalnej (dofinansowanie ogółem w mln euro).....	29
Wykres 3. Wnioski zatwierdzone do realizacji (dofinansowanie ogółem w mln euro).....	29
Wykres 4. Wartość podpisanych umów/wydanych decyzji o dofinansowanie (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji).....	30
Wykres 5. Wartość wydatków wykazanych przez beneficjentów we wnioskach o płatność (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji).....	30
Wykres 6. Wartość wydatków w deklaracjach zatwierdzonych przez IC i skierowanych do KE (środki UE w mln euro oraz jako % alokacji).....	31
Wykres 7. Liczba i wartość projektów kluczowych realizowanych w ramach RPO WM 2007-2013 (środki UE w mln euro).....	32
Wykres 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim na tle kraju, wg stanu na koniec grudnia 2016 r.....	42
Wykres 9. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.....	43
Wykres 10. Indykatywna alokacja RPO WM 2007-2013 realizująca trzy główne cele Strategii Europa 2020.....	60
Wykres 11. Tempo wzrostu PKB w państwach UE w 2015 r.....	83
Wykres 12. Tempo wzrostu PKB w Polsce i UE w latach 2005-2015 (%).....	84
Wykres 13. Prognoza wzrostu gospodarczego Polski na lata 2015-2017.....	84
Wykres 14. Stopa bezrobocia w UE w lipcu 2016 r.....	86
Wykres 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie mazowieckim.....	87
Wykres 16. Stopień poinformowania o RPO WM.....	134
Wykres 17. Ocena poszczególnych kanałów informacji.....	135
Wykres 18. Transfery w ramach RPO WM.....	136
Wykres 19. PKB per capita (Polska=100).....	136
Wykres 20. Realizacja Priorytetu I (liczba).....	141
Wykres 21. Realizacja Priorytetu I (środki UE w mln euro).....	142
Wykres 22. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet I.....	147
Wykres 23. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu I (% dofinansowania EFRR).....	148
Wykres 24. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu I (środki UE w mln euro).....	148
Wykres 25. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie końcowych wniosków o płatność – Priorytet I.....	149
Wykres 26. Realizacja Priorytetu II (liczba).....	159
Wykres 27. Realizacja Priorytetu II (wartość w mln euro).....	160
Wykres 28. Rozkład projektów w podziale na obszar wsparcia ramach Priorytetu II (% liczby umów).....	164
Wykres 29. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu II (% dofinansowania EFRR).....	164
Wykres 30. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu II (środki UE w mln euro).....	165
Wykres 31. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność końcową – Priorytet II.....	166
Wykres 32. Powody braku dostępu do Internetu wśród gospodarstw domowych.....	169
Wykres 33. Odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu według województw (NUTS 2).....	170
Wykres 34. Realizacja Priorytetu III (liczba).....	172

Wykres 35. Realizacja Priorytetu III (wartość w mln euro).....	172
Wykres 36. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet III	176
Wykres 37. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu III (% dofinansowania EFRR)	177
Wykres 38. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu III (środki UE w mln euro).....	177
Wykres 39. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność kończącą – Priorytet III.....	178
Wykres 40. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie mazowieckim	183
Wykres 41. Realizacja Priorytetu IV (liczba)	189
Wykres 42. Realizacja Priorytetu IV (środki UE w mln euro).....	189
Wykres 43. Rozkład projektów w podziale na obszar wsparcia ramach Priorytetu IV (% liczby umów)	194
Wykres 44. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu IV (% dofinansowania EFRR)	194
Wykres 45. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu IV (środki UE w mln euro).....	195
Wykres 46. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność kończącą – Priorytet IV	196
Wykres 47. Realizacja Priorytetu V (liczba)	202
Wykres 48. Realizacja Priorytetu V (środki UE w mln euro).....	203
Wykres 49. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu V (% dofinansowania EFRR)	207
Wykres 50. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu V (środki UE w mln euro).....	207
Wykres 51. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność kończącą – Priorytet V	208
Wykres 52. Realizacja Priorytetu VI (liczba)	213
Wykres 53. Realizacja Priorytetu VI (środki UE w mln euro).....	213
Wykres 54. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet VI.....	217
Wykres 55. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu VI (% dofinansowania EFRR)	218
Wykres 56. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu VI (środki UE w mln euro).....	218
Wykres 57. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie wniosków o płatność kończącą – Priorytet VI	219
Wykres 58. Realizacja Priorytetu VII (liczba)	225
Wykres 59. Realizacja Priorytetu VII (środki UE w mln euro).....	226
Wykres 60. Rozkład przestrzenny projektów w podziale na miasto i wieś – Priorytet VII.....	230
Wykres 61. Rozkład projektów w podziale na rodzaj beneficjenta w ramach Priorytetu VII (% dofinansowania EFRR)	231
Wykres 62. Rozkład projektów według działów gospodarki w ramach Priorytetu VII (środki UE w mln euro).....	231
Wykres 63. Procent osiągnięcia wartości docelowych wskaźników na podstawie końcowych wniosków o płatność – Priorytet VII.....	232
Wykres 64. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi.....	239
Wykres 65. Procent osób w wieku 25-64 posiadających wyższe wykształcenie	240
Wykres 66. Realizacja Priorytetu VIII (środki UE w mln euro)	242

Spis map

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów na koniec grudnia 2016 r.....	41
Mapa 2. Powiązania projektów realizowanych przez mazowieckie gminy	97
Mapa 3. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu I (bez Jessici i Jeremiego)	146
Mapa 4. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu II	162
Mapa 5. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu III	175
Mapa 6. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu IV	192
Mapa 7. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu V (bez Jessici).....	205
Mapa 8. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu VI.....	216
Mapa 9. Dofinansowanie EFRR w ramach Priorytetu VII	228

Załączniki do sprawozdania

Załącznik I. Tabela 1. Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013	
Załącznik II. Tabela 2. Osie priorytetowe w podziale na źródło finansowania	
Załącznik III. Tabela 3 Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii	
Załącznik IV. Tabela 4. Postęp fizyczny RPO WM 2007-2013 wg priorytetów	
Załącznik V. Tabela 5. Wskaźniki kontekstowe	
Załącznik VI. Tabela 6. EU 2020	
Załącznik VII. Tabela 7. SUE RMB	
Załącznik VIII. Tabela 8. Wskaźniki kluczowe (<i>core indicators</i>) 2007-2013	
Załącznik IX. Matryca instrumentów finansowych	
Załącznik X. Formularz dotyczący informacji i promocji	
Załącznik XI. Projekty realizowane w ramach innych PO	
Załącznik XII. Rozkład projektów w podziale na obszar wsparcia	
Załącznik XIII. Rozkład projektów w podziale na obszary problemowe	
Załącznik XIV. Rozkład projektów w podziale na subregiony	
Załącznik XV. Rozkład projektów w podziale na rodzaje beneficjentów	
Załącznik XVI. Umowy w podziale na działy gospodarki	
Załącznik XVII Tabela zbiorcza zakończonych dużych projektów zgodnie z wymogami zawartymi w załączniku XVIII do rozporządzenia Komisji nr 1828/2006	
Załącznik XVIII Zestawienie dużych projektów rozłożonych na etapy	
Załącznik XIX Zestawienie projektów rozłożonych na etapy (inne niż duże)	
Załącznik XX Zestawienie niesfunkcjonujących projektów	
Załącznik XXI Zestawienie projektów zawieszonych	
Załącznik XXII. Wyjaśnienie dotyczące wskaźników znacznie odbiegających (o ponad 25%) od celów ustalonych w Programie	
Załącznik XXIII. Streszczenie Sprawozdania w języku angielskim	